filiorũ. Quidã autẽ nõ tenẽt. Itẽ quidam ſunt in poteſtate. Quidã emãcipati. Quidam etiã in adoptionẽ dati. Itẽ quidã habent ſuitatẽ. Quidã nõ habent. Suitas .n. multipliciter amittitur, vt aliàs dixi. Itẽ quidã ſunt nati. Quidã poſthumi. Poſthumorũ autẽ eſt multiplex differẽtia. Itẽ quidã ſunt veri. Quidã putatiui. vt. l. eam quã. C. de fidei. Legitimi tantùm ſunt in multiplici diff. Quidã enim ſunt per arrogationẽ quæſiti. Quidã per adoptionẽ. Item quidã ſunt in primo gradu. Quidã in vlteriore. Quidã nati. Quidã fortè poſthumi. dubito. n. an poſthumus poſſit adoptari. qđ videtur. argumẽto. l. ſed eſt quęſitũ. de lib. & poſt. iuncta. l. placet. eod. Itẽ quidam in primo loco. Quidã in vlteriore. Itẽ quidã veri. Quidã putatiui. Quidã extranei. Quidã cõſanguinei. vt ſi nepotẽ naturalẽ in locum filij adoptes. Legitimorũ tãtùm totidẽ ſunt diff. Idẽ ferè in legitimis. De quibus ſingulis diſpiciemus.

26 *Inſtitutio liberorũ an ſit neceſſaria ad uali ditatem teſtamẽti, no ua op.*

Stat ergo ex ſuperioribus ad validitatẽ teſtamẽti requiri liberos hæredes inſtituti, aut nominatim exhæredari. Secundùm hæc ſic opp. Liberorũ ſignificatione omnes deſcẽdentes continentur. l. liberorũ. de verb. ſig. ff. l. cognoſcere. eod. l. liberos. de ſenato. l. ſed ſi hac. §. liberos. ff. de in ius voc. l. iuris conſultus. §. parentes. ff. de gradibus. l. ſi dotali. ff. ſol. matrimonio. §. fi. Inſt. qui teſtamẽto tut. ſed ſolẽnitas inſtit. vel exh. in nullo liberorum neceſſaria eſt prẽter filiũ. ſecũdùm Imol. in. l. fi. col. fi. de hær. inſt. ff. & in. l. ſed & ſi cõd. §. nepotes. ff. de hær. inſt. Alex. in. l. in ſuis. nu. 10. ff. de lib. & poſth. Acoſta in. l. gallus. §. & quid ſi tãtùm. in gl. quid ſi nepos. n. 26. eod. per. l. fi. C. de lib. præt. §. ſed nõ ita. Inſt. de exhẽredatione lib. d. l. Gallus. §. in omnibus. ibi. filius dũtaxat. & iterũ verſ. qđ nõ eſt neceſſe in nepote, et pro nepote, quorũ ſi liberi inſtituãtur, inſtitutionẽ nequaquã exigimus. & §. nunc de lege. ibi, omnis virilis ſexus. & l. qui filiũ. ff. vbi pupill⁹ educari debeat. licèt cõtrariũ, & malè teneat Alex. n. 8. in. l. ſi pater. C. de inſt. & ſubſt. ergo nõ de lib. hæredi. inſt. ſed de filijs hæredibus inſtituẽdis deberet dici. Sol. In filijs inſtituendis eſt neceſsitas prẽciſa, ne aliàs ab initio nullum ſit teſtam. vt in pr. Inſti. de exhæredatiõe lib. ibi, quia ſcilicet ab initio nõ cõſtiterit teſtam. qui tex. eſt melior de iure ſecũdũ Iaſ. in. l. fi. de cõtra tab. n. 25. l. 3. §. ex his. de ini. rup. ff. ibi, ſemper. l. 1. eod. ibi, nullius momenti. l. inter cætera. ibi, inutile. & l. pe. ff. de lib. & poſt. l. 1. §. fi. ff. ſi tab. teſta. nullæ ext. ibi, perinde acſi nullæ tabulę reliquiſſent. l. ſi à primo. in verb. quaſi ab initio inutiliter. ff. de lib. & poſt. At cùm reliqui præter filium prætereũtur, tunc ab initio valet teſtam. licèt rumpi poſsit. l. 1. 2. 3. & 4. C. de poſth. hęr. inſt. §. poſthumi. Inſt. de exhẽredatiõe lib. §. poſthumorũ. eod. l. poſthumi. in pr. & §. fi. l. poſthumorũ. de ini. rup. ff. ergo hæc neceſsitas eſt cauſatiua. Sicq; dũ dicit requiſitũ de hæredibus inſtituendis, inducit neceſsitatẽ præciſam, quatenus refertur ad filios, ſed cauſatiuam quo ad reliquos.

Et quia liberorũ appellatiõe, de quorũ inſtitutione, exhẽredatione, aut præteritione agimus, etiã poſthumi, vt iã probauimus, cõtinentur, ideoq; ſi nõ inſtituantur nominatim, exhæredandi ſunt, ideo

27 dic, ꝙ poſthumorũ teſtamẽta rũpẽtiũ ſũt quinq; ſpecies, quas enumerat glo. magiſtra. in rubri. C. de poſthu. hæred. inſti. vbi Iaſ. & in rub. ff. eod. enumerat ſpecies ſeptem. Tu dic, ꝙ rumpitur teſtamẽ. per natiuitatem poſthumi præteriti, quę cõtingit poſt mortẽ teſtatoris. §. poſthumi. §. poſthumorũ. Inſt. de exh. lib. l. poſthumi. in prin. & §. fi. l. poſthumorum. de iniuſt. rupt. ff. l. 3. §. fi. de lib. & poſt. Secũdò idem per natiuitatem poſthumi naſcentis poſt teſtament. l. 3. §. poſthumos. ff. de iniuſt. rupt. Tertiò idem per adoptionẽ poſthumi. l. certũ. ff. eod. tit. in prin. Inſti. quib. mo. teſta. infir. Quod hodie intelli

Poſthumorum plures ſpecies.

gitur,dummodo fiat ab auo materno.l. cùm in adoptiuis.§.1.de adopt.§.ſed hodie.Inſti.eod.§.ſed ea omnia.Inſt.de hęr. ab.Quartò idem per arrogationem poſt humi.d.l.certum.&. d.pr. Quintò idem per ſucceſsionem poſthumi in ſuitate.d. §.poſthumorum.d.l.poſthumorum.d.l. filius à patre.§.filiusf.Sextò idem per ſucceſſionem poſthumi in patria poteſtate. d.§.filiusf.Septimò idem per legitimatio

28 né poſthumi. Bal.in.l.cùm in adoptiuis. col.3.de adopt.eſtq; cõmunis ſecundùm Alex.in conſ.ſi. 5.volum.cõſi. Perlectis verbis legitimationis.& ſecũdũ Iaſ.in rubri.ff.de lib.& poſt.col.2.eſt cõmunis ex relatione Soci.in.d.rubrica.col.1. & Iaſ. in rubr.C.de poſt. hære.inſt. Octauò idẽ per ſucceſsionẽ monaſterij, quod habetur loco poſthumi. ſecũdũ Iaſ.ibid.& in rubr.ff.de lib.& poſt. per authen. ſi qua mulier.C.de ſac.eccleſ. Vel dic. Poſthumus præteritus rumpit teſtam.Hæc concluſio intelligitur.Primò in poſthumo, qui naſcitur poſt mortem patris,qui prò priè poſthumus apellatur. ſecũdùm Iaſ. in rubr.ff.de lib.& poſt.& in rub.C.eod. allegantem plures glo.Secũdò in eo, qui naſcitur poſt teſtamẽ.Tertiò in poſthumo,qui fit per adoptionẽ. Quartò in eo, qui fit per arrogationẽ.Quinto ineo,qui fit per ſucceſsionem in ſuitate. Sextò in eo,qui fit per ſucceſsionem in poteſtate. Septimò in legitimato.Octauò in mona

29 ſterio , qđ loco poſthumi habetur. authẽ.ſi qua mulier.C.de ſacro.eccleſ.Iaſ.in rubr.ff.de lib.& poſt.n.19. & in rubr. C. eod.& monaſteriũ appellat poſthumũ Bal.et Imol.in.l.filiꝰ à patre.§.1.ff.de lib.& poſt.Imol.in.l.1.ff.de teſtam.Quod verũ quãdo tẽpore teſtamenti teſtator nõ cogitauit de monachatiõe,aliàs ſe cùs.Bart. in authẽ. ſi qua mulier.de ſacro.eccle.& eſt cómunis ſecundù Iaſ.ibi.n.17. Decius in.c.in præſentia.de probat.n. 61.Licèt cõ trariã teneat, & dicat cómunem Alci.in rub.ff.de lib.et poſt.in fi.vi.Couar.n.4.in c.2.de teſtam.Quod hodie iure regio nõ

30 ꝓcedit,ſtãtibus legitimis.arg.l.12.Tauri. Et dũ Iaſ.in rub.ff.de lib.& poſt.&.C.

31 eod.in rub.et Soci.in rub.ff.de lib.et poſt. col.1.cõcludunt cõmunem eſſe. & ibid. Alci.ꝙ legitimati ad ſimilitudinẽ ſuorũ, ſeu poſthumorũ rũpunt teſtamẽta,adde ꝙ hoc probatur.Primò,quia datur facultas ſuccedendi in illas ſucceſsiones,quas habẽt illi,qui ab initio legitimi naſcũtur. vt in authen.quib.mod.nat.eff.ſui.§.reliqui.Secũdò,quia efficiuntur ſui. vt ibid. §.illud.Tertiò,quia nil differunt à legitimis,differẽtesq; ab eis in nullo eſſe intelligũtur.vt ibid.ergo.&c.vt.l.Iulianꝰ.de lega.3.Ad idẽ auth.quib.mod.na.eff.legitimi.§.igitur.ibi,ad ſuorũ ius perueniũt.& ibi,cõnumerẽtur ſui.& ibi,inter ſuos adſcribi.et ibid.§.liceat igitur.ibi,ſuos ꝺ cętero & ſub poteſtate habere.et ibid.§.ſit igitur.ibi,vt ſub poteſtate eius cõſiſtãt nil à legitimis filijs differentes.Itẽ ſi per adoptionẽ rũpitur,quę cõſiſtit in extraneo, quãtò magis per legitimationẽ, quę cõſiſtit in ſuo. arg.l.ſi quis poſthumos.in pr. ff.de lib.et poſt.et in.l.filio quẽ pater.eod. tit.vbi iura naturalia lõgè fortiora ſunt, q̃ iura ciuilia. Ad idẽ tex. in.§.ſed naturalia.Inſt.de iure nat.facit.l.eas cauſas.ff. de cap.dimi.l.iura ſanguinis. vbi multa per Deciũ .ff.de reg. iur. Cùm ergo iura naturalia fortiora ſint,quàm iura ciuilia vt dictis iuribus,& ſolùm ius ciuile ſuffi ciat ad teſtam.rũpendum,quale eſt,cùm quis poſt teſtamẽtũ factũ adoptatus fuit à teſtatore in locũ filij,vtiã diximus,multò magis intelligendũ tenẽdumq; eſſe videtur idẽ fore,quãdo quis poſt teſtam.factũ fuit legitimatus,in quo vltra iura naturalia, adſunt etiã iura ciuilia.Nunc videndũ quid ſit hęreditas,et quid hęredis inſtitutio.Quid ſit exhęredatio, quotuplex,quo iure,& quare inuenta.

32 Quo ad primũ dic, Hæreditas eſt.&c. vt.l.nihil.ff.de verb.obl.Hęreditas repreſentat defunctũ .l. hęreditas ferè.&.l.hæ re-

L.12.Tauri.

Legitimatus teſtamẽtum rumpere poteſt cũ communi.

Poſthumus dicitur legitimatus & rumpit teſtamentũ cũ cõmuni.

Monaſterium an ut poſthumus rumpat teſtamentũcũ cõmuni cõtra alterã communẽ.

Hæreditas quid & ut

teſtam. incipiat ab hæredis inſtitutione cũ Acoſta contra glo. & alios.

reditas in multis .ff. de acq. rerũ domi. §. ſeruꝰ etiã. Inſt. de hęr. inſt. in pr. Inſt. de ſtipu. ſeru. Eaq; repreſentatio nõ durat niſi vſq; ad aditã hæreditatẽ (nam exinde defunctus repreſentatur per hęredẽ) glo. in §. veteres. ff. de acq. poſſeſ. l. ſed ſi plures. §. filio impuberi. ff. de vulga. Hæres dicitur quaſi dñs. §. fi. de hær. qual. Inſt. Nec ad rem pertinet, qꝙ & in legatarium tranſeat dominiũ. Nã eſt dominiũ rei ſingularis, ſed in hæredẽ totius vniuerſitatis. ergo. &c. arg. l. ſi quis cùm totũ. ff. de excep. rei. iud. Hinc eſt, qꝙ in re legata ſatis hęres dicitur legatarius. l. id tẽpus. §. fi. de vſucap. ff. Hęres repreſentat defunctum poſt aditã. authẽ. de iureiu. à mor. pręſt. §. 1. Et hæres per additionem efficitur dñs totius hæreditatis. l. cùm hæredes. ff. de acqui. po. l. qui vniuerſas. §. 1. ff. eod. Teneturq;, atq; agit pro hæreditaria portione l. 1. §. ſi hæres. ff. ad Treb. Et ab hæredis inſtitutione teſtamen. debet inchoari. l. 1. ff. de hær. inſt. Quòd ſi aliunde initiũ ſumat, tunc inutile erat teſtamen. iure antiquo vſq; ad tempora Iuſtiniani. ſecundũ gloſ. in. §. ante hæredis. vbi omnes. C. de leg. Teneo cõtrarium, vt teſtam. per hoc non vitiaretur ſed tantùm ea quę inſtitutionẽ præcedebant. vt. d. §. ante hæredis. tam in ratione, quàm in deciſione.

Infero erraſſe Accurſ. in. d. l. 1. in prin. in verb. debet. ff. de hær. inſt. dũ exponit. debet. i. poteſt. ſed & ab exhæredatione poterat incipere teſtam. d. l. 1. §. 1. l. 3. §. filiꝰ. ff. de lib. et poſt. Sol. Si diceremus exhęredationẽ, quæ inſtitutionẽ præceſsit nõ valere, tũc ea exhæredatione vitiata, totum etiã teſtam. vitiaretur, quod nõ vitiatur, licèt legata, ſubſt. tutelę, libertatesq; inſtitutionẽ præcedentes vitientur. licèt Cuma. in. d. l. 1. dubitauerit. Sed et à legatis olim teſtam. incipere poterat, ſi fiebat ex errore tabellionis, nec vitiabatur teſtam. l. ambiguitas. C. de teſtam. quæ lex eſt Iuſtiniani. vi. Acoſtam pag. 97. & pag. 107. in. l. gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſt. qui reprobat & bene glo. in. d. l. 1. ff. de hære. inſt. licèt cum ea tranſeant ibi ſimpliciter doct.

Stat ergo, qꝙ teſtamentũ poteſt incipere ab hæredis inſtitutione, poteſtq; ſimiliter incipere ab exhæredatione iure. ff. inſpecto, nõ autẽ poterat incipere à libertatibus, legatis, fidei. reliquisq; diſpoſitionibus, quaſi caput fundamentumq; cuiusq; teſtamẽti in exhęredatiõe cõſiſtat, non ſecùs, quàm in hæredis inſtitutione, non ſic in reliquis diſpoſitionibus, quæ teſtamẽto fieri ſolent. Et hoc eſt quoddã iuris elementum, quod à noſtris ignoratum fuit, ſecundùm Acoſtam vbi ſuprà.

Nunc admonendi ſumus in primis quid ſit exhæredatio, abdicatio, emancipatio. Deinde quotuplex ſit exhæredatio. Tertiò quare fuit inuenta. Quartò quo iure introducta.

33 Exhęredatio, eſt priuatio, vel remotio ab hęreditate debita, vel quaſi debita ritè facta. Ex hac definitione deduc concluſiones tres. *Quid ſit exhæredatio, abdicatio, emãcipatio*

Prima concluſio. Exhæredatio eſt priuatio hęreditatis. probatur in. l. ſub cõditione. verſ. certo. n. iudicio. ff. de cõtrata.

Secũda cõclu. Hęreditas patris dicitur debita, vel quaſi debita filijs. l. fi. C. de codicill. l. fi. §. 1. C. de curat. fur. l. & quia. ff. ꝙ ſoci. l. 1. C. de impo. luer. deſe. lib. 10. gl. in l. 3. C. de iur. & fact. ig. quæ communiter app. vt per Iaſ. ibi poſt alios.

Adde qꝙ Bar. in. l. quidã cùm filiũ. n. 6. vbi Iaſ. n. 1. & 17. definiũt exhęredare eſſe hæreditate priuare. Idem Bart. in. l. 3. §. filius. nu. 14. de libe. & poſt. ff.

Hinc infertur ineptã eſſe exhęredationẽ extraneorũ. l. quidã cùm filiũ. ff. de verbo. ob. quia illis hęreditas nec eſt debita, nec quaſi debita. In cõtrarium facit tex. egregius in. l. paterf. teſta. ff. de hęr. inſt.

Tertia cõclu. Exhæredatio non ritè facta, nulla eſt. l. nõ putauit. §. nõ quęuis. ff. de contra tab. eſtq; nulla, quia caret effectu remouendi filium ab hæreditate, vt

ibi.nam & inſtitutio nõ ritè facta, pro præteritione habetur.l.ſi in adoptionẽ.§. idem puto.ff.de contra tab.

34 *Abdicatio quid.* Abdicatio,eſt coacta, ignominioſaq; patriæ poteſtatis liberatio per modũ venditionis, expulſioq;.l.abdicare.C.de patr.poteſta. traditur plenè per Alcia. diſpũct. lib. 2.c.28.Sed aliquando ſumitur pro voluntaria abſtentione.l.fin. verbo. abdicationem. C.de rep.hære.Ergo poteſt appellari duplex, quędã neceſſaria, quædam voluntaria.

35 *Emancipatio quid.* Emancipatio,eſt voluntaria patrię poteſtatis liberatio. ſecundùm Iaſ.dict.nu. 1.& num.17.vbi ſuprà.exigitur enim voluntas tam patris, quàm filij,eſtq; vtilis ipſi filio.dict.l. cùm oportet.§.cùm autẽ. C.de bo.quæ lib.§.hoc quoque. Inſt.per quas perſ.nobis acq.Bart.num. 10.in.l.in quartam.vbi omnes.ff.ad leg. falci.gloſ. & doct.in.l.filijs matrẽ.C.de inoffi.teſta.

36 *Emancipatio cur fiat* Emancipatio autem fit propter vtilitatem filij, abdicatio propter vtilitatẽ patris,quia patri expedit filium perditis moribus prędituũ è domo ꝓpulſare. arg. §.pe.vel fi.Inſt.qđ cũ eo.l.quidam cùm filium.vbi Bar.& Iaſ.ff.de ver.ob.

37 *Exhæredatio quotuplex.* Exhæredatio eſt duplex,quædam expreſſa,de qua diximus, quædã tacita. vt cũ auus nepotes ex filio viuo præterijt. Bar.in.l.pater filium.ff.de inof.teſta. Iaſ. in.l.in ſuis.de lib.& poſt.nu.58. Vel cùm filius matrem,patrémue, vel mater filiũ pręterijt.l.cùm filium.C. de inof. teſta.§. pe.& fina.Inſti.de exh.libero. melius in l.ſi cùm vel in vtero.de teſtam.mil.C.

38 *Exhæredatio quare inuenta.* Exhędatio expreſſa fuit inducta,vt reſcinderetur,vel impediretur illa dominij continuatio,quæ fit per legem à patre in filiũ.Bar.in.l.in ſuis. de lib. & poſt. Iaſ.in.l.ſi filius qui in poteſtate. nu.16.cũ ſeq. ff.de lib.& poſt. Alex. in.d.l.in ſuis. eo.tit.vbi Iaſ.n.41.Iaſ. in.l.ſi à primo. eo. &in.l.ſi filius qui in poteſtate. num.16. &in.l.3.§.pure.n.8.de libe. & poſt.ff. Exhæredatio fuit inducta per.l.ciuilẽ.arg. gl.l.2.C. de inof. teſtam.& arg.l. non putauit. in pr.&.l.1. in pr.ff.de contra tabu.

39 *Patria poteſtas.* Et filius de iure ciuili eſt ſub poteſtate patris.§.1.& in prin.Inſt.de patr. poteſtate.l.1.& per totũ.C.eod.Hinc eſt, ꝙ patri dabatur poteſtas filiũ occidẽdi.l. in ſuis. de li.& poſt.l.fina. C.de patr. poteſtate. Hinc eſt,ꝙ patri dabatur poteſtas filiũ diſtrahẽdi. l. abdicatio.C. de patr. pot.l.2. C. de patr. qui filios diſtra.licèt id hodie immutatũ ſit.d.l.fi. C. de patr. poteſtate. Hinc deſcẽdit poteſtas,quæ patribus datur filios hęredes neceſſarios faciẽdi.l.neceſſarijs.ff.de acq.hær.cũ conc.Hinc etiã deſcẽdit facultas filios exhæredãdi.d.l.in ſuis.§.fi.Quòd autem diximus exhędationẽ inuentam fuiſſe ad impediendam dominij cõtinuationẽ, quæ fit à patre in liberos ſuos,quos in poteſtate habet,id à noſtrorũ plerisq; variè impugnatur, prę ſertim quia illa dominij cõtinuatio,quę ex viſuitatis in liberos fit ſtatim poſt mortẽ patris, multis alijs modis q̃ per modũ exhæredationis impediri & põt & ſolet.

40 *Exhæredatio quare inuẽta,improbata ratio Bar.& ſequacium.* Adhuc ergo dic, ꝙ fuit inuenta ad impediẽdã cõtinuationẽ dominij. Nec mutat,ꝙ etiã in filiã,nepotes,reliquosq; ſuos dominiũ cõtinuetur,qui tñ nominatim exhęredãdi nõ ſũt ſecũdùm Alex.in.l.in ſuis.n.8.de lib.& poſt.Nã reſp.ꝙ etiã prætеritio ſufficit ad impediendã illã dominij cõtinuationẽ, adimẽdãq; tacitè hæreditatẽ.l.ſicut certi.ibi adẽptã hęreditatẽ.l ſi cũ vel in vtero.in fi. C.de teſta.mil. vbi etiã ſuus hæres põt à milite remoueri ab hęreditate,nõ ſolùm certo,expreſſoq; iudicio qualis,eſt exhæredatio,ſed etiã tacito,qualis eſt prętеritio.Ergo filijs priuilegij loco datũ eſt,vt eis non impediatur dominij cõtinuatio,niſi per exhędationẽ,reliqs verò nõ ita. Vi.Iaſ.in.d.l. in ſuis. n.33.vbi & dicit rationẽ hanc cõmuniter reprobari.vi.eũd.in.l.ſi à primo.col.2. & in.l.ſi filius qui in poteſtate.n.16.eo.ti.ff.

Et cõtra hanc rationẽ vltra Iaſ.et alios cõſidera,ꝙ iure.ff.nepos,q à nemine præcedeba-

cedebatur, ſicq; erat ſuus hæres, poterat impunè teſtaméto aui pręteriri, et tñ licèt exhęredat⁹ nõ eſſet, in eũ nõ fiebat dominij cõtinuatio. Idéq; erat in filiof. vt cũ egregio Emanuel. de Acoſta reſoluim⁹ infrà. §. 32. cõtra vulgares doctorũ traditiones. Similiter ſi filius fam. ſub conditione poteſtatiua inſtitutus fuerat, poterat accipere ſubſtitutum vulgarem, & conditione non impleta licèt prętęritus remaneret, hæreditasq; in ſubſtitutum tranſuolaret, non fiebat in eum dominij continuatio. l. fin. ff. de cond. inſtitu. Sed in omnibus his caſibus, & ſimilibus potes dicere, quòd eſſe videtur tacita exhæredatio. exhæredatio enim tacita & expreſſa eſt, vt iam diximus. Ergo ſolennis exhæredatio, cum omnibus ſuis requiſitis, quæ continuò videbimus, non fuit inuenta ad illam dominij continuationem vitandam, cùm illa continuatio citra tam ſolennem exhęredationem ſæpe impediatur.

41 *Prætęritio quid ſit.*

Poſtremò prætęritio eſt tacita hæreditatis ademptio realis tantùm, vel etiam mentalis ex defectu inſtitutionis, vel exhæredationis inducta. Dixi tacita. per. l. ſicut certi. ibi, tacitè. de teſtament. milit. C. l. ſi cùm vel in vtero. eod. ibi, nullam eius fecit mentionem. l. 1. C. de poſthum. hær. inſtit. ibi, nullam mentionem. l. 3. in verb. neglectus. l. omnimodò. ibi, mentionem. C. de inof. §. penult. de exhæredatione lib. Inſti. ibi, ſilentio prætęrire. §. fi. eodem. ibi, ſilentio omittere. Ademptio dixi per dict. l. ſicut certi. ibi, ademptam hæreditatem. Secundò, quia ſilentium hoc pro exhæredatione eſt. §. penult. & final. Inſtit. de exh. lib. dict. l. ſicut certi. d. l. ſi cùm vel in vtero. Vt ergo exhæredatione adimitur hæreditas. l. ſub conditione. de contra tabul. ff. ita & prætęritione huiuſmodi. Realis tãtùm dixi, quia licèt defuerit animus in teſtatore, adhuc inducitur dicta prætęritio, hæreditatisq; adęptio tacita. d. l. ſicut. l. cũ mater. ff. de inof ficioſ. teſtamẽt. Ex defectu. &c. dixi, quia is dicitur prætęritus, qui non eſt inſtitutus, vel exhæredatus. Iaſ. colum. 2. in fin. C. de contra tabul. per tex. ibi. &. §. ſi ead. Inſtit. de hær. abin. Intelligo primò, quãdo nullum legatum fuit relictum. l. pen. C. de fideicom. l. 2. de legat. 3. l. omnimodo. C. de inof. Secundò etiam ſi relictum ſit legatum. dict. l. ſi cùm vel in vtero. in fin. Tertiò etiam ſi dedit fideicom. vniuerſ. l. ita tamẽ. §. qui rogatus. ad Trebel. ff. Quartò etiam ſi dedit totam hæreditatem, iure tamẽ ſubſtitutionis. l. ex facto. §. Lucius. de vulg. Limit. niſi ſit in re certa inſtitutus, tũc enim licèt ex nulla hęreditatis portione hæres ſcriptus eſſe dicatur, adhuc prętęrit⁹ dici quiſq; nõ poteſt. text eſt in authent. vt cùm de appellatio. cogn. §. cæterùm. collatione. 8. Intellige primò, quãdo nullũ habuit cohæredem vniuerſalẽ. l. 1. §. ſi ex fundo. &. §. ſi alteri⁹. ff. de hær. Inſti. Secundò intellige etiã ſi hæredẽ vniuerſalẽ haberet. d. §. cæterùm. Tertiò ĩtellige, etiã ſi teſtator expreſſim vetaret, ne huic ſcripto ĩ re certa, tota hæreditas poſſet accreſcere. vt dixi. ſ. §. 46.

42 *Patris & filij idẽtitas.*

Iuxta ſuperiora adde etiam, quòd & pater & filius vna eademq; perſona reputantur. l. fin. C. de impub. Hinc eſt, quòd in vita filius dominus reputatur bonorũ paternorum. dict. l. in ſuis. §. ſui. de hære. quali. §. ſui. de hære. ab. Nec ad rem pertinet, quòd duo in ſolidum eorundem rerum dñi eſſe nõ poſſint. Nam reſpondetur id verum, vbi non eſſet identitas perſonarum. vt in propoſito.

43 *Suitatis uis.*

Hinc eſt, quòd ſtatim poſt mortẽ patris fit continuatio dominij in filium. vt dd. ll. Hinc eſt neceſſariam eſſe exhæredationem, ne aliàs per continuationem dominiũ filio contra patris volunt. quæratur. Bart. in dict. l. in ſuis. Iaſ. in. l. ſi filius qui in poteſtate. nu. 16. ff. de libe. & poſthum. Hinc eſt, quòd inter mortem teſtatoris, & exiſtentiam ſui hæredis non eſt dare medium tẽporis. l. ſi poſt mortem.

in princip.l. quæſitum.§. præſente. ff.de legatis primo.in.l.1.§. qui ſunt in poteſtate.ff.ad Tertul.tenet in ſpecie gloſ.in.l.ſi alienum.§.in extraneis.ff.de hær.inſtitu. Bart.in.l.fin.ff.de cond. inſtitu.Iaſ.num. 9.in dict.l. in ſuis. Hinc eſt, quòd in ſuis hæredibus non cadit vſucapio pro hærede.l.nil.C.pro hæred.l.2.§.filium.ff.eo. Iaſ.colum.1.in dicta.l.in ſuis. Hinc eſt,ꝙ ſuis hæredibus non eſt hęreditas iacens. gloſ.in.l. cùm hæreditas . C. depoſiti.dicit eamſingul.Iaſ. num. decimo.in dict. l.in ſuis. & numer.39. poſt Bart.ibi.& vi. l.1.§.domini. el.3.ff.ad Sillania.facit text. in dict.l.in ſuis. in verb. cõtinuationem. &.§.ſui.Inſtit.de hære.abint.l. cùm ratio. ff. de bon. damnatorum . De quo pleniùs ſuprà. Propter ſuperiora ergo fuit inducta &inuenta exhęredatio,vt impediretur illa dominij continuatio,quæ regulariter fit ſtatim poſt mortem patris in filiumfa. propter identitatem vtriuſque perſonæ. Eſt tamen verum,quòd ſuperior ratio non tenetur communiter ſecundùm Iaſ. contra Bart. ibi in.l. in ſuis. ff.de liberis & poſthum.nu.33. qui & dicit & firmat ſuperiorem rationem eſſe communiter reprobatam poſt Alexan. ibi et alios.vi.eũd.Iaſ.in.l.ſià primo.col.2 & in.l.ſi filius qui in poteſtate. nu.16.ff. eodem titul.& quæ ſuprà proximè diximus. & alia plura, quæ congeſsimus ſuprà.§.19.

Vnde in quæſtione ex facto controuerſa cùm dubitaretur, an filius eſſet legitimus iudex appellationis in illa cauſa quæ per eius patrem prima inſtantia deciſa fuit,an verò vt ſuſpect⁹ recuſari poſſet,per ſuperiora allegabatur eum poſſe recuſari. Quod etiam ex alijs multis videtur comprobari.

Primò,quia pater & filius vna & eadẽ
44 perſona reputantur. vt. l. fin.in fin. C.de impub.& al.ſubſti.& vox patris,eſt vox. filij, & vox filij vox patris. vt in.§.ei qui. Inſtitu.de inutil.ſtipul.& quod vnus dicit,alter dicere videtur. vt glo.dicit in.d. l.fin.& vbi eſt vnus, alter eſſe videtur.vt l.cùm ſtimus.§.fin. C. de agricol.& cen. libr.11.& quod pater habet,filius habere videtur.Hinc filius gaudet ſtimo,& ciuilitate patris.vt notat gl.in.l.2.C. qui æta. lib.10.& ibi ſcribentes. & Bald.in.l.liberti.fin.colum.C.de oper.liber.Igitur ſicut pater in cauſa reclamationis, aut appellationis nõ poterat de cauſa illa cognoſcere,ita nec filius,qui eadem perſona cum patre reputatur:& præſertim, quia filius præſumitur habere eandem affectionẽ, & volũtatem, quam pater habuit. tenet Bald.in dict.l.liberti. penul.colum.C.de oper.liber.argum.text.in.l.ſi operarum. ff.eo.ergo filius affectionem,& voluntatem,quã pater habuit in dicta cauſa habere præſumitur. Et hinc eſt,quòd filius non poteſt eſſe notarius,vel actuarius in cauſa, in qua pater eſt procurator, quia ex hoc redditur ſuſpectus.hoc tenet Lãfrancus in cap. quoniam contra falſam. de probat.11.col.A fortiori ergo eſt ſuſpectus iudex filius in cauſa vbi pater non procurator,ſed iudex fuit.Prętera filius tenetur imitari geſta boni patris.vt in capi.dominus noſter.in fin.56.diſtinct.nec poteſt filius quicquam à ſe facere, niſi quod patrem viderit facientem.vt in ca. fina.de conſecrat.diſtinct.vltima.&.24. quæſt.1.capit. cùm beatiſsimus. Si igitur patrem ita bonum & honore dignũ imitari debet, & illud facere, quod pater in dicta cauſa fecit, valde ſuſpectus & iudex certè contrarius foret filius in dict. cauſa. Præterea facta à parentibus non debẽt pro diſciplina à filijs ad irritum reuocari. vt. l. quæ à patre.C. de reſti. mil. vbi ad literam illud dicit prędicta lex.& dixit Bald. in.l. fin.§. ipſum autem.C. de bon.quæ liber.Si igitur filius propter patris reuerentiam factum patris in dicta cauſa non reuocare,imò eidem adhærere debet, ſuſpectus valde redditur.Præterea filius ſententiam patris aut magiſtri defen-

Pater & filius eadem perſona reputãtur,&

filius patris defenſionem debet ſuſcipere.

defendere debet, & eam excuſare, vt Cõ ſultus Caſſius fecit in.l.dicere.ff.de arbi. ex quo igitur aſſumere debet defenſionem pro voto & ſententia patris, quam protulit, ſuſpectus valde redditur, & ne dum ſuſpectus, verùm certus iudex contrarius, vt pater eius fuit in dicto voto aut ſentẽtia, quã promulgauit. Quialicèt aliàs iudex cognoſcere põt an ſua ſit iuriſdictio. vt.l.ſi quis ex aliena. ff. de iudi. &.l.ex quacunq;.ff.ſi quis in ius voca. nõ ierit. & cap.ſuper literis. de reſcrip. cùm tamen iudex aſſumit defenſionem pro ſua iuriſdictione, ſuſpectus redditur, & vt talis recuſari poteſt. vt notat glo.in.c. ſtatutum.in princi.in verbo, copiam. de reſcrip.libr.6.tenet Abb. in cap. conquerente. de reſti.ſpolia.3.col.& ibi notat gl. Igitur cùm defenſionem pro honore patris filius aſſumere debeat. vt. d.l. dicere. ſuſpectus redditur, cùm filius nõ debeat factum patris corrigere, aut emendare, quia erubeſcit lex filios caſtigatores fore parentum. vt in authen. de nup.§.ſed quod ſancitum. 4.colla. notat gloſ.in.l. cùm oportet.§.non autem.C. de bo.quæ liber. & in.l.3.§.ſi quis quaſi. ff. de condi. ob cauſ. & in.d.cap.cùm beatiſsimus.24. quæſtio.1. Nec ad hoc obſtat text. in.d.§. ſi quis quaſi.l.3. ff. de condi. ob cauſ. vbi Celſus filius, patrẽ ſuum Celſum in iure emendauit, & ei cõtradixit. Et verior ſententia filij ab Vlpianõ Conſulto iudicata eſt. Et ita in his, quæ iuris ſunt, filius non tenetur ſequi conſilium, aut votum patris, imò ei contradicere poteſt. vt Bar. per illum tex. dicit in allega.§.ſi quis quaſi. & in.l.cùm oportet.§.non autem. C. de bo.quę libe. & vtrobiq; tenet Accurſius & communiter ſcribentes. Quia ad illũ tex. ne huic intentioni obſtet, duplex poteſt dari reſponſum. Primum, quòd opinio Celſi patris fuit & eſt de iuris rigore: & opinio Celſi filij fuit ſecundùm naturalem æquitatem. Quod patet, dum tex. dicit. ſed ipſe Celſus, ſcilicet, filius, naturali æquitate motus, putat repeti poſſe. quæ ſententia verior eſt. Nam ibi Celſus filius nõ contradixit patri, nec eum emẽdauit, nam vterq; verum dixit, pater ſecundùm iuris rigorẽ, & filius ſecundùm æquitatem naturalem. Et quia ſi rigor & æquitas in lege ſcripta ſunt, æquitas præfertur rigori. vt.l. placuit. de iudi. C. & in clement. quanuis rigor. de appella. & propterea æquitatis opinio Celſi filij ab Vlpiano conditore dictæ legis approbata fuit, nec ſecundùm iuris rigorem filius contradixit patri, nec eum emendauit. Et ita ille text. ſic intellectus, non obſtat predictę.l.dicere. ff. de arbi. vbi Caſſius Conſultus ſententiam Sabini magiſtri ſui bene excuſat. Secundum reſponſum eſt, quòd licèt in his quæ iuris ſunt, filius non teneatur ſequi conſilium, aut opinionem patris à tramite iuris deuiãtem, tamen quatenus ei poſsibile fuerit, opinionem patris in iure ſequi debet, & eam defendere. & ita intelligitur text. in dict.l.dicere. quam ſic intelligit Salice. in allega.l.cùm oportet.§. non autẽ. ita etiã intelligit Iaſon Mediolanẽ. in.d.§. ſi quis quaſi.l.3.ff. de condi. ob cauſ. qui iſta verba dicit. Quartò not. in verſi. ſed ipſe Celſus. quòd in his quæ ſunt iuris, licitũ eſt filio emendare patrem, & diſcipulo præceptorem, quanuis debeat quantum poteſt excuſare. vt.l. qualem. §. fi. ff. de arbi. Iſtud etiam tenuerũt Guiller. dẽ Cugno. & Alberi. de Roſatis, quos refert, & ſequitur dominus Alexand. in allega.§. ſi quis quaſi. qui iſta verba dicit. Nota filiũ corrigere patrem in his, quæ ſpectant ad decidendũ de iure. Dicit tamen Guiller. de Cugno. & Alberi. de Roſatis meliùs facere filium, ſi cõniuentibus oculis trãſeat. arg.l.qualem. verſ. Caſſius. ſuprà. de arbi. Et ita ſi in quantum filius poteſt ſententiam patris defendere debet, imò cõniuentibus oculis cum ea tranſire, & ad hoc vt ei contrariet, ſuperabundans, & pluſquàm Phariſæorũ deberet eſſe iuſtitia,

45 *Filius nõ tenetur ſequi ſententiam patris.*

tia, meritò valde ſuſpectus iudex foret in hac cauſa. Præterea diuino & naturali iure filij honorare tenẽtur parentes, & eis omnem honorem adhibere. vt habetur in quarto præcepto Decalogi. qa, vt philoſoph. inquit, dijs, parentibus, & magiſtris nihil ęquiualens reddere valemus. ſed honor patris conſiſtit in hoc, quòd eius ſententiæ acquieſcatur, & ꝙ ab ea nó appelletur, nec amplius cognoſcatur de iuſtitia, aut iniuſtitia ipſius: & conſiſtit honor in hoc, quòd ſua ſententia non reuocetur, ne iudex iniquus, aut iniuſtus appareat. vt. l. omnem honorem. C. quan. prouoca. non eſt neceſſ. & in capitul. vt debitus. de appella. Imò cùm ab eo appellatur, ei iniuria infertur. vt dict. l. omnem honorem. in fi. Et hinc

46 *Recuſatio.* eſt, quòd quia per talem iniuriam prouocatur iudex à quo appellatur, ſuſpectus redditur appellanti, & de cætero in omni alia cauſa, quæ tangat appellãtem, recuſari poterit. vt in capitu. ad hæc ſi in vna. & in capit. propoſuit. de appellatio. & iudici pœna eſt, cùm eius proceſſus,

47 *Iudici fit graue quòd eius ſententia reuocetur.* & ſententia reuocatur. vt dicit glo. in clement. quanuis rigor. de appellatio. in finalibus verbis. quam commendat Bald. in ſua margarita. in parte, iudex. cùm malè iudicare iudicem contingit, aut imperitia, aut dolo. vt. l. fina. ff. de vari. & extraordinari. cogni. & l. ex maleficijs. §. ſi iudex. ff. de actio. & obligatio. & l. ſi filius. ff. de iudi. & vtroque caſu iniuria afficitur iudex, cui dicitur, quòd imperitia, aut dolo malè iudicauit. Tenemenți, qa ſæpe ſub me prætore vertuntur cauſæ actæ ſub patre & domino meo Martino, cùm eſſet vnus è duodecim Cęſaris ſummis Senatoribus, & hodie ingens lis eſt inter ciuitatem de Caliz, & conductores illius vectigalis, quod Almoxarifadgo appellatur, in qua dñs meus olim iudex fuit, & hodie ego iudex ſum.

Exhæredatio debet fieri nominatim. l. 1. &. 2. ff. de lib. & poſthu. in princip. §. nominatim. &. §. poſthumorum. in verb. nominatim. Inſtitut. de exhær. lib. §. poſthumi. in verb. nominatim. eodem l. poſthumorum. in verbo, nominatim. ff. de iniuſto rupt. l. fin. C. de contra tabulas. l. ſecunda. titul. 8. &. l. 10. titul. 7. parti. 6. &. l. 3. titul. 7. eadem part.

48 Et vt exhæredatio facta videatur nominatim, multipliciter concipi poteſt. Primò per ſignũ ſpecificum, putà, filius meus Titius exhęres eſto. §. nominatim. Inſtitut. de exhæred. lib. l. prima. ff. eod. l. 3. titul. 7. partit. 6. *Exhæredatio multipliciter nominatim fieri uidetur.*

Secundò per ſignum vniuerſale, putà, omnis. &c. l. Titius. in princip. ff. de liberis & poſthum.

Tertiò per ſignum diſtributiuũ, putà quilibet. l. 3. §. nominatim. ff. de iniu. rup. facit. l. qui filiabus. §. 1. ff. de legatis primo. idem Albe. Bal. & Angel. in. l. Titius. de liberis & poſthum. ff.

49 Quartò ſub appellatione cæterorum. argument. l. cęterorum. ff. de verborum ſigni. Iaſ. colum. 1. &. 2. in. l. Titius. & ibi Alex. idq; cõmuniter ſecundũ Soci. ibi. colum. 2. approbatur, dummodò ſit vnus filius, vel duo, ſecùs ſi plures ſecundùm nos. *Exhæredatio nominatim facta nonuidetur per uerbũ, cæteros. ſi ſint plures quàm duo filij.*

Quintò per demõſtrationẽ corporis præſentis. arg. l. nemo dubitat. ff. de hæred. inſti. iuncta. l. iubemus. C. de teſtam. Ampl. etiam ſi in corpore erretur. argument. gloſ. in. l. quæ extrinſecus. ff. de verborum. quam dicit communiter approba. Iaſ. ibidem. num. 7. & in. l. 4. in princ. nu. 15. ff. de legatis primo. Et quòd per demonſtrationem corporis præſentis fieri poſsit exhæredatio, tenent Bald. Angel. Iaſ. col. 3. in. l. Titius. ff. de liberis & poſthumis.

50 Sextò quid ſi fiat per ſignum indefinitum? Dic, aut profertur in ſingulari, putà, Filius exhæres eſto. & ſunt duæ cõcluſiones. Prima, quòd nominatim facta videtur, ſi eſt vnicus filius, aliàs ſecùs. vt dict. §. nominatim. &. l. ſecunda. ff. de libe. *Exhæredatio indefinita, an nominatim facta uideatur noua declaratio.*

lib.& poſthum. Aut profertur in numero plurali,et ſunt duæ cõcluſiões.Prima, nominatim facta videtur,ſi ſunt duo tm̃ filij.quia pluralis loquutio.&c.l.vbi numerus. ff. de teſtibus. l. inter illam. ff.de verborum ſignificatio.capit.pluralis.de regul.iur. in.6.

Aut ſunt plures filij,& non videretur ex proprietate,ſed tantùm ex interp̃tatione, quæ in hoc caſu non eſt admittenda. argumento.l. cùm quidam.ff. de libe.& poſthum. gloſ. in dict.l.2.Nec obſt.dict. l.2. in verb. ex benignitate. vbi videtur probari, quòd indefinita etiam prolata in numero ſingulari,æquipolleat de proprietate verborũ vniuerſali. Nam reſpõ. quòd benignum dicitur, non quòd ſit alienũ à proprietate verborum,ſed quòd interpretatio, quæ in alijs ſpeciebus ex coniecturata mente teſtatoris fit, in illa tamẽ ſpecie ex benignitate fieri deſinit.

Hinc infero,q̃ gl.indict.§.nominatim. poteſt ſaluari, licèt rep.per Fabr. & alios ibid.dum inquit,exhæredationem hãc, Filij mei exhæredes ſunto.nõ videri nominatim factã, nã facta videtur nominatim,cùm duo tantùm erant filij,& ita procedit communis:quòd ſi plures, tũc ſecùs, & ita procedat gloſ. Quod menti commenda, quia eſt noua & vera conciliatio.

51 *Nominum diſtinctio.* Quibus etiam, vt perfectiùs intelligatur quando exhæredatio nominatim facta videatur,addendum eſt,quòd eſt nomem,prænomen, cognomen, agnomẽ. De tribus primis mẽtionem facit. l.1.ff. de liberis & poſthu.ſed de omnibus quatuor fit mentio in.§.ſi quis in nomine.Inſtit.de leg.in.l.ſi in nomine.C.de teſtam. Et ſecundùm gloſ.in dict.§.ſi quis in nomine. eſt nomen Cicero cognomen ab euentu vel dignitate agnomen,veluti ſi addas Rectorem, Conſulémue,claudũ, rufum,album.&c.facit.l.hac conſultiſima.ibi,indicia.& ibi,dignitates.C.qui teſtamenta fac. quod ait Theophilus in.§. 1.Inſtit.de exhær.lib.Prænomen in Tullio erat Marcus,ſecundùm dict.gloſ.Ergo in me prænomen eſt Fernandus,nomen eſt Vaſcus, tractum à parentibus: cognomen eſt de Menchaca, tractum à communi patria, vt non tam à cognatione,quàm à communione communíue patria tractum videatur : agnomen eſt collegialis, cathedraticúsue, aut regius Senator.vi.Vigli.in.§.1.de exhęr.lib. Alci.in.l.1.ff.de liber.& poſthum.

Vnde in primis errat gl.dict.§.ſi quis in nomine.dum putat cognomen à cognatione dici, decepta affinitate vocabulorum, cùm magis à communione, communíue patria trahatur. Errat ergo & gloſ.cognomen.l.1.ff.de lib.& poſt.in quo errore fuiſſe videtur gloſ. dict.l. ſi in nomine.

52 Ergo ſecundùm hæc exhęredatio vt nominatim facta intelligatur, oportet fieri per expreſsionem trium nominũ, nempe per expreſsionem nominis, prænominis,& cognominis.vt in.l.1.ff. de liberis & poſthu.quæ lex horũ omniũ in teruentũ &cõcurſum requirere videtur. *Exhæredatio tam nominatim facta uidetur per expreſſionẽ unius tantùm nominis, q̃ ſi plurá nomina expreſſa eſſẽt licèt utroq; caſu incerta eſſe poſſit.*

Sed certè in terminis.l.1. ff. de lib. & poſt.exhęredatio nominatim facta videtur,licèt vnum tantùm nomẽ exprimatur,nec per illud ſatis certi fuerimus de perſona exhæredata,idq́; probatur ibid. in fi. Nec me mouet,quòd glo.ibi quam à ſummarijs ſequuntur Alber. Bar. Bal. Ang.Imol.Cuma.Paul. Alex.Aret.Soci. ſuppleat tex.dũmodò inquit de p̃ſona nõ poſsit dubitari.Nã reſp.id nõ eò pertinere,vt exhæredatio valeat,ſed vt præterea quòd mero iure valeat,poſsit probari,& mõſtrari perſona exhæredata, valebit tamen mero iure, licèt mõſtrata non fuerit.vt ibi.&.l.duo ſunt Titij.ff.de teſt. tut.ibi,non ius deficit,ſed probatio.& in l. Titius.de lib. & poſt. vbi exhæredatio vniuerſaliter facta mero iure valet etiã in perſona illius, quem teſtator mortuũ putabat,licèt poſsit reſcindi prætextu erroris

roris teſtantis. Sic & hîc mero iure valet exhæredatio,quæ fit per expreſsionẽ vnius tantùm nominis,licèt ambiguitate veritas rei geſtæ obũbrari poſsit.Quid enim ſi fieret exhæredatio per expreſsionem trium nominum de quibus in.d. l.1.Tunc nullus negaret, quin nominatim facta videretur, & tñ potuit eſſe ambigua,ſi alter filius,in quo tria illa nomina cócurrerent,reperiretur.Sic ergo.&c. Ergo aliud eſt quærere, an exhæredatio ſit nominata,aliud an ſit ambigua.Nam multiplicatio nominum nõ eò pertinet, vt magis nominata ſit, ſed eò, vt minus ambigua ſit.Effectus eſt magnus.Primº, quia cùm ſit ritè facta, poterit poſtea teſtator coram duobus teſtibus declarare de quo ſenſerit.l. hæredes palàm.§.ſi qd poſt.&.§.ſed & ſi notam.de teſtamen.ff. quod nõ poſſet, ſi minus ritè facta eſſet. Secundus,quia filius, qui ſe exhæredatũ non ignoraret, non poſset tutus in foro animæ cum alijs fratribus cõcurrere. Tertius, quia licèt exhæredatio codicillis fieri nõ poſsit.§.pe.Inſt.de codicill. poterit tamen ambigua ibid.declarari.Infero nouè,quòd in terminis.d.l.duo ſunt. poſſet per teſtatorẽ fieri declaratio abſq; noua ſolennitate.Tenendũ eſt ergo cõtra gl.& omnes doct. quos ſuprà retuli, quòd etiã ſi de perſona exhæredata poſſit dubitari, adhuc exhæredatio per expreſsionẽ vnius tantùm nominis facta, ſatis nominatim facta intelligitur,necvitiabitur ex eo capite, quaſi nominatim facta nõ fuerit,et ritè,licèt eius effectus et executio poſsit ceſſare ex incertitudine perſonę exhęredatæ.quẽadmo.in terminis.l.duo ſunt Titij.ff.de teſt.tut.teſtam. nõ deſiit ab initio ritè factũ videri,licèt illa diſpoſitio ex poſt facto propter illã incertitudinẽ careat effectu executionis. Exhęredatio ergo tam nominatim facta intelligitur per expreſsionem vnius tantùm nominis, quàm ſi plura nomina expreſſa eſſent, licèt vtroq; caſu ex poſt facto incerta poſsit apparere. Et eſt opinio non minus vera,quàm inaudita.Niſi longè decipimur,qui hanc ſententiam in cõſulendo& etiã in iudicando ſequeremur. Et ita olim inter plura quàm. 700.paradoxa Salmanticæ ineunte pueritia tuebamur, & in hodiernum vſq; diem magis ac magis placuit.Et noſtra opi. intrepidè in iudicando& conſulendo tenenda eſt, quia.l.3.tit.7.par.6.expreſsim ius commune hac in parte ita interpretatur.Nec dubium eſt,quin dict.l. tertiæ authoritas verior,certior, longeq; grauior haberi debeat,quàm authoritas eorum,qui cõmunem ſententiam noſtræ ſententiæ aduerſam defendunt. *L.3. tit. 7. par.6.*

53 Item quæro, an indefinita prolata in plurali etiam in exhæredatione, æquipolleat vniuerſali ex proprietate,an ex interpretatione? Cõis q̃ ex interpretatiõe,nõ exproprietate.Nos cõtrà,vt ex interpretatione facta, nõ extra,ſed ſecũdùm verborum proprietatem. Communis fundatur in.l.ſi ſeruitus.in verb. humanius.ff. de ſeruit. vrb. præd.Nos fundamur eod. tex.in verb.verbo generali.& in.l.vbi numerº.ff.de teſtib.&.c. pluralis.de reg.iur. l.inter illam.de verb.ſig.in quibus cõſtat pluralem locutionem duorum,numero verificari,& trium, & plurium deinceps vſq; in infinitum . Pluralis ergo locutio refertur ad vniuerſos,non ex neceſsitate, ſed ex aptitudine(niſi ſint duo tantùm, quia tũc etiã ex neceſsitate.vt.dd.ll.) Ergo ſi famuli Titij erant decem, & teſtes indefinitè dixerunt famulos Titij homicidium feciſſe, ſi verum eſt omnes deliquiſſe,ea oratio quãuis indefinita,ad vniuerſos ex proprietate refertur. Quòd ſi duo tantùm deliquerunt,ad eos tantùm ex proprietate refertur.In dubio autẽ talis teſtium depoſitio nulla eſt. Et idem in ſimili inſtrumento ſecundùm communem.vt per Iaſ. in.l.2.col. fi. de lib.& poſt.ff.Deci.in.l. contractus.numer.20. de reg.iur. Ratio, quia probationes debent *Indefinitæ exhæredatio,uel teſtium depoſitio, an nominatim facta uideatur,et quòd exproprietate æquipolleat uniuerſali contra communem op.*

bent certitudinariè concludere, illa tamen ſub incerto concludit. Et ſatiùs eſt ex dictis famulis nocentes impunitos relinquere, quàm innocentes damnare. l. abſentem. ff. de pœnis.

54 *Indefinitia exhæredatio cùm habeo tres uel pluresfilios non ualeat, cũ Accurſ. & Aretin. contra communem.*

Sic ergo ſi cùm decem filios haberem dixi, filios exhæredo. nullus exhæredatus videtur ſecundũ gl. in. §. nominatim. Inſtit. de exhæredatione lib. quam ſequitur Areti. in. l. Titius. columna ſecunda. de liberis & poſthum. Ratio, quia cùm ea exhæredatio variè verificari poſsit, ſcilicet, vel in duobus tantùm, vel in pluribus, ſatiùs eſt eum, quem teſtator pœna exhæredationis affectum voluit, impunitũ relinquere, quàm quem noluit dãnare. Quod & ſenſit Socin. in dict. l. Titius. licèt contrarium teneat Faber in. d. §. nominatim. vbi Iaſ. nu. ſexto. qui cum Fabro dicit eſſe communem. quod & firmat Aretin. vbi ſuprà. & communem tenuerunt Angelus, & Imol. in dicta. l. Titius. ſenſit Bar. in. l. ſi pluribus. de legatis ſecundo. ſecundùm quòd inducit Aretin. vbi ſuprà. Sed tamen longè verior eſt opin. gloſſ. & Aretini, quàm contraria, quæ videtur communis. Quod multùm nota, quia nullibi ita bene declaratum inuenies. Neque ad rem pertinet tex. in dict. l. Titius. in princip. per quem decepti ſunt, qui communem ſententiã tuentur, quia ibi non fuit exhæredatio indefinita, ſed vniuerſalis. Inter indefinitam autem & vniuerſalem orationem ſeu exhæredationem eſt inſignis differẽtia. Quia illa verba, omnes filios vel liberos exhæredo. omnes ex proprietate verborum, & ex neceſsitate cõprehendunt, etiam ſi mille ſint. Sed illa verba, liberos vel filios exhæredo. poſſunt verificari in ſolis duobus, licèt eſſent plures, neq; ex neceſsitate omnes, ſed tantùm ex aptitudine comprehendunt.

Quæro, an indefinita prolata in ſingulari, æquipolleat vniuerſali ex proprietate, an ex interpretatione? Et cùm communis teneat, quòd etiam in plurali prolata, non æquipollet vniuerſali, niſi ex interpretatione, vt dixi, multò magis id volet, cùm profertur in ſingulari. Adhuc tamen Iaſo. in. l. ſecunda. colum. fin. ff. de liberis & poſthum. tenet, quòd etiã ex proprietate. per illum text. quod falſum. ad quem text. reſpond. vt ſuprà. Et quod Bart. ibidem ait, quòd in odioſis non æquipollet, ſecùs in fauorabilibus, interpretandum eſt in fauorabilibus æquipollere ex interpretatione, nõ ex proprietate, at in odioſis neque ex proprietate, neque ex interpretatione, itaque ex proprietate nunquàm æquipolleat: quia numerus duorũm vel plurium deſiderat pluralem locutionem. l. inter illam. de verborum ſignificati. ff. l. vbi numerus. ff. de teſtib. capitul. pluralis. de regulis iuris in. 6. Ex proprietate autem licèt indefinita oratio nunquàm æquipolleat vniuerſali, tamen ex interpretatione magis eſt vt vniuerſali orationi exæquetur. Quod intelligẽdum eſt indubitanter procedere in fauorabilibus, idemque in quauis diſpoſitione indifferenti, nõ ſic in diſpoſitionibus odioſis, in quibus durum eſſe videretur legum interpretationes ad odia augenda admitti. argumento text. in. l. cùm quidam. ff. de liberis & poſthumis. capitul. odia. de regulis iuris. in ſexto. Sic & in illa regula, quæ habet indefinitam orationem æquipollere vniuerſali, intelligimus id ex legis interpretatione, non ex ſermonis proprietate deſcendere, & conſequenter in fauorabilibus tantùm, vel indifferentibus, non etiam in odioſis procedere. Ita intelligitur. l. ſecunda. §. final. ff. de conditio. inſtitutio. l. falſa. §. fina. cum ſimili. ff. de conditio. & demonſtratio.

55 *Indefinita in ſigulari numero prolata, non æquipollet uniuerſali exproprietate cum cõmuni opin. contra Iaſ.*

56 Infero quod dicitur inter cęteros filium non poſſe exhęredari, intelligendum eſſe nõ ſolùm, vt vult communis, quando ſunt commiſti plures gradus libero

Indefinita exhæredatio ſi ſint plures

q̃ duo filij, nõ æquipol let uniuer= ſali contra communẽ.

berorum, quod accidit in hoc exemplo, Liberos exhęredo. ſed etiã quando cũ de cẽ filios haberẽ, dixi, Filios exhæredo. cũ extraneum inſtituiſſem, vel quãdo vno filio inſtituto dixi, Reliquos exhæredo. Ad dict. l. Titius. reſpon. quòd loquitur, quando dixi, omnes. quo caſu omnes ex neceſsitate comprehenduntur. Ad. l. cæterorum. de verborum ſignific. reſpon. quòd loquitur, quando ſumus in materia fauorabili, vel indifferenti. Secùs ſi ſimus in materia odioſa, & reſtringenda, qualis eſt exhæredatio. vt. l. cùm quidam. ff. de liberis & poſthum. Ita intelligo dict. §. nominatim. Inſtit. de exhęr. libe. l. ſecunda. ff. de lib. & poſthum. Licèt contrarium & malè teneant magis communiter doctor. in dict. l. Titius. vt per Bart. Paul. Aretin. & Iaſ. ibidem. dicentes referre, vtrùm dicam, Liberos cæteros exhæredo. cùm habebam plures quàm tres filios, & nepotes, vt tunc exhæredatio non valeat, quia facta videtur inter cæteros gradus liberorum: an verò dicã, Cæteros filios exhæredo. cùm plures haberem etiam quàm tres filios, vt tũc exhęredatio valere non deſinat, quaſi vitioſa eſſe deſinat, eo quòd inter cæteros gradus liberorum facta nõ ſit, licèt inter cæteros filios eiuſdẽ gradus facta ſit, quod menti, & ſententiæ, & verbis omniũ legum hac de re loquentium aduerſatur. Nec vllibi per iurecõſultos inuenies factam diff. vtrùm exhæredatio fiat inter gradus cæteros, ſed vtrùm fiat inter cæteras perſonas. Itaq; ſi exhæredatio fiat inter cæteros tã gradus quàm perſonas (putà, cæteros liberos exhęredo) tunc ſecundùm nos & communem vitioſa eſt. Quòd ſi fiat inter cæteras perſonas, non inter cæteros gradus, putà, cæteros filios exhæredo. adhuc exhæredatio ſecũdùm nos vitioſa eſt, licèt communis opin. cõtrarium velit.

Adde, quòd communis, de qua dixi in. l. ſi ſeruitus. ff. de ſerui. vrb. volens, q̃

57 ex interpretatione indefinita æquipolleat vniuerſali, quę ſaluari non poteſt in indefinita ꝓlata in numero plurali, vera tamẽ eſt, ſi proferatur in numero ſingulari. At prolata in plurali, ęquipollet vni uerſali in potentia, vel aptitudine, nõ in actu. argu. l. vbi numerus. ff. de teſtib. l. inter illam. de verb. ſigni. ff. c. pluralis. de reg. iur. in. 6. Sed & in actu, quando ſunt duo tãtùm. arg. dd. ll. Nam ſi duos habẽs filios dixit, omnes exhæredo. verificatur illa vniuerſalis in duobus, quia & in vno tantùm verificaretur. l. Titius. ff. de libe. & poſthu. Item ſi dixit, filios exhæredo. ſimiliter verificatur ex neceſsitate ĩ duobus: quia ſalua proprietate ſermonis nõ poteris dicere de vno tãtùm teſtatorem ſenſiſſe. Ergo qua ratione habens decem filios omnes exhæredando nominatim exhæredaſſe videtur, quia ſalua proprietate ſermonis non poteſt dici dẽpto vno de reliquis ſenſiſſe: eadẽ ratione q̃ duos tantùm habens filios dixit, filios exhæredo. ſatis nominatim exhęredaſſe videtur vtrumque: quia ſalua proprietate verborum non poteris dicere dempto vno de altero tantùm ſenſiſſe. Verùm ſi tres eſſent, vel plures, tunc etiam ſalua proprietate verborum poteſt dici de duobus tãtùm fortè ſenſiſſe.

Indefinita quando æquipolleat uniuerſali noua declaratio.

58 Ex quibus mihi videtur inferri verus intellect. ad pr. Inſtit. de exhær. lib. dum dicit, inter cæteros. nã omnes exponunt rep. glo. ibi. ſ. liberos. nos exponimus. ſ. filios. vt nõ valeat, ſi plures ſint q̃ duo. At in filiab⁹ valeret, licèt plures eſſẽt quàm duæ, quia filię poſſunt inter cæteros exhæredari ſecundùm illud ius. ff.

Intell. nouus ad pr. Inſt. de exh. lib. cũ Accur. cõtra reliquos.

59 Adde veram non eſſe opin. Bartoli in. l. ſi pluribus. colum. ſecunda. de legat. ſecundo. dicẽtis, inter indefinitam prolatam in numero ſingular. vel prolatam in plurali, non eſſe differen. Nam loquitur contra ſuperiora, & contra text. in. l. fin. ff. ad Trebellianum. in verbo, ei. vel, eis. ideo eum rectè reprobat Aretinus in dict.

Indefinita prolata in numero ſingulari, differt ab indefinita ꝓlata in plurali. ꝓ Aretino contra cõem opin.

in dict.l. Titius. columna ſecunda. licèt cum Bart. videatur communis opini. ex relatione Iaſo. in.l. ſecunda. de liberis & poſthum. columna fina. & Socinus ibidem numero. 11.

60 Adde q̃ Cuman. in.l. ſi pluribus. col. fi. lectur. 1. de leg. 2. tenet, q̃ indefinita in numero plurali prolata ęquipolleat vni uerſali, etiam in materia odioſa, quodeſt contra. l. fi. ibi, inter cæteros. & eandem l. fin. §. fi. ibi, inter cæteros. C. de lib. præt. &. §. ſed fœminini. ibi, inter cæteros. &. §. emãcipatos. ibi, inter cæteros. de exhær. lib. ſecundùm noſtrũ intell. Dic ergo, q̃ indefinita prolata in plurali numero, æquipollet vniuerſali aptitudine, potẽtia, vel ex contingenti. Ita intelligo. l. ſi ſerui tus. ibi, verbo generali. & ibi, luminibus. iuncta deciſione, quæ tenet pro conſtanti vniuerſas feneſtras præſentes compre hẽdiſſe. & ita intelligo. l. ſi is qui. §. vtrũ. de reb. dub. ff. & facit communis opi. de qua per Iaſ. nu. 14. in.l. non hoc. C. vnde legit. & in.l. 2. col. fi. de lib. & poſt. & Decium. in.l. contractus. nu. 20. de reg. iur. Non æquipollet tamen vniuerſali ex neceſsitate. dict.l. ſi ſeruitus. de ſerui. vrb. præd. ibi, benignius. l. fi. 1. & 2. reſp. ibi. ei, vel eis. ff. ad Treb. ergo ex ꝓprietate poteſt vniuerſali æquipollere, ſed non ſemper æquipollet. Infertur, q̃ in probationibus tam teſtium, quàm inſtrumẽtorũ, in quibus etiã ex neceſsitate concludere debent, nunquàm æquipollet vniuerſali, vt ſuprà dixi. Ex interpretatione autẽ an æquipolleat, diſtingue vt. l. 2. cum gl. de lib. & poſt. ff.

Indefinita prolata in numero plurali, non æquipollet uniuerſali in odioſis contra Cuma.

61 Et habes quinq; iura de exhæredatione inter cæteros mentionem facientia. §. ſed nec nominatim. in verb. inter cæteros. §. ſed fœminini. ibi, inter cæteros. §. emancipatos. ibi, inter cęteros. de exhęredatione lib. Inſt. l. fi. poſt pr. ibi, inter cęteros. de lib. præt. C. &. §. fin. d. l. ibi, inter cæteros. gl. & doct. cõmuniter intelligũt in.l. Titius. ff. de lib. & poſt. Quòd ſi dixi, Titius hęres eſto, cęteri filij, vel cæteri ex hæredes ſunto. ſatis nominatim vidẽtur exhęredati: quia cæterorũ appellatione, omnes cõtinenter. l. cæterorũ. ff. de verb. ſignificatio. Sed certè hæc cõmunis opi. eſt omnino cõtra dicta quinq; iura, & cõtra Theophilum in pri. Inſt. de exhæredatione lib. & contra rationẽ. Quia cùm indefinita, ſeu pluralis loquutio duorũ numero cõtenta ſit, tunc ex tribus filijs, quilibet poteſt dicere, non de me, ſed de alijs duobus pater meus exhæredandis ſenſit. Et ita olim inter plura q̃ 700. paradoxa Salmanticæ defendebamus.

Exhæredatioita facta, Cæteri filij exhæredes ſunto. nõ eſt nominatim facta, ubi tres eſſent filij, uel plures contra communem cum Theophilo.

62 Dixi, omnes liberos exhæredo. & nõ valet exhæredatio, quaſi inter cæteros gradus facta videatur. gl. appr. per doct. communiter ibi. in.l. Titius. ff. de liberis & poſthum. Nos contrà per ſuperiùs dicta, & quia in exhæredatione debet fieri benigna interpretatio, cùm ſit in ea ſubſtantia teſtamenti. arg. l. 1. de hæ. inſtit. ff. iuncto. §. ante hæredis. Inſt. de leg. Quòd ſi dixi, Exhæredo omnes filios. & tũc nominatim facta videtur exhęredatio, ſiue ſit vnicus filiꝰ. dict.l. Titius. primo reſp. ſiue duo, vt ibidem. 2. reſpon. ſiue tres, vt ibidem. 2. reſpon. ibi, reſpondi filios, & filias nominatim exhæredatos proponi. Prima declaratio tenetur per Aretin. in dict.l. Titius. colum. 2. argument. l. ſecũdę. ff. de liberis & poſthum. &. §. nominatim. Inſti. eodẽ. iuncta. l. 1. §. ſi ſtipulanti. ff. de verborum. Secunda declaratio tenetur per Angel. Imol. Aretin. columna ſecunda. Alexand. colum. ſecunda. in dicta.l. Titius. & eſt communis ſecundùm Socin. in dict.l. ſecunda. columna. 2. qui hanc dicit communem. argument. l. vbi numerus. de teſtibus. ff. Tertia declaratio tenetur per gloſſ. communiter appr. in dict.l. Titius. quia quod operatur ſingularitas quo ad ſingulos, idem operatur generalitas quo ad vniuerſos, inſpecta proprietate. argu. l. ſi is qui. §. vtrũ. de reb. dub. l. Iulianus. cũ leg. 3. ff. licèt aliquã

Exhæredatio facta ꝓ ſignum uniuerſale etiã generis, uidetur nominatim facta contra communem.

do ſecùs ex interpretatione.l.ſed & ſi qs. §.quæſitum.ff.ſi quis caut.Stat ergo concluſio.Exhæredatio nominatim facta videtur,quãdo fit per ſignũ vniuerſale ſpeciei(putà,Omnes filios exhęredo.)Intelligetripliciter.Primò, quando erat vnicus filius.quod probatur lege & ratione vt ſuprà.Secundò,quando erãt duo filij. quod probatur lege & ratione vt ſuprà. Tertiò,quando erant tres, vel plures.qđ probatur lege & ratione vt ſuprà.

63 *Exhæredatio generica nomina ta intelligitur contra communem*

Quòd ſi exhæredatio fiat per ſignum vniuerſale,non ſpeciei (putà, Omnes filij exhæredes ſunto.)ſed generis(putà,Omnes liberi exhæredes ſunto.) tunc ſecũdùm glo.quam ſequuntur communiter doct.ibi.in.d.l. ſi Titius. talis exhæredatio nõ videtur nominatim facta.Nos cõtrà per.d.l.ſi Titius. & per rationẽ. Quia qđ operatur ſingularitas quo ad ſingulos,idẽ operatur generalitas quo ad vniuerſos.vt in.l. ſi is qui ducenta.§. vtrũ.ff. de reb.dub. Stant ergo duæ cõcluſiones cõtra cõem. Prima,ꝙ exhæredatio facta ꝑ ſignũ vniuerſale, videtur nominatim facta,nõ ſolũ ſi ſit ſignum vniuerſale ſpeciei (putà,Omnes filij exhæredes ſunto) ſed etiã ſi ſit ſignũ vniuerſale generis(putà,Omnes liberi exhæredes ſunto.)Secũda concluſio,ꝙ exhęredatio facta per ſignũ indefinitũ, ſi ſint tres filij,vel plures non videtur nominatim facta,nõ ſolũ ſi ſit ſignũ indefinitũ generis (putà,Cęteri liberi exhæredes ſunto.) ſed etiã ſi ſit ſignũ indefinitũ ſpeciei (putà, Cæteri filij exhæredes ſunto.)

64 *Exhæredatio concipi poteſt per nomen generis, nõ ſecùs, quàm per nomen ſpeciei contra commu nem.*

Itẽ pro nobis optimè facit, ꝙa verba tam inſtitutionis qꝫ exhæredationis poſſunt per nomẽ generis cõcipi, nõ ſecùs, qꝫ per nomen ſpeciei, vel indiuidui.Ita probat.l.3.§.filius.ff. de lib. & poſt.meliùs in l.3.§.nominatim.ff.de iniu.rup.l. Gallus. §.nũc de lege.&.§. etiã ſi parẽte.ff. de lib. & poſt.licèt cõtrariũ & malè teneant gl. Alber.Alex.& alij in dict.l. Titius. Soci. & Iaſ.in.l.2.ff.de lib.& poſt.

65 *Exhæredatio ꝑ ſignũ æquipollens facta, nominata cẽſetur.*

Vltimò,exhæredatio nominatim facta intelligitur ꝑ ſignũ æqpollẽs.Declaro.Nã licèt exhæredatio vt nominatim facta intelligatur,oportet ꝙ nomen,prænomẽ,& cognomẽ exhæredati exprimãtur.vt in.l.1.1.reſp.ff.de libe.& poſt.tamẽ ſi per nomẽ tantũ abſq; expreſsione prę nominis,vel cognominis poſsimus eſſe ſatis certi de perſona exhæredata, tũc nõ erit neceſſe ꝙ exprimatur prænomẽ, vel cognomen.vt in.d.l.1.2.reſp.Ratio,quia æquipollenter videtur exhæredatio nominatim facta eo caſu,cũ rei ſatis demõſtratæ fruſtra adijciatur altera demõſtratio.arg.l.1.§.fi. ff. dote præleg.Sed oppono,ꝙ forma in dubio præſumitur ſubſtãtialis.l.ſi vnus.vbi Iaſ.C.de teſtam.& dixi.s̃.vnde eius omiſsio videtur actũ vitiare,& cõſequẽter videtur ꝙ nõ ſufficiat, ꝙ in exhæredatione vt nominatim facta videatur,exprimatur nomen, licèt per illud de exhæredati perſona ſimus certi, niſi præterea exprimantur cognomen, & prænomen. Pulchra, & vtilis materia eſt,quę vt tibi liqueat,diſtingue meliùs, quàm alibi. Nam aliquando & primò poſt præceptum legis ipſa lex procedit vlteriùs actum contra factum anullando.Aliquando & ſecundò procedit vlteriùs actum contra factum non anullando,ſed facultatem impugnandi concedendo ei,in cuius fauorem fiebat præceptum,de cuius tranſgreſsione agitur.Aliquando & tertiò lex non proceſsit vlteriùs.Primo caſu actus cõtra factus indubitanter eſt nullus ſecundũ omnes in.l. non dubiũ.per tex.ibi. C. de legib.l.1.§.ſi quis ita.ff.de verb.ob.vbi omnes.l.an inutilis.ff.de accept.§.pretiũ.&.§.item pretium.Inſt.de empt. & ven. Intellige dupliciter.Primò,quando.l.vltrà proceſsit actum cõtrà factũ ex toto infirmãdo. vt dd.ll. Secũdò intellige, quãdo.l.vltrà ꝓceſsit actũ contra factum ex parte tantũ infirmando,nam & tunc actus cõtra factus ex parte tantùm illa infirmabitur.l.

1.ff.

1.ff.de nouati.iuncta.l.cõtra iuris.vbi no tanter Iaſ.ff. de pact. Limita vt procedãt ſuperiora,quãdo præceptũ legis, qđ trãſ greſſum fuit, erat prohibitiuũ, nam tũc actus contrà factus eſt nullus, ſecùs ſi ta le præceptũ eſſet diſpoſitiuum, nam tũc dic vt ſtatim.

Secũdo caſu principali, quãdo lex ꝓceſsit vlteriùs nõ anullando,ſed facultatem impugnãdi cõcedendo,tũc actus cõ trà factus non infirmatur ipſo iure, nec ex toto,nec ex parte, licèt is, in cuius fauorem is actus vetitus fuit, poſsit illum impugnare, & reſcindere. Ita procedit tex.in.§.emancipatos.Inſt.de exh.libero rum.vbi licèt filius emãcipatus ſit præte ritus,teſtam.non vitiatur ipſo iure, licèt prętor huic emancipato pręterito huius teſtamenti impugnandi facultatem præ beat,quod teſtam. interim ipſo iure non deſinit valere ſecundũglo.in.l.filium.ff. de bon.po.contra tab.in verb.quemad modum.quæ cõmuniter appr.licèt Cur tius iunior nouiſsimè tenuerit cõtra cõ munem(in.l.fi.C. de contra tabul. col.1. & col.pen.poſt glo.in verb. in poteſtate. in princip.Inſti. de exhæ.lib.quã ipſe nõ allegat.) quòd teſta. in quo emãcipatus prætеritus ſit,infirmetur ipſo iure.

Tertio caſu principali, quando poſt præceptũ legis, qđ trãſgreſſum fuit, ipſa lex nõ proceſsit vlteriùs, tũc aut id præ ceptũ erat prohibitiuũ,& actus cõtrà fa ctus eſt ipſo iure nullus ſecundũ nos,& ſecundũ omnes in.l.non dubiũ.per text. ibi.C.de leg.& in.l.1.§.ſi quis ita.ff.de ver bo.ob.Aut actus cõtrà factus erat diſpo ſitiuus,& tunc non deſinit ipſo iure va lere ſecũdũ Bal.in.l.1.ff.de lib.& poſt.vbi Iaſ.col.2.& Alex.col.1.&.2.& Soci. nu.8. Iaſ.in.l. nemo põt. ff.de leg.1.n.27.lect.1. ff.de leg.1.Bar.n.20.Bal.not.4.Fulg.not. 4.Iaſ.n.17.in.l.nõ dubiũ.§.alle.&Iaſ.in.d. §.emãcipatos.n.10.quẽ etiã vi.in.l. cõtra iuris.ff.de pact. eũd.Iaſ.in.l.ſi nõ ſortẽ.in pr.ff.de cõd. indeb.eũd.Iaſ.in.l.Iulianus. nu.3.ff.de cõd.inde.Mouẽtur per.d.l.1.ff. de lib. & poſt. quæ nil facit, qa ibi legis pręceptũ nõ fuit trãſgreſsũ,ſed fuit ęqui polléter impletum, vt.§. dixi. Nec refert qd ex ęquipollẽtib⁹ fiat.vt in.l.3. &.4.C. de inſt.& ſubſ. Stringe,nã ſi ꝑ implemétũ æquipollẽs dicitur præceptũ ſatis impletũ etiã in conditionalibus diſpoſitionibus,vt ibi,licèt cõditiones ſint veriſsimè implendę.vt in.l.Męuius. & in.l.qui hęredi.in prin.ff.de cõd.& dem.quanto magis in ſpecie noſtra,vbi agitur de con ſeruatione teſtamenti?argu.l.circa.ff.de inof.teſtam.Præterea.l.iubet diſpoſitiuè non prohibitiuè donationẽ inſinuari,& tamen conſtat donati.non inſinuatam ipſo iure non valere, quando opus eſt in ſinuatione.l.data.C. de donationib.Præ terea pręceptũ diſpoſitiuũ ſine dubio ha bet virtutẽ prohibitiuam. Nam cũ.l.di cit,donatio inſinuetur.ſatis cautum vo luit prohibere eius validitatem eo caſu, quo inſinuata non eſſet.

Stat ergo valere exhęredationẽ illã,Fi lius exhæres eſto. quaſi per relationẽ ad aliud certa ſit,quando erat vnicus filius.

66 Iuxta ſuperiora accipe quæſtionẽ ex facto agitatã. Quędã mulier fecit profeſ ſionẽ in manibus cuiuſdã religioſi,& iu rauit ſe ſeruaturã regulã tertij ordinis ſã cti Frãciſci,dubitabatur,an potuerit poſt ea matrimoniũ cõtrahere? Videbatur ꝙ ſic.Primò, quia ad validitatẽ ꝓfeſsionis requiritur in fœmina ętas duodecim an norũ.c.1.de regula.li.6.& in.c. ad noſtrã. de regula.Prętерea.d.regula deſiderat,ꝙ ꝓfitẽs, paupertatẽ, caſtitatẽ,& obediẽtiã ꝓfiteatur,&ab iſta forma videtur nõ poſ ſe recedi.arg.c.cũ dilecta.đreſcr.l.cũ hi.§. prętor ait.ff.đ trãſ.Prętерea moniales ter tij ordinis poſsũt matrimoniũ cõtrahere ſcđm Bal.i.l.parẽtes. ff.đ in ius vo. Card. in clem.cũ ex eo. de ſenten.excommun.

In cõtrariũ facit,qa moniales tertij or dinis nõ poſſunt matrimoniũ cõtrahe re per bullã Sixti Papæ quarti. Deinde,

Religionis uota ſubſtãtialia ſuffi cit implicitè profiteri

quia per bullam Nicolai Papæ quarti ſo rores, vel fratres tertij ordinis non poſſunt redire ad ſeculum,& ad ſeculum redire nihil aliud eſt,quàm contrahere matrimonium, vt patet de ſe, & conſtat ex notatis per doctor.in capit. conſtitutionem.de regularibus. lib.6. in quæſtione illa, an obligatus religioni in genere poſſit contrahere matrimonium, & ſi contrahat, an valeat.Et quòd nõ valeat,allegatur text.in capit.non ſolùm.de regularibus lib.6.ibi,neq; ad ſeculum redire poteſt. ita Lapus allegatiõe. 47. Et quilibet contrahens,ſiue matrimonium,ſiue cõtractum, ſiue profitens religionem,præſumitur habilis,niſi probetur contrariũ. vt notatur in.l.ſi minorẽ.C.d̃ in integrũ reſtitu.& in.l.de ætate. ff. de minoribus. Ioan.And.in capit.1.de regula. Abb.per tex.ibi in capit.in præſentia.de probationibus.& in capit.cùm.1.virum.de regularibus. Antonius in capit.fraternitatis. de teſtibus.Philippus Francus in capitu. conſtitutionem.de regularibus.libr.6.licèt contrarium teneat Ioan. An. in dict. capit.fraternitatis. in princ.Neq; ad rem pertinet, quòd quilibet, qui profitetur, debeat vouere tria ſubſtantialia, nempe paupertatem,caſtitatem,& obediẽtiam. vt per Speculatorem in titul.de regularibus. in princip. Quia text.in capit. porrectum.d̃ regularibus.vbi notat Abb.dicit,quòd ſufficit,q̃ quis in manu abbatis reddat ſe monachum, nam per hoc virtualiter videtur quaſi per relationem ad aliud illa tria ſubſtãtialia promiſiſſe. Neque ad rem pertinet,q̃ aliquando nõ ſufficiat aliquid eſſe certum per relationẽ ad aliud.vt per Alber. in.l. ſed & ſi quis. §.quæſitum.ff.ſi quis cautionibus.Nam illud in odioſis procedere poterit,nõ ſic in fauorabilibus, vt in ſpecie noſtra.arg. text.in.l.vbi autem.§.illud.ff. de verbor. obligat. cum ſimil. facit text.in. l. certũ. ff.ſi cer.pet.& in.l.1.iuncta ſua gl.& quæ ibi latè habentur per Alexan.Iaſ.& alios ff.de lib. & poſthum.l. 1.in fin.ff.de dote prælegata. Quòd autem in odioſis non ſufficiat aliquid eſſe certum per relationem ad aliud,adduco doctrinam mirabilem Albe.in.l.ſed & ſi quis.§. quæſitum. ff.ſi quis cautionib. vbi ſingulariter dicit, quòd ſi aliquis renuntiet omnibus exceptionibus enumeratis in prædicto titulo.ſi quis cautionibus.& particulariter exceptionibus enumeratis in. l. 2. illius tituli.illa renuntiatio tanquàm generalis non valet,neq; obligat renuntiãtem,licèt poſſet dici,quòd talis renuntiatio eſt ſpecialis mediante relatione facta

67 ad dictam legem ſecundam. Et eſt ratio, quia intantum eſt verum , quòd renuntiatio exceptionum , vel caſuum fortuitorum debet eſſe certa,&ſpecialis,quod nõ ſufficit quòd poſsit certificari per relationem ad aliud. Quam doctrinam refert ibi Albe. tenere alios doctores.Et licèt ibidẽ Iaſ.velit de iure fundare oppoſitum,tamen in fine concludit.quòd hæc opinio Alberi.eſt æquior, vt patet ex his quæ ibi dicit num.17.cum ſequentibus. Et cùm dictus doctor poſt diſputationẽ concludat vltimo loco cũ opinione Alberici, videtur eam velle tenere iuxta doctrinam gl.in.l. qui filium.§. Sabinus.ff. ad Trebellian.& in.l.ea lege.C.de condictio.ob cauſam.Et tandem Iaſ.refert plures alios hanc eand. partem tenentes,vnde cùm hæc pars præſertim æqua videatur, non poſſet nõ obtinere in practica. Et ita millies habui de facto, & in iudicã do ſequi ſoleo . Nam cùm conductores gabellarum potentiſsimi, pijſsimiq; regis noſtri ſoleant caſibus fortuitis renũtiare, prout continetur in capitulis, ſeu cõditionibus(prout ipſi loquuntur)generalibus, quæ renuntiatio quaſi certa & ſpecifica eſſet per relationẽ ad dictas conditiones videbatur ſufficere.argum. l.vbi autem.§.illud.ff. de verborum obligatio. adhuc tamen dicebam ſatis ſpecificam non eſſe, per egregiam illam doctri-

Renũtiatio exceptionũ uel caſuum fortuitorũ per relationẽ ad aliud an licèt uideatur certa,uideatur ſpecifica.

ctrinam Alberici, & conſequenter non ſufficere. Et ita ille mos conducendi ſuaſione noſtra hodie in omnibus regaliũ gabellarum & redituum cõductionibus immutatus, & innouatus eſt, vt tales cõductores ſpecificã caſuum fortuitorum faciant renuntiationem, & tabellio his conductoribus gabellarum ſeriatim ea capitula renũtiationum caſuum fortuitorum perlegat, teſteturque ſe eas perlegiſſe, vt talis renuntiatio firma ſit. Neq; ad rem pertinet quod traditur per gloſ. in l. iubemus. in verbo, quemadmodum C. de teſtament. & quod nos diximus ſuprà. Nam illud, cùm agitur de validitate inſtitutionis, quæ fauorabilis eſt, non ſic cùm agitur de validitate huiuſmodi renũtiationis, quæ fauorabilis non eſt.

68 *Exhæredatio nomina ta in quibus liberis exigatur.*

Quod diximus oportere filium inſtitui vel exhæredari, ne vel ab initio nullũ ſit teſtament. vel ex poſt facto poſsit aliqua ratione infirmari, id primò intellige in filio legitimo & naturali. vt. l. 1. & 2. ff. de liber. & poſthum. &. §. nominatim. Inſti. eo. l. ſi filius fam. l. ſi filium. ff. eo d. iuncta. l. filium eum. de his qui ſunt ſui. ff. Secundò in legitimo tantùm. §. adoptiui. ibi, ſecundùm ea quæ de legitimis expoſuimus. de exhær. lib. Inſt. Tertiò in emãcipatis. §. emancipatos. Inſtit. de exhæredatione lib. §. ea. Inſt. de hæred. ab inte. in verb. vt oportet. l. nõ putauit. §. non quæuis. ff. de contra tabul. Quartò in poſthumis veris. §. poſthumi. Inſtit. de exhæred. liber. Quintò idem in poſthumo ficto, qui naſcitur in vita poſt teſtamentum. l. 3. §. nominatim. de iniuſt. rupt. ff. Sextò idem in poſthumo nõ primi gradus, ſed vlterioris. l. 3. in princip. de iniuſt. rup. ff. ibi. poſthumi per virilem ſexum deſcendẽtes. Septimò in poſthumo, qui fit per ſucceſsionem in ſuitate. l. poſthumorũ. de iniuſt. rupt. ff. §. poſthumorum. in verbo, nominatim. Inſtit. eod.

Fallit inſpecto iure. ff. primò in filiabus iam tempore teſtamenti natis. l. maximum. C. de liber. præter. & in princip. Inſtit. de exhær. liber. verſi. ſed non ita. §. emancipatos. Inſtit. de exhær. lib. gloſ. in l. 1. ff. de lib. & poſthum. quod iure. ff. verum eſt ſecundùm noſtram opinionem contra communem, de qua ſuprà.

Fallit ſecundò in filiabus poſthumis, quæ iure. ff. inter cæteros poterant exhæredari. §. poſthumi. verſi. ſed fœminini. Inſt. de exhær. lib. ſecundùm noſtrã opinionem contra communem, vt iam diximus ſuprà.

Fallit tertiò in nepotibus, qui tempore teſtamenti à nemine præcedebantur, qui ſimiliter iure. ff. inter cæteros poterant exhæredari. vt in princip. Inſtitu. de exhær. lib. verſic. nec nominatim. ſecundùm noſtram opinionẽ nouam, de qua ſuprà.

Et quia diximus poſthumũ inſtitui, vel exhæredari oportere, ne ex poſt facto teſtamen. eo præterito infirmari poſſit, id ſummoperè iniquum eſſe videtur. Cùm enim poſthumus nondum natus non poſsit quicquam malefeciſſe, neque ingratus exiſtere aduerſus parentes, videbatur non poſſe exhæredari. Et ita hodie per legem nouam Iuſtiniani inductum eſt. vt in. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inof

69 ficioſo teſtament. Denique turpis demõſtratio, dummodò per hoc nominata eſſe non deſinat, non vitiat exhæredationem. l. 3. in princip. ff. de lib. & poſthum. & turpitudo verbalis in genere nõ vitiat exhæredationem. Ita tenet gloſ. in. l. 3. in princip. ff. de liberis & poſthum. & gloſ. in. l. turpia. ff. de lega. primo. & in. l. quoties. §. ſi quis nomen. de hær. inſt. ff. quæ appr. communiter ſecundùm Acoſtam lib. primo interpr. cap. 3. Quæ concluſio non eſt ſemper vera. argument. l. his verbis. §. 1. de hær. inſt. ff. ibi, purè enim hęres inſtituitur, licèt cum maledicto. vbi quę ſtionem, difficultatemq; faciebat, quòd ſub hac cõditione inſtitutus videretur, ſi impijſsimum ſe probaret, quæ condi.

Exhæredatio, inſtitutio, uel legatum quando per turpitudinẽ uitientur, cõtracõmunem nõnullæ concluſiones.

vitiat filij inſtitutionem: tum ex eo capite, quòd non fuerit poteſtatiua: tũ ex eo, q̃ fuerit turpis. Si ergo hæc adiectio non vitiat, ſequitur q̃ aliàs de corpore conſtabat, quia ſi non conſtaret, non potuiſſet hæres eſſe abſq; eo, q̃ ſe impium probaret, & ſic ſub hac demum conditione, ſi ſe impium probaret. Item patet ibid. & omnes huiuſmodi inſtitutiones receptæ ſunt. Quaſi dicat, quòd ſiue filius, ſiue extraneus cum maledicto inſtituatur &c. Ergo in extraneo aliàs conſtabat de corpore, quia ſi aliàs, non conſtaret, licèt tũc non vitiaretur ex capite maledictionis, vitiaretur tamen ex capite incertitudinis. Sed an hæres admittetur ad probandum quòd ipſe erat ille impijſsimus, qui fuerat inſtitutus, de cuius corpore aliàs in teſtamento non conſtabat? Et puto eũ non admittendum. argumento .l. quoties. §. ſi quis nomen. ibi, non tamen eo q̃ contumeliæ cauſa ſolet addi. de hær. inſt. ff. l. ſed ſciendum. ff. ad Treb. Ergo turpis demonſtratio cùm aliàs de corpore conſtat, non vitiat, quia poteſt ſeparari à diſpoſitione, ſicut & turpis cond. quia à diſpoſitione ſeparari poteſt, non vitiat. Sed quando turpis demonſtratio à diſpoſitione ſeparari non poteſt (quod accidit, cùm aliàs de corpore non conſtat) meritò vitiat, eo quòd hominis honor cunctis rebus pretioſior eſt. argumento. l. Iulianus. ff. ſi quis om. ca. teſtam. Stat ergo, quòd turpis demonſtratio licèt non vitiet cùm aliàs de corpore conſtat, vitiat tamen, ſi non conſtat, etiam ſi talis turpitudo ſit in genere. Ratio, quia tunc ſatis redderetur in ſpecie, admiſſa probatione ſingulorum delictorum. Quæ not. quia veriſſ. & præter cõmunes op. nec vl libi ita bene declarata inuenies, licèt hac in re fusè tractauerint doctores varijs in locis, præſertim in. d. l. & ſi pepercerit. in prin. ff. de lib. & poſthumis. et in. l. his verbis. §. 1. ff. de hæredibus inſtituendis. & in d. l. turpia. ff. de lega. 1. Et ita olim inter plura quàm .700. paradoxa Salmanticę tuebamur.

Quinta concluſio & communis opi. eſt, q̃ turpis demõſtratio in ſpecie vitiat. Idem & nos, ſi aliàs non conſtat de corpore. vt. d. §. ſi quis nomen. ibi, non tamẽ eo q̃ contumeliæ cauſa addi ſolet. ſecùs ſi aliàs de corpore conſtabat. vt ibi à contrario ſenſu. & argu. d. l. his verbis. §. 1. ſecundùm ſuperiorem inductionẽ. expreſſiùs in. l. 3. in pr. de lib. & poſt. ff. ibi, & ſi ex adulterio natũ. Ratio, quia ea turpitudo eſt ſeparabilis à diſpoſitione, vnde habetur perinde, acſi adiecta non eſſet.

Turpis demonſtratio non uitiat legatũ contra cõmunem.

70 Quinta diſtinctio cõmunis, quã tenet Bar. in. l. 3. in pr. ff. de lib. & poſt. vbi hanc dicunt cõmunem Alex. col. fi. Soci. col. 1. Iaſ. col. 2. eſt, q̃ turpis demonſtratio ſemper vitiat vltimam vol. fauorabilẽ, quale eſt legatum, & inſtitutio. l. turpia. ff. de lega. 1. Secùs in odioſa diſpoſitione, vt ex hæredatio. d. l. 3. in prin.

Turpis demonſtratio uitiat interdũ exhæredationẽ cõtra cõmunem.

71 Prima concluſio, q̃ fauorabilis diſpoſitio ſemper vitiet, eſt contra. d. l. his verbis. §. 1. Quòd autem nunquàm vitiet diſpoſitio odioſa, eſt contra. l. quoties. §. ſi quis nomen. de hær. inſt. ff. ibi, nõ tamẽ eo. &c. iuncta. l. cùm quidam. de lib. & poſt. ff. & vtrunq; membrum eſt contra omnem rationem. vt. l. cùm quidam. ff. de lib. et poſt. Dicergo. Turpitudo realis ſemper vitiat. l. turpia. ff. leg. 1. ff. Ratio vt §. fi. Inſt. de leg. l. vn. C. quæ pœnæ nomine. docet Acoſta lib. 1. interp. cap. 3. Turpis demonſtratio cùm aliàs de corpore conſtat, non vitiat. Intellige dupliciter. Primò, cùm erat turpitudo in genere. d. l. his verbis. Secundò, cùm erat etiam in ſpecie. vt dict. l. 3. in princ. ibi, & ſi ex adulterio. Ratio, quia vt conditio turpis quia ſeparari poteſt à diſpoſitione non vitiat: ita & demonſtratio turpis ſi ſeparari poteſt, nõ debet vitiare. Turpis demonſtratio cùm aliàs de corpore nõ conſtat, vitiat, ſiue illa ſit in ſpecie. vt dict. §. ſi quis nomen. ſiue etiam in genere.

re.vt ibid. &.l.sed sciendum. ad Treb.ff. Ratio,quia si dispositio valeret,tunc hæres, vel legatarius non posset consequi hæreditatem , vel legatum, nisi ostenderet,quòd de se testator senserat, id qđ probare non posset,nisi in specie probaret se fecisse ea delicta,quæ verbis, conuicijsq; generalibus testator significauerat, per quod ipse hæres, vel legatarius ignominia afficeretur,quod leges nõ admittunt,sed vtilius esse existimant lucro quàm honore carere .l.Iulianus .ff. si quis om.cau.testam.Secunda & vehemẽtior ratio, quia si testator ita fortè dixit, Illi,qui erga me,vxorémue meã impijssimus & malè meritus extitit,do, lego, vel eum hæredem facio. tunc certè licèt ego probem me impias manus testatori iniecisse, vel eius vxorem compressisse, vel stuprasse,& per hoc vellem probare, quòd testator de me senserit,meq; significare voluit,cùm tale legatum, hæreditatemq; sub illo conuicio generali reliquerat,certè audiendus non sum.Quia licèt ego re vera fecissem talia impia erga testatorem,potuit similiter alius ea vel similia fecisse,de quo fortè, & non de me testator senserat,at probatio debet cõcludere certitudinariè.l.non hoc.C. vnde legiti.Præterea allegans suam turpitudinẽ non est audiendus.l.1. de furtis.C. Ergo turpitudo in genere,quę respicit factum pręteritum semper vitiat dispositionem.

72 *Turpitudo in genere, quæ respicit factum præteritum uitiat exhæredationẽ contra cõmunem.*

Intellige primò, quando dispositio erat fauorabilis,qualis est legatum,vel hęredis institutio.secundùm Bar.& doct. cõmuniter in.d.l.3.in prin.ff.de lib.& post. Secundò idem in dispositione odiosa, qualis est exhæredatio,licèt contrarium velint Bar. & cõmuniter doctores ibid. Vltimò intellige, siue testator id dixerit per modum demonstrationis, siue per modum conditionis.

Quid si talis turpitudo respicit futurum,quia dixit testator se relinquere legatum,vel hæreditatem ei, qui impijssimum se reddiderit erga ipsum testatorẽ, vel eius vxorem,vel erga aliũ? Et similiter vitiatur dispositio.Quia si ego similia post testam.perpetraui, vt per hoc testator de me sensisse videatur, nihil agam, nec consequar legatum, ne aliàs videar ad delinquendum inuitari.Item,quia licèt hæc fecerim,possibile est,quòd testator de alio similia perpetrante sensisset. Quæ omnia intellige,quando aliàs non cõstabat de corpore. Quòd si aliàs cõstabat de corpore legatarij,vel hæredis, putà quia dixi,Titio centum lego,qui erga me vxorémuemeam impijssimus extitit. valet legatum, siue id verum esset , siue falsum.quia falsa demonstratio non vitiat legatum.§.longè.&.§.huic.Inst.de lega.l.demonstratio.in prin.&.§.1.ff. de cõdi.& dem.Siue simus in dispositione fauorabili.vt probat tex.in.l.his verbis.§.1. ff.de hær.inst.siue in dispositione odiosa.vt.d.l.3.in prin.ff.de lib.& post.licèt in primo membro contrarium velit Bar.& communiter docto. in.d.l.3. in princip. Quòd si in futurum turpitudo conferatur,putà si erga me vxorémue meam impius stabit,tunc adhuc idem,vt relictum consequatur,licèt turpe illud præceptũ non fecerit.l.conditiones.ff.de cond.insti.l.obtinuit.ff.de cond.& dem.pręsumptum.n.est tale turpe pręceptum testatorem adiecisse, eo quòd turbatus mortis cogitatione,tale quid non iussurus, si se [illegible]neret,mortisq; cogitatione tur[illegible]tus non esset.argumento.l.hac consul[illegible] .§.at cùm humana . C. qui testamen.facere possunt. & in auth. de triente & semisse.§.illud.Non sic in actibus inter viuos,qui ex proposito citra vllam animi perturbationem initi credũtur,vnde si quid turpe,aut impossibile comprehensum est,animum nugandi, iocandíue,non quicquam serium agendi habuisse contrahentes videntur, sicq; dispositio infirmatur.l. non solùm .ff.de act. & oblig.

Deniq;

73 *Exhæredatio purè facienda eſt.*

Deniq; exhæredatio purè faciẽda eſt. l.3.§.purè.ff. de lib. & poſt. conc.l.3.tit. 7. par.6. Ratio dubitãdi ſecundùm Iaſ. ibi. quia quæ ſunt in conditione, non ſunt in diſpoſitione .l.ſi quis ſub conditione dandorum decem.ſi quis om. cau. teſta. ff. ergo conditionalis exhæredatio minùs nocet,quàm pura, ſicq; faciliùs. &c. Ratio decidendi, quia certo iudicio.&c. vt.l.ſub conditione.de contra tab. ff. Secunda ratio, quia cùm quod eſt conditionale non dicatur eſſe in diſpoſitione, ſequitur,quòd interim ſit præteritus. gl. ſubmoueri.in.§.filius.dict.l.3.& in.l.ſi ita ſcriptum.§.ſi.gl.ſi.eod.tit. Tertia ratio, quia præteritio non ſolùm in actu, ſed etiam in potentia vitiat. Iaſ.in.d.l.3.§.purè. Xuarez in.l. quoniam in prioribus.C. de inof.teſtamento.doct.in.l. ſi pater. C. de inſt.& ſubſt.per tex.ibi.vbi latè Iaſ.

Quarta ratio, quia exhæredatio fuit inducta ad impediendam continuationem dominij,quæ non impediretur per conditionalem exhæredationem. Iaſ. in d.§.purè.numero.8. poſt Cuma.in.§. ſeq. eiuſdem .l.Quinta, quia ſi exhæredaretur ſub conditione, interim eſſet dominus hæreditatis, ſicq; ſcriptus non poſſet adire. Sexta,quia ſi ſcriptus purè adiret hæreditatem,eiusq; dominium haberet.l.cùm hæredes.ff.de acq.poſſiam impoſsibile eſſet,quòd ſortiretur effectum exhæredatio,quia tunc non ex vi exhæredationis,ſed ex vi aditionis ex[illegible] haberet hæreditatem,id quod eſt impoſſibile,quia per prius debet fieri adeptio, quàm fiat tranſlatio.argumento .l. ſi vt certo.§.ſi duobus.ff. cõmod. Et hãc cõcluſionem, vt exhæredatio purè fieri debeat,non autẽ ſub conditione, intellige primò in filio.vt.d.§.purè. Secundò etiam in reliquis liberis.l.ſub conditione.de cõtra tab.ff.eſtq; communis op.ſecundùm Iaſ.in.l.3.§.purè.ff.de liber.& poſt.vbi tenet Alex.col.fi.in prin. Acoſta contrà in l.Gallus.§. & quid ſi tantùm. eod. titu.

74 *Exhæredatio pura an in ſolo filio requirere=tur cũ Acoſta cõtra cõmunem.*

pag.103.& fuit op.quorundam, qui referuntur per gl.2.in.l.ſi pater.C.de inſt. Tu dic,quòd cautè in.d.l.3.§. purè. dicitur filium purè exhæredandum,nec loquitur de nepote:nam filius quo ad primordialem teſtam. validitatem debet purè exhęredari, quod non eſt neceſſe in reliquis quo ad primordialem validitatem teſtamenti,eſt tamẽ neceſſe quo ad hoc, vt teſtamẽ. ex poſt facto non infirmetur per contra tab.bo.poſſ. Ita procedit. d.l.ſub conditione. Itaq; ſolennitas puræ exhæredationis in ſolo filio neceſſaria eſt quo ad primordialem teſtam. validitatem.d. §.purè.in reliquis aũt filijs neceſſaria eſt quo ad irreuocabilem. poterãt enim vel iure ciuili teſtam.ex parte infirmare.l.ſi. de lib.præt.C.vel iure prætorio ſecundũ tab.accipere.Idq; patet ratione. Nam ſi horum omnimoda præteritio non vitiabat ab initio teſtam.quanto minus conditionalis exhæredatio? Item exhæredatio minùs ſolennis habetur pro præteritione.ergo.&c.vt.l.non putauit.§. non quæuis.de contra tab.ff. Quòd autem hi poſſent iure.ff.omnino præteriri,probabimus infrà.§.32.

75 *Exhæredatio ſub conditione poteſtatiua fieri non põt cum Paul. Aret. Soci. & Iaſ. contra Cuma. & Alex.*

Tertiò intellige in conditione non ſolùm caſuali, vel mixta,ſed etiam poteſtatiua ſecundùm Iaſ.in.d.§.purè.col.pe.per l.iam dubitari.de hær.inſt. Ratio dubitãdi. vt.l.1.§. qui ſub conditione .ff. ſi quis om.ca.teſtam. Idem tenent Soci.et Paul. & Areti.ibi contra Cuma.& Alex.col.2. in fi.ibid.ſcilicet in.d.§. purè. ſed tene cũ Iaſ.& ſequa.per generalitatem. d.§. purè.

Quartò intellige, etiam ſi cond.tacitè ineſſet.vt.§.filius.d.l.3.ff.de lib.& poſt. iũcta.l.filium.§.ſed cùm exhæredatio. ff.de contra tab.quia exhæredatio non habet illam tacitam cond.ſi hęreditas adeatur, vt infrà dicam.

Quintò intellige,quòd ex die, vel ad diem exhęredari non poterit: nam ſi ſcriptus ſemel quæſierit hæreditatẽ, poſtea ſibi non poteſt adimi.l. ei qui ſoluendo.

ff.de

ff.de hære.inſt.facit.l.hæreditas.eod.titu. & Inſti.eod.§.hæres & purè.

Sextò in conditione turpi, ſecundùm Soci.in.d.§.purè.

Septimò ſecũdùm Soci.ibid.in fi. etiã ſi exhæredetur ſub contrarijs conditionibus, putà, ſiue nauis ex Aſia venerit, ſiue non venerit.argumento.l.huiuſmodi ff.quando dies leg.ced.

76 *Exhæreda tio põt fieri ſub conditione, ſi in eius defectũ filius inſtituatur. cũ Cuma. cõtra Soci. & Iaſ.*

Octauò ſecundùm Cuma.in.d.§. purè.etiam ſi filius eſſet ſub conditione exhæredatus, & in eius defectum inſtitutus.Sed Iaſ.ibid.col.fi.& Soci.col.pe.in fi. contrà.Tene Cuma.argumento.d.l. huiuſmodi.Item ratione, quia aut ſolus filius eſt inſtitutus, & ſtatim hæres erit, quia non eſt cohæres,cuius aditione firmetur exhæredatio, vt dicunt omnes in l.ſi pater.C.de inſt.& ſubſt.Aut habet co hæredem,& tunc impoſsibile eſt quòd ille adeat antequàm purificetur exhæredatio iſtius.

Nonò intellige etiam iure nouo poſt l.quoniam.de inof.teſtam.C.licèt Alex. dubitet, & nil firmet in .d.§.purè. col.2. in fi.ne inducatur legum correctio, præſertim in materia odioſa, qualis eſt exhæredatio.

Decimò idem in filio emancipato ſecundùm Areti.in.d.§.purè.cuius exhæredatio vitioſa eſt, ſi ſub cõditione fiat, per generalitatem.d.§. purè.& quia in filio emãcipato nõeſt exhęredatio res ineptã, licèt in omnino extraneo eſſet. vt in.l. quidam cùm filium.ff.de libe.& poſth. Quę nota, quia nullibi inuenio collecta, nec ordinata.

Lim.vt in.l.ſi pater.C.de inſt.& ſubſt.

Lim.vt non procedat in poſthumo.l. 1.§.ſed & ſi ſub conditione.&.§.ſed & ſi quis.&.§.ſed & ſi incertum.de ventr.in poſſ.mitt.ff.

Lim.niſi filius ſub conditione exhęredaretur,& deinde in defectum illius conditionis inſtitueretur. ſecundùm Iaſ.in d.§.purè.in fi.contra Cuma.ibid. de quo dixi ſuprà.

Lim.in conditione de præterito.argumento.l. cùm in ſecundo. de ini.rup.ff.

Stat ergo, quòd inter reliqua, quæ ad validitatem firmitatemq; exhæredationis deſiderantur, id eſt, vt purè fiat, nõ autem ſub vlla conditione, ſiue illa caſualis ſit, ſiue mixta, ſiue etiam poteſtatiua.

77 *Exhæredatio nõ habet hanc tacitam cõditionẽ, ſi hæreditas adita ſit cõtra communẽ.*

Et quia gl. ſubmoueri. in .d.l.3.§.filius inter medias.ff.de lib.& poſth. tenet, ℣ exhæredatio facta ſub conditione, quæ tacitè ineſt, vitiaretur, teneo contrarium. Quid enim ſi filium exhæredaui ſub cõditione, ſi teſtam.infirmatum non fuerit capitis diminutione, arrogatione, poſteriore alio teſtamẽto, deportatione, ſeruitute? Non dubito quin valeat exhæreda-

78 *Exhæredatio facta ſub conditione, quæ tacitè ineſt nõ eſt vitioſa cõtra cõmunem.*

tio.argumento.d.l.3.de leg.1.Idem ergo, ſi ſub hac conditione exhæredaui, ſi poſthumus inſtitutus naſcetur. argumento. l.quæ extrinſecus.cum gl.de cond.& demonſtra.ff.idem ſi hæredem inſtitui ſub conditione, ſi nupſiſſet, teq; exhæredaui ſub eadem conditione.argumento.l.aliquando.ff.de cond.& demon.ead.enim conditio ineſt tacitè in omnibus, quæ teſtamento continentur.d.l.aliquando.ff. de cond.& dem.l.ſi dies.§.fi.l.ſi Titio.§.1. ff.quando dies leg.cedat.& pro me.l.1.§. ſed & ſi ſub conditione.&.§.ſed & ſi incertum.&.§.ſed & ſi quis.ff.de ventre in poſ.mitt. Prima ergo concluſio gl. ſub moueri.ſuprà all.& communis eſt.Exhęredatio habet hanc tacitam cond.ſi hæreditas adeatur.Nos contrà.vt ſuprà retulimus. Secunda. Exhæredatio facta ſub conditione, quæ tacitè ineſt, vitioſa eſt.Nos contrà, vt etiam modò differebam.Et vltra ſuperiora confirmatur hęc ſecunda concluſio noſtra per.l.3.in prin. ff.de lib.& poſt.vbi exhæredatio per turpia verba,& cõtumelioſa, valet. Nec turpitudo verborum ſufficit ad illam exhęredationem vitiandam, nõ magis, quàm ad reliquas diſpoſitiones, quę in teſtamẽto fiunt, vitiandas. Quinimò ſecundùm

Bar.

Bar.& communiter doct. in. d.l.3. in pr. ipſa turpitudo verborũ longè faciliùs reliquas diſpoſitiones fauorabiles, quæ in teſtamento fiunt, vitiaret, quàm exhæredationem, quaſi exhæredatio faciliùs citiusq; confirmetur, quàm reliquæ diſpoſitiones, quę in teſtaméto fiunt. Nec mirum, quia exhæredatio quaſi caput teſtamenti eſſe poteſt, non ſecùs, quàm hæredis inſtitutio, ideoq; licèt teſtam. incipere non poſsit à legatis, vel fideic. vel tutelis, vel libertatibus, poteſt tamẽ incipere ab exhęredatione, nõ ſecùs quàm ab ipſa hæredis inſtitutione. l.1. ff. de hęr. inſt. iũcto. §. ante hęredis. Inſt. de leg. Ergo cùm exhæredatio teſtaméto cõfirmetur, vt reliquę diſpoſitiones in teſtaméto factę, & etiã faciliùs, neceſſariò dicendũ eſt eã per mortẽ teſtatoris nõ ſpectata hęredis aditione cõfirmari, non ſecùs, quàm reliqua in teſtaméto contenta confirmãtur per mortẽ teſtatoris, licèt ſecuta poſtea hæredis repudiatione, totum teſtam. infirmetur, & conſequenter exhæredatio.

Agnoſco tamẽ, q̃ noſtrorũ pleriq; omnes in. d.l. & ſi pepercit. §. filius inter medias. ff. de lib. & poſth. ſuper. d. gl. ibid. in verbo, ſubmoueri. tenẽt in vtraq; ſpecie contrarium, exiſtimantes exhæredationem fieri nõ poſſe etiam ſub conditione, quæ tacitè ineſſet. Itẽ exhæredationẽ habere hanc tacitam conditionem, ſi hęreditas adita ſit, nos tamen cõtrarium ſemper tenuimus, & olim defendimus Salmãticę inter plura quàm. 700. paradoxa.

79 *Inſtitutio facta poſt exhæredationem, quòd inſpecto ordine intellectus non uideatur præceſſiſſe cõtra Bal.*

Adde quod Bal. in. d.l.3. §. filius. ff. de lib. & poſt. pro ratione dubitandi ait, q̃ teſtam. non poteſt incipere ab exhęredatione. Et reſp. quòd in ordine intellectus intelligitur præceſsiſſe inſtitutio. Quod omnino falſum, quia ordo ſcripturę durauit vſq; ad tempora Iuſtiniani. §. ante hęredis. Inſt. de leg. l. ambiguitates. l. præpoſteri. C. de teſtam. Vnde colligo contra Bal. primò falſum eſſe, quod ait iure ff. teſtam. non poſſe incipere ab exhæredatione, quod eſt cõtra. l.1. de hære. inſti. ff. Vnde infertur contra eund. quòd hodie teſtam. cæci poterit incipere ab exhæredatione, q̃d ipſe negaret, idq; inſpecto rigore. Secundò colligo contra eund. q̃ iure. ff. legata. fidei. tutelæ, libertatesq;, quæ præcedebant inſtitutionem, non valebant, ipſe autẽ vult, quòd valerent, & ſuſtinerentur, eo quòd inſpecto ordine intellectus, inſtitutio videtur pręceſsiſſe. Infero quòd hodie in teſtamento cæci legata, fidei. tutelę pręcedentes inſtitutionẽ non valebant, quod eſt contra eund. Sed in hoc vltimo licèt magis communiter receptum eſſe videatur, quòd etiã hodie legata, fideicommiſſa, tutelę, libertates, et reliquę omnes diſpoſitiones, quę pręcedunt hęredis inſtitutionem, non valeant, quinimò teſtam. cęci, de quo loquimur, tunc quo ad illa infirmetur, imò quòd etiam eo caſu totum teſtamentum infirmetur, vt ſic non ſolùm ipſæ diſpoſitiones, quę hęredis inſtitutionem pręcedunt, non valeant, ſed etiam quòd ipſa hęredis inſtitutio vitioſa ſit, & omnia ea, quę poſt eam ſequuntur, vt tradit Decius poſt alios in. l. hac conſultiſsima. col.1. C. de teſtam. tamẽ nos tenem⁹, quòd ipſa hęredis inſtitutio valeat contra cõmunem, & ſimiliter diſpoſitiones, quæ poſt eam ſequuntur ſimiliter cõtra cõmunem, & etiam diſpoſitiones, quæ ipſam hæredis inſtitutionẽ præcedebãt ſimiliter contra magis cõmunẽ. vt diximus ſuprà lib.1. Et olim Salmanticę inter plura quàm. 700. paradoxa defendimus. Quod & poſtea verum putamus.

80 *Exhæredatio ab una tãtùm perſona, uel parte tantùm hæredit. facta uitioſa eſt.*

Deniq; exhæredatio facta ab vno tantùm ex inſtitutis, vitioſa eſt. l.3. §. filius. ff. de lib. & poſt. conc. l. non putauit. §. ſi ab vno. ff. de contra tab. l.3. titulo.7. par.6. Ratio ſecundùm Bar. ibid. nume.4. quem ſequitur Ias. ibidem. quia exhæredatio eſt priuatio hæreditatis. l. ſub conditione. ff. de contra tab. & dict. §. filius. in verb. ſubmoueri. iuncta gloſ. qui autem

autem exhæredat, ſeu ſeparat à perſona vnius tãtùm, nõ ſeparat ab hęreditate ſcilicet tota. Vel meliùs, exhæredatio debet fieri ab vniuerſa hæreditate. l. cùm quidã ff. de lib. & poſt. ſed qui exhæredatur ab vno ex inſtitutis, nõ ab vniuerſa hæreditate, ſed à parte tãtùm illius ſubmouetur. ergo. &c. Qua ratione infertur, q̃ etiã ſi à quibuſdã ex inſtitutis exhæredatus eſſet, adhuc non valeret, niſi ab omnibus exhæredaretur. vt. d. l. cùm quidã. & l. 3. ti. 7. part. 6. ibi. & de toda la heredad

Exhæredatio tamẽ facta in primo gradu, trahitur ad omnes gradus ſequentes. vt. d. §. filius.

Ratio dubitãdi, quia nõ ab exhæredatiõe, ſed ab inſtitutione teſtamẽ. incipere debebat. §. ante hæredis. Inſti. de leg. l. 2. §. prius. de vulg. ff. l. ambiguitates. C. de teſtam. Ratio decidẽdi. vt. l. 1. in pr. de hær. inſt. ff. Secũda ratio, quia clauſula in principio poſita, trahitur ad omnia ſequẽtia. l. talis ſcriptura. §. fi. ff. d̃ leg. 1. Sic et in clauſula derogatoria. l. ſi mihi & tibi. §. fi. de leg. 1. ff. l. ſi quis in principio teſtamẽti. de leg. 3. Lim. 12. modis. vt per Iaſ. in. l. 1. C. eo dẽ ti. ſcilicet de lib. præ. Et exhæredatio facta in fine, trahitur ad omnes gradus prę cedẽtes. d. §. filius. conc. l. 1. C. de lib. præt. Ratio dubitãdi, quia videretur trahi ad proximiora tantùm. de iur. om. iud. ff. l. ſi idẽ cũ eod. §. fi. iũcta ſua gl. fi. l. 1. §. deinde. cum gl. ex ſuperioribus. ff. de poſtul. Sol. hoc ex natura rei, ne teſtam. pereat. argumẽto. l. ſi pars. ff. de inof. teſtam. l. fundus qui locatus. d̃ fund. inſtr. ff. Lim. 12. modis vt per Iaſ. in. l. 1. C. de lib. prę.

Et exhæredatio facta inter gradus, trahitur ad omnes gradus tam præcedẽtes quàm ſequẽtes ſecũdùm Bar. Iaſ. & alios in. d. §. filius. per tex. ibi.

81 Et exhæredatio facta ſub conditione, quæ tacitè ineſt, vitioſa eſt. ineſt enim tacitè hæc cond. exhæredationis, ſi hæreditas adita ſit. l. filium. §. ſed cùm exhæredatio. ff. de contra tab. & l. ſi exhæredatus. ff. ad Sillan. l. ſi quis Sẽpronium. in fi. ff. de hær. inſt. Hinc eſt, quòd querela nõ oritur ante aditã, quia antè nõ videtur exhęredatio cõfirmata. l. Pap. §. ſed & ſi cõd. ff. de inof. teſtamẽ. l. ſcimus. §. illud. C. eod. Sed expreſsio eorũ quæ tacitè inſunt, nil operatur. l. 3. ff. de leg. 1. l. non rectè. C. de fidei. gl. in. d. §. filius. in verb. ſubmoueri. fatetur contrariũ. & reſp. expreſſa nocẽt, non expreſſa non nocent. Sic & l. actus legitimi. d̃ reg. iur. ff. Bar. in. d. §. filius. quẽ ſequũtur omnes, reſp. q̃ in dict. §. filius. exprimitur per alium modum, quàm inerat. Declara ſecundùm Bart. in. l. 3. de legat. 1. numero. 3. Nam ea condi. ineſt exhæredationi iam confirmatæ, & validæ, & in eſſe productæ, ſed cùm exprimitur, impedit quòd in eſſe producatur ante aditionem, aditio autem fieri non poteſt, niſi priùs exhæredatio ſuum ſumat effectum. i. filium ſeparet ab hæreditate, cui inhærebat, vt ſic exhæredatio filij ſit præambula & præparatoria ad aditionẽ hęreditatis ab extraneo faciẽdã. Quod expreſsim voluit gloſ. in. l. ſi quis Sempro. in gl. fi. de hær. inſt. ff.

Exhæredatio fieri nõ põt ſub cõditione etiã quæ tacitè ineſſet.

Tu nouiſſ. dic, quòd contrarium eſt negandũ. Nam exhæredatio non habet hanc tacitã cond. ſi hæreditas adeatur. patet in. l. ſi alienũ. §. in extraneis. de hęr. inſt. & Inſt. de hęr. qual. §. in extraneis. vbi licèt morte teſtatoris confirmentur omnia in teſtamento contenta, tamẽ effectum ſortiũtur demum aditione ſequuta, vt primordialis confirmatio à morte deſcendat, ſed irreuocabilis demum ab aditione hęreditatis. Sic ergo quod dicitur in. d. §. ſed cùm exhęredatio. exhęredationem hęreditate nõ adita nullius fore momenti, intelligẽdũ eſt, nõ eo q̃ ab initio nõ valuerit, nec q̃ nõ fuerit morte cõfirmata, ſed q̃ infirmatur ſequuta repudiatiõe. Simi. in. l. 3. in pr. ff. d̃ lib. et poſt. iũcta. l. poſthumus. §. fi. eod. tit. Cõfir. q̃ a ex hęredatus ſtatim pro mortuo habetur. l. 1. §. ſi pater. de cõiũg. cũ emã. ff. ergo. &c.

Exhæredatio mortę teſtatoris cõfirmatur ut reliqua in teſtamento contẽta contra cõmunem.

Sic & in.l.qui in aliena.§.interdū.de acq. hær.ff.Sic & aliàs licèt legatū initio & va leat,& morte teſtatoris cōfirmetur, lega tarioq; acq̃ratur, tñ ſequuta repudiatione infirmatur,habeturq; perinde acſi ac quiſitū non fuiſſet.l.legatarius.§.fi.ff. de leg.1.l.proinde.ſi cer.pet.et.l.ſi tibi homo §.cùm ſeruus.de leg.1.ff.Ad.l.ſi exhęreda tus.ad Sillani.ff.reſp.q̃ ibi non negatur, quin exhæredatio primordialiter confir mata fuerit per mortē teſtatoris, licèt ſe quuta repudiatiōe infirmetur,ergo repu diatio nō impedit cōfirmationē,ſed indu cit reſciſsionē.Effectus eſt.vt.l.ſi quis filio exhæredato. de iniu.rup.l. ſi quis filiū.C. de inof. teſtam.l. ſi quis poſthumos.§.fi- lium.ff.de lib.& poſt.

83 *Intell. l. ſi ita.§. illi ſi uolet.ff. de lega.1.*

Adde qđ Bar.in.l.3.de leg.1.col.2.ait, q̃ in.l.ſi ita legatū.§. illi ſi volet.ff. de leg.1. nō eſt verū,q̃ ibi ineſſet tacitè ea cōd.quę expreſſa fuerat,nā etiā ignoranti acquiri tur legatū.l.cùm pater.§.ſurdo.de leg.2.ff. ergo.&c.Simi.in.l.Cornelius.de hęr.inſt. vbi quia filio etiā ignorāti acquiritur pa- tris hęreditas,dicimus q̃ſi inſtituatur ſub cōditione, ſi velit.eſt inſtitutus ſub cōdi- tione,quę tacitè nō inerat. licèt ipſe Bar. iterū in.d.l.3.in fi.teneat,q̃ in legato taci- tè inſit cōd.ſi velit. Adde,q̃licèt teſtator filios habēs poſsit hęreditatē extraneo da re,tñ id intelligitur,dūmodò eā per pri⁹ fi lio adimat,quē etiā in vita patris.l.domi- nū facit.ff.de libe.l.in ſuis. Ergo opportu nè dixit tex.ibid.impoſsibile eſſe poſt hę redit.aditā exhæredare, cùm ad adeundā hæreditatē ſit neceſſariū requiſitū priua- tio,vel adēptio hæreditatis:& vt tranſla- tio præſupponit præambulā adēptionē: ita ſi paterf.velit hæreditatē, quæ filij eſt, in extraneū transferre,eā filio debet per prius adimere.Ergo ea cond.ſi hęreditas adeatur,tantū abeſt vt exhæredationi in eſſe videatur,q̃ etiā adeſſe nō poteſt. Ad- de pro nobis.l.ſi patronus teſtamento.§. ex teſtamēto.de bo.lib.ff.Vi.omnino Sa- dole.in repetitione.l.3.de lega.n.15. Quæ veriſsima ſunt in puncto iuris,licèt in cō trariū ſe habeat cōmunis op. Et etiā pro nobis adduco primò.l.ſi alienū.§.in extra neis.de hęr.inſt.§.in extraneis.đ hę.qual. Inſt.ibi, mortis teſtatoris vt effectū ha beat.omnia.n.teſtamēto cōtēta morte te ſtatoris cōfirmātur,ſumūtq; ſuū effectū. Secūdò per.l.ſi patronus teſtamēto.§. ex teſtamēto.de bonis lib.ff.ibi,abſurdū eſt. n.in hoc tātùm valere teſtam.vt exhære- datio vigeat,cùm aliàs nō valeat.Ergo ibi exhæredatio exęquatur reliquis in teſta- mēto cōtētis, vt quemadmo.reliqua te- ſtamēto ordinata,licèt morte cōfirmata fuerint,infirmātur repudiatione,ita et ex hęredatio.facit.l.ſi nemo .ff.đ teſt.tut.l.ſi nemo.ff.de reg.l.2.§.adeò.ff.đ vulg.§.libe ris.Inſt.de pupill.ſubſt.meliùs in.l. ſi ne- mo.ff.de reg.iur.ibi, ſi nemo hæreditatē ſubit,omne ius teſtamēti ſoluitur.l.eam quā.C.de fidei.l.apud Iuli.§.idē Iuli.ff.ad Treb.ibi,cōfirmatisq; patris tabulis. Ter tiò per.d.§.ſed cùm exhęredatio nō adita hæreditate nullius ſit momēti,ergo antea alicuius erat momēti,nō ſecùs, q̃ reliqua in teſtamento cōtēta.& ibi,ne teſtam.per omnia irritū ad notā exhęredationis pro feciſſe videatur.Quintò ibid.in verſ.ſi au tē omiſerit.vbi demum poſt repudiatio- nē incipit ſuus hæres effici, cùm ſi exhæ- redatus nō eſſet,ſtatim ſuus foret.l.in ſuis de lib.et poſt.ff.§.ſui.de hęr.ab inſt.Sextò per tex.in.l. ſi quis poſthumos.§.filiū.ff. de lib.& poſt.l.ſi quis filio exhęredato.ff. de ini.rup.l.1.§.ſciēdum.ff. de ſuis & leg. l.ſi quis filium.C. de inof.teſtamē.§. cùm autem.Inſt.de hær.abint.

Agnoſco tamē,q̃ in pleriſq; eorū loco- rū,quæ iam retulimus,in cōtrariū ſe ha- bet cōmunis opinio noſtrorū, vt exhære datio nō morte teſtatoris, vt reliqua in te ſtamēto cōtenta,ſed demū aditione hęre ditatis confirmetur, vt per hoc ius ſingu lare ſit in exhęredatione, qđ ius nō eſt in reliquis teſtamēto cōtētis. Sed nos inter iſthęc nullam eſſe differētiam data pari-

tate

tate terminorũ ſemper tenuimus, et olim inter plura quàm. 700. paradoxa Salmãticæ tuebamur.

84 *Subſtitutio an ſequatur naturã inſtitutiõis.* Deniq; perẽpto primo gradu per filij f. prẽteritionẽ, non perimitur ſecũdus, ſed a beo incipit teſta. l. 3. §. fi. ff. de lib. et poſt. Ratio dubitandi. vt. l. inter cętera. ff. de libe. & poſth.

Secũda ratio dubitandi. vt. l. cùm qui dã. eod. ti. Ad primã reſp. q̃ hic non fuit prẽteritus ab omnibus gradibus. Ad. 2. reſp. q̃ hic à tota hæreditate fuit exhæredatus, ſed non in omnibus caſibus: nam quo ad primũ gradũ nec fuit exhæredatus ex toto, nec ex parte, ſed quo ad gradum ſecundum, non ſolùm ex toto, ſed etiam ex parte.

Tertia ratio dubitãdi, quia vtile per inutile vitiatur. l. pro parte. ff. d̃ ſerui. Bar. in l. 1. §. ſi quis ita. de verbor. ob. ff. ergo ſecũdus gradus etiã ſi vtilis eſſet, debet vitiari per primum gradum, quem conſtat fuiſſe inutilem.

Quarta ratio. Acceſſoriũ ſequitur naturã ſui principalis. c. acceſſorium. de reg. iur. l. 1. &. 2. de pecul. leg. ff. ſed ſecundus gradus eſt acceſſorius ad primum. ſecundùm gl. & Bar. in. d. §. fi. ergo perẽpto primo, ſecundus quoq; deberet perimi.

Quinta ratio. Perempto primo gradu per poſthumi prẽteriti agnationẽ, perimitur ſecundus. l. nã & fi. de ini. rup. ff. ergo idẽ & in filio nato. Adſtringe. Nã faciliùs infirmatur teſtam. filij, q̃ poſthumi prætheritione. vt in pr. Inſt. de exh. lib. iũcto. §. poſthumi. eod. & l. fi. C. de contra tab. ergo vt perẽpto primo gradu per poſthumi prẽteritionẽ perimeretur ſecũdus: ita quoq; & faciliùs, ſi per filij prẽteritionẽ primus gradus perẽptus eſſet. Pro ratiõe decidẽdi dic, q̃ vulgaris cõprehẽdit vtrũq; caſum, tã nolũtatis, q̃ impotẽtiæ: ergo etiã ſi primò nominati hæredes eſſe nequiuerint, locus debet fieri ſecundo gradui. vt. l. 3. C. de hær. inſt. in pr. &. §. in primo. &. §. pro ſecũdo. C. de cad. toll. ita procedit. d. l. 3. §. fi. ff. de lib. & poſt.

Secũda ratio. Gradus ſecũdus eſt ſubſidiarius ad primũ. in pr. Inſt. de vulg. adeò vt cũ primo regulariter nõ cõcurrat, ſed demũ eo perẽpto ipſe vigeſcat. l. poſt adi tã. C. de impub. &. ff. de acq. hær. l. quandiu. 1. ergo perẽpto primo gradu, nõ quo q̃; ſecũdus perimi, ſed potiùs vigeſcere debet. facit in pr. C. de cad. toll. Tertia ratio. Vtile per inutile nõ vitiatur in ſeparabilibus. l. 1. §. ſed ſi mihi. de verb. obl. ff. ſed primus & ſecũdus gradus recipiũt interſeſe parationẽ. d. l. poſt aditã. ergo. &c. Infero hinc ſol. ad. 3. opp. & facit. l. 3. &. 4. de pecul. leg. ff. Quarta ratio. Acceſſoriũ nõ ſequitur naturã ſui principalis, quãdo principale à ſui primordio fuit nullũ. l. fi. C. d̃ nõ nu. pe. iũcta authẽ. ſacramẽta. C. ſi aduer. vẽd. l. cùm pater. §. filius matrẽ. de leg. 1. ff. Hinc infero ſol. ad. 4. opp. Nã licèt ſecũd⁹ gradus eſſet acceſſorius ad primũ, tñ cùm prim⁹ ab initio fuit nullus, nõ põt eius naturã ſequi, licèt eã ſequatur quãdo fuit validus. Sub infero rationẽ ad. 5. opp. Nam cùm per prẽteritionẽ poſthumi ab initio nõ deſinat valere tã primus q̃ ſecundus gradus. §. poſthumi. Inſt. d̃ exh. lib. l. fi. C. de cõtra tab. euenit, vt ſecũdus gradus ad primũ videatur acceſſorius, ſicq; perẽpto principali, et acceſſorius perimatur. l. 1. et 2. ff. de pecul. leg. ſed cũ per filij prẽteritionẽ abinitio ſit prim⁹ gradus nullus, tũc ſecũdus nõ iudicatur acceſſorius ad illũ, vt de perempto primo, non propterea perimitur ſecundus.

85 Et cõſidera quatenus dixi, q̃ ſubſtitutio habet locũ, cùm inſtitutio euanuit ex capite ſiue volũtatis, ſiue impotẽtię. ad idẽ l. 3. C. de hęr. inſt. l. vni. §. cũ aũt in ſuperiore. ibi, voluerit & potuerit. C. de cad. toll. d. l. 3. §. fi. ff. de lib. & poſt. Et caput nolũtatis verificatur dupliciter: in expreſſa, quę inducitur per repudiationẽ. l. ſicut. C. de rep. l. nec emere. C. de iure de lib. §. ſi quis itaq;. Inſt. de bonor. poſſ. l. 1. §. quibus. de ſucc. edict. ff. & in tacita, quæ inducitur *Vulgaris uariè ſortitur effectũ.*

per lapsum tẽporis.l.si quis filiũ.in fi.C. de inof.testam.l.si ponas.§.fi.ff.eod.l. licet.cum gl.C.de iure deli.

Et caput similiter impotẽtiæ intelligitur multipliciter.Primò, cùm institutio euanuit per defectum testamenti.vt.d.l. 3.§.fi.&.l.si filius.de hęr.inst.ff.l. ex facto. §.Lucius.de vulg.ff.l.1.§.si venter.&.§.per contrariũ.ff.de ventre in poss.mitt.Secũdò per defectũ natiuitatis instituti.l.fi. C. de inst.& subst.Tertiò per defectũ capacitatis instituti.l.2.C.de hęr.inst.l.ꝙ si Męuius.ff.eod.Quartò ꝑ defectũ cõd.institutionis.l.fi.de hęr.inst.ff.§.& cũ triplici.de cad.toll.l.hęc scriptura.§.fi.l.si separatim. de cõd.& dem.ff.Quintò per deportationẽ instituti.l.1.C.de hær.inst.iũcta sua gl. Ratio.vt.l.1.§.deportatos.ff.de cõtra tab. Sextò per aquæ & ignis interdictionẽ.l. gallus.§.et quid si tãtùm.ff.de lib.et post. Septimò per mortẽ.l.ab omnibus.§.cùm quidã.ff.de leg.1.idq; siue ante testam. siue & post testam.ante mortẽ testatoris,siue & post testam.et post mortẽ testatoris mors instituti contigerit. vt.l.vn.§. & cũ triplici.§.in primo.§.pro secundo.§.in nouissimo.de cad.toll.C.Lim.in tribus casibus,in quibus fit transmissio hęreditatis nõ aditæ secũdùm Bar.n.20.in.l.1.de vulga.ff.De quibus trãsmissionũ generibus latiùs disserimus suo loco.et tradũt doct. per tex.ibi in.l.vn.C.de his qui ante apertas tabulas.& in.l.si infanti.C.de iure de lib.& in.l.tertia.C.eod.ti.& in.l.qui se patris.C.vnde liberis.& alibi sępe.& est tex. notabilis in.l.vni.§.cùm aũt in superiore. C.de cad.toll.per quẽ tex. lõgè euidẽtiùs quàm alibi probatur meliùs agi cum eo,in quem fit hæreditatis nõ aditę transmissio, quàm cum substituto.

Stat ergo,ꝙ perempto primo gradu,à quo filiꝰ pręteritus fuit,nõ perimitur secũdus,à quo fuit exhæredatus. Aliud autẽ in posthumo præterito, qui agnascitur. vt.d.l.3.§.fi.ff.de lib.et post.Idq; procedit, etiã si per errorẽ testantis id fieret:quia testator dũ ab vtroq; gradu posthumũ exhæredasse se putabat,ab altero tãtùm exhæredauit,adhuc.n.posthumo agnascẽte vterq; gradus rũpetur. argumẽto.l.sicut certi.l.si cùm vel in vtero.C.de testa. mil.iũcta.l.cùm quidã.ff.de lib.& posth. regulare.n.est per errorẽ testãtis vlt.vol. vitiari.l.fi.ff.de hær.inst.l.si pater.l.neq; apud.C.eod.facit.l.3.C.d̃ inof.testam.vnde inter reliqua testamẽtorũ requisita,ne erret testator,cõnumerari solet.vt.dd.ll. l.4.in pr.ff.de lega.1.l.cùm alienã.C.de lega.l.si res obl.ff.de lega.1.l.prædia. C.de fideicõ.

89 Admonebimur tamẽ,ꝙ testam.vitiari per errorẽ testantis procedit nõ tãtùm in testamẽtis regularibꝰ,& solẽnibus,sed etiam in testamentis priuilegiatis, in quibus licèt remittatur solẽnitas quo ad numerũ testiũ,nõ tamẽ remissa intelligitur quo ad errorẽ testãtis.argumẽto.l. si quãdo.in pr.C.de inof.testam. cũ ibi traditis per Ias.& alios.Et quia sic intelligẽdo priuilegia taliũ testamentorũ magis reducũtur et accedũt magis ad ius cõmune,prout interpretari debemus.c. causámque. de rescrip. vbi Abb.Alex.cõs.33.lib.1.Ias. in.d.l.si quãdo.Bene facit in simili.l.11.ti. 10.lib.6.ordin.vbi omnis cõcessio principis intelligitur secũdùm eius principis cõsuetudinẽ.Facit,quia lex generaliter loquẽs, omnes personas etiã priuilegiatas cõprehendit,si in ea materia & articulo, quo de agitur,non reperiũtur habere peculiare priuilegiũ.l.in fraudẽ.§.fi.ff.de mili.testamẽto.l.1.&.2.ff.de legib.c.erit autẽ.4.dist.l.1.&.l.3.tit.4.lib.1.ordi.& est vera & cõmunis opi.vt disserimus.§.35.n.5.

Testamẽtũ etiã priuilegiatũ uitiatur errore. regula cum.19. decla.

Stat ergo testam.requiri,ne testator errauerit,etiã si tale testam.sit priuilegiatũ. Et hæc conclusio variè intelligenda est.

87 Primò intelligitur in testamento habente etiam clausulam codicillarẽ. Et ita intelligas tex.& quod ibi per Bar.& omnes in.l.1.ff.de iure codi.l.fi. vbi omnes. C.de codici.l.fi.titu.12.par.6. nam ipsius etiam

Declara.1.

etiam teſtatoris intereſt tale teſtamẽ. non ſuſtineri. argumento .l.diuus.ff. de mil. teſtamento.

88 Secundò intelligitur, quando per cõ-
Declara.2. ſuetudinem remiſſa eſt ſolennitas. Et ita intelligas quod ſcripſimus in.§.21.n.44. nam tunc non tam quę ſunt voluntatis, quàm quæ ſunt ſolennitatis remittũtur.

89 Tertiò intelligitur, quando per legẽ,
L.1.ti.2.li. 5.ordi. vel ſtatutũ ſolẽnitas remiſſa eſſet in teſtaměto. Et ita poteſt & debet intelligi.l.1. ti.2.lib.5.ordi.&.l.fi.ti.12.par.6. quaſi ſolennia tantùm, non etiam teſtatoris errata ibi prætermittantur.

90 Quartò intellige in teſtaměto facto a-
Declara.4 puđ acta iudicis. Et ita intelligas qđ ſcripſimus in.§.24.n.7. illa.n. remiſsio fit fauore, non iudicis, vel iudicij, ſed teſtantis, qui fauor ceſſat hîc.

Declara.5. Quintò intellige in teſtamento facto à principe, qđ cum minore ſolẽnitate q̃ regulari valet. Et ita accipias quod ſcripſimus in.§.26.n.1. niſi princeps huius animi fuit, vt omnimodo poſthumũ excluſum vellet. argumẽto. l. qui iure mil. ff. de mi. teſtamento.

91 Sextò intellige in teſtamento militis.
L.4.tit .1. par.6.amplia. Et ita intelligendũ quod docemur in.§. 24.nu.18.&.l.4.ti.1. par.6. quæ ſic ampl. niſi conſtaret militẽ voluiſſe poſth. omnino excludi.d.l.qui iure mili.

Declara.7 Septimò intellige in teſtaměto facto ab habente merũ imperiũ vbi teſtabatur. Et ita intelligo quod ſcripſimus. §.22.n.28.

92 Octauò intellige in teſtaměto ad pias
Declara.8. cauſas. Et ita accipias qđ docemur in.§.22 nu.1. etenim ibi ſolẽnia remittuntur, quo ad voluntatẽ tñ teſtatoris nouatur nihil.

93 Nonò intellige de iure etiã canonico.
Declara.9. Et ita intelligas. c. cùm eſſes. &. c. relatũ. 1. de teſtam. q̃. n. eo iure ſolennia remittantur, fit fauore teſtatoris, qui fauor, vt cõſtat, hîc non eſſet.

94 Decimò intellige in teſtaměto patrisf.
Declar.10. teſtãtis inter liberos. Et ita intellige quod ſcripſi in.§.21.n.45.&.l.7.ti.1.par.6. quę ſic ampliatur. Cùm enim fauore patris ibi remittantur ſolẽnia, & ipſius interſit hîc non admitti. ergo. &c.

Vndecimò intellige in teſtaměto pere- *L.2.ti.2.li. 5.ordina.*
grini. Et ita intellige qđ admonuimus. §. 24.n.4.& ita.l.2.ti.2.lib.5.ordi. eſt intelligenda. niſi is poſthumũ omnino excluſum vellet. argumẽto. d.l. q̃ iure militari.

95 Duodecimò intellige in teſtaměto fa *Declar.12.*
cto in loco hoſtili. Et ita qđ ſcripſimus in.§.24.n.9. eſt intelligendum.

96 Decimotertiò intellige in teſtaměto fa *Declar.13.*
cto coram presbytero parochi. Et ita qđ docemur in.§.22.n.27. eſt intelligẽdũ. nã & tũc intereſt teſtatoris vt patet teſta. nõ ſuſtineri.

97 Decimoquartò intellige in teſtaměto, *Declar.14*
quod fieret in carcere tyranni. Et ita illa materia, vt alibi docemur, intelligitur. quaſi eo caſu quę ſunt volũtatis nõ remittantur, ſed tantùm quę ſunt ſolẽnitatis.

98 Decimoquintò intellige in teſtaměto *Declar.15.*
vbi legitimi hęredes ſcripti eſſent. Et ita qđ admonuimus in.§.22. in prin. eſt intelligendũ. quaſi eo caſu ipſius teſtatoris, cuius fauore ſolennia remittuntur, interſit teſtam. infirmari.

99 Decimoſextò intellige in teſtaměto fa *Declar.16.*
cto ruri. Et ita qđ docemur in.§.22.n.29. intelligendũ eſt. tunc. n. ſolẽnia relaxantur, quo ad ea verò quæ reſpiciunt vol. nihil mutatur.

100 Decimoſeptimò intellige in teſtamẽ- *Declar.17.*
to facto tẽpore peſtis. Et ſic intellige qđ ſcripſimus. §.22.n.35. tũc etenim intereſt ſi militer teſtatoris teſtam. infirmari. argumento. l. quod fauore. ff. de legib.

101 Decimooctauò intellige in teſtaměto *Declar.18.*
facto vbi deeſt copia teſtiũ, vel hominũ. vt inſimili ſcripſimus. §.24.n.5. qđ ſic intelligẽdũ eſt, q̃ procedit per rationẽ eãdẽ

102 Decimononò intellige in teſtaměto co *Declar.19.*
rã epiſcopo, retenta opinione quorũdã, qui putant in tali teſtamento remitti ſolennitatem. Et ſic quod ſcripſimus. §.44. nu.10. intelligendũ eſt. argumẽto. d.l. qđ

fauore. d.l.diuus .ff.de mil. teſtamento. cum ſimi. Nam in omnibus his caſibus, & ſimilibus magis eſt vt teſtam. vitietur per errorem teſtatoris, non ſecùs, quàm reliqua teſtam. ſolennia, & regularia, ne quicquam contra teſtantis voluntatem fiat. vt in ſimili ait Iureconſultus in.l. verbis. ff. de vulg. néue priuilegium eius fauore datum in ipſius læſionem vertatur. contra legẽ. legata inutiliter. ff. de adim. leg. l. legata inutiliter. ff. de lega. 1.

Deniq; vt error vitiat vlti. vol. facitq; vt datũ à legitimis hęredibus teſtatoris repetitur ſecũdùm receptiorem ſententiã, vt admonuimus: ſic & datũ inter viuos inficit illam dationẽ, prębetq; datorũ repetitionẽ. Nec mirum, cùm regulariter valeat arg. de cõtractibus ad vltimas vol. l. ſeruũ filij. §. eũ qui. ff. de lega. 1. niſi in caſibus exceptis, de quibus per laſ. in. l. quæ delegato. ff. de lega. 1. Hancq; repetitionẽ inter viuos datorũ libuit pleniùs vt doceremur tũ q̃ frequẽtior, tum etiã q̃ de reliquis alijs in locis docemur.

103 Illud autem prętermittendũ non eſt, q̃ ſi dixi, Filius exhæres eſto, ſi filius meus viuo me deceſſerit, tũc Titius hæres eſto. hoc caſu exhæredatio illa vitioſa eſt, habeturq; pro præteritione. iuxta .l. nõ putauit. §. nõ quęuis. ff. de bo. poſ. cõtra tab. Ita eſt ex mente Bar. & aliorũ in. l. gallus. in prin. col. 1. ff. de lib. & poſt. nam in hac ſpecie ſi rectè inſpicias, perinde eſt, acſi filio præterito extraneus eſſet inſtitutus ſub cond. hac, ſi filius præteritus viuo teſtatore moreretur, quo caſu nõ valeret teſtam. ergo nec illo. Sed quare hoc caſu nõ valet teſtam. Fortè quia non oportet, nec decet filium ita exhæredari, vt ſuã innocentiã cõpurgare nõ poſsit, idq; teſtam. ſatis iniuſtũ videtur. Itẽ ex regula Catoniana, quę vult, q̃ teſtam. qđ non valeret, ſi cõtinuò poſt teſtam. factũ moreretur teſtator, id non valebit, licèt diutiùs viuat. l. 1. de reg. Cat. Modò ſic. Si teſtator, qui extraneum ſub cond. ſi filius præteritus decederet ſe viuo inſtituit, ſtatim decederet, nonne is filius præteritus rumperet? ergo idem & ſi teſtator diutiùs viuat. Item & tertiò, quia præteritio filij nõ modò in actu, ſed etiam in potentia vitiat teſtam. Iaſ. per tex. ibi in. l. ſi pater. col. 2. ad fi. C. de inſt. verùm ſi filium exhæredaui, & ſub cond. ſi is viuo me moriatur extraneum ſcripſi, tunc ſi patri filius ſuperuixit, continuò occupat abinteſtato hæreditatem ex defectu cond. inſtitutionis. Si ergo volebã, quòd filius mihi ſuperuiuens hæres mihi excluſo ſcripto eſſet, & quòd ſi me viuo decederet, tunc extraneus ſcriptus hæres foret, non oportuit filium exhæredaſſe, ſed inſtituiſſe, & ſi me viuo moreretur alterum ſubſtituiſſe, vt quod per pium inſtitutionis modum conſequi poſſem, non velim conſequi per impium modum exhæredationis. Si mi. in. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoffi. teſtamento. Item hæc exhæredatio vitiatur ex ineptitudine. Nam cùm filio viuo patre nil debeatur, ſed demum poſt mortem. l. 1. §. ſi impuberi. de coll. bono. non oportet quòd exhæredetur quo ad tempus, quod eſt in vita teſtatoris, ſed qđ eſt poſt eius mortẽ: at in ſpecie hac is planè exhæredatus eſt, non quo ad tempus, quod eſt poſt mortem, ſed quo ad tempus, quod eſt in vita.

Intell. l. gallus in pr. ff. de libe. & poſt. & l. ſi ita. §. fi. ff. delu. et poſt.

104 Vnde meritò Bar. & cõmuniter doct. in. l. Gallus. in pr. col. 1. per tex. in. l. ſi ita. §. fi. ff. de lib. & poſth. aiunt talem exhæredationem vitioſam eſſe. quod & probare videtur. l. ſuus quoq;. §. fi. ff. de hęr. inſt. vt per egregium Emanuel. in pr. nume. 7. & pleniùs. n. 51. cum pl. ſeq. in. d. l. Gallus §. & quid ſi tantùm. conſtat enim exhæredationem, quæ ad ſolam filij notam vtilis eſſe poteſt, vitioſam eſſe. l. filium. §. ſed cùm exhęredatio. ff. de bonor. poſſe. contra tabul. ſed in propoſito hęc exhęredatio ad nullam rẽ prodeſſe poteſt, pręter filij notã, ergo vitioſa erit. Quòd ad aliud prodeſſe non poſsit, patet.

Prætiritio uitiat teſtamentũ licèt ſi filius uiuo teſtatore moretur, extraneus ſcriptus fuerit cum cõmuni contra q̃ plures,

Quia

Quia aut filius viuo patre moritur, & tunc morte excluditur, non exhæredatione, nam licèt inſtitutus foret, ſimiliter excluderetur. Aut filius patri ſuperuixit, & admittitur tunc ab inteſtato, hærede ſcripto excluſo ex defectu conditionis, ſub qua ſcriptus fuit, ſicq; per remotionem teſtamenti, non per interuentum filij excluditur. ergo. &c. Ergo cùm hoc caſu exhęredatio vitioſa ſit, & conſequẽter habeatur pro præteritione, teſtamen. erit nullum ipſo iure. l. inter cętera. l. fin. ff. de liberis & poſth. l. 1. ff. de iniuſt. rupt. in princip. Inſti. de exh. lib. Adhuc tamẽ vehementer controuerſum eſt, an tale teſtamen. valeat in terminis dict. l. Gallus. in princip. ſiue filius reuera prętеritus eſſet, ſiue interpretatiuè præteritus intelligeretur, putà, quia non ritè exhęredatus, vt in exemplo proximè tradito. Mouet quæſtionem, quòd ſecundùm opinionẽ multorum præteritio filijſam. facta bona mente non vitiat teſtament. patris. vt diſſeruimus ſuprà. §. 10. in materia. l. quoniam in prioribus. in prima. vel. 2. quæſt. C. de inofficioſo teſtament. tenent Ang. Imola, & Alexand. colum. 2. in. l. Seius Saturninus per text. ibi. ff. ad Trebellian. Areti. in. l. ſi mater. in princip. ff. de vulg. quos refert & improbat Acoſta vbi ſuprà. num. 62. At bona mente præteritus intelligitur filius, quando eo tantũ caſu prętеritur, quo viuo teſtatore decederet, & ſic hæres eſſe non poſſet. Sed certè vix eſt, vt bona mente præteritus dici poſsit is, qui teſtamento non eſt cõprehenſus, cùm alius eo teſtamento ſummo honore hæredis ſcripti eſſet affectus. argumẽ. l. Iulianus. ff. ſi quis omi. cau. teſt. cùm ſi teſtator id vellet, poſſet conſequi, filium inſtituendo, & illum extraneum ſubſtituẽdo. Quòd ſi dixeris, fortè teſtator nullum legatum valere volebat in præiudicium filij, ſed tantùm extranei hæredis. Reſponde potuiſſe teſtatorem filium inſtitutum nullo legatorum onere grauare, & à ſubſtituto nominatim legata relinquere. Vnde obtinuit crebrior ſentẽtia exiſtimantium tale teſtament. nõ valere, etiam ſi bona mente facta eo caſu videretur prætеritio. Ita firmat egregius Acoſta in dict. §. & quid ſi tantùm. part. 1. num. 51. cum plu. ſequent. Bald. in dict. l. Gallus. in princip. colum. 2. vbi Imol. eadem colum. Cuma. in. l. cùm ex filio. n. 4. ff. de vulg. Politus in tractatu de vulgari ſubſtitutione. particula. 2. nu. 7. Alber. in repetitione. l. ſi pater. num. 166. C. de inſtit. prout eos refert Acoſta vbi ſuprà. Licèt tale teſtamẽtum valere teneat Bar. in. l. Gallus. in princip. colum. 1. ff. de liberis & poſthum. & in. l. cohæredi. §. fi. & in. l. 1. num. 16. ff. de vulg. per text. in. d. l. Gallus. in princip. & per totam. vbi in ſpecie propoſita valuit teſtamentum, licèt filius nõ appareret inſtitutus, aut exhæredatus. & per text. in. l. ſi quis ita hæres inſtituatur ſi legitimus. ff. de hæred. inſtituẽ. & in. l. etiam. §. libertus. ff. de bonis libert. & in. l. Seius Saturninus. ff. ad Trebellian. quæ iura negari non poteſt quin pro Bar. vrgeãt fortiſsimè, licèt pro communi opinione negatiua, & ſic contra Bar. vt tale teſtamentum non valeat, vrgeat text. in. l. multi non notæ. ff. de liberis & poſthum. & in. l. cùm ex filio. in princip. ff. de vulga. & in. l. ſi patronus. §. ſi quis non mala. ff. de bonis libert. & in l. fin. ff. de curatore furioſi. ibi, addita cauſa neceſsitateque conſilij ſui. & alia iura, quæ adduxi ſuprà. §. 10. in glo. dict. legis. quoniam in prior. 4. part. quæſtione prima. C. de inof. teſtament. quæ iura adeò aduerſis frõtibus pugnant, vt vix auſim ſententiam dicere.

108 Ergo in terminis dic. l. Gallus. in princip. aut loquimur de iure prætorio, aut de iure ciuili. Primo caſu, aut filius fuit inſtitutus, & ſecundùm omnes valet teſtamẽtum. Aut fuit prætеritus, & de iſto iure prætorio valet teſtamentum, ſi filius ſuperuixit patri, & eius hæreditate abſti-

Teſtamẽtũ ualet in terminis. l. Gallus. in princip. ff. de liber. & poſthu. etiã ſi filius eſſet

esset præteritus. uel exhæredatus. utrumq; cõtra communem de iure saltem prætorio.

nuit. l. filio præterito. ff. de iniusto rupt. Quòd si viuo patre decessit, tunc iure ciuili licèt testamentum non valeret. l. si filius qui in potestate. ff. de lib. & posthumis. tamen iure prætorio valere non desinit. l. etiam. §. libertus. ff. de bonis liber. facit text. in. l. in tempus. ff. de hæred. institu. Ita nouè tenuit egregius Acosta vbi suprà. num. 77. præter mentem & sententiam communis opinionis. Et teneo cum Acosta, non per eius fundamenta, sed per plura, quæ nos congessimus suprà. §. 57. vbi contra communem sententiam tuemur iure prætorio valere testamentum filiofam. præterito, licèt rescindi possit per contra tab. non secùs, quàm iure ciuili valeret filio exhæredato, licèt similiter rescindi possit per querelam. Ergo si is filius nõ ritè exhęredatus sit, quale est in specie superiore, quo casu habetur pro pręterito. vt in. §. non quęuis. tũc testamentum valebit iure prætorio, non secùs, quàm si verè pręteritus esset. Idem ergo si institutus esset filius minùs ritè, putà sub cõditione casuali vel mixta, in cuius defectum exhæredatus non esset. vt in. l. si pater. C. de instit. & substitu. & in. l. filius à patre. ff. de liberis & posthu. nam etiam institutio non ritè facta, habetur pro exhæredatione. l. si in adoptionem. §. idem puto. ff. de contra tabul.

106 Ergo in terminis. d. l. Gallus. iure prætorio valet testamentum. Quod variè intelligitur. Primò, quando filius fuit ritè institutus. Secundò, etiam si non ritè institutus sit. Tertiò, etiam si præteritus esset. Postremò, etiam si esset exhęredatus. licèt tres casus posteriores sint præter intentionem communis sententiæ.

Testament. in terminis dict. l. Gallus, ualet, licèt filius esset præteritus, contra communem

Idem si esset exhæredatus contra communẽ.

Idem si minus ritè institutus contra cõem.

Secundo casu principali, quando loquimur de iure ciuili, si filius sit ritè institutus, valet testamentum secundùm omnes. Quòd si minùs ritè sit institutus, quo casu habetur pro præterito. dict. §. idem puto. tunc valeret testamentum. secundùm Bart. quasi filius hoc casu bona mente præteritus videatur. Sed in cõtra-

107 rium se habet communis sentẽtia suprà relata. Tertio casu, quando præteritus fuit. Et quarto casu, quando fuit exhæredatus, testamentũ secundùm Bar. sententiam valeret, licèt in contrariũ se habeat communis sententia. Sicq; tam iure ciuili, quàm iure prętorio nullus casus est, in quo testamentum ritè factum non videretur secundùm Bart. sententiam. At secundùm communem opinion. tale testamentum nullo horum casuum valeret, nisi cùm filius ritè institutus proponeretur.

Testament. in terminis dict. l. Gallus. in princip. an ualeat iure ciuili, si filius fuit præteritus, uel exhæredatus, uel minus ritè institutus

Hæc in filio procedunt. Posthumi verò præteritione non vitiatur testamentum ipso iure, sed rumpitur eius agnatione, vt sępe dictum est. Posthumorum autem loco habẽtur nepotes ex filio superstite. vt in. l. posthumorum. ff. de iniust. rupt. & in. §. posthumorum. Instit. de ex-

108 hęr. lib. Hi tamen posthumi sunt improprij. vt in. l. quòd si nepotes. ff. de testam. tut. & consequenter non comprehenderentur in statuto loquẽte de posthumo. vt sentit glos. in rubri. C. de posthum. hære. instit. tradunt Bar. in. l. Gallus. in princip. colum. 2. ff. de liberis & posthum. & est communis. vt resoluunt ibi Ias. num. 49. & Lancelotus Galiau. num. 29. & ibi Fortunius num. 39.

Posthumus ꝓprius non est nepos iã natus.

109 Illud autem non est prætermittendũ, quòd licèt tales nepotes etiã improprij possint hæredes institui. vt in dict. l. posthumorum. & dicto. §. posthumorum. & dict. l. Gallus. per totam. tamen qui ita testatus fuit, Filius qui post mortem meã mihi nascetur, hæres esto. non videtur eum posthumũ instituisse, qui non post mortem suam nasceretur, sed in vita. & idem econtrà. vt in. l. commodissimè. ff. de liberis & posthum. quod procedit regulariter. Fallit tamen, quando testator statim se moriturum sperabat. Ita tenent Bart. & communiter doct. in dict. l. Gallus. in princip. colum. 3. & in. §. & quid si tantùm,

Intel. l. commodissimè. ff. de lib. & posthu. & quòd illa. l. sit correcta contra communem.

tantùm.num.3. & cum Bart.eſt commu nis opini.ſecundùm Iaſ.ibi.num.18.cum pluribus ſequent.per text. in.l. fin.C.de poſthum.hær.inſti.vbi communiter do ctor.Iaſ.in.l.6. num.9.ff. de legat.1. Soci. in.l.2.ff.de vulg.quæſtio.3.principali.no tabiliter per Iaſ. in dict.l. fin. idem Iaſ.in dict.l.commodiſsimè.colum.2.Coraſ.in l.quanuis.num.6. C. de impub.Alexan. nu.10.in.l. ſi pater.C. de inſtitutio.& ibi Iaſ.columna penult.in fin.Roderi.Xua-rez in.l.quoniam in prioribus.C.de inof ficioſo teſtament. limitatione.7.& limi-tatione.1.Bart.Imol.Cuman.Paul.Areti. & alij in dicta.l. commodiſsimè.Acoſta in dict.§. & quid ſi tantùm. in.5. parte.in princip.Decius conſi.427.Licèt.& conſ. 397.Viſo.& conſi.377.Viſis.& conſi.379. Iuridicas.& conſi.324. Conſulit.& conſ. 394.Pro vera.Bal.conſi.459.Proponitur. libr.5.Roman.conſi.31.Viſis.Bald.conſi. 134.Mihi.lib.4.& conſi.113.Proponitur. lib.5.Decius conſ.176.Viſo.& conſi.227. In caſu.& conſi.314.Pro reſolutione.

110 *Intell.l.fin. C.de poſth. hære.inſtit. nouiſsimus.*

Tu nouiſsimè dic,quòd in dict.l.fina li.C.de poſthum.hæ.filius fuit inſtitutus ſub conditione non poteſtatiua,quę ho die reijcitur per.l.quoniam.de inof.teſta ment.&.l. ſcimus.§.cùm autem. eod.ſed quia in poſthumo nil erat deciſum per il las.ll.ideo in dict.l. fi. dicitur idem in eo fore,vt cond. ſub qua inſtitutus eſt,reij-ciatur. & illarum.ll. fit mentio in dict.l. fin.dum dicitur,cùm frequentiſsimas.ll. &c.& ibi, ne pœnam patiatur.&c. nam alludit ad.l.omnimodo.C.de inof. teſta-men.dum ita exorditur. Omnimodo te ſtatorum voluntatibus proſpicientes.& dum (in verſi.ſi verò.) ſubdit,quòd non loquitur in patre prætereunte. At in di-cta.l.fin.ſimiliter declaratur non videri prętereriſſe,qui ſub cond.inſtituit.Quod probatur in ſimili. Nam inſtitutus in re bus certis dato cohærede vniuerſali, lo-co legatarij eſt.l.quoties. de hæred.inſti. Et licèt legitima iure nouiſsimo relinqui deberet iure inſtitutionis. vt in authent. vt cùm de appel.cog.§. aliud quoque.ta-mẽ in rebus certis inſtitutus nõ videtur prætereritus. vt ibi in. §. hæc autem diſpo-ſuimus. Et intellect. modernorum non placet,quia.l.fin.ſuprà allegata non tam ſe fundat in voluntate teſtantis,quàm in auxilio huius.l. condit.iſtam reijcientis. Et re vera dict.l.fin.ſi rectè,penitiſsimèq; in omnibus ſuis partibus inſpiciatur, e-ius ſenſus, mens, & ſententia nulla alia fuit,niſi facere extenſionem illius proui ſionis,de qua in dict.l.quoniam in prio-ribus.&.l.omnimodo.&.l.quę nuper.& l.ſcimus.in princip.&.§.cùm autem.&.l. ſi quãdo.§.illud. &.§.& generaliter.C.de inof.teſtament. vt illæ leges,quæ reijcie bant conditiones de inſtitutione nato-rum,extendantur per dict.l.fin. ad inſti-tutiones etiam conditionales poſthumo rum,vt ſi poſthumus ſub quauis condi-tione inſtituatur à patre fortè,vel matre, ea conditio de eius inſtitutione reijcia-tur,ne ſi fortè ea pendente naſceretur,te ſtamentum rumperetur.vt in.l.poſthu-mus.&.l.poſthuma.ff.de libe.& poſthu. Itaq; ſi poſthumus ſub hac conditione à patre inſtituatur,ſi ſe viuo naſceretur,& teſtator ſe breui moriturum graui op-preſſus morbo putabat,teneo cum com munii inſtitutionem trahendã ad caſum quo poſthumus poſt mortem teſtantis naſceretur.per dict.l.fin.quòd ſi non cõ-ſtaret teſtatorem breui ſe moriturum pu taſſe,adhuc idem per dict.l.fin.generali-ter intellectam. Neque ad rem pertinere dict.l. commodiſsimè. quæ olim proce-debat, hodie autem pluſquàm manife-ſtè per dict.l.fi. videtur reiecta conditio, non ſecùs, quàm in inſtitutione natorũ conditio reijciebatur per leges eiuſdem met Iuſtiniani, quas antea fecerat, & ad quas retulit ſeſe in dicta.l. fi.in tribus ſui partibus pluſquàm manifeſtè.Eſtq; non minùs vtile, quàm nouum. Et ita inter plura quàm.700.paradoxa olim Salmã-

111 *Poſthumi prætériti a gnationenõ uitiatur te-ſta. contra omnes.*

ticæ

ticæ tuebamur.

112 Illud autem certum eſt iure digeſtorum indubitanter valuiſſe teſtamẽtum, in quo nepos ex filio licèt à nemine præcederetur, & ſic iura ſui hęredis haberet, præteritus eſſet, & idem in filiaſa. vt plenè diximus ſuprà. Licèt contrarium tenuerint Bart. nu. 10. verſi. oppono quòd talis nepos. in. l. gallus. in princip. & ibi communiter doctor. & ſentiunt Bart. & alij in dict. l. Gallus. §. idem credendum. diximus plenè in libr. præcedenti. §. decimo. per textum expreſſum in. l. maximum vitium. C. de liberis præter. & per text. in fin. pr. Inſtitu. de exhæredatione liber. verſi. ſed non ita de filiabus. & per l. ſuus quoq; in princip. & l. ſed & ſi conditioni. §. nepotes. ff. de hære. inſt. l. qui filium. ff. vbi pupillus educari. l. ſi quis hæredẽ. C. de inſtit. vbi apparet, q; licèt filius fami. non potuerit præteriri, aut ſub cõditione non poteſtatiua inſtitui, tamen in tali nepote vtrumq; liberum & impunitum erat.

Præteritio nepotis etiã ſuitatem habentis non uitiabat iure. ff. teſtamentum cõtra cõem.

113 Cęterùm quòd nepos præteritus ex filio inſtituto, qui viuo teſtatore deceſſit, rumpat teſtamentũ quaſi ſui hæredis agnatione, procedit non ſolùm ſi is nepos in decem menſibus proximis morti teſtatoris naſcatur, ſed etiam ſi poſtea duobus fortè diebus naſceretur. Ita tenet glo. in. d. l. Gallus. in prin. ſequũtur Bart. ibidem num. 12. & alij. vt per Iaſ. ibi. nu. 64. cum ſequen. Galiaula. num. 41. & Alciat. num. 30. Fortunius nu. 49. Salmo. num. 50. Quinimò Bart. vbi ſuprà refert poſt Gentilem poſt duodecim, & etiam poſt tredecim menſes conceptionis partum legitimum videri, licèt admodum rarò hæc contingant.

Partus legitimus an uideatur poſt decem uel 11. mẽſes cũ communi.

Verùm ſi mulier ſtatim poſt mortem primi mariti accepit ſecundum virum, deinde peperit in nono mẽſe, an ille partus intelligatur eſſe primi viri, an ſecundi, ſatis incertum eſt. Qua de re Bart. vbi ſuprà. nu. 13. tradit plenam diſtinctionẽ, quam ſequuntur communiter doct. vt per Iaſo. Fortunium, Alciatum, Salmo. & Lancelot. Galiaul. vbi ſuprà. Ille autẽ caſus ſuprà memoratus cùm mulier pręgnãs peperiſſe diceretur poſt duodecim vel tredecim menſes variè Hiſpaniæ noſtrę agitabatur, cùm ſereniſsima Regina Angliæ nupſiſſet inuictiſsimo, piiſsimo

114 quę Philippo Hiſpaniarũ Regi, & cùm ipſa prægnãs fuiſſe diceretur per ſpatiũ plurium quàm vndecim vel duodecim menſium, variè, paſsimq; interea tractabatur, an is partus, qui poſtea in lucẽ editus non fuit, legitimus videretur. Et à pleriſq; omnibus tã iuris peritis, quàm etiã phyſicis legitimus reputabatur, & varia exempla fœminarũ illuſtrium eodem anno domini. 1557. tũc ſimilia Hiſpaniæ

Reginæ Hiſpaniæ & Angliæ conceptio.

115 accidiſſe referebantur. Quemadmodũ & per contrarium eodem anno Hiſpaniæ accidit in perſona filiæ illuſtriſsimi Ducis Sogoruienſis, quæ cùm nupſiſſet filio primogenito Comarienſis, intra quatuor mẽſiũ ſpatium peperit, & is partus etiam hodie viuit.

Partus in auditus filiæ Ducis Sogoruienſis.

116 Redeundo ad nepotis poſthumi inſtitutionẽ, ſciendum eſt, quòd licèt Gallus induxerit, vt nepos poſthumus ſub duabus demum conditionibus inſtitueretur, nempe ſi nepos poſt mortem teſtatoris naſceretur, & naſceretur in decem menſibus proximis morti teſtatoris, tamen ex ſententia Galli receptum eſt, vt nepotis poſthumi inſtitutio valere non deſinat, etiam ſi harum conditionũ nulla expreſſa eſſet. Ita probat tex. in dict. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & poſthum. Vnde ſi dixi, Filium et nepotem ex eo qui mihi naſcetur hæredes ſunto. valet talis poſthumi inſtitutio. vt tradunt Bart. & communiter docto. ibi in dict. l. Gallus. §. quidam rectè.

Inſtitutio filij & nepotis quando ordine ſucceſsiuo facta intelligatur.

117 Quinimò valeret, etiã ſi nulla verba teſtator proferret, per quę appareret nepotem poſthumũ eſſe. Vnde ſi dixit teſtator, Filium inſtituo & nepotẽ ſubſtituo.

Verba generaliareſtringuntur ſecũdum poteſta

tēteſtātis cū communi.

tuo.valet teſtamen. licèt expreſſę non eſ ſent illæ conditiones,ſi naſcetur,& ſi naſcetur poſt mortem meam, & in decem mẽſibus proximis morti meæ.vt tradũt Bart.num.2.verſ. quartus modus.in.d.§. quidam rectè.cum quo eſt vera & communis opin. vt per Alexand. ibi num.5. & per Iaſ.num.10.Galiaul.nu.10.& Fortuni.num.18. Alciatus num.10. Bart.nu. 32.in.l.Centurio. ff. de vulg.vbi etiam Iaſo.num.54.Bart. num.20. in.l.Lucius.ff. de vulgari.& ibi notanter Iaſ.nu.29.Cuius rei illa ratio eſt, quòd illa verba generalia rediguntur & reſtringuntur ad terminos poteſtatis teſtatoris: nam & per contrarium verba teſtantis reſtricta extenduntur ad menſuram vſque poteſtatis teſtatoris,etiam ex præſumpta & tacita nec ſatis certa voluntate ipſius.l. fina. C.de inſtitu.& ſubſt.l.iam hoc iure.ff.de vulg.l.2.&.l.quanuis.C.de impuberum.

118 *Filius & nepos inſtituti ordine ſucceſsiuo intelliguntur cum commu ni.*

Quinimò etiam ſi dicerem,Filium & nepotem ex eo hæredes inſtituo.intelligeretur non ſimul & eodem gradu,ſed ordine ſucceſsiuo,ſecundùm Bart.& communiter doctor.vbi ſuprà.vbi etiam Alciatus num. 15. Quod procedit non ſolũ in nepote naſcituro,ſed etiã in nepote iã nato: vt ſi teſtator filiũ & nepotem iam natum hæredes inſtituat, tunc nepos cũ filio non cõcurrat,neque in eodem gradu vocatus intelligatur,ſed filius inſtitutus,nepos autem ſecundo gradu ſubſtitutus videatur.Ita tenet Bart.in dic.§.quidam rectè.num.4.verſic. quærit gloſ.cũ quo eſt cõmunis opin. ſecundùm Alex. ibi colum.3. & ſecundùm Iaſ.num.11.& Socin. num.2. qui notanter loquitur.& eſt communis ſecũdùm Fortunium ibi num.23. & Galiaul. num.12.& num.20. & Alciatum num. 15. Roman. ſingu.66. licèt contrarium teneãt Fortu.& alij plures quos ipſi referunt.

119 *Familiæ nomen omnes*

Illud autem ab omnibus receptũ eſt, vt ſi nomẽ familiæ expreſſum fuerit,tũc ordine ſucceſsiuo vocati intelligantur. Ita tenet Bar.vbi ſuprà.per.l.fin.C.de verborum ſignifi.cum quo eſt communis opinio.ſecundùm Lancelo.Gali.ibi num. 13.& Iaſ.nu. 26. Vnde ſi dicerem, Filium & reliquam familiam hæredes inſtituo. tunc non ſimul,ſed ordine ſucceſsiuo filius,nepos,& deinceps admitterentur ſecundùm eoſdẽ.Amplia.vt procedat,quã do talis inſtitutio fit de perſonis, in quibus cadit ordinata charitas,quale eſt inter filium,& nepotem,& præterea teſtator neceſſe habet eos inſtituere, ne eius

120 *Copulatiuè, nõ ordine ſucceſſiuo admittuntur, ubi nulla inſtituendi neceſſitas erat,licèt eſſet charitas ordinata cũ cõmuni contra Bart.*

teſtamẽtum rumpi poſsit. Quid autem ſi licèt ordinata charitas eſſet inter eos, non tamen erat vlla neceſsitas inſtituendi,neque præciſa, neque cauſatiua,veluti ſi fratrem meũ, & eius filium hæredes inſtitui?Et adhuc idem tenet Bart. in dic. §.quidam rectè. nu.4.verſi.ego dicerem. Sed hoc caſu contra Bart.eſt vera & communis opi.ſecundùm Iaſ.ibi. num.22.cũ ſequentibus.Bald. & omnes ibi. Bald.& Sali.in.l.fi. per text. ibi.C.de impub.Bal. in.l.mulieri cum liberis.per tex. ibi.ff.de vſufr.accreſcendo.idem Bald.in.l.ſi quis hæres inſtitutus.§.fin.ff.de acquiren.hæred.Alexand. conſ.22.Viſis,ac perlectis. libr.3.idem Alexand.conſi.44.Ex narratis.lib.5.& conſi.129.Perſpectis.eod.libr. Matheſelanus notabili.157.per text.in.§. his ita.C. de cadu.tollen.& in capit.Rainut.& in capit.Rainald.de teſtament.Et contra Bart. eſt communis opin. ſecundùm Alexand.in dict.§.quidam rectè.colum.4.Socin.nu.3.Galiau.num.20.Fort. num.47.Alciat.num.20. qui omnes volunt per dict. iura,vt pater,& filius ſimul & æquis ex partibus admittantur. vt eſt expreſſum in. l. interdum.in princip. ff. de hær.inſti.& in.l.ſi mihi & Titio.ff. de verb.obligat.in. l. vnica.C. ſi plures vna ſententia.

Quid autem ſi teſtator inſtituit Titiũ & filios Sempronij,cùm omnes eſſent extranei? Et tunc omnes admittunt,quòd ſimul admittentur,non ordine ſucceſsiuo.

admittit ordine tamen ſucceſsiuo cum cõmuni.

uo. ita tenet Bart. in dict. §. quidam rectè. num. 6. cum quo est communis opinio. secundùm Lancelot. Galiaul. ibi. num. 16. & Fortun. num. 43. licèt Alcia. ibi. nu. 20. videatur dubitare. Sed vera est communis sentẽtia. per tex. in. l. si quis Titio. ff. de vsufruct. accres. & in. l. interdum. in princip. ff. de hær. instit.

121 *Coniunctio inducatur p dictionem, cum. uel, unà. uel, simul. an per dictionẽ, & nil interest contra communem cũ nouissim.*

Intellige tamen, vt si coniunctio fiat per verbum, simul. vel vnà. tunc semper inducitur cõcursus copulatorum in eodem gradu, non in diuersis. Idemq; quãdo inducitur cõiunctio per dictionem, cum. Vnde si testator dixit, Titio vnà cũ filijs suis relinquo. vel Titio simul cum filijs suis. vel Titio cum filijs suis. semper admittuntur pariter, etiam si inter eos cadat affectio ordinata. Non sic quando iunguntur per copulam, &, quæ non tantam simultatem desiderat, sed interdum solam continuationem sermonis. Ita Bar. vbi suprà. num. 5. cum quo est cõmunis opin. vt per Ias. ibi num. 32. & Fortunium. nu. 31. & num. 35. qui tenent contra communem, per text. in dict. l. Titiẽ. §. nihil. ff. de legat. 1. & in dict. l. si quis Titio. Et reuera data paritate terminorum, nulla est differentia, vtrùm coniunctio inducatur per copulam, &, an verò per copulam, cum. vel, simul. vel, vnà. vt. dd. ll. & l. triplici. ff. de verb. sig. in simili per Bar. & omnes in. l. re coniuncti. de leg. 3.

122 *Charitatis, quàm ordinis scripturæ præsumptio fortior est. cum cõmuni cõtra Ias. & Alciat.*

Quid autẽ si in institutione ordo inuersus esset? Et Bart. in dict. §. quidam rectè. num. 6. versi. quæro quid si testator ordinem. &c. tenet nihil referre. Vnde si dixerit testator, Nepotem & filium instituo. adhuc non pariter, sed ordine succesiuo admittentur. Et cum Bart. est cõmunis opi. secundùm Alciatum ibidem num. 19. Lancel. Galiaul. nu. 16. Fortuni. num. 43. Ias. num. 39. per. l. talem. in princip. ff. de hæred. instituend.

Et licèt Ias. & Alciatus vbi suprà. contrarium teneant, tamen parũ me mouet: quia ipsi mouentur, q̃ in exẽplo præmisso nulla est necessitas, quæ cõpellat nos intelligere ordine succesiuo factã fuisse institutionem. Vnde intelligendum est factam fuisse hoc ordine, sensu, & mente, vt copulati simul admittãtur. Quod ipse non negarem, quando nulla necessitas esset etiam causatiua. Verùm si filium instituì, & nepotem ex eo præterij, tunc si filius viuo me moriatur, testamẽ. rumpitur nepotis præteriti quasi agnatione. l. posthumorum. ff. de iniusto rup. §. posthumorum. Institut. de exhæreda. lib. ergo hæc necessitas conseruandi testamenti facit, vt nepos cum filio institutus videatur, non eo quòd testator eos simul admitti voluerit, sed quòd testamẽto suo consultum voluerit, sicque ordine succesiuo admittãtur. Vnde si essent extranei, in quibus cessat hęc necessitas, tenerem cum communi opinione eos pariter admittendos. d. l. interdum. in pr. ff. de hær. instituend. dict. l. si quis Titio. ff. de vsufr. accres.

123 *Hæredismẽtio facit, ut ordine succesiuo uocati intelligantur. cũ communi.*

Si autem esset facta mẽtio hæredum, tunc omnes admittunt eos ordine succesiuo admittendos, etiam si essent extranei. Vnde si dixi, Substituo Titiũ & eius filios & hæredes. ordine succesiuo vocati videntur, etiam si ille Titius & eius filij extranei essent testatori. Ita Bart. vbi suprà. num. 7. cum quo est communis. vt per Decium in. l. 1. C. quando non pet. part. num. 14. Bart. in dict. l. Gallus. §. etiam si parente. vbi Alexand. colum. 1. Ias. num. 36. Alciatus in dict. §. quidam rectè. num. 28.

124 *Pater sibi & filijs acquirens, ordine succes siuo uidetur acquirere. cum cõi.*

Quæ omnia videntur etiam procedere in cõtractibus. Nam si pater emit rem pro se suisq; filijs & hæredibus, intelligitur nõ simul, sed ordine succesiuo, præsertim in filijs in potestate, quibus profectitium nihil adquiritur, quin statim patri acquiratur. Ita Bart. in dict. §. quidam rectè. num. 8. cum quo est communis secundùm Galiaul. ibi. nu. 24. Fortuni. nu. 48. & num. 54. & 55. glo. in. l. si tibi. §. si pactus.

ctus.ff.de pact. Vnde pater ſemper videtur ſtipulari filijs vt hæredibus ſecundũ glo.ſ.all. niſi in rebus, quæ pertinent ad filios tanquam filios,non tanquàm hæredes,qualis eſt emphyteuſis.Vnde ſi pater emphyteuſim ꝓ ſe & filijs ſuis acquirat,nõ tanquàm hæredibus,ſed tãquàm filijs acquiſijſſe videtur, & conſequẽter pro virilibus, nõ pro hæreditarijs portionibus admittentur ſecundùm Bart. vbi ſuprà.nu.9.cum quo eſt communis opi. vt per Galiau.ibi num.24.Fortun.num. 53.poſt alios. facit.l. ſi tibi.§. pactus.cum ibi notatis per gloſſ.& doctor.ff.de pact. &.l.fin.ff.vnde legitimi.

125 *Subſtitutionẽ cuiusformæ inducãt illa uerba, Titium inſtituo, Seiũ ſubſtituo.cõtra cõmunẽ*

Cùm autem teſtator ſimpliciter dixerit,Filium inſtituo, nepotem ſubſtituo. in re dubia hæc ſubſtitutio vulgaris eſſe intelligitur.Ita tradit Bart.columna fin. in dict.§. quidam rectè.& eſt communis opi.vt per Alcia.ibi.num. 10. ſequitur & dicit communem opin.Galiau.ibi.n.10. & num.31.Iaſ. num.45. & Fortu. nu.64. Licèt Fortu.teneat, quòd comprehenditur non ſolùm vulgaris, ſed etiam pupillaris, exẽplaris, & directa militaris. Nos autem dicimus hãc eſſe ſubſtitutionem informẽ,quæ ex proprietate verborum comprehẽdit exemplarem, pupillarem, directam militarem, & vulgarem. Sed ex interpretatione reducitur ad vulgarem,pupillarem,& exemplarem,non autem ad reliquas ſubſtitutiones. vt plenè diſſerimus infrà in materia ſubſtitutionis informis.licèt communis opin.velit, & malè, quod ſola vulgaris contineatur.

126 *Immunitatẽ ſeu hidalguiam ſibi & filijs acquirens, nõ ordine ſucceſſiuo, ſed ſimul quæſiiſſe uidetur.cum cõmuni.*

Quòd autẽ diximus,ꝓ ea quæ adquirit pater pro ſe & filijs ſuis intelliguntur acquiſita ordine ſucceſſiuo,procedũt in rebus corporeis, vel incorporeis, quorũ ius & dominium ſimul apud plures eſſe non poteſt: non ſic in iure immunitatis, & ſimilibus libertatib⁹, quæ ſimul apud plures eſſe poſſunt in ſolidum. Vnde ſi princeps immunitatem cõcedat Titio, & filijs ſuis,& hæredibus,etiam viuente Titio,filij ſui illa immunitate gaudebũt non ſecùs,quàm poſt mortem Titij. Ita tenet Bart.in dict.§. quidam rectè. num. vndecimo.& eſt communis opin.vt per Iaſo.ibi.num.36.& num.46. Lancelotus Gali.num.32.Fortu. num.67.Id quod in vſu forenſi vtiliſsimum,& apud nos frequenter agitatum eſt in immunitatibus, quas pijſsimus Philippus Hiſpaniarum, Angliæ,& Galliæ Rex anno.1557.&.1558 iure & titulo vẽditionis quampluribus conceſsit pro ſe, & filijs, & deſcendentibus ſuis. Nam tunc obtentum fuit,vt viuo etiam emptore,eius filij ea immunitate gauderent,non ſecùs, quàm poſt mortem ipſius.& per Bar.& communiter doctores vbi ſuprà. per text.in.l.1.& ſecunda.ff.de iure immunitatis. & in.l.fi. C.de iniurijs.&in.l.ſecunda.C.de epiſcopis & clericis,Quæ multùm nota ad immunitates(quas hidalguias appellamus) quæ quotidiè Hiſpaniæ venduntur.

Illud autem controuerſum eſt, ſi nepos poſthumus inſtitutus ſit ſub hac cõditione, ſi filius viuo teſtatore deceſſerit. an tunc nepos admittatur, etiam ſi filius viuo teſtatore non deceſſerit, ſed emancipatus fuerit, vel aqua & igne interdictus, vel alia quauis ratione à teſtantis poteſtate ſubductus fuerit? Qua in re de poteſtate teſtatoris non eſt dubitandum, quia nepotem poſthumum inſtituere poteſt, non ſolùm ſub hac cõditione, ſi filius ſe viuo deceſſerit, ſed etiam ſub hac conditione, ſi filius ſe viuo emancipatione, vel deportatione, vel alia quauis ratione de poteſtate eius ſubductus fuerit. vt probat textus in.l. Gallus.§. & quid ſi tantùm. ff.de liberis

127 & poſthumis. Verùm in re dubia controuerſum eſt, ſi nepos poſthumus ſub hac conditione inſtitutus fuerit,ſi filius viuo teſtatore deceſſerit,an ea inſtitutio trahatur ad eum caſum,quo filius de poteſtate teſtantis ſubductus fuit, non

Mortis cõditio an in emãcipatiõe impleta uideatur. cũ cõi contra nouiſſi.

per mortis interuentum, ſed per interuentum emancipationis, vel deportationis, vel alterius ſimilis cauſæ. Et communis opin. eſt etiam hos caſus comprehẽdi, & in his caſibus impletam videri cõditionẽ mortis. Ita tenet Bart. in dict. §. & quid ſi tantũ. in pr. cuius opi. cõis eſt, vt plenè reſoluunt Imol. Alexã. Iaſ. n. 18. cũ plu. ſequen. & ibi Salmoni. poſt principium. Crottus num. 20. Fortuni. num. 62. Acoſta ibidem in. 5. part. in princ. qui omnes ita intelligunt dict. §. & quid ſi tantùm.

Contrariã partem, vt cõd. mortis nõ videatur impleta in deportatione, vel emancipatione, vel aquæ & ignis interdictione, tenẽt Iacob. de Are. & Cuma. n. 6. & Salmo. num. 41. & Fortu. num. 10. & Galiaul. num. 14. in dict. §. & quid ſi tã tùm. & Thomas Calca. in. l. 1. nu. 6. ff. de vulg. prout referuntur per Acoſtam ibi in princip. 5. partis.

Mouẽtur, quia directa ſubſtitutio cõ iecturis induci non poteſt. l. Lucius. vlti. cum ibi notatis per gloſ. & omnes. ff. de hær. inſti. l. Titio Seio. §. Seia libertis. cũ ibi notatis per gl. & omnes. ff. de leg.

Sed verior eſt communis op. per tex. in. l. mulier. ff. ad Trebel. l. ſiue epiſtola. C. cõ fideico. l. ſi mater. C. de inſt. & ſubſt. l. iam hoc iure. ff. de vulg. l. 2. & l. quãuis. C. de impub. Et ad iura cõtra cõmunem op. adducta reſpõdeo. q̃ directa ſubſti. facta in vno caſu, facilè extẽditur ad alterum caſum. vt probant iura, quæ modò adduximus pro cõmuni opinione. & d. §. & quid ſi tantũ. tex. melior de iure in. l. fi. C. de inſti. & ſubſti. Cęterùm quãdo inſtitutio, vel ſubſtitutio directa in nullo caſu expreſsim facta fuit, tunc ad alterũ caſum nõ extenditur. Ita procedũt iura cõtra cõmunẽ allega. & l. cõmodiſsimè. ff. de lib. & poſth. quia quod nihil eſt, nõ recipit extenſionẽ. l. ſed & ſi manente. ff. de precario. nec recipit augmentũ. l. ſi totam. ff. de acq. hær. Secùs in eo, quod aliquid eſt. vt. dd. ll.

128 Vnde infertur, quòd cond. mortis, vel mors naturalis æquiparetur morti ciuili, qualis eſt deportatio. vt in. l. 1. §. deportatus. ff. de contra tab. Et hanc eſſe cõem opi. teſtatur Acoſta in dict. §. & quid ſi tã tùm. pagi. 43. n. 38. Sed licèt idem teneat Salmonius. n. 12. tamen vt mors ciuilis naturali morti non æquiparetur, tenent cõmuniter doct. ſecundũ Crot. ibidem. col. 1. vbi diſputat Fortu. n. 41. Qua de re latè per omnes in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel. quod plenè ſuo loco diſſerimus.

Mortis conditio an æquiparetur naturali, duæ opini. communes contrariæ.

Sed cõtra ſuperiorem cõem ſentẽtiã, dum diximus, q̃ cõd. mortis verificatur in morte ciuili, fortiter facit, q̃ cõd. dbet impleri in ſpecifica forma, nec ſufficit q̃ impleatur æquipollenter. vt in. l. qui hæredi. & in. l. Mæuius. ff. de condi. & dem. Vnde illa cond. ſi filius viuo me deceſſerit. in morte tantùm naturali, non etiam in morte ciuili, & ſic æquipollenter videtur poſſe impleri. Sed communiter tenetur, q̃ cond. neceſſaria poteſt impleri æqui polleter: at illa cõd. ſi filius viuo me deceſſerit. neceſſaria eſt ad vitandam teſtamenti reſciſsionem, & conſequenter põt impleri æquipollenter, & ſic in mor

129 te etiam ciuili. Secùs autẽ eſſet in illa cõ ditione, ſi nauis ex Aſia venerit. & in reliquis cõditionibus voluntarijs, quæ ęqui pollenter impleri non poſſunt. Pro quo vltimo allegatur text. in dict. l. qui hæredi. & in dict. l. Mæuius. & in. l. ſi fundus. ff. de condit. & demonſtratio. & in. l. is qui in poteſtate. in. §. fin. ff. de lega. præſt. l. in conditionibus. §. ſi patronus. ff. de cõditionibus & demonſtratio. l. Lucius. eodem titul. l. fin. C. de his qui veniam ætatis. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. 1. ff. ad Trebellia. l. fideicommiſ. ff. de conditioni. & demonſtr. l. fideicommiſ. §. ſi cui ita. ff. de legatis tertio. l. ſi ita liberis. ff. quando dies legati cedat. lege. commodiſsimè. ff. de lib. & poſt. & ita tenẽt Bar. & cõiter doct.

Cõditio uoluntaria an æquipollenter impleatur contra communem

docto.in dict.§. & qd si tãtùm.col. 2. De cius in rubri.de probati.n.14.idẽ Decius in.l.3.in pri.C.de insti. & substi. Ias.in.d. §.& quid si tantùm.nu.10.& nu.18. vbi Acosta in.5.part.in pr. Crot.nu. 20. Ruinus.nu.16.& nu. 18. Galiaul.nu.19.cum 12.seq.Fortu.nu.62.Crottus.n. 51.Sed Decius,Ias.&alij quamplures eorum,quos suprà retulimus, tenẽt cõtra communẽ, vt cond.etiam voluntaria possit impleri æquipolléter per.l.3.C. de insti.& substi. & in.l.fi.eod.titu.in.l.iam hoc iure.ff. de vulg.in.l.2.& in.l.quanuis.C.de impub. l.mulier.in pr.ff.ad Trebel.l.mulier.§. fi. ff.de cond.insti.l.fin.eod.l.Aretusa.ff. de sta.hominum.l.ex facto.§. ex facto.ff. ad Trebel.l.filiusf.§. cùm quis. ff. de leg.1.l. qui hæredi.§.cùm hæreditas. ff. de cond. & dem.l.fin. C.de post. hær. insti.l. si ita quis.& l.si plures.in prin.ff.de vulg.l.Stichus qui hæredi.ff.de statu liberis.l.4.in prin.ff. de cond. & dem.l. is qui in potestate.§.fi.ff. de contra tab.l. sub diuersis. §.fina.l. cùm ita datur.l. hoc genus. ff. de condi.& dem.l. si fundus.l.pater Seueri. §.cõditionum. eodem titulo.l.si ita quis. §.is cui. de leg.2.l.hęredes mei.§.cùm ita. ff.ad Trebel.l.cùm stipulatus sim mihi à Proculo. ff. de verborum obligatio.l. in illa stipulatione si calendis. ff. de verborũ obligatio.l.Iulianus.l.iure ciuili.ff. de cond.& dem.optimus text.in.l.si seruus decem.ff.de solutionibus.l. si. peculio.§.1.ff.de statu liberis.

Tenendo istam partem contra cõmunem, tũc ad iura pro communi opinione allegata respondetur, qꝑ in eis, si rectè inspiciãtur,cond.etiam æquipolléter nõ fuit impleta.

Illud autem non est prætermittendũ, qꝑ si nepotem sub hac cõditione instituí, si filius viuo me decederet. tunc per interuentum emancipationis locus fit ne poti substituto.Ita tenet Bar.in dict.§. & quid si tantum. num.4. dicens hoc esse mirabile.& est communis opinio.vt per Ias.ibi.num.44.Galiaul. nu. 36. Ruinus num.88.Fortu.num.132.vbi Acosta. pagina.43.num.38.contrarium tenet.

130 Retenta tamen communi sententia, ratio eius ea est,quòd nepos hoc casu nõ tam in hereditate,quàm in suitate substitutus videatur.Ita Bar.vbi suprà.cũ quo est communis opinio.vt per Ias. ibi. nu. 46.cum seq. Galiaul. num. 36. Crottus num.17.& num.20.&.num.50. Ruinus num.82.&.num. 88. Fortuni. nume.132. quasi hoc casu in suitate successoriũ edictum esse videatur.

Suitati,non hæreditati uidetur interdum fieri substitutio cũ cõi.

131 Sic & in iure dicendi nullum datur successorium edictum.vt est communis opinio secundùm Alex. plenè per Acostam in dict.§.& quid si tantum. pagina 143.Bal in.l.infamia.colum.fin. C.de decurionibus.lib.10.Angel.in.l.1.C.de successorio edict. Cuma. Paul. Aretin. col. 1.Alexãd.num.4.Ias.num.13. in.l. si quis posthumus.§.si filium.ff.de libe. & post. quos refert & sequitur Acosta in.d. pagina.143.sequitur Sapia in rubri.C.de succes. edict. num.11.& Corn.nu.2.

Successoriũ edict. an sit in iure dicẽdi nullũ.cũ cõi contra alterã cõm.

Contrariam partem vt in iure dicendi nullum non sit propriè successorium edictum, quasi magis communem sequitur Ias.in dict.§.si filium.nu.12. idem Ias.in.l.si filius hæres.nu.10.ff.de liber.& posthum.Alexãd.in dict.§. si filium.nu. 14. & videtur communis opinio secundùm Acostam in dict.§.& quid si tãtùm. pagina.140.& pagina.142.Curti iuni. in rubri.C.de successorio edicto. nume.16. Areti.consil.49.Libenter continuissem. Roderi. Xuarez in. l. quoniam in prio. ampl.10.C.de inoffi.testamento.vbi hãc partem negatiuam dicit communẽ esse. qua de re alibi latiùs disseruim⁹. et tradit Curti.iuni.in.l. qui se patris.num. 42.C. vnde lib. & hãc partem sequi solemus.

132 Verùm in contra tabul. bon. possess. communis opinio est, quòd sit successorium edictum. Ita Ias. in rubri. C. de successo. edict. & dicit communem ibi

Successoriũ edict. quòd sit in bo.po. cõtra tabu. cum cõmu-

ni cõtra no uiſſi.

Iaſ. col. fi. & Deci. col. fina. & hanc eſſe communem ſententiam firmat Alexan. colum. fin. vbi Curti. num. 15. hanc dicit cõmunem, & tenetur ab omnibus ſecundùm Corne. ibi. col. 2. & Acoſta in dict. §. & quid ſi tantùm. pagina. 140. hanc dicit communem. tenent Alberi. Azo. Dinus, Accurſi. & Bar. in. l. illud. §. 1. ff. de contra tab. glo. Raine. & Albe. in. l. ſi hæres duobus. §. fi. eod. Din⁹, & Albe. in. l. 3. §. ſi emãcipatus. eodem titul. Ang. Paul. & Alex. nu. 4. in dict. §. ſi filium. Licèt cõtrarium teneant Corn. colum. 2. & nouiſsimè Sebaſt. Sapia. colum. fin. in dict. rubr. C. de ſucceſ. edicto. Qua de re alibi latiùs dicemus.

133 *Succeſ. edi. eſt in querela inof. teſtament. cũ communi.*

In querela autem inofficioſi teſtamẽti eſt ſucceſſorium edictum ſecundùm magis communem ſententiam, quam tenent Bar. & communiter doct. in dict. §. ſi filium. idem Bar. in. l. ſi is qui. & in. l. pater filium. in lectura. & in repetitione colum. 2. ff. de inof. teſtament. & in. l. ſi quis filium. vbi cõmuniter per omnes. C. eod. titu. & in rubr. C. de ſucceſſorio edict. & eſt cõmunis opi. ſecundùm Rodericum Xuarez in. l. quoniam in prior. ampl. 10. C. de inoffi. teſtament. idem Bart. in. l. in ſuis. num. 9. ff. de liberis & poſthum. & eſt communis ſecundùm Curti. iunior. in rubri. C. de ſucceſſorio edict. nu. 11. vbi Iaſ. num. 5. eam dicit communem. & cõmunem dicit Decius ibi num. 6. & etiam Alexan. colum. fi. eandem dicit communem Alciat. lib. 4. paradox. capit. 16. communem dicit egregius Emanuel in dict. §. & quid ſi tantùm. pagin. 141. eand. dicit communem Sebaſt. Sapia. in dict. rubri. colum. pe. & tenetur ab omnibus ſecundùm Corne. ibi. colum. 2. in fin. & eſt cõmunis ſecundùm Alexand. in dict. §. ſi filium. colum. 3. Vigli. in princip. Inſtit. de inofficioſ. teſtament. num. 3. text. not. in l. ex duobus. §. fin. ff. de contra tabul. Sed prior potiorq; opin. eſt apud nos, vt ibi nõ ſit ſucceſsio. per. l. ſi quis filium. C. de inofficioſo teſtamento. Qua de re alibi, præſertim in interpretatione dictæ legis.

134 In ſuitate verò cõmunis op. eſt, q̃non ſit ſucceſſorium edictum ſecundũ Curt. iuni. in. l. qui ſe patris. C. vnde lib. nu. 41. & ibi Iaſ. num. 46. Tu dic, quòd ſi conſideras ſuitatem, quæ eſt apud filium poſt mortem patris, impedita vel cõditione, vel exhæredatione, vel poſthumi præteriti agnatione pẽdẽte, tũc eſt ſucceſsio in ſuitate. vt in. l. ſi filius hæres. ff. de liberis & poſthum. & in. l. qui in aliena. §. interdum. ff. de acquirend. hæred. l. ſcripto. ff. vnde liberi. §. cùm autem. Inſtit. de hæredita. abinteſtato. Quòd ſi conſideras ſuitatem in actu nulla ratione impeditã, tunc ipſa in nepotem poſt mortem patris non poteſt tranſire. vt in. §. ita demũ. Inſtit. de hæred. abinteſtato. meliùs in. l. ſcripto. in ratione ſui. ff. vnde lib. & in. l. 1. §. ſciendum. ff. de ſuis & legit. per Acoſtam in dict. §. & quid ſi tantùm. pagina. 167. in prin. Ergo in vita teſtatoris eſt ſucceſsio in ſuitate. Idem poſt mortem ante delatam hæreditatem patris, nõ poſt delatam, quia ſimul ac delata fuerit hæreditas ſuo hæredi, ſtatim ei acquiritur. §. ſui. Inſtit. de hæredum qualitate. & §. ſui. Inſtit. de hæredita. abinteſtato. l. in ſuis. ff. de liberis & poſthum. Sicq; & ſi filius decedat ante immiſtionem, nepos patri ſuo tantùm, non etiam auo per ſucceſſorium edictum hæres extitiſſe videtur.

Suitas non recipit ſucceſ. edict. cũ communi.

135 Denique in bon. poſſeſ. contra tabul. liberti eſt ſucceſſorium edictum. vt per Acoſtam pagina. 142. in dict. §. & quid ſi tantùm.

Succeſ. edi. eſt in poſſeſ. contra tab. liberti.

136 In ſumma an ſit ſucceſsio in querela inof. dotis, vel donationis, docet Roder. Xuar. in. l. quoniam in prio. fol. 34. cum ſequẽt. C. de inof. teſta. Poſtremò ſi filius patris viuentis hæreditati renũtiat cum iuramento, an tunc ſit ſucceſsio, tradit Rodericus Xuarez vbi ſuprà. quem videbis.

Idem in querela inoffi. dot.

Exhæ-

137 EXhæredatio hodie requirit iuſtæ cauſæ expreſsionem.

138 Præterito filiofa.teſtamentum ualebat iure prætorio.contra communem.Et bono.poſſeſ. contra tabul.quæ tunc dabatur,eſt remedium reſciſſorium contra communem.

139 Bonor.poſſeſ.contra tabul.datur,licèt teſtamẽtum ſit ipſo iure nullum.

140 Teſtamentum,in quo filiusfami.præteritus fuit an ualeat ſaltem iure prætorio,quòd ſic contra communem.

141 Teſtamentum an filio præterito ualeat de iure prætorio,quòd ſic contra communem.

142 Bonor.poſſeſ.contra tabul.non datur contra teſtamentum quauis ratione nullum.contra communem.

143 Intellect.nouus ad.l.1. ff. de iniuſt.rupt. & ad pri.Inſtitu. de exhæredat.lib.& ad.l.inter cætera. cum ſequentibus. ff.de liberis & poſthumis.

144 Intell.l.Gallus.§.ille caſus.ff.de liber.& poſthumis.

145 Teſtamen.filiofa.præterito an ualeat iure prætorio,contra communem concluſiones tres.

146 Præteritio emancipati non uitiat ipſo iure teſtament.cum communi contra gloſſ. & Curt. iuniorem.
Intellect.§.emancipatos . Inſtitu. de exhæreda. libero.

147 Factum contra præceptum legis,quæ procedit ulteriùs anullando,eſt nullum ipſo iure. pro cõmuni contra Decium,& Alci.

148 Exhæredationis cauſa an ſit exprimenda.

149 Teſtament.quòd ex toto deficiat per exhæredationem,uel præterit. iniuſtam. Et licèt per authen.ex cauſa.conſeruentur legata,tamen inteſtatus paterfam.decedit.Idẽ in terminis.l.1.tit. 2.lib.5.ordi.

150 Intell.l.9.tit.5.lib.3.fori.

151 L.24.Tauri.

152 Exhæredari filia an poſſit ex unico coitu.

153 L.5.tit.7.part.6.

154 Intell.authen.Sed ſi poſt.C.de inoffi. teſtamen.

157 Filiæ natæ ex damnato coitu iure ciuili ex uno coitu an denegentur dos,& alimẽta,quædam nouæ concluſiones.

162 Teſtament.ut liberorum præteritione,uel exhæredatione non ſolenniter facta uitietur contra communem plures concluſiones.

163 Teſtament.matris, an liberorum præteritione uitietur, contra communem plures concluſiones.

164 Teſtament.filij,an matris præteritione uitietur, contra communem plures concluſiones.

165 Teſtamentum filij emancipati an patre prætermiſſo uitietur, contra cõem plures concluſiones.

166 Teſtament.an uitietur ipſo iure liberis,uel parentibus præteritis,uel exhæredatis etiã ex cauſa iuſta,ſi tamen ea in teſtamento expreſſa non fuit,contra communem plures concluſiones.

167 Exhæredationis quadruplex conſideratio.

168 Exhæredationis iniuſtitia non uitiat teſtamentũ ipſo iure.contra communem.

169 Præteritio militis habetur pro exhæredatione.

170 Militis præteritio erga filios non uitiat teſtamentũ ipſo iure etiam hodie.contra cõmunem.

171 Teſtam.militis & filiſa.ut hodie ſubiaceat querelæ.

172 Præteritio matris habetur pro exhæredatione etiam hodie. cum Viglio cõtra communem, licèt non ſit expreſſa cauſa in præteritione.

173 Poſthumus an à fœmina poſſit inſtitui.contra communem cum Decio.

174 Poſthumum an inſtituere poſſit caſtratus,uel ſpado.

175 Poſthumus ex ea,quæ uxor noſtra eſſe nõ poteſt,quando poſſit inſtitui.
Indefinita poſthumi inſtitutio ut interpretetur.

176 Exhæredatio poſthumi indefinita trahitur ad omnem poſthumum contra communem.

177 Intellect. l.commodiſſimè.ff.de lib.& poſthu.

178 Præteritio filij ut uitiet teſtam.

179 Præteritio filiſam.qui iuramento renuntiauit, an firmet teſtamentum.

180 §.filium.in.l.ſi quis poſthumos.ff.de lib.& poſt.

181 Edictum de coniungendis non ex toto ſublatum eſt,cum communi contra Emanuel.
Emancipati preteritio cum expreſsione iuſtæ cauſæ non uitiat teſtamentum.

182 Emancipatus,& filiafamil. ſub conditione exhæredari non poterant. cum communi contra nouiſſimi.
Intell.l.3.titu.7.par.6.

183 Exhæredatio iure regio & communi deſiderat ad ſolam probationem expreſsionem plurium nominum noua opin.

184 Poſthumus nepos ante Gallum inſtitui non poterat, niſi cùm à nemine præcedebatur cum communi.

185 Poſthumus olim inſtitui nõ poterat, à quo palatim receſſum fuit.

186 Extraneus dicitur quis tripliciter.

187 Poſthumus iure ſecũdario . 12. Tabul. inſtitui potuit,cum Lelio contra communem.

188 Poſthumus inſtitui non potuit inſpecta media iuris prudentia,contra Taurelium.

189 Poſthumus an olim poſſet inſtitui.

190 Poſthumo an olim poſſet legari.

191 *Poſthumo legatum iure.12.tab. ſecundario re relinqui potuit. contra communem.Idem in hæreditate.contra communem.*
Poſthumus, & infans ut exhæredentur,noua declaratio.
Poſthumus iure.C. poteſt exhæredari. contra communem.Idem in infante contra communẽ.
Vnde leges.C.non ſunt correctæ.contra communem.
Intell.l.2.titul.7.part.6. & l.3.titul.9.ead.part tit.& l.5.titu.8.eadem part.
Poſthumus iure authen. poteſt exhæredari.cõtra communem. Idem in infante contra communem.
Intell.§.aliud quoq;.in authẽ. Vt cùm de appe. cogn.contra communem.
Teſtamenti primordialis ualiditas iure authẽ, non fuit nouata.contra nouiſſ.
Teſtamenti primordialis ualiditas iure authẽ. non eſt innouata,contra communem concluſiones undecim.

STATergo ex ſuperioribus ad firmitatẽ exhęredationis deſiderari,q̃ ſit nominata, ſpecifica, pura,facta à toto gradu, non à perſona certa, & alia multa.

137 *Exhæredatio hodiere quirit iuſtæ cauſæ expreſsionem*

Poſtremò ad validitatem exhæredationis hodie deſideratur iuſtę cauſæ expreſsio in eodem teſtamento inſertæ.vt in authent.non licet.& in authẽt.ex cauſa.C. de liberis præteri. authent. vt cùm de appellat. cognoſ. §. aliud quoque. & §.cauſas.Quæ autem ſint iuſtæ cauſæ,ibidem expreſſæ ſunt, & enumeratæ.Olim autem exhæredatio firmum reddebat teſtament. licèt cauſa exhæredationis expreſſa nulla eſſet.vt dictis legibus.& per totum. ff. de liberis & poſthumis. &.C. de liberis præt. & Inſtit. de exhær.liber. Quod nouè declarabimus infrà.

138 *Præterito filiof.teſtamentum ualebat iure prætorio contra cõmunem.Et*

Cæterùm ſi filiusfami. neque inſtitutus eſſet,neque exhæredatus,ſed præteritus,teſtamentum erat nullum ipſo iure. vt dictis iuribus.& .l.prima.ff. de iniuſt. rupt.ibi,nullius momenti.&. l.inter cætera.&.l.penul.& fin.ff.de liberis & poſthum.& in princip.Inſtitut. de exhæredationeliberorum.

bo.poſ.contra tab.quæ tunc dabatur, eſt remedium reſciſſorium. contra cõmunem.

Illud autem controuerſum eſt,an tũc teſtament. eſſet nullum ipſo iure de iure tantùm ciuili, validum tamen de iure prætorio, an etiam iure prætorio firmũ eſſet? Et communis opinio eſt vtroque iure nullum eſſe.hoc primò.Vnde antequàm filius contra tale teſtament.quicquàm dicat, eſt vtroque iure nullũ.hoc ſecũdò.Vnde etiam tertio loco infertur, quòd contra tabul. bon. poſſeſ.quæ hoc caſu contra id teſtament.datur.vt in.l.fi. C.de contra tabul.l.prima. & per totum ff.eodem.§.ſunt autem. Inſtitut. de bon. poſſeſsio. eſt remedium declaratorium, nõ reſciſſorium . quia quod nullum eſt, reſcindi non poteſt. l. nam & ſi.ff. de iniuſto rupt.Hęc tria tenent communiter doctores in dict.l.final.vt latè reſoluunt Paulus,Alexander, Corneus,Curtius iunior, & alij. vbi Iaſo. pleniùs & ordinatiùs quàm reliqui. & in. l. ſi filius qui in poteſtate.vbi Paul.Alexand.& alij.ff. de liberis & poſthum.Cuman.in.l.Gallus. §.ille caſus.ff.de liberis & poſthum.Acoſta in dict.l. Gallus.§. & quid ſi tantùm.

139pagin.117.Et ad dictam.l.nam & ſi.reſpõdent,quòd detur contra tabu. teſt.quod eſt ipſo iure nullum præteritione filijfamil.non eſt nouum.Simi. eſt enim in exceptione,quæ licèt ſui natura inuenta ſit ad reſciſsionem, excluſionemq́ actus validè,tamen aliquando datur ad declarandum act. nullam cõpetere, tuncq́; dicitur exceptio intẽtionis. Bar.in.l.1.ff.de exceptio.Stringe,nam teſtamen. in quo filiusfamil.præteritur, non deſinit valere,ſaltem quo ad hoc,vt in poſſeſsio.mittatur hæres ſcriptus, ſaltem dùm filiusfamil.qui ſe præteritum dicit,probat filiationem.l.ſecunda.C. de edict. diu. Adrian. tollen. Item vt in lect. l. cùm alienam. C. de legat. dixi, legatum rei alienæ quòd.ll. proclament non valere, tamen quo ad hoc vt hæres tradat rem legatam, valere non deſinit.Ergo cùm per

Bo.po.contra tabu.datur, licèt teſtamentum ſit ipſo iure nullum.

præ-

præteritionem filijf.teſtam.propter iniu riam filij (præteritus enim iniuria afficitur.§.aliud quoq;.in authen.vt cùm de appell.cog.col.8.)vitiodetur,conſequẽs eſt,vt filio iniuriam negligente, teſtamẽto parcamus.nam & cùm pater miſſam facit iniuriam ab ingrato filio acceptã, lex filio ignoſcit.l. filio quem.ff.de libe. & poſth.

Verùm adhuc ſunt quamplures, qui tenent contra communem,receptiorem q; ſententiam,vt tale teſtamentum licèt inſpecto iure ciuili ſit ipſo iure nullum, tamen inſpecto iure prætorio non deſinat valere.quos enumerant Alex. Iaſ.& alij vbi ſuprà.& Cumanus,qui idem contra communem opi.ſequitur in.d.§.ille caſus.

104 *Teſtam. in quo filiusf. præteritus fuit,an ualeat ſaltem iure prætorio,quòdſic contra cõmunem.*

Quid dicendum?Et quidem teneo,q; per præteritionem filijf.teſtamentum iure prætorio non deſinat valere. Primò per.l.filio præterito.de ini.rup.ff. Secundò per.l.poſthumus.in princi.eod.titul. Nam poſthumi præteriti agnatio nõ minoris virtutis eſt ad teſtamentum rumpendum,quàm filij nati præteritio.Tertiòper.l.2.C.de poſt.hær.inſt.vbi poſthumi agnatione teſtamentũ ruptum nunquàm reſtituitur, at conſtat quòd iure prætorio reſtituitur.d.l. poſthumus.ergo id inde deſcendit, quòd à ſui origine valuit,inſpecto iure prætorio, cùm aliàs ſi ab initio non valuiſſet, nunquàm conualeſceret.Quartò per.l.2.in princi.ff. de ſecũdùm tab.Quintò per.d.l.2.§.ſpectãdi ff.de ſecúdùm tab.Sextò,quia contra tabu.datur filio in poteſtate præterito.l. ſi duo.l.is qui in poteſtate.in prin.&.§.1.de leg.præſt.ff.l.fi.§.ſancimus.C.de lib.præterit.l.vt liberis.in pr.de collat.C.ad idẽ.l. ſi duobus.§. ſi prius.ff.de cõtra tab.& tñ cõtra tab.eſt remediũ reſciſſoriũ.l.1.in pr. de lega.præſt.ibi,reſcindunt.d.l. vt liberis.ibi,reſciſſo.l.quod vulgo.ff.de contra tab.& quod nullum eſt,reſcindi non poteſt.ergo.&c.Septimò,quia licèt leges dicant,quòd conditio appoſita in filij inſtitutione vitiat teſtamen.l. filius. de cond. inſt.l.Lucius.de cond. & dem.ff.l. ſi pater.C.de inſt.& ſubſt.l.ſuus quoq;.in pr. ff.de hær.inſt.is tamen poſtquàm ſub cõditione inſtituitur,accipit ſecũdùm tab. l.2.§.ſi ſub conditione.de ſecundùm tab. ff.eo quòd de iure prætorio id teſtamentum non deſinat valere. Octauò, nunquàm datur ſecundùm tab. niſi teſtamẽtum initio valeat,adeò,vt licèt viuo teſtatore impedim.ceſſet,nihilo magis conualeſcat teſtamentum initio infirmum. l.1.§.exigit.l.hi demum. de ſecundùm tabu.ff.ſed ex teſtamento, in quo filiusf. præteritus eſt,poteſt dari ſecundùm tab. d.l.filio præterito.ergo. &c. Nonò per.l. ſi duobus.§.ſi prius.de contra tab. ff.&c. Decimò per.§.non tamen.ibi,ſecundùm tabulas.cum gloſ.Inſtit. quib.mod. teſt. infi. & eſt arg.à ſimili.Ad.l. pe.§. teſtamẽto.ff.de ſecundùm tab.reſp.quòd ibi nũquàm euanuit extoto teſtamentum,etiã inſpecto iure ciuili, & probata noua voluntate, eliditur exceptio : quòd ſi non probetur,tunc ſtante exceptione,nõ poteſt hæreditas capi iure ciuili, vt ibi, ſed poteſt iure prætorio. argumento.d.§. nõ tamen.Vndecimò,ſecundùm tab. bon. poſſeſ.eſt remedium teſtamentarium.§. ſunt autem.Inſt.de bo.poſſ.ſed ſecundùm tab.datur,cùm filius eſt præteritus. ergo.&c.l.filio præterito.ſuprà all.Duodecimò,contra tab. nunquàm datur nõ ſolùm quando teſtamentum initio fuit nullum,ſed etiam quando ex poſt facto euanuit.l.quod vulgo.ff. de contra tab. ſed hîc datur, ergo teſtamentum nõ omni iure nullum.Reſp.quòd ibi euanuit ex defectu perſonarũ inſtitutorum, nõ ſolennitatis,ſic quòd omni iure nullum. ſimil. in.l. 1.§. per contrarium. de ventre in poſſeſ.mitt.l.1.§. & cum triplici. de cadu.tollend.C.Decimotertiò,quia licèt.l. Gallus.§.fin.dicat poſthumum nullo iure inſtitui potuiſſe, tamen conſtat,quòd

inſtitutus,ſecundùm tabu. accipiebat.l. poſthumus.verſ.potuit.de inof. teſtamẽ to.ff.Decimoquartò,quia licèt præter ſolennitates, de quibus per totum Inſti. de teſtamen.ius ciuile ſolennitatem exigat inſtitutionis,vel exhæredationis, tamen conſtat, quòd prætor ad primordialem teſtamenti validitatem nil exigit præter ſeptem teſtium ſignacula.dict.l.poſthumus.de iniu.rup.d.§.non tamen. iuncto. §.ſed cùm paulatim.Inſtit. de teſtament. quanuis ipſe prætor pius non aliter ſcripto concedat ſecundùm tab.bono. poſ. vti,quàm ſi filius , qui iure ciuili infirmat teſtamen.iure ſuo vti nolit.l.2.§.ſpectandi.ff.de ſecundùm tab.Decimoquartò,quia vt ſubſtitutio non dicitur ab initio nulla quòd fiat in defectum inſtitutionis,ita & ſecundùm tab.licèt detur in defectum contra tab. bo. poſ. nõ dicitur ideo nulla.Decimoquintò per.l. ſi impubes.§.fi.cum glo.ff.de carb. Decimoſextò per.l.fi.C.de ſecundùm tab . Decimo ſeptimò per.l.fi.C.de contra tab.vbi latiſ ſi.Alexan.ibi numero.13. vbi Iaſ. Decius & Curti. Decimooctauò per.l.etiam.§.libertus.ff. de bon. libe. Acoſta pagi.24. in.d.l.Gallus.§.& quid ſi tantum .Decimononò per .l.ſi à primo .ff. de liber. & poſt.vbi gradus per filij præteritionem, vel poſthumi agnationem infirmatus, nunquàm conualeſcit,inſpecto iure ciuili.Viceſimò per.l.non putauit.§.à primò. in fi.de contra tab.ff.vide Cuma.in.§.ille caſus.col.1.in fi.l.Gallus. qui tenet contra communem.& vi. ſimiliter per Emanuel.in .d.l. Gallus .§. & quid ſi tantum. pag.117.in fi.cum pl. ſeq. Viceſimoprimò per.l. ſi teſtamentum . vbi optimus tex.vt infrà inducam.ff.de teſtamen. Viceſimoſecundò, quia præteritis tantùm, non etiam exhæredatis ſubuenit prętor. l.1.ad prin.l.non putauit.in prin.ff.de cõtra tab.vt ius ciuile exhęredatis,ita & prætor pręteritis ſubueniret,vt poſita prætęritione de iure prętorio non minùs firmum ſit teſta . quàm eſſet de iure ciuili poſita exhęredatione.

Si vis tenere,quòd etiam id teſtam.ſit iure prętorio nullũ, ad.l. filio pręterito. reſp.per.l.ſi tibi homo .§. cùm ſeruus . de leg.1.vt ſicutibi cùm quæritur an dominium legati tranſeat à morte teſtantis in legatarium necne,inſpicitur euentus, vt ſi agnouerit legatarius,tunc à morte teſtantis ad ſe videatur pertinuiſſe,vt ſic faciat ab eo tempore fructus ſuos, ſin autẽ repulerit à ſe legatum , tunc nunquàm dominus fuiſſe videatur. Sic & hîc ſi filius velit contradicere teſtamento, tunc ab ipſo initio id teſtamentum nullũ videbitur:ſin autem negligat,tunc ab ipſo initio valuiſſe etiam iure ciuili intelligatur,vel ſaltem iure prætorio. Simi.in.l.ſi me in vaQũam.ff.d̃ acq.poſ.vbi licèt poſſeſsio nudo animo perdatur,tamen ſi eã in furioſum , quem ſanę mentis putaui, tranſlatam volui,licèt illi non quęratur, tamen ex rigore eam viderer amiſiſſe, ni ſi lex interpretatione ſuccurreret, interpretans me non aliter voluiſſe eam amittere,quàm ſi illi quæreretur. Simi.in.l.fi. ff.de hęr. inſti. Simi.in.§.poſteriore . cum ſeq. Inſt.de inof. teſtamento. Sed iſthęc facilè excluduntur.Et.23.loco contra cõmunem facit, quod in.§.ſed cùm paulatim.& per totum Inſt.de teſtamen.tradi tur,quòd quantum ad formam teſtandi & teſtamentorum in vnum conueniunt ius ciuile & prętorium , quę concordia non reperitur quo ad iuſtitiã diſponẽdi. Nec eſt vero ſimile, quòd Iuſtinianus, qui de illa concordia meminit,deſineret etiam mentionem facere de concordia vtriuſq; iuris in iuſtitia diſponẽdi in titulo de exh.lib.ſi in eo vlla conc.eſſet. Deniq; adhuc verior remanet opinio noſtra, vt interea id teſtamentum inſpecto iure prętorio valere non deſinat,cùm pẽdeat ex futuro euentu huius teſtamenti reſciſsio,ſcilicet ex impugnatiõe filij prętęriti,ſicut dicimus in teſtamẽto, in quo poſthu-

posthumus præteritus fuit, cuius rescissio pendet ex futuro euentu, idest ex posthumi præteriti natiuitate, ideo interim valere id testam. dicimus. vt per totũ. C. de posth. hær. inst. l. 3. §. fina. ff. de libe. & posthum. §. posthumi. Institu. eodem titul.

141 *Testam. an filio prætexto ualeat de iure prætorio, quòd sic contra cõmunem.*

Tenendo nostras sententias, tunc ad l. 1. de iniust. rup. l. inter cætera. l. pe. l. fi. de libe. & posth. ff. in pr. Inst. eod. cum simi. ad. d. l. posthumo. & ad totum tit. de posthu. hæ. C. resp. quòd loquuntur tantùm iure ciuili inspecto, cui non repugnat ius prætorium: omne enim testamentum, quod septem testium signis signatũ fuit, valet de iure prætorio, vt non magis eo iure inspecto vitietur per præteritionem filij f. quàm emancipati, sed vtroq; casu præteritis datur contra tab. & similiter posthumis. vt. d. l. fi. & d. l. posthumus. in prin. de iniu. rup. facit. l. cùm in secundo. eo. tit. Ergo siue filius moriatur viuo patre, siue post eius mortem abstineat, siue posthumus viuo patre moriatur, siue post eius mortem abstineat, semper secũdùm tab. hæredibus scriptis dabitur. Ad l. si filius qui. de lib. & posth. ff. ibi, nec superius rumpetur. intellige ipso iure prætorio vel ciuili, poterit tamen rumpi per contra tab. dict. §. si prius in primo resp. Et. 2. resp. ibi, potiores. intellige quòd potiores dicuntur, si sunt capaces. vt sit sensus, Si in secundo testamento capax sit institutus filio etiam in potestate præterito id testam. valet iure prætorio: & vt capax secundo testamento scriptus vinceret scriptum in primo testamento, ita à fortiori filius præteritus vincendo eum, qui secundo testamento scriptus fuit, nõ iniustè & primo testamẽto scripto aufert hæreditatem. At si scriptus in secundo esset incapax, tunc præteritus non iustè cõtra illum accipit contra tab. non quoque contra primum, quia ab eius gradu fuit exhæredatus, ergo manet exclusus.

Vnde infero, quòd vt ibi contra tab. 142 non datur contra illud testamentum, quod erat nullum per incapacitatem hęredis: ita etiam non daretur contra testamentum alia quauis ratione nullum cõtra communem. Ad prin. Inst. de exh. lib. ibi, nemo ex eo testamento hæres existere possit. resp. non negatur, quin possit esse bo. po. quod satis innuitur in. §. emancipatos. ibi, iure ciuili. vbi sensus est talis. Licèt hucvsq; dixerimus filium f. iure ciuili oportere instituí, tamen non ita in emãcipato, qui iure tantùm prætorio debet instituí, non etiam ciuili: sed & filius in potestate debet iure etiam prætorio instituí: at si de facto nec suus, nec emancipatus instituantur, non per hoc est ipso iure prętorio nullum testamentum, licèt infirmari per contra tab. possit. ergo testamentum habens solennitatem prætoriã valebit iure prętorio, licèt nullius momenti sit quo ad ius ciuile. Item quod habet solennitatem ciuilem valebit, licèt nullius momenti sit quo ad prętorẽ. Tertius casus quando valet vtroq; iure, Quartus cùm neutro. Nec obst. §. sed cùm paulatim. de testamen. Insti. Nam secundùm Areti. licèt quo ad originem & inuentionem tripertitum sit id ius, tamẽ quo ad approbationem iam est ius ciuile quo ad omnes solennitates, quę inspici legíue possunt, qualis est numerus testium, & signacula, & subscriptiones, & similia, estq; ex duplici capite iuris ciuilis, scilicet consuetudinis, & constitutionum. vt. d. §. sed cùm paulatim. ibi, vsu hominum. & ibi, constitutionum emendationibus. & ibi, constituo tantùm. &. l. hac consultissi. C. de testam. Itaq; si deficerent signacula testium, esset ipso iure non solùm prętorio, sed & ciuili nullum testamentum. At licèt id ius, quod antea tripertitum erat, in vnam cõsonantiam, vnumq; ius iuerit, tamen ea solennitas, quòd filius f. vel instituatur, vel exhęredetur, nunquam iuit in vnam consonantiam cum prętore.

Bo. po. contra tab. nõ datur cõtra testam. quauis ratione nullum cõtra cõmunem.

Deniq;

143 Denique ad omnes leges, quæ pro communi opinione allegantur, qualis eſt l. 1. ibi, nullius momenti. ff. de iniuſt. rup. l. inter cętera. cum mille ſimi. ff. dum aiũt, quòd filiuſ. præterito teſtamen. eſt nullum, vel nullius momenti, reſpondeo, quòd eſt nullum, vel nullius momẽti de iure ciuili, non ſic de iure prætorio. Conſtat aliquãdo teſtamen. quod valet iure prætorio, non valere de iure ciuili. l. ſi teſtamentum. ibi, vtroque iure valebit tam ciuili quàm prætorio. ff. de teſtamen. à contrario ſenſu. quem tex. à nemine conſideratum inuenies. Et ad omnes. ll. quæ pro communi allegantur, etiam reſp. per. l. gallus. §. ille caſus. ibi, quòd nullo iure potuit. ff. de lib. & poſt. iuncto pr. Inſt. de bono. poſſeſ. §. poſthumus. Inſt. de leg. & l. poſthumus. in pr. ff. de inof. Nã licèt in. dd. ll. alienus poſthumus ſine dubio poſſet iure prætorio inſtitui, & etiam in. l. verum. ff. de bo. poſſ. ſecundùm tab. tamen Scæuola dixit eum non poſſe inſtitui. hoc amplius dixit nullo iure inſtitui potuiſſe. Ergo non ſolùm. ll. pro communi allegatæ (quæ dicunt teſtamẽ. filio præterito non valere) non obſunt, ſed etiam ſi nullo iure valiturum dicerent, adhuc non obeſſent: quia reſponderem, quòd nullo iure ciuili valeret, quaſi plura iura ciuilia hac de re loquerentur. Denique ius prætoriũ non reperitur ius vllũ ſcriptum nobis reliquiſſe quo ad teſtamentorum ſolennitatem, niſi quatenus pertinet ad ipſam teſtandi formam, quæ ſi obſeruata fuerit iuxta. §. ſed cùm paulatim. Inſt. de teſtamẽ. prætor aditus ſemper dabit bo. poſ. vt in. l. 2. cum ibi notatis. C. de edict. diui Adri. toll. quanuis filiuſ. pręteritus eſſe allegetur. vt ibidem.

Intell. nouus ad l. 1. ff. de ini. rup. & ad pr. Inſt. de exh. lib. & ad. l. inter cætera. cum ſeq. ff. ã lib. & poſt.

144 *Intell. l. Gallus. §. ille caſus. ff. ã lib. & poſthu.*

145 *Teſt. filiuſ. præterito anualeat in re prætorio cõtra communem cõ cluſiones tres.*

Stat ergo, quòd per pręteritionem filiuſ. non definit valere teſtam. de iure prętorio. hoc primò cõtra communem. Deinde quòd tale teſtamen. reſcinditur per prætorem ad petitionẽ filij præteriti. non ſolùm enim declaratur nullum, ſed reuera reſcinditur, vt iam diximus, idq; ſimiliter contra communem. Vnde infertur tertio loco ſimiliter contra communem op. quòd ſi filius id teſtam. expreſsim & nominatim non dicat nullum, & petat nullum declarari, tunc id teſtam. à prætore ſuſtinebitur. Nam cùm ius prætoriũ factum fuerit & ad emendationẽ, & ſuppletionem, & aliquando ad confirmationem & fortificationẽ iuris ciuilis. in prin. Inſt. de bo. poſſe. ideo poſtquàm in toto titulo. ff. de lib. & poſt. traditum fuit inter reliqua teſtamentorũ ſolennia oportuiſſe filium f. fuiſſe inſtitutum, aut exhæredatum, aliter enim teſtam. eſſe ipſo iure nullum, ſubſequitur titulus de iniuſt. rup. in quo pleræque leges monſtrant id teſtam. per prætorẽ ſuſtineri, pro vt hoc caſu ſuſtinetur, niſi filius præteritus ſe interponat. d. l. filio præterito. ff. de iniuſ. rup. d. l. poſthumus. eod. titu. cum infinitis ſimilibus ſuprà allegatis, quæ varijs in caſibus loquuntur.

munem cõ cluſiones tres.

146 Quid autem ſi filius emãcipatus à patre præteritus ſit? Et dicendum eſt, quòd filio emancipato præterito non vitiatur ipſo iure teſtam. vt Inſt. de exh. liberorũ. in. §. emancipatos. Sed videtur per hunc. d. text. in verb. iubet. quòd per præteritionem filij emancipati vitietur teſtam. ipſo iure prætorio. Quod planè voluit glo. in prin. Inſti. de exh. lib. in verb. in poteſtate. Curt. in. l. fi. col. 1. & col. pe. contra communem. C. de contra tab. Teneo communem. Et conſidera, quòd aliquando & primò poſt ſimplex legis præceptum non proceditur vlteriùs, & tunc actus cõtrà factus vitiatur ipſo iure. l. non dubiũ. C. de legib. Aliquando proceditur vlteriùs anullando actum ex toto, & tunc idem & fortiùs. vt ibid. & l. 1. §. ſi quis ita. de verb. obl. ff. & l. non ſolùm. ff. de actio. & obliga. Aliquando proceditur vlteriùs, actum ex parte tantùm irritando, & tunc per contra factionem ex parte tantùm vitiatur. l. contra iuris.

Præteritio emancipati non uitiat ipſo iure teſtam. cũ cõmuni cõtra gl. & Curti. iuniorẽ.

Intell. §. emancipatos. Inſt. de exh. lib.

vbi

vbi Iaſ.ff.de pact.iuncta.l.1.ff. de nouat. Aliquando & quartò proceditur vlteriùs,non irritando ex toto, nec etiam ex parte,ſed tantùm facultatem impugnãdi ei concedendo,cuius fauore lex facta eſt,& tunc nec vitiatur per contrafactionem ex toto,nec etiam vitiatur exparte, licèt poſtea reſcindi poſsit illo agente. vt in.d.§.emancipatos. Vera eſt ergo communis op.exiſtimantium,quòd præteritio emancipati iure.ff.C.& Inſt.nõ vitiabat ipſo iure teſtamen. vt per totum Inſt. C.&.ff.de bono. poſſeſ. contra tab. nam regulariter bo.po.contra tabul. eſt remedium reſciſſorium.l.vt liberis.in princip. in verb.reſciſſo.C.de collat.l. is qui in poteſtate.in princip.ff.de leg.præſt.tradunt cõmuniter doct.in.l.fi.C.de bo poſſ.cõtra tab.prẽſertim Paul.Alex. Iaſ.& Deci. reſcindi autẽ non poteſt, quod abinitio nullum eſt.l nam etſi. ff.de ini.rup.l.decem.ff.de verb. oblig.Sicq; communem opin. vt teſtament. in quo emancipatus præteritus fuit,non deſinat valere, tenẽt communiter omnes doct.in.d.l.fi. C. de contra tab.& in.d.§.emancipatos.& in.l. ſi filius qui in poteſtate.ff.de lib. & poſt. & in.l.filio præterito.ff. de iniuſt.rup.Et ad.d.§.emancipatos.dic, quòd ipſe prætor vltrà proceſsit non anullando, ſed dando facultatem impugnandi.

147 *Factũ contra præceptum legis quæ proceſ ſit ulteriùs anullando, eſt nullum ipſo iure. pro cõmuni contra Decium & Alcia.*

Infero etiam veram non eſſe op.Decij in.l.hac cõſultiſsima.col.2.ad fi.C.qui teſtamen.fac.poſſ. & Alci.in.l.1.ff.de libe. & poſt.exiſtimantium,quòd etiam ſi lex vlteriùs procedat actum anullando, ad huc is actus non eſt nullus ipſo iure. Nã loquuntur contra tex.in.d.l.non dubiũ. C.de legib. vbi communiter per docto. maximè per Iaſ.ibid.nu.27.per eund.Iaſ. in.l.ſi non ſortem.in pr. & in.l. Iulianus verum debitorem .numer.3.ff.de condi. indebi.& in.l.contra iuris.ff.de pact. cõmuniter per docto.in.l.1.§.ſi quis ita.ff.de verb.obligatio. Quod intelligẽdum eſt etiam generaliter in omni materia, vt pleniùs,& ordinatiùs diximus quàm alibi ſcriptum inuenies ſuprà libro primo. §.4.cum ſeq.

148 *Exhæredationis cauſa an ſit examinanda.*

Deniq; vt ſuprà incidenter attigi, & nunc plenè agemus, & ſi fiat teſtamentum vndiq; ſolenne, ſi tamen non fuit appoſita in eo cauſa exhęredationis,teſtamentum fuit nullum:nam non licet parenti aliquem ex liberis exhæredare, niſi is probetur ingratus, & ingratitudinis, cauſam nominatim inſerat teſtamento. verba ſunt tex.in authenti.non licet parenti.C.de libe.præ.& originaliter in authenti.vt cùm de appel.cog.§.aliud quoque.collati.8.&.l.10.6.part.tit.7.dum dicit.& porende ha meneſter, que quãdo el padre quiſieſſe que vala ſu teſtamento,& ouiere ſabor de desheredar a ſu hijo enel mueſtre razon cierta porque lo haze,nombrandola,diziendo ſeñaladamente que por aquella razon le desheredа. Nam cauſa ingratitudinis & exhæredationis appoſita ita neceſſaria eſt ad teſtamenti eſſentiam, quòd licèt filius exhæredatus re vera probetur ingratus, teſtamentum eſt nullum: quia licèt non peccaret in legem naturæ, cùm ſit pater offenſus,peccat tamen in legem formæ, et vbi caſualis forma omittitur,ibi ſubſtãtia deficit,& actus nullus eſt ipſo iure. vt in authen.hoc ius porrectum.C.de ſacro ſan.eccle.ff.de trãſactionibus.l. cùm ij.§. ſi prætor.notant Bar. & Bal.in.l. vniuerſa.C.de preci.impe.offe.et dicta iura aperтiùs probant.

149 *Teſtam.qđ extoto deficiat per exhæred. uel præterit.in iuſtã. Et licèt per authẽ.excauſa cõſeruẽtur legata,tñ in teſtatus paterf. decedit. Idem*

Prẽterea quòd quando teſtamentum eſt nullum,vel quando ex cauſa iniuſtæ prætеritionis vel exhæredationis rumpitur quòd nihil ex eo debetur,ſunt plura iura aperta & manifeſta, tã de iure. ff. quàm de iure.C.tex.in.l. Papinia.§. ſi ex cauſa.& in.l.poſthumus.§. ſiquis ex his. & in.l.qui repudiãtis.§.fi.ff.de inof. teſtamen.Idem & expreſsiùs in.l.Titia.ff.eo. titu.vbi probatur, quòd intantum reſciſſo teſtamento per querelam legata non debe-

in termi-nis.l. 1. tit. 2. lib. 5. ordina.

debebant, quòd & si esset apposita clausula codicillaris, & sic essent abintestato repetita, non poterant peti. Idem etiam in.l. maximum vitium. C. de libe. præte. & ff. de iniusto rupto. l. filio præterito. & alijs pluribus iuribus hoc probatur. ad quorum modificationem successit pia constitutio authenticæ. ex causa. C. eo. vbi licèt testamentum irritetur quãtum ad institutionem, legata tamen, & fidei commissa, et alia, de quibus ibi per. dd. ll. quodammodo & beneficio conseruantur. Et non mirum hoc, quia & conseruatis legatis, destructaq; institutione, non potest dici testator pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere, imò intestatus in totum decedit, cùm sit notissimum in iure, quòd quãuis intestatus decedat, legata à successoribus legitimis possent relinqui. ff. de iure codi. l. conficiuntur. notatur in. l. eam quam. C. de fideicommissis. C. ad Trebel. l. 2. &. l. fine scriptura. & sic in isto casu non militat præfata iuris regula prohibitiua. l. ius nostrum. de regul. iur. quæ in paganitijs testament. non finit quem pro parte testatum & pro parte intestatum decedere, imò in isto casu conseruatis lega. dicitur decedere intestatus. nam non codicillum, sed testamentum institutio hæredis demonstrat. C. de testament. l. non codicillum. Et sic testament. dependet principaliter ab ipsa hæredis institutione, cùm dicatur caput ipsius. l. fi. ff. de iure codicill. Inst. de lega. §. ante hæredis. & de fideicommissis. in princip. Insti. Et ista consideratio est de mente Bal. in alle. authen. ex causa. C. de liber. præter. 1. colum. dicens, quòd Iustinianus ibi considerauit, quòd legata possunt relinqui ab hæredibus abintestato, ergo non habent legitimi ius rumpendi, licèt sint de liberis vel parentibus. Idem ergo statuit ex testamento, ne sit deterior causa testati, quàm intestati. Item considerauit, quòd in sola institutione alterius, exhæredationeq;, & præteritione filij fit iniuria filio: in legatis enim, & fideicommissis non cadit iniuria, quia possunt defalcari, sed directum ius succedendi non potest defalcari, quapropter cùm non possunt minui, necesse est rumpi. vt. C. de inoffi. testamen. l. scimus. ibi, nedum ponderata ratione illius literæ. hæc Bal.

Ex quo patet, quòd prædictis non aduersatur. l. de Alcala, quæ situatur in libr. 5. titul. 2. l. 1. de los ordenam. quæ disponit, quòd quando testator facit testamentum, in quo non fecit hæredem, vel si hæredem fecit, non adiuit hæreditatem, quòd testamentum valeat in legatis, & in alijs, quæ testator disposuit, & quòd venientes abintestato succedant in hæreditate. Quia vt dixi, & ibi manifestè patet, licèt valeat testamentum respectu legatorum, tamen moritur abintestato respectu institutionis, taliter, quòd per illam. l. non potest adire pro parte, & pro parte repudiare, vt & sic respectu institutionis actus est indiuiduus. vt à fortiori patet in. l. quidam elogio. C. de iure deli. vbi quanuis quis sit institutus in diuersis portionibus eiusdem hæreditatis, non potest vnam agnoscere, & alteram repudiare, imò qui agnouit hæreditatem paternam, cogitur agnoscere pupillarem. Idem proba tur in. l. 2. & in. l. si solus. in princip. ff. de acquiren. hæredita. Hinc dixit Bald. in. l. precibus. C. de impu. & alijs. 7. colum. (ponendo rationem quare pater per substitutionem pupillarem potest matrem priuare non solùm ab hæreditate, sed etiam à legitima sibi debita in bonis filij) verba sequentia. Solutio, sciant quòd in hoc pupillo ratione vnionis cõtingit. nam suppositis principijs, necesse est & ipsa principia confiteri. Vnde cùm pater potuit testari impuberi, aut dices quòd possit de vniuerso testari, ergo mater excluditur: aut quòd solùm

de

de bonis à patre profectis, & tunc pupillus decederet pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, quod eſt impoſsibile. Idem ſi bona vnita ſepares, quod etiam eſt impoſsibile. ff. de vulgar. ſubſtit. l. ſed ſi plures. §. filio. Præterea rurſum dicere, quòd mater veniret ad omnia bona, & ſic maritus non poſſet teſtari de rebus proprijs, eſſet abſurdo abſurdius. Eligimus ergo potiùs matrem excludi, quàm omnes regulas iuris confundi. Hæc Bal. vbi ſuprà. Et per iſtam rationem apparet ſuſpectam eſſe illam cõmunem opinionem, quæ habet, quòd cùm filia renũtiat futuræ patris ſucceſsioni, nõ præiudicat ſibi in legitima: nam verius eſt ſibi præiudicari: quia cùm per dict. c. quanuis pactum. de pact. in. 6. per interuentum iuramenti data ſit poteſtas renũtiandi patris viuentis ſucceſsioni & hæreditati, nõ eſt cur ſub illo toto non etiam comprehendatur legitima pars, non ſecùs, quàm poteſtas patri data à lege faciẽdi filio pupillarem ſubſtitutionem, cõprehendit etiã legitimam matri à filio debitam. Confirmatur: nã appellatio rei ſimpliciter prolata, ad totum, & eius vniuerſas partes refertur. l. ſi quis cùm totum. ff. de excepti. rei iudicatæ. l. cùm quæſtio. C. de lega. l. 1. §. interdum. in verb. totius. ff. de vſufru. acc. l. inde Neratius. verb. in ſolidum. eo. tit. l. Mæuio. in prin. in verb. totus. ff. de lega. 2. l. ſi ſeparatim. ff. de condit. & demonſt.

Item & ad cõfirmationẽ prædictorũ facit tex. in. l. pe. ff. de iniuſt. rup. & ibi Pau. de Caſt. poſt Bart. vbi ꝓbatur, ꝙ propter prædictam iuris prohibitiuã regulã cauſa inteſtati trahit ad ſe cauſam teſtati.

Præterea ad confirmationẽ ſuprà dictorum, vt hoc in indiuiduo probetur, allẽ. tex. in. l. mater decedens. ff. de inoffic. teſtam. vbi probatur, ꝙ licèt legitima filiorum de iure digeſtorũ, ſiue. C. erat quarta pars hæreditatis. l. Papinianus. §. quoniam. &. §. quarta. ff. eod. tit. l. cùm quæritur. C. eo. tamẽ rupto teſtamẽto per quẽrelam hærede extraneo ibi inſtituto non ſolùm irritatur inſtitutio reſpectu legitimæ filiorum, ſed & in totum, & ſic teſtator moritur ab inteſtato. Imò plus dicit ibi text. quòd iſta reſciſsio non ſolùm prodeſt rumpenti, ſed etiam aliæ filiæ hęredi inſtitutæ, taliter, quòd ſi priùs adiuit ex teſtamento pro minore parte, quàm ipſam tangeret ab inteſtato, non prohibetur partem ab inteſtato tangentẽ ſibi petere. Ratio, quia non cenſetur ab inteſtato repudiaſſe, licèt adiuit ex teſtamento, quod credebat validũ eſſe, & inexpugnabile. Ecce ergo ꝙ rupto teſtamẽto non ſolùm rũpitur inſtitutio reſpectu legitimæ filij, ſed & in totum. Et ille tex. nõ ſolùm non corrigitur per auth. ex cauſa. ſed etiã approbatur, cùm dicat, irritum eſt teſtamentum quantùm ad inſtitutionem, cætera nanq; firma manent. Et cùm ex ſuprà dictis habeamus pro nobis iuris regulam, qui contrariũ dixerit, demõſtrare tenetur: nam qui pro ſe regulam habet, in dubio debet obtinere, adeò, ꝙ volens dicere aliquẽ caſum excipi ab illa regula, tenetur illã exceptionem probare per textum, vel rationẽ de neceſſario concludẽtẽ. arg. l. ſuus quoq;. verſi. puto. ff. de hæred. inſt. c. venerabilis. verſi. ita quoq;. de ſenten. excommu. lib. 6. Bart. in. l. 2. 1. col. in fi. ff. ſi quis in ius voca. non ierit. & clariùs in. l. quotiens. ff. ſi quis cautio. Bald. in. l. 1. 3. col. de aliena. iudicij mutan. cauſ. facta. Abb. in rub. vt lite non conteſtata. Et ſic in regulis iuris obſeruandis tenaciter inhærere debemus, niſi in cõtrarium appareat diſpoſitio ſpecialis. Bal. in. l. 1. C. de ſacroſan. eccle. & in. l. ſi tutor. C. de ſer. pigno. da. manu. Et ideò ſignanter dixit Petrus de Anchar. in conſi. 129. quòd nõ eſt tutum recedere à doctrinis & regulis generalibus, niſi in caſibus exceptuatis à regula, quam regulam qui pro ſe habet, in dubio debet obtinere. & adducit nota bi. glo. in rub. de regu. iur. lib. 6. Hinc eſt, ꝙ per dictam regulã inter antiquos iuris

peritos Hiſpanos non modica, ſed magna fuit dubitatio, an melioratio tertiæ partis, quæ patri permittitur per l. fori. titulo de las mandas. l. 9. libr. 3.

150 ſit inſtitutio, vel prælegatum. vt notatur ibi in gloſ. ſuper parte, mejorar. & an conſeruaretur dict. melioratio per dict. authenticam ex cauſa. Et ad tollendam hanc dubitationem & iuris difficultatem, præſupponens eſſe prælegatum, & non inſtitutionē, ſucceſsit aurea, & nota. nouaque deciſio ordinationis Tauri. l. 24. qua diſpoſitum eſt, quòd irrito,

151 vel rupto teſtamento ex cauſa præteritionis, ſiue exhæredationis, conſeruatur dict. melioratio tertiæ & quintæ. Ecce ergo, quòd intantum dubitabatur inter antiquos, quòd rupto teſtamento, rumpebatur inſtitutio, quòd etiam fuit neceſſe facere legem ſuper conſeruatione tertiæ & quintæ. licèt magis vera & communis opinio erat, quòd dicta melioratio erat prælegatum, & non inſtitutio, vt notatur in illa gl.

Intell. l. 9. titulo 5. lib. 3. fori.

L. 24. Tauri.

Stat ergo ad firmitatem exhæredationis oportere cauſam iuſtam exprimi à teſtatore. Quæ autem ſint iuſtæ cauſæ, habes in §. cauſas. in authentica. vt cùm de appell. cog. Sed cùm pater filiam, quia in ſuum corpus peccauit, exhæredat, dubitatur, an vnicus coitus ſufficiat. Quòd omnino nego.

152 Quia ad hoc vt pater poſsit filiam exhæredare, non ſolùm requiritur, quòd ipſa filia cum aliquo ſe carnaliter copulauerit, ſed requiritur, quòd ſit meretrix; & quòd ſui corporis quæſtum faciat, & ſic quòd ſe proſtituat in loco lupanario, vel in alio loco cauſa quæſtus. Et quòd hoc ſit verum, manifeſtè probant multa iura. Primò hoc probat text. C. de inofficioſo teſtamento. l. ſi filiam. cuius verba ſunt ponderanda ibi. Si filiam tuam eo quòd turpiter & cum flagitioſa fœditate viuit.

Exhæreda ri filia an poſsit ex unico coitu

Pondera verba ibi, turpiter & cum flagitioſa fœditate. quæ fœditas propriè cauſatur in illo loco lupanario. Vnde Iuuenalis in ſatyra inquit.

Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem.

Et illum text. ſic intelligendo Bald. ibidem quærit argumento text. in. l. in arenam. eodem titulo. dicens, Quero, pone quòd filia erat turpis vitæ, & mater exhæredat eam, agit filia contra teſtamentum, & hęredes ſcripti opponunt, quòd ipſa erat meretrix, ipſa replicat, quòd mater erat eiuſdem conditionis, & ideo quòd iuſta eſt replicatio. Ecce ergo quòd Bald. intelligit text. in meretrice. Seſt certum eſt, quòd ad hoc vt mulier dicatur meretrix, requiritur ꝙ ſui corporis quæſtum faciat. text. eſt in l. palàm. in princip. ff. de ritu nupti. vbi text. innuit illam dici meretricem, quæ inhoneſtè plures admittit cauſa quæſtus. Et ad hoc commendat illum Abbas in capitul. cùm decorem. de vita & honeſtate clericor. & in capitul. inter opera. de ſponſa. & notat Salicetus in. l. quæ adulterium. C. de adulteri. Et quòd hoc ſit verum, hoc idem & apertiùs probat text. in allegat. §. cauſas. cuius verba ſunt multùm ponderanda & attendenda, ibi. Si alicui ex prædictis parentibus volentis ſuæ filiæ vel nepti maritum dare & dotem ſecundùm vires ſubſtantiæ ſuæ pro ea præſtare illa non conſenſerit, ſed luxurioſam degere vitam elegerit. Ecce ergo quòd ad hoc vt ſit iuſta cauſa exhæredationis, requiritur electio vitæ luxurioſæ. Quæ enim poteſt dici eligere vitam luxurioſam, niſi illa, quæ ſui corporis quæſtum facit, & omnibus perſonis ſe proſtratur? Nam alia, quæ forſitan non libidinis cauſa, ſed potiùs ab inſidijs nequiſsimi hominis fallitur, non tanta culpa ei imputanda. argumento text. in. l. vna in fine. C. de raptu virgi.

Et

153 Et vltra ſuprà dicta, quòd ſint vera,
L.5.tit.7. & ſine ſcrupulo procedant, alleg.in ter-
par.6. minis leg.parti.eadem.6.partita. titul.7. l.5.quæ hoc clariſsimè decidit,& nihil in opinione reliquit. & ibi, E otroſi, quando el padre quiſiere, que caſe ſu hija, è la dotaſſe ſegund la riqueza, que el ouieſſe, è ſegund que pertenecia a ella, è aquel con quien la queria caſar, ſi ella contra ſu voluntad del padre dixeſſe, que no queria caſar, è deſpues deſto hizieſſe vida de mala muger en puteria, poder la ya el padre desheredar por tal razon. Ecce ergo, quòd dicta lex partit. intelligẽdo textum in dict.§.cauſas. à quo originem ſumpſit, declarat, quòd ad hoc, vt filia poſsit exhæredari, requiritur, que haga vida de mala muger en puteria. quæ propriè dicitur eligere vitam luxurioſam, & ſic requiritur, quòd ſit meretrix. Et ita debet intelligi dicta lex partitarum in ſequenti deciſione, ibi. Si deſpues deſto hiziere ella yerro, ò enemiga de ſu cuerpo. Qui error debet intelligi ſecundùm præcedentem diſpoſitionem, ſcilicet, haziendo vida de mala muger en puteria. cùm ſit notiſsimum iuris principium, clauſulam in fine appoſitam debere intelligi ſecundùm præcedentem. vt notatur in.l. 1. C. de liberis præteritis. C.familiæ herciſcundæ.l.quotiens. per Barto.latiſsimè in.l. quæſitum. §.ſi quis. ff. de fundo inſtructo. per modernos in.l. qui filiabus. ff. de legatis. 1. & in.l.ſub prætextu. la primera. C. de tranſactı. & in alijs quampluribus locis. Nam & ſimiliter clauſula appoſita in principio cuiuſque diſpoſitionis, refertur ad omnia capitula, vel membra, quæ ſequuntur. vt in.l. & ſi pepercit.§. filius intermedius. ff. de liberis & poſthumis. vbi plenè traditur per omnes ſcribentes. cuius rei illa ratio eſt. Quia cuiuſque rei initium reſpicit omnia ſequentia, non ſecùs, quàm finis omnia præcedentia: & conſequenter & initium ad omnia ſequentia, & finis ad omnia præcedentia referri debent. l. ſi quis ex argentarijs.§. ſi initium tabularum.ff.de edendo. Eſt & altera ratio, quia cùm clauſula ponitur in principio, non apparet vlla ratio, quare ad vnum ex ſequentibus potiùs referatur, quàm ad aliud, vnde pariter ad omnia refertur.

Et iſta etiam datur ſolutio ad textum in dicto.§.cauſas. in ſecundo reſponſo.& ad omnes gloſſas, quæ dicunt, quòd filia, quæ in ſuum corpus peccauit, poteſt exhæredari. Nam hoc peccatum debet intelligi ſecundùm quod dictum eſt in loco meretricio, cùm omnes iſtæ gloſſæ, quæ hoc dicunt, allegent textum in allegato.§.cauſas.& ſit vulgare, quòd gloſſa debet intelligi ſecundùm legem, quam allegat. Et ſic intelligitur gloſſa Bernardi in capit. Quintauallis. de iureiurando. in fi. Imò plus volunt dicta iura, vel ſaltem præſupponunt, quòd non ſolùm requiritur, quòd filia ſit meretrix ad hoc, vt poſsit exhæredari, ſed etiam, quòd à parentibus moneatur, dicendo, quòd eam volunt matrimonio collocare, & quòd, non obſtante dicta monitione, ipſa eligat vitam luxurioſam. ibi, dicta lege partitarum. Si ella contra voluntad del padre dixeſſe, que no queria caſar. Quæ eſt reſponſio monitionis factæ per patrem volentem eam matrimonio collocare. Idem probat textus in allegato.§. cauſas. Cùm ergo in præſenti non fuerit monitio iſta, imò & pater, & dictus teſtator non appoſuit cauſam de contentis in iure, & ſi dicatur, quòd ſit probata, fuit nulla exhæredatio. vt probatur apertè in.l. omnimodo. C. de inofficioſo teſtamento. & in dicta authentica. non licet. & apertiùs in lege octaua eiuſdem tituli, & partitæ, ibi. Mas ſi por alguna otra razon qualquiera que no fueſſe de las ſobre dichas en eſtas leyes, desheredaſſe el padre

à ſu hija, no le valdria tal deſheredamiento.

154 Nec ſuprà dictis obſtat ſi dicatur, quòd cùm ſit de iure cautum, quòd ſi filia ante vigeſimum annum contrahit matrimonium poteſt exhæredari. vt in authentica. ſed ſi poſt viginti. C. de inofficio. teſtamento. quòd eadem ratione poſsit etiam exhæredari & ſi ſemel coitum cum aliquo faciat, vel ſi ſe immiſceat. Quoniam iſti obiectioni facilis eſt reſponſio. Primò, quia cùm exhęredatio ſit pœnalis & odioſa. vt dict. l. cùm quidam. ff. de liber. & poſthum. in pœnalibus & odioſis nunquàm ex identitate rationis fit legis extenſio. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſolut. matrimon. vbi latiſsimè per repetentes. & per modernos in authenti. quas actiones. C. de ſacroſan. eccleſi. maximè per Iaſo. 6. &. 7. colum. & notant Ioan. Faber. & Angel. in. §. ſequens illa diuiſio. Inſtitut. de actio. & eſt gloſ. Ioan. Andr. in regula. In pœnis. de regu. iur. in. 6. & Cardina. in capi. inquiſitioni. & in capitul. bonę. de electio. vbiq; eſt vera & communis concluſio, quòd in pœnalibus non fit leg. extenſio exparitate vel ex idętitate rationis. Secundò, quòd poſito, quòd ſit licita in pœnalibus leg. extenſio ex paritate rationis, hîc tamen non eſt paritas rationis, imò eſt multùm minor ratio, quàm in caſu, quo filia contrahit matrimonium ante vigeſimumquintum annum ſine patris conſenſu. argumẽto. l. 3. §. ſi emancipatus. ff. de contra tabulas.

Intell. authẽ. ſed ſi poſt C. de inof. teſtamen.

Stat ergo ex ſuperioribus, quòd filia non poteſt exhæredari ex vnico coitu. Vnde ſimiliter ei non poterit dos denegari, quia in hac materia dos legitimæ æquiparatur. vt tradunt Bart. Imol. Paul. & alij in. l. Titio cẽtum. in. §. Titio genero. ff. de conditio. & demonſtra. in ſimili per Alberi. in. 1. parte ſtatu. quæſtione. 40. idem in. l. 1. §. ius nat. ff. de iuſti. & iur. Couarru. in. 4. par. 2. capitul. 8. §. 6. numero. 4. Abbas in capitul. finali numero. 22. de conſuetu. Rochus ibidem folio. 45.

Qua ratione idem quoq; in alimentis dicendum eſt, quæ doti, & legitimæ æquiparantur. vt per Bart. Imol. & Paul. in dict. §. Titio genero. in ſimili per Deci. conſilio. 180. & conſilio. 181. Ripa libr. 3. reſpon. capitul. 15. per doctor. in. l. ſi quis à liberis. ff. de liber. agnoſcẽd. Deci. & eius addi. in. l. iura ſanguinis. ff. de regu. iur. Quod nota, quia nil vſitatius.

Vnde cùm iure canonico filię natę etiam ex damnato coitu debeantur alimenta. vt in capitul. cùm haberet. de eo qui duxit in matrimonium. ſuper eſt, vt tali filię ex vnico coitu talia alimenta denegari non poſsint.

Qua ratione idem quoq; dicendum eſt etiam in dote, quę loco alimentorum tali filię debetur. per dict. c. cùm haberet. ſecundùm pleroſque docto. ibi, & argumento eorum, quę tradunt doctor. in ſimili per text. ibi in dict. l. ſi quis à liberis. & quę ſuprà diximus.

157 Proinde cùm iure etiam Cęſareo ſecundùm receptiorem ſententiam tali filię natę etiam ex damnato coitu debeantur alimenta. vt tenuit gloſ. Cardi. & Abbas in dict. capitul. cùm haberet. Eortuni. de vltimo fine. illatione. 7. Abbas conſilio. 115. & conſilio. 50. libr. 2. Alciat. libr. 4. parergon. capit. 5. Corſetus in repertorio. verbo. alimenta. colum. 2. Ripa. in. l. ſi vnquam. C. de reu. donat. quęſtione. 27. Couar. in dict. lib. 4. part. 2. capit. 8. §. 6. Ioan. Lupi. in capi. per veſtras. de donatio. inter virum. 3. nota. §. 9. numer. 14. Deci. in capit. clerici. colum. 2. de iudi. Bart. in authenti. ex complexu. C. de inceſt. nup. Proinde (inquam) infertur talia alimenta huic filię etiam iure Cęſareo non poſſe denegari ex vnico coitu. Licèt ſuperior cõmunis opi. apud me vera nõ ſit, vt infrà dicam. quod not. quia

Filiæ natæ ex damnato coitu iure ciuili ex vnico coitu an denegẽtur dos & alimẽta quæ dã nouæ cõcluſiones.

quia nihil frequentius.

158 Vnde eadem ratione ſubinfertur,
De ead.re. quòd etiam iure ciuili non poterit ei dos ex tali vnico coitu denegari, cùm dos, & alimenta hac in re, vt modò dixi mus, exequentur.

159 Vnde ſubinfertur, quòd talem fi-
De ead.re. liam ſic errantem hæredes patris tenebuntur dotare, & alere. vt in ſimili per ipſum Couarru. vbi ſuprà numer. 14. Ioan. Bapt. de ſanct. Seue. in. l. ſi qua illuſtris. colum. penul. C. ad Orfi. Socin. conſilio. 161. lib. 2. Bart. in dict. l. ſi quis à liberis. §. item reſcripſerunt. Ripa vbi ſuprà queſtione. 27. Matheſe. not. 148. Socin. conſilio. 161. libr. 2. Quod iure canonico cum communi op. admitterem, ſed iure ciuili contra mentem communis impugnarem, quia de iure ciuili non habet locum hac in parte dict. capit. cùm haberet. ſed ſeruanda eſt. d. authenti. ex complexu. vt reſoluimus infrà num. 313. cum ſequen.

160 Vnde filię taliter erranti, & peccanti
De ead.re. licèt de iure cononico ab auo, & auia tam paterno quàm materno debeantur dos & alimenta. vt per Abbatem in dict. capit. cùm haberet. colum. fina. Socin. & Couarru. vbi ſuprà numero. 16. Bar. in. l. penul. ff. de liber. agnoſcen. Cinus in. l. 2. C. de alendis liberis. tamen de iure ciuili ſecundùm nos contra mentem communis opinio. tenerem non deberi dotem, aut alimenta. per dict. authenti. ex complexu. l. 5. titul. 19. parti. 4. quæ iura non corriguntur per dict. capi. cùm haberet. vt probauimus in dict. numer. 313. cum plurib. ſequent. Quod nota, quia nihil frequentius, quàm filias ſic errare, deinde de earum legitima, dote, & alimentis denegandis agitari.

De ead.re. Sicq; ſimiliter infertur, quòd licèt donatarius omnium bonorum teneatur alere & dotare filiam donatoris natam etiam ex damnato coitu de iure canonico. vt per Couarru. vbi ſuprà. quod procedit etiam in filia taliter peccante, tamen non ſic erit de iure ciuili ſecundùm nos. argumento eorum, quæ diſſerimus in dict. numer. 313. cum pluri. ſequenti.

161 Poſtremò infertur, quòd monaſte-
De ead.re. rium cùm compellatur filios etiam ſpurios alere illius monachi, cuius bona quæſiuit. vt per Couarru. vbi ſuprà. id procedit etiam in filia taliter peccante, quod ego agnoſcerem in terminis iuris canonici, non ſic in terminis iuris ciuilis, per ſuperiora. Quæ omnia nota, quia nullibi ita collecta, aut declarata inuenio.

162 Stat ergo ex ſuperioribus, quòd per
Teſtam. ut liberorum præteritiõe vel exhæredationẽ nõ ſolẽniter facta nitietur cõtra communem plures concluſiones. præteritionem, vel exhæredationem filiorum non ſolenniter factam vitiatur teſtament. ipſo iure quo ad inſtitutionem, non quo ad reliquas teſtamenti partes. Quæ concluſio bene probatur in text. in authenti. ex cauſa. C. de liber. præter. iuncta gloſ. irritum. ibi, ipſo iure. concordat authenti. non licet. eod. & authen. vt cùm de appe. cog. §. aliud quo q;. &. §. cauſas. collatione. 8. l. 1. &. 2. titu. 8. part. 6.

Hæc concluſio intelligitur multipliciter. Primò, quòd præteritio patris erga filium in poteſtate vitiat ipſo iure teſtament. Quod ſine dubio verum eſt, & erat etiam olim. vt per totum. C. de liber. præter. & ferè per totum ſuprà de poſthu. hære. inſtituen. & ferè per totum ff. de liber. & poſthu. & per totum. ff. de in. rupt.

Secundò intelligitur, quòd etiam hodie per noſtrum text. in dict. §. aliud. & conc. præteritio patris erga filium etiam emancipatum vitiat ipſo iure teſtamen. ſi in teſtamento non fuerit expreſſa iuſta cauſa præteritionis. Quod in ſpecie tenuit gloſ. in authentica. de hęredi. & fal. §. exhæredatos. in verbo. noluit. collatio. 1. & gloſ. 2. in princip. Inſtit. de inoffi. teſtamento. & ſentit ibid. gloſ. mag. quas

gloſ. dicit communiter approbatas Iaſ. in authen.ex cauſa.col.3. & Iaſ.in authē. nō licet. eod.tit.col.3.& Iaſ.in.l. ſi mater. ff.de vulga. & Iaſ. in .l.in ſuis.col.fi.ff.de lib.& poſth.& Iaſ.in.l. poſthumo nato. numer.18.C.de bo.poſ.cōtra tab.& Crotus in.l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.num. 52.ff.de libe.& poſth.& Angelus de Peri. in tract.ſuitatis.queſtio.fi.& Alex.in. d.l. in ſuis.num.12.& Paulus in.d.l.ſi mater. de vulg.& Bar.in authen. ex cauſa.num. 12.quem ſequuntur omnes ibid. & etiā Curti. iuni. Corne. & reliqui ibi. & alij quamplures, quos retulimus in princip. huius.§.

Vnde infertur,quòd hodie eſt correctus totus titulus.ff.de bono.poſ. contra tab.& totus titulus.C.de bono.poſſeſ.cō tra tab.& totus titulus.ff.de legat. præſt. & totus titulus.ff.de coniung.cum emāci.lib.eius.& ferè totus titulus.ff. de libe. & poſthu.Idq; fatentur ingenuè omnes prædicti authores, quòd quàm abſurdū ſit,euidentius eſt,quàm longa probatione egeat.Tenendo contra communem, ne totum ferè ius ciuile per text. illū ſubuerti videatur , ſupereſt, vt reſpondeamus ad dict.§.aliud quoq;. vnde ſumpta eſt authen.ex cauſa.authen.non licet. eodem titulo. nam remoto illo text.communis opinio ſine fundamento manebit.

163 *Teſtam.matris an liberorū prætēritione uitietur contra cōmunem plures cōcluſiones*

Tertiò principaliter noſtra concluſio intelligitur in filio à matre præterito, qui licèt olim pro exhæredato habebatur.vt.§.fi.Inſti.de exhæredatione lib. ſic q; ſolam querelam habebat.vt.in.l. filiā. vbi glo.C. de inof. teſtam.tamē hodie ſi non exprimatur iuſta cauſa præteritionis,teſtamen.fit ipſo iure nullum. vt ibidem .& ſic non querelam (quæ vt dixi ſupponit valere teſtament.) ſed tantùm ius dicendi nullum habeat. ita in ſpecie tenet dict.gloſ.in dict.§. exhæredatos, quam communiter app. dicunt omnes, quos allegaui ſuprà in princip. vtrunq; falſum eſt ſecundùm nos.Quia in dict.§. aliud quoq;. vnde ſumuntur noſtræ authenticæ , fuit ſenſus, quòd in quibus caſibus olim competeret querela, niſi filius integram legitimam titulo legati habuiſſet,in ijs caſibus hodie etiam ſi integram legitimam habeat, querela competat. ergo vt olim filio a matre præterito dabatur querela,non ius dicendi nullum, ita & hodie querela dabitur, non ius dicendi nullum , quia iura noua non excludunt querelam , ſed potiùs eam admittunt , etiam vbi olim excludebatur.

Nam cùm iure.ff.filius vtcunq; iniuſtè,ideſt nulla ex cauſa exhæredatus,ſi tamen haberet quouis titulo integram legitimam , querelam contra teſtament. patris mouere non poſſet.l. cùm quæritur.l.parentibus.C.de inoffi. teſtamen.l. Pap.§. quarta autem.& .§. quoniam autem quarta.l. ſi non mortis .ff.eod.§. fin. Inſtit.eod.dixi ſuprà.§.10.hodie per dict. §.aliud quoque.denuò inductum eſt, vt licèt integram legitimam titulo ſingulari recipiat, poſsit adhuc querelam mouere , niſi expreſſa legitima cauſa exhæredatus proponatur,teſtamentum. tamen mero iure valere non deſinebat interea. quod attigimus ſuprà in prin.huius.§.

164 *Teſtam.filij an matris prætēritiōe uitietur contra cōmunē plures concluſiones.*

Quartò principaliter noſtra concluſio intelligitur in matre præterita à filio, quæ olim licèt habebat querelam contra teſtament. filij , quia præteritio filij erga matrem habebatur pro exhæredatione, ſicque matri præteritæ dabatur querela non ſecùs quàm ſi foret exhęredata.l.cùm filium.C.de inoffi. teſtamen. tamen hodie per noſtrum text. & conc. non habet querelam , ſed ius dicendi nullum: nos contrà, quòd querelam habeat hodie non ſecùs , quàm olim. hoc primò contra communem . Quòdq; vt olim non habebat ius dicendi nullum,ita nec hodie habeat.hoc ſecūdò cō tra cōmunē. Mouemur , quia iura noua

non

non excludunt querelã, ſed potiùs eam admittũt in vno caſu, in quo olim excludebatur, ſcilicet, quãdo exhæredatis fuit relicta integra legitima. Vnde & tertiò ſubinfertur contra communem, quòd vt olim mero iure valebat teſtamẽt. filij, in quo mater fuit præterita, ita & hodie valeat, licèt querelari poſsit, non ſolùm quando mater nil recepit à filio, ſed etiã ſi ab eo recepiſſet integrã legitimam iure legati, quod ſolùm nouę. ll. inducunt. Neq; ad rem pertinet, quòd ſi ſine iuſtæ cauſæ expreſsione fiat exhæredatio, tũc mater ſimul ac querelam mouere incipiat, etiam ſi ſe gratam erga filium non probauerit, adhuc obtinebit, vnde conſequens videbatur, vt tale teſtamentum ipſo iure nullũ diceretur, quando in manu eſt ipſius matris præteritæ illud anullare. Sed reſpondeo nihil eſſe. Nã & olim longè ante Iuſtinianum per legem Conſtãtini Imperatoris liberi & parentes exhæredati, vel pręteriti ingrati non præſumebantur. & per. l. omnimodo. &. l. liberi. C. de inofficioſo teſtam. contrariũ probari non poterat per hæredes ſcriptos, quando ingratitudinis cauſa in genere vel in ſpecie in teſtamento expreſſa non fuit, & tamen tunc mero iure teſtamentum non definebat valere, licèt propoſita querela victoria neceſſariò ſequutura eſſet.

165 *Teſtament. filij emancipati an patre præterito uitietur contra communem plures concluſiones.*

Quintò principaliter noſtra concluſio intelligitur, vt licèt olim ſi pater erat præteritus à filio emancipato valebat teſtament. mero iure, & competebat querela. l. pater filium. ff. de inofficioſ. teſtament. tamen hodie ipſo iure non valeat. vt dict. authen. non licet. & ſic non competat querela, ſed ius dicendi nullũ. Nos autem tenemus contrà per ſuperiora, vt teſtament. etiam hodie valeat mero iure. hoc primò contra communem. Et vt cõpetat querela hodie ſicut olim. dict. l. pater filium. ff. de inofficioſ. teſtament. hoc ſecundò contra communem. Et vt non competat ius dicendi nullum ſicut olim non competebat. hoc tertiò contra communem.

Id quod vltra ſuperiùs adducta ſatis probatur in dict. auth. vt cũ de app. cog. §. cauſas. ĩ fi. verſ. ſi huiuſmodi igitur cauſas. vbi dicitur. Si huiuſmodi igitur cauſas aut certas ex his aut vnã liberi in ſuis deſcripſerint teſtamẽtis, & hęredes vel omnes, vel certas, vel vnam comprobauerint, vt teſtament. in ſua firmitate permaneat pręcipimus: ſi hæc ita obſeruata nõ fuerint, ne vigorem huiuſmodi habeat teſtament. ſancimus quo ad hęredum inſtitutionem quin ſubuerſo teſtamento. &c. Quibus verbis apertiſsimè hi duo caſus æquiparãtur, vel quòd legitima cauſa exhæredationis expreſſa nõ fuerit, vel quòd expreſſa fuerit, ſed ab hærede non probata: ſed eo caſu, quo expreſſa eſſet, indubitanter ſecundũ omnes valeret teſtamentum, licèt hærede nõ probante, per querelam ſubuerteretur teſtamen. ergo idẽ & ſi cauſa legitima expreſſa non fuit. Idem probatur in. §. ſiue igitur. eod. modo inducendo. in dict. authent.

Stringe, quia vna determinatio reſpiciens plura determinabilia. &c. vt. l. 2. & l. quanuis. C. de impub. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ſed dict. authent. in locis ſuprà perpenſis pariter determinat illos duos caſus, quòd cauſa expreſſa nõ fuerit, vel quòd fuerit, ſed non probata, ergo pariformiter intelligi debet eos caſus determinaſſe. Pro nobis text. expreſſus in capit. quanuis. de pact. in. 6. text. clarus in capit. Rainutius. de teſtament. vt ea iura induximus ſuprà. n. 12. cum pl. ſequen. & vi. ſuprà. §. 11. nu. 5. cum ſequent.

166 *Teſtament. an uitietur ipſo iure liberi uel parẽtibus præteritis, uel exhæredatis etiam ex*

Item per eandem noſtram concluſionem capiendo text. dict. authent. in verbo, exhæredatio. cum conc. ſuprà allegatis. tenent omnes ibid. & vbiq; quos citaui ſuprà. in princip. quòd licèt aliquis ex liberis, vel parẽtibus ſit iuſta ex cauſa exhæredatus, ſi tamen ea cauſa non fuit expreſſa

cauſa iuſta, ſi tamen ea in teſtamento expreſſa non fuit. cõtra commu nem plures cõcluſiones

preſſa in teſtamento, vitiatur ipſo iure teſtament. hoc primò. Et competit ius dicé di nullum. hoc ſecundò. Et non competit querela. hoc tertiò. Quæ tres concluſiones intelliguntur primò, quando filius in poteſtate fuit exhæredatus. Secundò, quando fuit exhæredatus filius emãcipatus. Tertiò, quãdo fuit exhæredatus pater in teſtamẽto filij emancipati. Quartò, quando fuit exhæredatus filius in teſtamento matris. Quintò, quãdo fuit exhæredata mater in teſtamento filij. Hæc omnia falſa ſunt ſecundùm nos. Nam ꝙ cauſa exhæredationis non fuerit expreſſa, non eò pertinet, vt teſtament. ſit ipſo iure nullum, ſed eò tantùm, vt competat querela, eo quòd cauſa non fuit expreſſa, etiam ſi iuſtiſsima cauſa fuerit exhæredãdi. Neque ad rem pertinet, quòd ſæpe in dict. §. aliud quoque. dicitur non licere. Nam illa iura vlteriùs non procedunt declarando quam pœnam ſubibit, qui contrà fecerit, doctores intelligunt nõ licere ſub pœna anullationis teſtamẽti ipſo iure irrogatæ, quod eſt contra naturam illius tituli in dict. authent. vt cũ de appella. cogn. in quo agitur de querela inofficioſ. teſtament. & ſic ſupponitur primordialis teſtamenti validitas. Nos autem intelligimus ſecundùm naturam illius tituli, & ſecundùm ſubiectam materiam non licere ſub pœna non anullationis ipſo iure irrogatæ, quod eſſet præter ſubiectam materiam, de qua ibi agebatur, ſed ſub hac pœna, vt ſi contrà fieret, tunc teſtamẽt. ſubiaceat querelæ, qua propoſita, præteritus, vel exhæredatus, etiam ſi nihil probauerit contra hæredẽ ſcriptum, obtinebit. Quinimò etiam ſi ipſe hęres ſcriptus velit onus probandi in ſe ſuſcipere, non admittetur, vt ſuprà dixi per text. in. l. omnimodo. C. de inoffic. teſtament. verſi. ſi tamen. iuncto verſi. ſi verò vel pręterierint. vbi etiam exhęredatus, cui aliquid titulo legati, vel fideico. relictum eſt, ſi in genere, vel in ſpecie nõ fuerit in teſtamento expreſſa cauſa ingratitudinis, poteſt petere ſupplementum legitimæ, neq; hæredes admittuntur ad probandam ingratitudinem illius exhæredati, & tamen teſtament. mero iure valere non deſinebat. Sic ergo & in ſpecie noſtra mero iure teſtament. valere non deſinit, propterea, quòd cauſa exhæredationis, vel præteritionis teſtamento expreſſa non fuerit, etiam ſi per hoc indubitatum ſit teſtament. infirmandum eſſe querela propoſita, ideſt ſimul ac querela propoſita fuerit. Deniq; ꝙ nobis eſt text. expreſſus, qui noſtrum intell. ad dict. §. aliud quoq;. probat in. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inofficio. teſtamẽt. vbi Iuſtinianus denuò induxit nõ licere poſthumũ, vel infantem odio patris ſui exhæredari, quem tamen conſtabat etiam ſine vlla cauſa poſſe exhæredari quo ad teſtamenti primordialem validitatem. per totum C. de poſthum. hær. inſti. per totum ferè. ff. de liberis & poſthum. §. poſthumi. Inſtitut. de exhær. lib. Vnde ibi intelligitur non licere, non quidem ſub pœna anullationis ipſo iure irrogatæ, ſed ſub pœna reſciſsionis non abnegandæ, ſi quando querela propoſita fuerit, vt ſic text. ille intelligatur ſecundũ ſuum titulũ & ſubiectam materiã. iuxta. l. Imperatores. ff. de in diẽ adiect. l. ſi vno. ff. locati. & ita intellexit Viglius in rub. Inſt. ff. inof. teſt. poſt alios. licèt nullibi ita declaratũ inuenies.

Exhæredationis quadruplex cõſideratio,

167 Exhæredatio autem eſt quadruplicíter conſideranda. Aut enim eſt iuridica, & iuſta: aut neciuridica, nec iuſta: aut iuridica tantùm: aut iuſta tantùm. Primo caſu & ab initio valet teſtamẽtum, & ex poſt facto non poteſt querelari. Secundo caſu ab ipſo initio eſt nulla, & habetur pro præteritione. l. non putauit. §. nõ quæuis. de contra tabu. ff. Tertio caſu ab initio valet teſtamẽtum, ſed querelatur. Vtq; ſit iuſta, tria concurrere debent: ꝙ ſit expreſſa à teſtatore cauſa exhæredationis: quòdq; ea cauſa iuſta ſit: quòdq; dein

deinde ab hærede probetur. Sufficit autem expreſſam eſſe in genere. argumento.l.omnimodo.C.de inoffi.licèt in contrarium facit dict.§.aliud.Ergo ex his tribus ſiue vnum deficiat, ſiue quędam, ſiue omnia, non per hoc fit minùs ſolēnis vel nulla exhæredatio, licèt fiat iniuſta, ſicq; non inducit nullitatem teſtamenti, ſed tantùm querelam inofficioſi.

Exhæredationis iniuſtitia nō uitiat teſtamẽtum ipſo iure cōtra cō munem.

168 Item eſt communis poſt glo.dict.§.exhæredatos. quòd per præteritionem matris erga filium,cauſa non expreſſa, vitiatur teſtamentū ipſo iure, & datur ius dicendi nullum,& ceſſat querela. Idem in præteritione filij erga matrem, & etiam erga patrem, & etiā erga fratres. Nos cō trà in omnibus ijs.Et reſpond.ad.§.aliud quoque.quod loquitur quo ad hūc effectum, vt præteritio erga prædictos & ſi re vera fiat ex iuſta cauſa, tamen ſi cauſa non ſit expreſſa,non noceat,ſicque non excludatur querela. Ergo quòd ibi dicitur non licere hanc facere præteritionē ſine cauſa expreſſa, poteſt intelligi non licere ſub hac pœna,vt cōtra id teſtamētum competat ius dicendi nullum, vel ſub hac,vt competat contra tabul.vel vt competat querela. docto. generaliter,& ſemper, & indiſtinctè intelligunt vt cōpetat ius dicendi nullum. Nos idē,quando præteritur ſuus hæres, nō aliàs,quod & olim erat. Quòd ſi emancipatus à patre prætereatur, tunc damus contra tab. & ijs duobus caſibus non loquitur dict. §.aliud quoq;.Quòd ſi prætereatur poſthumus, tunc ſimiliter damus contra tabul.& etiam ius dicendi nullum.Sin autem exhæredetur poſthumus, gloſ. in.§. poſthumi.Inſtit.de inof. teſtament.& in l.fin.§.fin.de liber.præter.C.& in.l.ſi quis in ſuo.C.de inof.& in.§. poſthumi.de exhæredatione liberorum.tenent quòd teſtamentum ipſo iure rumpatur per natiuitatem eius, quaſi illa exhæredatio ſit nulla,cùm non poſsit exprimi iuſta cauſa exhæredationis.ergo. &c. vt.d.§.aliud quoque. Infertur quòd poſthumus exhæredatus non habet querelam, contra dictum. §. poſthumi. nec ei exhæredato poteſt fieri pupillaris,contra.l. cùm quidam.C.de legat. &.§. non ſolùm.Inſtitu. de pupilla.l.2.§.planè poſthumi.ff.de vulga.Idemq; in impubere nō doli capace. Nos contrà in omnibus. Et reſp. quòd.§. aliud quoq;. intelligitur quo ad hoc, vt illa exhęredatio habeatur non pro prętę ritione, ſed pro iniuſta exhæredatione, vt ſic fiat locus querelæ.Ad. l. non putauit.§.non quæuis.ff.de contra tabu.reſp. quòd loquitur in exhęredatione,quę habet ſuas ſolennitates,non in præteritione,cui nulla vnquàm accōmodata fuit ſolennitas.Ergo per exhęredationem vt cunq; iniuſtam omne confirmatur ab initio teſtamentum, licèt poſtea poſsit infirmari per querelam. Intellige primò in exhæredatione ſuorum. Secúdò in exhæredatione emancipatorum. Tertiò in exhęredatione deſcendentium facta per aſcendentes materni generis. Quartò in exhæredatione aſcendentium materno rum facta per liberos. Quintò in exhæredatione filij erga patrem . Sextò in exhæredatione fratris erga fratrē.Quæ omnia contra gloſ.approbat.in dict.§.aliud.verbo,nominatim.dū ait,quòd ſine expreſſione cauſæ exhæredationis vel præteritionis teſtamētum eſt ipſo iure nullum. Denique ad id quod ſuprà incidenter attigimus circa præteritionem emancipatorum,& ad gloſ.1.in principio Inſtit.de inofficioſo teſtamento.& gloſ.eundem. in.§.noſtra. Inſtit.de exhære.libe.& gloſ. in authent.de hær.& fal. verbo,noluit.§. exhæredatos.eſt communis opin.gloſſarum & doct. quòd per præteritionē emācipati à patre factam vitiatur ipſo iure teſtamentum: quòdque competit emancipato ius dicendi nullum: quòdq; & tertiò competit bon.poſ.contra tabul.Nos contrà. Ad.§. aliud quoq;. reſp.quòd loquitur in ea præteritione, quæ habetur

pro

pro exhæredatione, qualis eſt præteritio matris erga filium, filijq; erga matrem, & etiam fratris erga fratrem, & etiam filij erga patrem. argu.l.pater filium. ſecũdùm noſtrũ intellectũ. ff. de inof. teſta. vt illa non licitè fiat, ſi non exprimatur cauſa, ſaltem in genere, vt ſi cauſa expreſſa non ſit, licèt poſtea velit hæres iuſtã cauſam probare, non ſit admittendus, vel ad miſſus obtenturus non ſit in querela. ergo iſte vt iniquè exhæredatus, vincet in querela. Non autem loquitur in quibus caſibus olim præteritio nó habetur pro exhæredatione. patet ibidem. ibi, nec ſi per quamlibet donationem, vel legatũ eis dederint legibus debitam portionẽ. Quorum verborum ſenſus eſt, quòd in quibus caſibus olim prædictæ perſonæ præteritæ excludebantur à querela occaſione integræ legitimæ eis relictæ quo quo titulo, in illis hodie etiam ſi integra legitima eis relinquatur, non aliter excludentur, quàm ſi titulo inſtitutionis relinquatur, vt ſic præteriti querelam habeant, licèt aliàs integram legitimam recepiſſent. At in quibus caſibus præteritio non habebatur pro exhæredatione, qualis eſt præteritio emancipati, in illis non loquitur ille text. patet, quia emancipato præterito, contratabul. dabatur per totum. C. &. ff. de contratabu. etiam ſi aliàs integram legitimam, vel plus habuiſſet. argum. l. fina. vbi Iaſ. col. 2. ad fin. C. de contratab. eſtq; expreſſum in. l. ita tamen. §. qui rogatus. ad Trebel. ff. Ergo ille textus, qui vult, quòd in quibus caſibus olim per dationẽ legitimæ quoquo titulo aſsignatæ impediebatur reſciſsio teſtamenti, in illis hodie non impediatur, debet neceſſariò intelligi de reſciſsione, quæ per querelam fiebat, non per cõtratabul. Secundò diff. quia quæ fiebat per contratabu. non impediebatur per legitimam quoquo titulo relictam, licèt quæ fiebat per querelam, impediretur. vt dict. §. qui rogatus.

In militibus autem controuerſum eſt, an iura noua videantur locum habere, vt eorum teſtamentum vitietur, niſi in præteritione cauſa exprimatur. Ergo videbimus quid iure vetere, deinde quid iure nouo.

Præteritiõ militis habetur p exhæredatione.

169 Ergo præteritio militis erga filium nó vitiat eius teſtamentum, quia habetur pro exhæredatione. §. penulti. Inſtitu. de exhæred. libe.

Ampli. vt idẽ in præteritione erga poſt humum. l. ſi cùm vel in vtero. in fi. C. de teſtam. mili.

Ampl. in præteritione circa adoptatũ l. idem eſt. ff. de teſtam. mili.

Ampl. in præteritione erga filium, quẽ habere ignorabat, ſi hoc animo erat, vt vellet, quòd quiſquis ſibi naſceretur, exhæres eſſet. l. qui iure milit. de teſtamen. milit. ff.

Quartò ampl. vt procedat, etiam ſi nó miles, ſed veteranus deceſsit, infra annũ tamen miſsionis. §. ſed hactenus. Inſtitu. de teſtam. milit.

Quintò ampli. vt procedat etiam quo ad hoc, vt filius remoueatur à cõtratabu. liberti. l. ſi patronus teſtamẽto. in prin. ff. de bon. liber. l. Paul. 2. ad fi. eod. tit.

Limi. in eo, qui ignorabat ſe filios habere. l. ſicut certi. l. ſi cùm vel in vtero. in prin. C. de teſtam. mili.

Limi. in eo, qui tempore teſtamenti nó erat occupatus in militia, ſed iam veteranus erat. §. penult. Inſtit. de exhær. liber. à contrario ſenſu. & in. §. illis autem. &. §. ſed hactenus. Inſtitu. de mili. teſtam.

Limi. & cùm tempore teſtamenti erat in militia, ſi tamen mortuus fuit poſt annum à tempore miſsionis. argum. l. Papinianus. §. Papinianus. ff. de inoffici. teſtamento.

Militis præteritio erga filios nõ uitiat teſtamẽtum ipſo iure, etiã bo

170 Limit. iure nouo, ſi non expreſsit cauſam præteritionis. authen. vt cùm de appellat. cognoſc. §. & hæc quidem de parentum. &. §. his caſibus. ſecundùm cõmunes opiniones. & etiam vid. gloſſ. in §. illis.

die contra communem

§.illis.Inſtit.de teſtament. milit.ſentit gl. quæ communiter appr.in authen.de hæ re.& fal.§.exhæredatos.in verbo, noluit. Sicq; communiter tenetur hac in parte communem Iureconſultorum traditio nem eſſe iure nouo correctã, quæ res cũ penè incredibilis ſit à mente Iuſtiniani proceſsiſſe.argument.l.ſi quando.in pr. C. de inofficioſo teſtament. magis eſt, vt militis teſtamentum ipſo iure valere nõ deſinat, vt etiam in paganis diximus ſuprà. An autẽ ſubiaceat querelæ, diximus ſuprà.

171 *Teſtament. militis & ſi liſſa. ut hodie ſubiace at querelæ.*

Denique olim militis teſtamẽ.ſi & in militia factum fuit,& in militia deceſsit, non ſubiacebat querelæ.l.fin. C. de inof. l.teſtamentum. C. eod. l. de inofficioſo. eod.l.Pap.§.Pap.ff.eo.l. ſi inſtituta.§.1.eo. l.fin.C.qui teſtamenta face.poſ.intellige dupliciter. & cùm ſit à patrefam. milite. vt.dd.ll.& cùm ſit à milite filiofam.dict. l.fin.dict.l.teſtamentum.l.penul.ibi, niſi in certis caſibus.C. qui teſtament.facere poſ.Item intellige nõ ſolùm cùm & à militante ſit, & is in militia deceſsit, ſed & cùm miles domi deceſsit, infrà annum tamen miſsionis.dict.§. Pap.2.reſpon.nam & tunc nõ ſubiacet querelæ.vt ibi. facit l.ſi miles.ff.ad leg.falcidiam.l.ex militari ff.de milit.teſtam.ergo ſecùs, ſi fiat à militante, qui tamen deceſsit domi poſt annum miſsionis.argumen.dd.trium.ll.& §.hactenus. vbi gloſ.Inſtit.de milit.teſta. Item & ſecundò ſubiacet querelæ, cùm fit non à militante, ſed à veterano.d.§.Papin.1.reſp.Quod intelligo, etiam ſi tempore, quo fiebat, eſſet infrà annum miſſionis.argumẽt.§.1.Inſtit. de mili.teſtam. iũcto.§. ſed hactenus.eod. Vides ergo, q̃ ex quinq; caſibus in tribus eorum teſtament.militis ſubiacet querelæ de iure veteri.Ergo quod nouiter ait.l.fin.C.de inoffi.&.l.fin.C.qui teſtamen. fac. q̃ teſtamentum in quaſi caſtrẽſibus factum nõ ſubiacet querelę, eſt intelligendum non ſubiacere in quibus caſibus teſtamentũ etiam in caſtrenſibus factum non ſubiacebat, ſecùs in alijs.quod nominatim p̃bat.C.ſi.de inof.§.in his itaq;.2. Ergo tex. in authent.vt cùm de appel.cog.§.& hoc quidem de parentum. dicens quòd teſtamentum filijſam. in quibus caſibus poteſt teſtari vel rebus, expugnabitur querela, niſi exhæredatio fiat ob cauſas ibi expreſſas, intelligendus eſt in quibus caſibus etiam olim querela contra illud ex alijs plurimis cauſis poterat proponi, nõ in quibus caſibus non poterat, vt id tantũ denuò adiecerit, q̃ hodie faciliùs poſſit teſtamentum querelari quàm olim: quia hodie exhæredatio nõ approbatur, niſi fiat ex grauiſsimis cauſis, olim etiam ex leuioribus. Itaque quo ad ortum querelæ nil eſt innouatum, ſed tantùm quo ad exitum, vt hodie effectũ faciliùs ſortiatur querela, quàm olim. Vides ergo vt doct.qui hanc teſtament.materiam voluerunt corrigere à ſufficiente partium enumeratione, certè minùs ſufficienter partes enumerarunt.

172 *Præteritiõ matris habetur p̃ exhæredatione etiã hodie cum Viglio contra communem licèt non ſit expreſſa cauſa in præteritione.*

Denique hac in re quia ſatis incerta, dubia, & controuerſa eſt, dic vt plenè ſuprà diſſeruimus. Et etiam ſimiliter præteritio matris maternorúmue parentum erga liberos, habetur pro exhæredatione, ideo non vitiat teſtament.§. fin.Inſti. de exhær.libe.

Ampl. etiam in poſthumo matris facto præterito, qualis eſt, q̃ naſcitur poſt factum teſtament.ſi mater habuit ſpatiũ mutandi teſtament.l. ſi mater. in princ. C.de inof.teſtament.

Ampl.in poſthumo matris vero, qualis eſt, qui naſcitur poſt mortem matris, execto ventre. l. poſthumus.§. ſimiliq́ue modo.ff.de inof.teſtament.

Ampl.in filio, quem ſe habere ignorabat.l. ſi inſtituta.§. fin.l. cùm mater.ff.de inofficioſo teſtamento.

Ampl. vt idem econtra in matre præterita à filio.l.cùm filium.C. de inofficioſo teſtament.quam dicunt ſingula.Bart. Iaſo.

Iaſ.& omnes ibi. Nam licèt(inquiũt)habemus plura iura dicentia,quòd præteritio matris erga filium ſit pro exhæredatione, tamen non habemus econtrà præter illam legem.

Limit. niſi præcederet aliud teſtamentũ, in quo eſſent inſtituti filij, quos quia mortuos putabat,aliud teſtamentum fecerat,in quo eos præterierat:nam hoc caſu, quia poſſunt fingi inſtituti in poſteriore, ſuſtinebitur teſtamentum. argu.l. fina.ff.de hæred.inſtit.

Limit.etiam ſi aliud teſtamentum non præcederet, ſi tamen in hoc teſtamento alios filios omnes inſtituerat: tunc enim vt reliquos omnes inſtituit,ita etiam preſumam hunc quoq; inſtituturã fuiſſe, ſi mutare teſtamentum potuiſſet.d.l.ſi mater.2.reſpon.

Limit. hodie quo ad legata. authen.ex cauſa.C.de lib.præt.Idẽ olim cũ per errorẽ præterijt.l.cùm mater.ff.de inof.teſta.

Limit.vt hodie vitietur teſtamentũ,niſi cauſa præteritionis exprimatur. authẽ. vt cùm de app.cog.§.aliud quoq;.ſecundùm opi.cõmunes.Sed Viglius in.§.fi.Inſti.de exhæ.lib.in prin.& Inſti.de inof.teſtam.tenet,q̃ licèt iuſta cauſa præteritionis non eſſet expreſſa,adhuc tamen non vitiaretur teſtamentum. Nam q̃ ibi dicitur non licere præterire, vel exhæredare liberos abſq; aliqua ex cauſis ibi inſertis, non eò pertinet,vt ſi contrà fiat,teſtamẽtum vitietur ipſo iure, ſed vt expugnari poſsit per querelam tam cùm nulla cauſa fuit expreſſa,quod olim nõ erat,quàm cùm expreſſa fuit cauſa,quæ non erat de ibi enumeratis. Quod probatur efficaciter,dum ait, niſi forſan probabuntur ingrati,& ipſas ingratitudinis cauſas parentes in ſuo inſeruerint teſtamento. Cùm enim probatio ingratitudinis agitetur poſtquàm mortuus eſt teſtator, & poſtquàm ponimus pro conſtanti valere teſtamentum, eaq; probatio fit, non quò magis ab initio valeat id teſtamentũ,ſed vt poſtea non infirmetur querela, ita & inſertio earundem cauſarum, nõ quo ad primordialem teſtamenti validitatem, ſed quo ad irreuocabilẽ deſideratur. Et hanc opinionẽ ſemper ſequutus ſum in puncto iuris, vt ſuprà plenius attigimus.

Poſthumus an à fœmina poſsit inſtitui.cõtra cõmunẽ.cũ Decio.

173 Deniq; ſciendum eſt in.l.placet.de lib. & poſth.ff.cum ſeq.enumerari perſonas poſthumos inſtituere valentes: nunc ergo quæritur,an poſthumum fœmina inſtituere poſsit? Et glo.quam doct.ſequũtur in hac dict.l.placet.tenet q̃ ſic.vt concludit Iaſ. ibid. colum.1. quem etiam ſequitur Hierony.Cucal. in additi. ad Decium in.l.fœminæ.de regul.iuris.nume. 49.verſic.34.quod & in dict.l.placet. tenet Aretin. per.l.poſthumus.in fin.prin. verſi.ſimiliq; modo.ff.de inof.teſtam.& per.l.ſed eſt quęſitũ.in.fi.de lib.& poſth. ff.Contrariũ nõnulli tenẽt,Deciusq; vbi ſuprà.quorũ opi.licèt nil boni certè afferant,ſequor. Primò per.d.l.placet.ni deſtruatur.Secundò per.l.3.C.de inof.teſta. vbi mulieri expreſſum eſt ideò ſubueniri,quia in culpa nõ fuit, cùm moriens in puerperio,non habuerit facultatẽ mutãdi teſtamentũ:at in culpa foret,ſi poſthumum inſtituere poſſet. Et cùm id peculiare auxiliũ fœminis accõmodetur,non viris,ſatis inde docemur ipſas caruiſſe remedio inſtituendorũ poſthumorũ, quo fruũtur mares. Tertiò,quia omnes leges de poſthumorũ inſtitutione loquẽtes ſignanter loquũtur in maribus. Quartò induco pro nobis.d.l.ſed eſt quæſitũ (tantũ abeſt,vt contrariã probet ſententiam) nam ibi planè probatur ſententia noſtra ſecundùm veriorem literam, quæ habet (planè) non maximè. Sed & ſi teneremus (maximè) adhuc idem foret. Nam ſi verum foret tam maſculos,quàm fœminas poſthumos poſſe inſtituere, tunc ridicula eſſet dubitatio, vtrùm hermaphroditus eos inſtituere poſſet, cùm caſus omiſſus ſit in diſpoſitione iuris cõmunis. & magis ridicula diſtinctio, vtrùm in maſcu-

in maſculino, an in fœminino ſexu præualeret, cùm vtroq; caſu eadem parq; poteſtas foret. Quintò adduco dict.l.poſthumus. (tantum abeſt, vt contrariam opin. firmet) vbi poſthumus à matre ſimilibusque perſonis ibi expreſsis inſtitutus de iure ciuili adire nõ poterat, ſed etiam de iure prætorio ſecundùm tabul. accipere. quod & probatur pr. Inſtit. de bo. poſ. ergo veriſimum eſſe apparet iure ciuili ff. poſthumũ alienum (qualis etiam eſt filius poſthumus reſpectu matris) nõ poſſe hæredem inſtitui. hoc primò. Poſthumus alienus tam à maribus, quàm à fœminis inſtitui poterat iure. ff. de iure prætorio, vt ſecundùm tabul. haberet. dict. l. poſthumus. dict. pr. Inſtitu. de bon. poſ. hoc ſecundò. Is poſthumus iure nouiſsimo, quod Iuſtinianus primus introduxit, inuenitque, poteſt etiam de iure ciuili inſtitui, & adire. vt. d. pr. hoc tertiò. Vnde cogita, an euanuerit iam remedium d.l.3. vel ſi nõ euanuit, an etiam maribus communicari deberet. Indeq; deriuatur iure. 12. tabularum non fuiſſe in vſu inſtituendorum poſthumorum facultas. Nam mas & fœmina. l. 12. tabularum ex æquabantur in ſucceſsionibus abinteſtato, teſte Iuſtiniano, tam in. l. fin. C. de lib. præt. quàm in. §. ſed hæc quidẽ vetuſtas. de exh. lib. & quia ea lege de ſucceſsione teſtamentaria cautum erat, nil ideo Iuſtinianus de ipſius legis tenore, quæ ab inteſtato vigebat tantùm ad teſtamentarias arguit ſucceſsiones. adde Coraſ. in l. filium quem. in princ. C. fam. herciſ. Tiraquel. in. l. ſi vnquàm. de reuocan. donatio. C. in verb. libertis. nu. 89. vel. 99. Modò ſic, cùm. l. 12. tabularum vſus teſtamẽtorum non eſſet cognitus, nõ potuit fœminis ex illa. l. competijſſe poſthumorum inſtituendorum facultas. hoc quartò. Vnde cogita, an poſtquàm Iuſtinianus poſthumũ etiam alienũ inſtitui permiſit. d. pr. de bo. poſ. Inſtit. per hoc iam fœmina licèt ſuos poſthumos habere nõ poſsit, tamen poſthumum inſtituere poſſit (licèt ante Iuſtinianũ de iure ciuili, vt dixi, non poſſet) quod magis eſt, cùm poteſtas, quæ etiam fœminis competebat tẽpore. ff. de iure prætorio. vt dict. l. poſthumus. iam iure quoq; ciuili cõceſſa fuerit. vt. d. pr. Inſti. de poſ. hoc quintò. facit optimè. l. 3. C. de inof. teſt. Cogita tamen.

Stat ergo ex ſuperioribus, quòd iure vetere duodecim tabularum fœmina nõ poterat poſthumum hæredem ſcribere, hodie autem licèt non ſatis expeditum ſit, tamen magis in hanc partem inclinor vt poſsit.

Verùm poſtquàm egimus de perſonis, quæ poſſunt poſthumum hæredem ſcribere, ſupereſt, vt diſſeramus de effectu teſtamenti, in quo poſthumus hęres ſcriptus ſit.

174 Et primum teſtamentũ tollitur per ſecundum, in quo poſthumos ſcripſit, qui eos habere non poteſt. l. ſi quis poſthumos. in princip. ff. de liberis & poſthum. *Poſthumũ an inſtituere poſsit caſtratus uel ſpado.*

Ratio dubitandi. vt. l. cũ in ſecũdo. & l. 1. ff. de iniuſt. rupt. &. §. poſteriore. Inſti. quib. mo. teſt. infir. &. l. ſi filius qui in poteſtate. ff. de liberis & poſthu.

Timore huius contrarij intel. d. l. ſi qs poſthumos. variatur tripliciter per gloſ. ibi. Nam eſt primus intel. q; licèt difficulter, tñ poterat ſaltẽ cũ difficultate generare. Vnde infertur in fi. glo. mag. ibid. q; ſi nullo modo eos habere poterat, & poſthumos ex ſe natos ſcripſit, nõ valebit teſtam. Idem & nos, quando manifeſta eſſet impotentia, ſecùs ſi occulta.

Dic ergo. Caſtratus non põt poſthumũ ſcribere hæredẽ. l. ſed eſt quæſitũ. ver ſic. ſed ſi caſtratus. ff. de lib. & poſt. nec adoptare. §. ſed & illud. Inſt. de adopt. l. 2. §. illud. ff. eod. nec matrimoniũ contrahere. l. ſi ſerua. §. fin. de iure doti. ff.

Spado, qui ex toto virilitatem nõ amiſit. vt. l. Pomponius. ff. de ædil. edict. ſine dubio poteſt. vt. l. ſed eſt quæſitum. &. d. l. Pomponius. &. d. l. ſi quis poſthumus.

Spado, qui ex toto virilitatem amiſit, ſine dubio poteſt poſthumos inſtituere. Intellige primò in poſthumis nepotibus ſecundùm glo. l. Gallus. per totam. Secũ dò in poſthumis adoptandis. vt. l. certũ. ff. de iniuſt. rupt. in princip. Inſtit. eodem. Non autem in poſthumis ex ſe naſcendis. vt dict. l. ſed eſt quęſitum. ſecundùm gloſſ. Bart. & omnes. & per rationem dubitandi ſuprà ſignatam. Idem & nos, ſi defectus virilitatis erat certus, & manifeſtus, aliàs ſecùs. vt dict. l. poſthumos. ibi, habere non poteſt. & l. ſed eſt quæſitum. ibi, ætas vel ſterilitas. ſic ergo teneo contra primam gloſ. expoſitionẽ in. d. l. ſi qs poſthumos. ibi, non facile, imò idem etiã ſi nullo modo. Tertiò ꝓ nobis, quia ſpado eſt, qui virilitatem amiſit. l. 4. ff. ad. l. Corn. de ſicarijs. ſed ſpado poteſt poſthumum inſtituere. d. l. ſed eſt quæſitum. ergo. &c. Itaq; ſi ſpado, cui teſticuli ſunt radicitus abſciſi, vt ſit indubitatum eum nõ poſſe coire, inſtituat poſthumos ſimpliciter, valet ſine dubio inſtitutio, rumpitq; primum teſtam. ſecundùm ſecundum & tertium intell. d. gloſ. Quòd ſi referat ſe expreſsim ad poſthumos ex ſuo corpore natos, non valet vt dixi in ratione dubitãdi, quia indubitatum eſt ex eo teſtamento hæreditas adiri non poſſe. Quòd ſi reuera teſtator nequeat generare, vel ſenio confectus, vel propter aliam occultam infirmitatem, vel morbũ, tunc & valet inſtitutio poſterior, & reuocat priorem: quia licèt reuera ſecunda inſtitutio non poſsit confirmari aditione, tamen id occultũ eſt, vt nõ tam ius, quàm probatio deficiens infirmet teſtam. Hæc que eſt huius quæſtio. vtilitas, vt ſi teſtatori obijciatur ſe non poſthumos ex ſuo corpore natos habere probabiliter id nil obſit. Et hoc eſt quod gloſſ. dict. l. ſi quis poſthum. in fin. voluit. nam ſenſit, quòd ſecundùm primum eius intellect. quando inſtituit naſcituros ex ſuo corpore, nil valeat inſtitutio, ſi manifeſtum ſit, ꝙ eos non poteſt habere. Sed dum pro ſe allegat. l. ſed eſt quęſitum. ibi magis probatur oppoſitum, dum loquitur de ſpadone, licèt dum loquitur de caſtrato, probet idem quod gloſ. Et ille text. dum loquitur de ſpadone, nego aliter intelligi poſſe, quàm de poſthumo ex nepote naſcituro, vel de arrogato iuxta ſecundum & tertium intellect. gloſ. niſi ſpadonem accipias eum, qui ex toto non abdicatur à generandi facultate, vt. l. Pomponius. & l. ſin autem. ff. de ędilitio edict. vbi probatur ſpadonẽ rectè dici eum, qui ex toto à generãdi facultate abdicatur, & qui non ex toto. Ergo ſpadones, thibiæ, & ſimiles. vt. dd. ll. & l. 5. & 6. ff. de ſicari. quia non ſatis certũ eſt ꝙ generare nequeant, poſſunt poſthumos ſcribere. Quòd ſi certum ſit eos poſſe licèt difficulter generare, tunc omnes fatentur, quòd poſthumos poſsint inſtituere. Si certum ſit, quòd nullo modo poſſunt generare, tũc omnes fatentur, quòd poſthumos inſtituere nequeant. Quòd ſi dubitetur poſſint vel nõ poſsint generare, cùm iſta ſit quæſtio facti, tunc valere inſtitutionem poſthumorum dicemus. Primò, quia in dubio pro teſtamento eſt iudicandum. Secũdò, quia in dubio pro validitate cuiusque diſpoſitionis eſt iudicandum. l. ſi pars. de inofficioſo teſtament. l. quoties. ff. de verborum obligatio.

Poſtremò, quia omnes homines natura habiles creauit ad opus generandi. vt dict. l. ſi quis poſthumos. in princip. ff. de liberis & poſthu. vnde pro teſtatore præſumptio eſt, niſi contrarium certè & indubitatè probetur.

175 Deniq; quæri ſolet, an poſsim inſtituere poſthumum ex ea, quæ vxor eſſe non poteſt. Et dic quòd aut inſtituitur poſthumus ex ea, quæ prẹſentialiter vxor noſtra eſſe poteſt, aut ex ea, quæ nec præſentialiter, nec poſtea vxor eſſe poteſt: aut ex ea, quæ præſentialiter eſſe nõ poteſt, ſed in futurum poteſt, honeſteque ſperatur: aut

Poſthumus ex ea, quæ vxor noſtra eſſe nõ poteſt, quãdo poſsit inſtitui.

aut ex ea, q̃ nec põt p̃sentialiter, & licèt in futurũ posit, tamen non honestè speratur. Primo casu sine dubio valet. §. post humus. Instit. de legat. l. posthumum. ff. de liberis & posthum. Secundo casu sine dubio nõ valet. vt. §. sed si ex ea quam nefas. eodem titul. Tertio casu valet. vt dict. §. fin. & l. filius à patre. §. si quis eo tẽpore. ff. eodem titulo. de liber. & posthu. Quarto casu nõ valet. vt. §. sed si ex ea quę alij nupta. suprà ead. l. si quis posthumos. ff. de liberis & posthum.

Cuius rei ratio ea esse potest, q̃ talẽ institutionem valere quodãmodo contra bonos mores esse videretur. vt in dictis locis tradũt cõmuniter doctores, & præsertim nouissimi in. l. Gallus. in princip. ff. de lib. & post. Simile in pacto de acquirenda hæreditate viuentis, q̃d valere nõ permittitur. vt in. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. l. fi. C. de pact. l. pactum quod dotali. eod. tit. l. pactum dotali. de collat. C. l. fi. ff. de suis & legiti. hæredibus. Quia huiusmodi pactiones illicitæ, & contra bonos mores reputantur, licèt regulariter omnes pactiones admittãtur. l. necnon. §. quod eis. ff. ex quibus cau. maiores.

Indefinita posthumi in stitutio, ut interpretetur.

Deniq; in. l. placet. ff. de lib. & post. placè probatur, q̃ institutio posthumi indefinita trahitur ad omnem posthumum. Intellige ad omnem posthumum ex eadem vxore natum. vt. l. placet. ff. de libe. & post. Secundò etiam ad natum ex alia vxore. vt. l. ideoq;. & dict. l. placet. in fin. Tertiò intellige in exhęredatione secundùm glos. ibidem.

Ratio dubitandi, quia sermo simpliciter prolatus, intelligitur de prima, seu vnica vice. l. voues & hoc sermone. ff. de verb. sig. l. dotis promissio. ff. de iure dot. l. inter socerum. §. fin. de pact. dot. ff. l. si socius pro filia. §. quòd si salua. ff. pro socio. l. fideic. §. si quis decẽ. d̃ leg. 3. l. matrimonij causa. ff. qui & à quibus. l. si quis hæredẽ. C. de inst. & substit. ergo posthumi institutio deberet intelligi de posthumo nato ex primo, non ex secundo matrimonio.

Ratio decidẽdi, quia in fauorabilibus sermo simpliciter prolatus, non intelligitur de prima vice. vt. l. si seruitus. ff. de seruit. vrb. præd. & d. l. si socius pro filia. itaque indefinita ex interpretatione æquipollet vniuersali, nõ solùm inspecto tempore pręsenti, sed etiam trahitur ad futura. quod multùm nota.

Nostra conclusio primò intelligitur vt procedat in posthumo nato, siue ille masculus sit, siue fœmina. arg. d. l. si quis hæredem. facit. l. tres fratres. ff. de pact. ad idẽ. l. cùm inter. ibi, siue in masculo, siue in fœmina. C. de fideicom. libert.

Secundò intelligitur in pluribus posthumis natis. argu. l. cũ inter. C. de fidei. liber. & l. si quis ita. ff. de testa. tut. §. si quis filio. & l. q̃ filiabus. §. 1. ff. d̃ leg. 1. & de leg. 3. l. si plures. & de verb. sig. l. Seruius ait.

Tertiò intellige non solùm in primo fœtu eiusdem vxoris, sed etiam in secundo, vel vlteriore. vt. d. l. placet.

Quartò intellige etiam in posthumo nato ex alio matrimonio. vt ibidem. & in l. ideoq́ue. eodem titul.

Quintò intellige in posthumo non solùm vero, sed etiam ficto, qualis est ille qui nascitur post testament. ante mortem. argument. l. si quis ita. §. fin. ff. de testament. tut. & meliùs in. l. 3. §. nominatim. de iniust. rupt. ff. facit dict. l. 3. §. posthumos.

Sextò intellige etiam in eo, qui tunc tempore testamenti nondum habebat vxorem, vel repudiata erat. dict. l. placet. Ratio dubitandi. vt per Bart. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. in princip. ff. de verbo. per. l. secundã. ff. de stat. hib. Item secunda ratio dubitandi. vt. l. si quis posthumos. in fi. princip. ff. de lib. & posthum.

Septimò idem in eo, qui per ætatem non potest generare. vt. l. sed est quæsitum. 1. respon. ff. de liberis & posthum.

Octauò idem in eo, qui per infirmitatem perpetuam non potest generare. vt ibidem.§.spadonem.

Nonò idē in eo, qui generare non pōt p temporalem infirmitatē. l. si quis post humos. in princip. ibi, temporale vitium. ff. de liberis & posthum.

Et per. d. l. placet. patet, q̄ (vt superiùs visum est) omnis masculus potest posthumum instituere. Intellige primò in viro vxorato. vt ibidem. Secundò in non vxorato. vt ibidem. Ratio dubitandi. vt per Bart. colum. 8. in fin. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verborum obligation. Tertiò in eo, qui vxorē mutauit. l. ideoque. ff. de liberis & posthum. Quartò in eo, qui per ætatem generare non potest. l. sed est quæsitum. l. si quis posthumos. in princip. eodem titu. Quintò in eo, qui per infirmitatem temporalem nō potest generare. l. sed est quæsitum. §. spadonē. eodem titul. Sextò idem si sit infirmitas temporalis. dict. l. si quis posthumos. ibi temporale vitiū. Octauò intellige idem in muliere. vt in glos. 2. dict. l. placet. Nonò intellige tā in posthumo nato, quàm in posthuma. argumen. l. si quis ita. de testament. tut. ff. Decimò nō solùm si vnus nascatur, sed etiam si plures. argument. l. cùm inter. C. de fidei. libert. Limi. vt non procedat in castrato. l. sed est quæsitum. ff. de liber. & posthum. nec in posthumo naturali tantū secundùm Ias. in dict. l. placet. num. 16. de quo per Soci. in dict. l. sed est quæsitum.

176 *Exhæredatio posthumi indefinita trahitur ad omnem posthumum contra communem.*

Et quando plures nascuntur, dubium est. Quo casu in glos. final. dict. l. placet sunt variæ opin. Nam alij tenent, quòd si plures nascātur, primus tantùm videatur exhæredatus, alij præteriti. Et ista est communis. vt per doct. ibidem. Secunda opin. quòd omnes videantur præteriti. argumento. l. 2. suprà eod. quam tenet Angel. in. l. 3. §. nominatim. ff. de iniusto rupt. Tertia opin. quòd omnes videantur exhæredati. Hanc tenet glos. & Bart. ibidem. Teneo, quòd omnes videantur præteriti. vt dict. l. secunda. expressiùs in l. 1. §. sed & si incertum. ff. de vētre in pos. mitt. vbi in exhæredatione quia odiosa, non fit interpretatio, vt masculinum cō cipiat fœmininū. Sic ergo non fiet interpretatio, vt indefinita contra proprietatem verborum in singulari prolata trahatur ad pluralem. Tertiò, argumento. l. inter illam. ff. de verborum significatione. l. vbi numerus. de testibus. ff. Quartò, argumento. l. duo sunt Titij. ff. de testament. tut. facit. l. cùm inter. de fidei. liber. C. Quarta fuit opin. vt nati ex illa vxore videantur exhæredati, secùs si ex alia nascantur. quam tenet Imol. ibidem. Tenēdo nostram opin. ad. l. 3. §. final. ff. de iniusto rupt. respond. quòd sine dubio procedit, quando vnus tantùm natus est secundùm Paul. in. l. secunda. in fin. ff. de liberis & posthu. & in dict. l. placet. in fin. Quòd si plures nascantur, tunc vitiatur exhæredatio secundùm eum. Ergo dico, quòd tunc exhæredatio non tam malè facta, quàm nullo modo facta videtur, quia vnus tantùm fuit exhæredatus, nec apparet de quo senserit. ergo. &c. vt dict. l. secunda. simil. in. l. commodissimè. ff. de liberis & posthum. Ad dict. l. 3. §. final. respond. quòd ibi tractatur, quando exhæredatio videatur nominata. Respond. quòd nominata videtur, siue fiat vniuersaliter, putà quicunq;. siue indefinitè, puta posthumus. &c. An autem illa exhæredatio ex capite ambiguitatis possit vitiari, ibi non tractatur. Et puto, quòd si fiat per nomen vniuersale, quicunq;. non vitietur. Idem si per collectiuum, puta venter. vt ibidem. Secùs si ita, ex Seia natus. vel ita, posthumus exhæres esto. Sed magis est, vt siue vniuersaliter, siue collectiuè, siue indefinitè fiat, exhæredatio nec possit vitiari ex capite ambiguitatis, nec etiam ex defectu nominationis. Licèt aliud in filijs natis. Nam differentiæ ratio est, quia ex filijs natis alij potuerunt

esse

eſſe grati, alij ingrati: at in poſthumis par ratio eſt in omnibus, ergo. &c. Præterea id multùm ſuadet dict. §. nominatim. d. l. 3. &. §. poſthumi. in fin. Inſtit. de exhæredatione lib. Fallit, quando in indiuiduo, & ſpecificè fit exhæredatio. vt. §. ſed & ſi incertũ. Pro nobis etiã facit. l. 1. §. toties. & §. ſed & ſi incertum. &. §. quare. §. ſi ita. & §. ſed & ſi ſub cõditione. &. §. per cõtrariũ &. §. ſed & ſi quis ventrẽ. ff. de ventre in poſ. mit. Et ſic tenenda eſt op. gl. & Bar. in dict. l. placet. vt indefinita exhæredatio ad poſthumos relata, & in numero ſingulari prolata, referatur, & æquipolleat vniuerſali. vt ſi dixi, Poſthumus q̃ mihi naſcetur exhæres eſto. tunc etiam ſi plures naſcantur, exhæredati videãtur. licèt magis communiter contrarium teneatur.

177 *Intellectus l. commodiſſimè. ff. de libe. & poſt.* Enimuerò videndum eſt cùm non ritè inſtitutus habeatur pro præterito. l. ſi in adoptionem. §. idem puto. ff. de cõtra tabul. qualiter poſthumus inſtituendus ſit. Et præmitte, q̃ agnatione poſthumi rumpitur teſta. aliquãdo ex capite omni modæ præteritionis. vt. §. poſthumi. Inſt. de exhæred. lib. Aliquando ex capite deficientis conditionis. vt ſi cond. ſub qua fuit inſtitutus, ſe nondũ nato defecit. gl. in. l. cùm poſthumus. ff. de lib. & poſt. argum. d. l. &. l. poſthuma. eod. tit. &. l. commodiſ. eod. tit. Tertiò ex capite conditionis pendẽtis. vt. dd. ll. Tũc ſic, licèt per. l. quoniã in prioribus. C. de inof. teſt. ſublatum ſit caput tam cõditionis deficientis, quàm pendentis, tamen nõ fuit ſublatũ caput omnimodæ præteritiõis. vt expreſſim ꝺclaratur in. l. omnimodo. in fin. pr. C. de inof. teſtamẽ. ſed in terminis. d. l. cõmodiſsimè. qui in eo caſu naſcitur, qui non eſt teſtamento comprehẽſus, omnimodo preteritus fuit. ergo. &c. facit. l. nuper. ff. de leg. 3. l. ea tamen adiectio. eod. titul. Idq; recipiendum eſt quo ad proprietatem verborum. Sed tamen de interpretatione magis eſt, vt in terminis. l. fin. C. de poſthum. hær. inſtitu. dicamus, quòd etiam ſi teſtator dixiſſet, Inſtituo poſthumum, qui mihi poſt mortem meam, vel ſi mihi poſt mortẽ meam naſcetur. (licèt non adiecerit infrà decem menſes proximos morti meæ) tunc etiam in vita natus hęres exiſtat. quia præſumo illa verba (qui poſt mortem meã naſcetur) adiecta, vt intelligeretur, quòd ſi viuo teſtatore naſceretur, ipſe mutato teſtamento eũ inſtituturus erat. Idem ſi dixit, Poſthumũ qui viuo me naſcetur. quia id præſumo dixiſſe, eo quòd de nato poſt mortem ſuam malè ſuſpicaretur: vnde ſi natus filius teſtatoris intelligatur, magis eſt vt ei ſubueniatur. argumento. l. primę. §. idem ait. ff. de ventre in poſſeſ. mitt. Itaq; nec excluditur ex capite cond. defectæ, quia id eſſet præter voluntatem teſtatoris. Nec ex capite ſuſpicionis teſtatoris, quia ea ſuſpicio reijcitur. per. l. ſed certè. cũ dixit teſtator, Poſthumus q̃ poſt mortem meam naſcetur hæres eſto. ideo hãc poſthumi inſtitutionem contuliſſe poſt tempus mortis ſuæ videri poteſt, quia ſi is poſthumus ſe viuo naſceretur, cogitauit ſe teſtament. mutaturum, eumq́ue ſe hæredem facturum: & licèt alio modo fortè eũ hæredem faceret, in maiori fortè, vel minore portione, vel fortè in pari portione, tamen cùm teſtator potuerit variare, & poſthumus ſe viuo natus ſit, videretur q̃ cùm is poſthumus nec fuerit teſtamento comprehenſus, inſpecta proprietate verborũ, nec inſpecta mente teſtãtis non certũ ſit an eo caſu, quo poſthumus naſceretur viuo adhuc teſtatore eadẽ menſura honorãdus eſſet, & tũc certè periculoſũ videtur, q̃ ead. portio huic poſthumo attribuatur, qui viuo teſtatore naſcitur, quę aſſignata fuit poſthumo qui poſt mortem naſceretur. Niſi fortè reſpondeas, quòd & in terminis. l. 3. C. de inof. teſt. eadem incertitudo erat, & nihilominus q̃ indubitãter preteritus fuit, habetur q̃ inſtituto. Nã ibi mater, quæ oẽs

filios hæredes ſcripſerat, in puerperio alterius filij deceſsit, ſicq; facultatē teſtamēti mutandi non habuit, & is filius licèt reuera p̄teritus fuerit, habetur p̄ inſtituto.

178 *Præteritio filijut uitiet teſtament.*

In ſumma per filij prętéritionem à ſui primordio vitiatur teſtament. de iure ciuili. vt. l. inter cætera. & l. penulti. & fina. ff. de liberis & poſthumis. l. 1. l. 3. §. ex his. ff. de iniuſt. rupt. l. 1. §. fina. ff. ſi tabul. teſta. nullæ ext. in princip. Inſtit. de exhær. lib. l. ſi filius qui in poteſtate. ff. de lib. & poſthum. Et id teſtamentum non cōualeſcit inſpecto iure ciuili, licèt is filius viuo patre decedat. vt dict. l. ſi filius q̄ in poteſtate. Simil. in. l. 2. C. de poſthum. hær. inſtit. & in princip. Inſtit. eod. l. Gallus. §. idem credendum. ff. de liberis & poſthu. Acoſta pagin. 24. in dict. l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. Et id teſtamentum non conuale ſcit inſpecto iure ciuili, licèt poſt mortē patris decedat, vel repudiet filius ille prę teritus. l. filio præterito. de iniuſt. rup. ibi, ex bono & æquo. Item quia res vno iure extincta, eodem iure non conualeſcit. l. qui res. §. aream. de ſolut. ff. l. inter ſtipula. §. ſacram. ff. de verborum. Item quia impediretur tranſmiſsio, quam filius ille teſtamento nō reſciſſo faceret. vt. l. 3. C. de iure delib. Quòd ſi poſthumus præterea tur, tūc id teſtam. ab initio valet iure prætorio, vt dixi. & filio mortuo viuo patre datur ſcripto ſecundū tab. arg. l. poſthumus. in pr. ff. de ini. rupt. Et verſi. idem & circa. intelligo, q̄ ad effectum validandorum legatorū id teſta. valeret, etiam ſi ſcriptus poſſet rem abinteſtato auferre repudiatione ex teſtamēto facta, per quā ſecūdùm tab. non rūpitur ſuperius teſtam. ſecūdū Cuma. n. 26. in dict. l. ſi filius qui in poteſtate. ita intelligo. d. l. ſi filius q̄. Qd̄ ſi poſt mortē patris filiꝰ moriatur, ſcripto ſecundū tab. non datur. arg. l. fi. C. de contra tab. & d. l. poſthumus. à cōtrario ſenſu. Ratio, quia ſpectādi ſunt qui cōtratabulare poſſunt, nec antè ſecūdū tab. executioni mandabitur. ff. de ſecundū tab. l. 2. §. ſpectādi. Secūda ratio, quia aliàs impediretur trāſmiſsio, quā poſthumus natus faceret. Quòd ſi poſthumus repudiauit, tunc ſtatim datur ſcripto ſecundùm tab. arg. d. l. filio prętérito. Ratio, quia tūc ceſſat tranſmiſsio. vt. l. vn. §. ſi tamen hęreditatem non recuſant. de his qui ante apert. tabulas. C.

179 Deniq; illud dubiū eſt, cū hodie prętéritione filij f. vitietur teſtam. ipſo iure nō ſecùs, quàm præteritione filij f. l. fi. C. de libe. præt. ſi ſoror mea fecit pactum cū iuramento de non ſuccedendo patri meo, qd̄ valet. vt cap. 2. d̄ pact. in. 6. an tale teſtamēt. in quo hæc filia renūtians eſſet præterita valeret, an verò eius præteritionis cauſa de iure ciuili nullū eſſet, & per hoc res ad cauſam inteſtati reduceretur, licèt ipſa in tali ſucceſsione abinteſtato ſuccedere non valeret propter ſuam renuntiationem. arg. d. cap. quanuis. de pactis. lib. 6. vt ſic abinteſtato hęreditas patris inter reliquos fratres diuideretur.

Præteritio filij f. qui iuramento renūtiauit an firmet teſtamentum.

180 Id quod tāgit Cuma. in. l. ſi filius. ff. de lib. & poſt. Teneo, q̄ etiā ſi ſorores meæ renūtiauerint legitimæ ſucceſ. cū iuramēto, tamen adhuc non valuiſſet patris mei teſtam. niſi nobiſcū & eas inſtitueret, ſaltem in ſua dote pro eis monaſterio data, vel in alia minima re. Moueor, quia renūtiatio iurata eò pertinet, vt renuntiās nō poſsit teſtam. infirmare, ſeu impugnare querela, vel cōtra tab. bo. po. nō eò, vt magis ab initio valeat teſta. Prętérea ſi filiæ renūtiātes inſtituerētur, nō dubiū, quin ſine aditiōe iure ſuitatis hęreditatē acqrerēt. arg. l. ſi patronus nō aluerit. ff. de bo. lib. iuncta. l. Pap. §. ſi ex cauſa. ff. de inoffi. teſt. ergo. &c. Ergo ſi hodiè nepos in poteſtate ex filio emācipato præteritus eſſet, non dubito, quin nullū ſit teſta. vt tenuit gl. l. Gallus. §. & quid ſi tantū. ff. de lib. & poſt. ſecundū q̄ refert Cuma. vbi ſuprà. contra quē teneo. Quia emācipatus ex teſtamēto non adſimilatur ſuis, ſed & licèt ſuis abinteſtato aſsimileturquo ad ſuccedendi

§. filium.

dendi poteſtatem, nõ tamen quo ad modum ſucceſsionis. Infero contra communem, quòd non eſt correctus titulus de coniungendis cum emancipat. liberis. Nam ſi ponam nepotem in poteſtate ex emancipato inſtitutum ex aſſe, tũc emãcipatus præteritus nepoti iũgitur, eiq; virilem partem hæreditatis aufert. Idem & contrà ſi emãcipatus fuit ex aſſe inſtitutus præterito nepote, nam is iungitur patri. Ab inteſtato autẽ non dubito quin ceſſet differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis, non ſolùm quo ad poteſtatem ſuccedendi (vt tam emancipati, quàm ſui poſsint ſuccedere) ſed etiã quo ad prælationem, vt emancipati, qui ſunt gradu priores, præferantur ſuis remotioribus, ficq; nepoti ſuo ex filio emancipato ipſe emancipatus præferatur. vt patet in.d.§.nullam verò. in authen. de hær. ab. Infero, quòd in ſtatuto, q̃ ſtantibus maſculis. &c. fœminę poſſunt pręteriri. quia per tale ſtatutum iura ſuorum fœminis adempta ſunt, ſaltem in ſucceſsione ab inteſtato, & contra teſtamen. Sed non ita in ſucceſsione ex teſtamento. Nam vt ſi cum filio nepotẽ ex eo inſtituas, vterque neceſſarius foret. l. qui in aliena. §. interdum. de acquiren. hæred. ff. ita. &c. ergo ſi viuo patre omnes maſculi morerẽtur, non dubito, quin fœminæ ſuæ hæredes patri eſſent. Idem ſi maſculi exhæredati deliberante hęrede morerentur, nam poſtea fœminæ pręteritæ ſuę efficerẽtur ab inteſtato. argumento. §. cùm quęritur. Inſtitu. de hære. ab. vt tales fœminę dicãtur ſuę aptitudine, non actu, ſicut & nepotes ex filio viuo. Quid ergo ſi omnes maſculi exhęredẽtur, & poſtea illis mortuis hæreditas adeatur? Teneo q̃ fœminę prætęritæ querelabunt. nã ſtatutum ita demũ hęreditatem paternam fœminis ademptam voluit ſi maſculi ſuccedant. argumento. l. ſi iure. ff. de lega. 3. l. ſi me in vacuam. ff. de acq. poſſ. & ceſſante fauore maſculorum, debet ceſſare fœminarum excluſio. Ad. l. ſi quis filium. C. de inoffi. teſtamen. reſpon. quòd excluſis filijs exhæredatis, excluduntur nepotes, qui habent cauſam ab illis. Aliud in filijs fœminis, quibus ex perſona ſua competit ius. Quid autem ſi hæreditas adeatur viuis etiam filijs? Tunc ſi fœminę per querelã reſcindant teſtamen. vel per ius dicendi nullum, vel contra tabu. ea reſciſsio ſolis maſculis proficiet. argumẽ. l. poſthumus §. 1. de inoffici. teſta. erit ergo venale. &c. argumen. l. filium. §. ex hæredatio. de contra tab. ff. Magis tamẽ eſt, vt hoc caſu prętęritione fœminarum ſit nullũ teſtamẽ. quia ſub hac tacita conditione poſſunt præteriri, ſi maſculi admittãtur, tacitaq; condi. parem vim habet, ſicut expreſſa. d. l. ſi me in vacuam. ergo ab inteſtato hæreditas dabitur maſculis, conſequẽturq; per fœminas, quod per ſe non poſſunt. Nec abſurdum, quòd ad vtilitatem alienam proſint fœminæ, non ſuam. Nã & ſi nepos in poteſtate ex filio emancipato prętereatur, nullũ erit ipſo iure teſtamẽ. quę nullitas ſoli emancipato ab inteſtato ſucceſſuro proderit, non etiam ipſi nepoti. Quod dic, vt. l. qui repudiãtis. ff. de inofficio. teſtamen. & vi. Bart. in. l. Gallus. §. & quid ſi tãtùm. ff. de lib. & poſth. &. §. ſed noſtra. Inſti. de ſucce. liber. & vi. omnino ſuprà num. 12. cum pl. ſequent. prętertim quo ad intellectũ. d. §. filium. & dict. c. quanuis pactum. de pact. lib. 6.

Deniq; hac in re præmitte, quòd ſolis filijs, qui & maſculi ſunt, & in primo gradu priuilegij loco datum erat iure veteri vt inſtituẽdi eſſent, aut nominatim ex hæredandi, ne eorum prętęritio teſtamẽtum ipſo iure nullum redderet: in nepotibus verò ex filio etiam ſi in poteſtate eſſent & primum locum tenerẽt patre demedio ſublato diuerſum ius erat, nã poterant præteriri, & poterãt inter cæteros exhæredari, quinimò etiam poterãt ſub quauis conditione inſtitui. Idemq; in filiabus fam. quę ſimiliter poterãt ſub qua

uis conditione inſtitui, & poterant inter cæteros exhæredari, & poterãt omnino præteriri. Itaq; liberorũ nullus erat, præter ſolum filium fa. qui à filio fa. non differret, tam in inſtitutione, quàm in exhæredatione, & etiam in præteritione. nam omnes liberi præter filium fam. poterant omnino impunè præteriri, licèt filius fa. non poſſet. Item omnes poterãt longè faciliùs ſub quauis conditione inſtitui, licèt filius fam. non poſſet niſi tantùm ſub conditione poteſtatiua. Item omnes ſimiliter poterant inter cæteros exhæredari, licèt filius fam. exhæredari non poſsit, niſi nominatim. vt plenè diſſerimus ſuprà. §. 10. ſuper interpretatione. l. quoniã in prioribus. C. de inofficio. teſt. vlt. part. quæſt. 1. vel. 2. per. l. fi. C. de liber. præt. & in fin. princi. Inſti. de exhęr. lib. l. ſuus quoq;. in princi. l. ſed & ſi conditioni. §. nepotes. ff. de hęr. inſt. l. ſi quis hæredem. C. de inſt. & ſubſt. l. filium. ff. vbi pupillus educari.

181 *Edictum de cõiungẽdis non ex toto ſublatũ eſt. cũ cõi contra Eman.*

Ergo ſi habebam filium emancipatũ & nepotem ex eo in poteſtate retentum, nepotemq; hæredem inſtitui, tunc emãcipatus præteritus nõ poteſt accipere cõtra tab. bo. poſſ. ad vniuerſam hæreditatem nepoti inſtituto auferendam, ſed tãtùm ad virilem partem auferendam. l. 1. in princi. ff. de coniungendis. quæ in hac ſpecie correcta non eſt. vt reſoluit Alex. in. l. fi. col. fi. ff. de liber. & poſth. Lancelotus Galia. num. 48. in. l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. eod. titu. & eſt communis ſententia ſecundùm Emanuel. ibidem pag. 160. Quia edictum de coniungendis licèt non procedat, & ſit correctus quando paterfa. inteſtatus deceſsit, tamen correctus nõ reperitur quãdo fecit teſtamẽtũ validũ in ſui primordio & creatione. Nec dubium eſt, quin etiam hodie præteritione filij emãcipati ſi iuſta cauſa expreſſa ſit, non vitietur teſtamentum, vt tenuit gloſ. in authẽ. de hæredibus & fal. §. exhæredatos. in verbo, noluit. quæ cõmuniter app. eſt. vt per Iaſ. in. l. fi. C. de cõtra tab. nu. 18. Alexan. in. l. in ſuis. ff. de liber. & poſth. num. 12. vbi Iaſ. col. fi. in fin. & Angel. de Perig. ibidẽ in quæſt. fi. nu. 5. Iaſ. in auth. non licet. col. pen. verſic. 7. & in authen. ex cauſa. col. 3. C. de lib. præt. vbi Bart. & alij num. 12. Iaſ. in. l. ſi mater. in princi. num. 5. poſt Paul. ibi. qui hanc dicit communem ſententiam. ff. de vulgar. Crottus in. d. §. & quid ſi tantùm. nu. 52. vbi Emanuel pagi. 160. Corn. num. 18. in. d. authen. ex cauſa. Vnde in hac ſpecie cùm pręteritione emancipati cum iuſtę cauſæ expreſsione teſtamentum valere non deſinat, edictum de coniungendis locum habere non deſinit, licèt ſi paterfam. teſtamẽtum non feciſſet, vel minùs ritè teſtatus fuiſſet, vel alio quouis modo inteſtatus deceſsiſſet. vt princip. Inſt. de hęreditatibus ab inteſtato. l. 1. ff. de ini. rup. tunc illud edictum ceſſaret. vt in authen. de hæredibus ab inteſtato venientibus. §. nullã verò. l. meminimus. C. de legit. hęr. Itaq; licèt in ſucceſsionibus ab inteſtato ceſſet edictũ de coniũgendis cũ emancipato, tamen in ſucceſsione ex teſtamento tale edictum non ceſſat, quale eſt in ſpecie noſtra. Licèt contrarium nouiſsimè tenuerit Emanuel vbi ſuprà, cuius rationem refutare cuiuis difficile nõ erit. Pręterea etiam ex alio capite portio nepotis conſeruabitur, nempe ex edicto de leg. pręſt. bo. po. cõtra tab. petita. nam conſeruatur portio hæreditatis nõ ſecùs, quàm legata. vt in. l. 1. & in. l. filium. §. ſed & cùm portio. ff. de lega. pręſt. Qua de re per Emanuel. vbi ſuprà. Fulg. in. l. 1. C. de bo. poſ. contra tab. Alexan. in authen. ex cauſa. col. penul. C. de lib. pręt. Galiaula in. d. §. & quid ſi tantùm. num. 48.

Emancipati præteritio cum expreſsione iuſtæ cauſæ nõ uitiat teſtam.

182 *Emãcipatus & filiafa. ſub cõditione exhæredarinõpotẽrãt. cũ cõi cõtranouiſ.*

Illud autem dubium eſt, ſi emancipatus inſerta legitima cauſa fuerit ſub conditione exhęredatus, & pendente adhuc cõditione teſtator deceſſerit, an teſtamẽtum valeat? Et Emanuel vbi ſuprà tenuit exhęredationem valere. Nam licèt regulariter

lariter exhæredatio ſub conditione fieri non poſsit.l.3.§. purè.ff.de lib. & poſthu. tamen illud procedit in exhæredatione liberorum, qui ſunt in poteſtate. Aliud autem eſt in exhæredatione extraneorũ, ſeu emancipatorum,qui vt omnino poterant præteriri olim, & etiam hodie expreſſa legitima cauſa, ita & lõgè faciliùs poſſunt ſub quauis conditione exhæredari.ita probat text.elegans in.l. paterfa. teſtamento.ff.de hære.inſti.Quod procedit de iure communi.Iure tamen Regio emancipatus ſub conditione exhęredari non poteſt nõ magis,quàm ſi eſſet in poteſtate. Ita tenet Emanuel. vbi ſuprà per tex.in.l.3.in fi.titu.7. par.6.cuius verba.E qualquier a quié deſheredaſſen deue ſer deſheredado ſin ninguna condició. Sed certè illa verba generaliora non ſunt, quàm verba tex.in.d.§.purè.vnde vt.d.§. purè. impedimento non eſt, quominus extraneum,vel emancipatum exhæredari poſſe ſub conditione dicamus:ita quoque.d.l.3.ſimiliter impedimento nõ erit. Sed illa lex.3. in princip. magis vrget, dũ ait. ciertaméte nombrando lo por ſu nome, ò por ſobrenome, ò por otra ſeñal cierta deue el teſtador deſheredar a qualquier de los que deſciéden del, quier ſea varon,ò quier ſea muger, ò ſea en ſu poder ò nõ. Vbi apparet certo iudicio liberos exhæredari oportere,ſiue illi in poteſtate ſint, ſiue emancipati.certo autẽ iudicio exhæredatus non videtur, qui ſub conditione exhæredatur.vt in.l.ſub conditione. ff.de contra tab.Et ita tenent cõmuniter docto.in.d.§. purè.dum dicunt, quòd exhæredatio ſub cõditione fieri nõ poteſt, quia certo iudicio fieri debet. Et ſic iure Regio per verba ſuperiùs expenſa tenendum eſt,quòd etiam emancipatus ſub conditione exhæredari non poſſit. Sed & in terminis iuris communis verior & receptior op.eſt in.d.§.purè.quòd etiam emancipatus non poſſet ſub conditione exhæredari.vt in. d.l. ſub conditione. niſi priùs eſſet inſtitutus, quo caſu ſub conditione exhæredari poſſet. & ita procedit.d.l.paterf.teſtamento.licèt contrarium voluerit Emanuel in.d.§.&quid ſi tantùm.pagi.103. Vnde apparet eundẽ erraſſe, dum vult, quòd filiaſa.& nepos in poteſtate retentus poſsint exhæredari ſub conditione, quod apertè eſt contra dict.§.purè.& contra dict.l. ſub conditione.& contra.d.l.3.ergo talis exhęredatio pro prętéritione habebitur.vt in.l.nõ putauit.§.non quæuis.ff.de contra tab.

Intel.l.3.tit. 7.par.6.

183 Illud autem notãdum eſt, quòd licèt exhæredatio videatur fieri oportere per expreſsionem trium nominum.l. 1.ff.de liber. & poſthum. neq; expreſsio vnius nominis ſufficeret, niſi per vnum tãtùm poſſemus eſſe certi,non ſecùs,quàm per tria nomina.vt tenet gl.fi.in.d.l.1. quam ſequuntur ibi Bar.Bal.Angel.Albe.Imo. Cuma.Areti. Alex.Socin.& Iaſ.num.27. qui volunt, ꝙ ſi per expreſsionem vnius tantùm nominis fieret exhæredatio, tũc vitioſa eſſet, ſi incerta eſſet perſona filij exhæredati, & haberetur pro prætéritione.vt in.d.§.non quęuis.quaſi pro forma exhæredationis plurium nominum expreſsio deſideretur: tamẽ in contrarium eſt veritas, vt pro forma exhæredationis neque plurium nominũ, neq; etiã vnius nominis expreſsio iure Regio deſideretur, pro forma inquàm exhæredationis, ſed tantùm pro probatione, & demõſtratione perſonæ exhæredatæ. vt eſt text.in dict.l.3.titu.7.part.6. Idemq́; eſt etiam de iure cõmuni, vt cõtra cõmunem ſententiam diſſerimus ſuprà num.52.Quæ ſententia noſtra in iudicando & conſulẽdo tenenda eſt iure non ſolùm Regio, ſed etiam communi: quia non dubium eſt, quin authoritas.d.l.3.lõgèverior,certior, & grauior haberi debeat dum ius cõmune ita interpretatur, quàm authoritas eorum, qui communem ſententiam huic interpretationi aduerſam tuentur.

Exhæredatio iure Regio & cõmuni deſiderat adſolã probatio nẽ expreſsionem plurium nominum nouã opin.

Vidimus qui poſſent poſthumos inſtituere,

184 ſtituere,nunc ecõtrà videndum qui poſt humi poſsint inſtitui.Dic ꝙ nepotes poſt humi ante Gallũ non poterant hæredes inſtitui.Suadetur ex verb.induxit.l. Gallus.in pr.ff.de libe.& poſth.Quod intelli ge viuente filio,nam poſt eius mortẽ pu to ꝙ etiam ex lege duodecim tabularum poſſent inſtitui ſecũdũ cõem. vt per Laſ. col.2.in.d.l.Gallus. in pr.Tũ,ꝙa illi in omnẽ euẽtũ ſe ſuos hęredes futuros cognoſcebãt.arg.l.vẽtre.ff.de acq.hær.arg.l.2.§. ſi ſub cõd.l.ſi ſub cõditiõe.l.hi demũ.ff.d̃ ſecundũ tab.l.3.§.ſi ſub ea.de cõtra tab.ff. Tũ etiã, quia maior neceſsitas tunc erat, quàm ſi filius adhuc viueret,cùm prẽter ordinem naturæ ſit,ꝙ viuo teſtatore eiꝰ filius moriatur.l. nã & ſi parẽtibus. ff.de inoffi.l.ſcripto. in fi.ff.vnde lib. Vnde ſi intellexeris,quòd etiam per legem duodecim tabularum data fuit poteſtas poſt humorũ inſtituendorũ non ſecùs,quàm eorum,qui iam nati erant,cõſequens eſt intelligere idem iuris fuiſſe in nepotibus ex filio præmortuo, quod foret in ipſo filio adhuc in ventre matris conſtituto.

Poſthumus nepos ante Gallũ inſtitui non poterat, niſi cùm à nemine præcederetur cum communi.

185 Stat igitur,ꝙ poſthumus alienus hęres inſtitui nõ poterat ante Gallũ.expreſsiùs in.l.pe.de leg.1.quod expeditiſ.ſecũdùm oẽs.Sed illud dubitatiſ.quis nã alienꝰ poſt humus dicatur.Reſp.ex emãcipato filio conceptus nepos ſine dubio dicitur alienus poſthumus.§.poſthumo.verſ.ideoq; de leg.Inſt.Idẽ in poſthumo cõcepto ex filia etiã in poteſtate. Inſti. de patr. pot.§. fi.Quid ergo ſi nepos ſit cõceptus ex filio in poteſtate?Et tunc ſi is filius iã tẽpore teſtaměti erat emãcipatus licèt nepos eſſet cõceptus ante emãcipationẽ,ſi tamẽ fuit natus poſt emancipationẽ,putò ꝙ erit in poteſtate patris,nõ aui .arg .§. qui igitur. ibi, naſcitur.Inſti.de patr.poteſta.& quia is nepos ante ſui ortũ non fuit in aui poteſtate.l.fi.de aſsig.lib.l.fi.de coll.bo.ff.tẽpore autẽ natiuitatis in domo patris,non aui reperitur, ergo eius familiã ſequitur. facit.l. nã ciuũ .ff. qui ſunt ſui vel alieni iur.Quid ſi nepos & cõceptus,& natus ſit viuo auo,quo caſu poſt patris emãcipationẽ remanet in aui poteſtate? Et qui dẽ ante Gallũ nõ poterat inſtitui.arg.§.& quid ſi tãtùm.l. Gallus.Intellige ꝙ anteq̃ naſceretur inſtitui nõ poterat,ergo remanet ſolus ille caſus indeciſus, cùm filius vxore pugnãte deceſsit,an is poſthumus qũiã tẽpore teſtaměti ſe in oẽm caſum ſuũ hęredẽfore auo cognoſcit,poſſet inſtitui ante Gallũ,is.n.alienus eſt eo reſpectu,ꝙ nõ ex noſtro corpore natus ſit.Dic ergo cũ quæritur,an poſthumꝰ nepos ſuꝰ auo propriúsue poſthumus an alienus dicatur. Quòd aut loquimur in nepote ex filia aut ex filio in adoptionẽ dato:aut ex filio emãcipato: aut ex filio in poteſtate, & fac regulã. Poſthumus proprius ſuúsue ille dicitur,qũ tẽpore teſtaměti natus ſtatim ſuus hæres auo fieret, rũperetq; præteritus teſta.§.poſthumo. Inſt. d̃ leg.verſ. Eſt aũt alienus poſthumus, q̃ natus inter ſuos hæres teſtatori futurus nõ eſt. Cõfirma p.l.pe.de leg.1.iũcta.l.Gallus.in pr.& §.idẽ credendũ.&.§.& quid ſi tãtùm.& p totã.in qua poſthumus alienus dicitur, qui ex filio in poteſtate ſuperſtite conceptus eſt,licèt tẽpore fortè natiuitatis primũ locũ teneret moriẽte filio, dũ ipſe in vtero geſtabatur.Aſtringe.vt.d.§.poſthumo.ibi.ideoq; ex emancipato filio cõceptus nepos extraneꝰ erat poſthumꝰ auo. vbi innuitur, ꝙvt extraneꝰ ſit,oportet ꝙ eius pater eſſet iã emãcipatus tẽpore quo cõceptus fuit nepos.Ergo ſi eo tẽpore nõ dũ emãcipatus fuiſſet,tũc licèt filiꝰ viueret tẽpore teſtaměti,nepos ſuꝰ poſthumꝰ nõ alienꝰ auo diceretur,ſi tẽpe natiuitatis primũ locũ teneret.Quod veriſſ.poſt Velleiũ,q̃ in.l. Gallus.§. nũc d̃ lege.induxit, vt tẽpus tãtùm naſcẽdi, nõ teſt.faciẽdi inſpiceretur.ergo antea cõtrariũ obtinebat. Sicq; ex lege.12. tab.is ſolus poterat inſtitui,q̃ iã tẽpore teſtaměti à nemine p̃cedebatur,ne aliàs d̃functo imputaretur cur teſtam.feciſſet cõtra.l.poſthumꝰ.in pr.de inof.

Poſthumus olim inſtitui nõ poterat,à quo paulatim receſſum fuit.

inof.teſtam.ff.Quę ratio ceſſabat in poſt humo,qui tempore teſtaméti pręcedeba tur à patre,cùm patre poſtea à patria po teſtate morte,vel alia róne ſubducto, te ſtator poſſet regulariter teſtamétũ immu tare, poſthumumq́; iam natũ inſtituere. Eſtq́; nõ obſcura differétiæ ratio, vtrùm tempore teſtamétiiam poſthumus à ne mine præcederetur,an pręcederetur à pa tre,quia illo caſu eo omiſſo nõ poſſet nõ reſcindi teſtamentum, cùm poſthumus naſci veriſimiliter ſperetur.glo. & Bar.ff. de contra tab.l.illud.§.fin. at ſecundo ca ſu non eſt pręſumendum,quòd filius an te patrem morietur.l. nam & ſi parenti bus.ff.de inoffi.teſtamen.l.ſcripto.in fin. ff.vndelib.Conf.quia ſi ab initio inutilis erat inſtitutio poſthumi alieni (qualis. eſt,qui à patre tempore teſtamen. præce ditur)non debebat ex poſt facto conua leſcere per mortem filij in vita teſtatoris contingentem.argumen.l.1. de reg.Cat. Ex iſto primo iure.12.tab.intelligo,quòd licebat poſthumo proprio legare.§.poſt humo.de leg.facit.l.verbis legis.de verb. ſig.in princi.Inſti.de leg.fal.l.1.in princi. ff.eod. Videbatur contrà, quia licèt per poſthumi inſtitutionẽ firmaretur teſta mentum,non tamẽ per legatum.l.ita ta men.§.qui rogatus.ff.ad Treb.Reſpond. nouiſſ. Si ponas poſthumũ præteritum, nil iuuat, quòd ei legatum relinqueretur quo ad teſtamenti defenſionẽ.Quòd ſi eum ponas exhæredatum,tunc iuuat, quia ſi integram legitimam titulo legati haberet, excluderetur à querela. l. cùm quæritur.C.de inoff.teſtamen.& quo ad legatũ poſthumum propriũ alienúmue intelligas ſicut quo ad inſtitutiones.Suc ceſsit.2.ius Galli, qui induxit poſthu mos nepotes etiam alienos(alienos intel ligas vt ſuprà docui.& dicit Iaſ.colum.2. in princi.d.l.Gallus)poſſe inſtitui,idq́ue duobus demum concurrentibus: quòd licèt tempore teſtaméti alieni eſſẽt, tamẽ tempore natiuitatis à nemine præcederẽ tur,ſicq́; ſui eſſent:& pręterea mortuo iã teſtatore naſcerẽtur, quo caſu ex lege ve tere abſq; vlla inſtauratione teſtamentũ euertebatur. vt.l.pe. de leg.1.&.l.Gallus. in princip. ff. de liberis & poſthumis.

Sed quia eueniebat,vt filius inſtitutus viuo teſtatore decederet, & nepos ſubſti tutus ſub duplici cõditione,ſi filius viuo teſtatore moreretur,& ipſe poſt mortem teſtatoris naſceretur poſt mortem patris ſui viuo tamen teſtatore naſceretur,ſicq́; teſtamentum ſtatim vt pote ſuus natus rumperet quaſi præteritus,cũ ſub condi tione defecta inſtitutus reperiretur, ideo ſucceſsit tertium ius Velleij concedentis, vt vel ſub vna tantùm conditione inſti tui poſſent, ſi ſuus naſceretur, licèt hoc caſu non eſſet ita vrgens ratio diſpenſan di, cùm tunc teſtator poſſet teſtamentũ ruptum reficere,ſed fortè iuſta iniuſtáue cauſa potuit impediri, ideo iuſta fuit Vel leij diſpenſatio ſeu conceſsio.

Sed quia eueniebat,vt nepos ille viuo tam patre quàm auo naſceretur,ſicq́; nõ ſuus,poſtea tamen patre in vita aui mo riẽte ſuus eſſe inciperet, rumperetq́; pręteritus,ideo conceſſum fuit à Iuliano, vt poſſet inſtitui non ſolùm ſub illis cõdit.ſi & ſuus & poſt mortem teſtatoris, vel ſub illa tantùm conditione,ſi ſaltem ſuus na ſceretur,ſed & ſub illa,ſi quando ſuus te ſtatori fieret.d.§.ille caſus.l.Gallus.

Quòd ſi & filius,& nepos nati eſſent iã tempore teſtamenti,tunc nepos vel ex iu re.l. 12.tab. potuit cum patre inſtitui, vel ſubſtitui,ſicq́; inſtitutus ſi ſuus viuo auo eſſe incipiat, non rumpit. §. etiã ſi parẽte. §.ille caſus.verſic.nec poſteriore. d.l. Gal lus.Ratio dubitandi, quia nõ vt ſuus,ſed vt extraneus inſtitutus videbatur, vel ex hęredatus. argum.l. filio quem.§.fi.ff.de liber.& poſthum.facit.l.non putauit.§.ſi quis emancipatum.cum ſequen.ff.de cõ tra tab. &.d.l.filio quẽm.in princi.Horũ autem ratio ea erat, quòd teſtamenti fa ctio olim quidem erat de genere prohi bitorũ

bitorum, & paulatim initio data fuit po teſtas teſtandi atq; legandi, vt pleniſsimè monſtrauimus ſuprà. §. 1. in illo articulo, an iure naturali vel poſitiuo data eſſet poteſtas teſtandi. Vnde eorum, qui in re rum natura non erant, nullus olim potuit teſtamento honorari. l. quidam refe runt. ff. de iur. codi. ibi, eſſe enim debet, cui detur, deinde ſic quæri an datum cõſiſtat, vt non antè iuris ratio, quàm perſo na quærenda ſit. Vnde cùm poſthumus non eſſet in rerum natura, non potuit te ſtamẽto inſtitui, vel ſubſtitui. Sed ab hoc rigore paulatim receſſum fuit per ratio nes iam ſignatas.

186 *Extraneus dicitur quis tripliciter.*

Adde, quòd extraneus dicitur quis tripliciter. Primò à cognatione. Secũdò à filiatione. Tertiò à patria poteſtate. Bald. in l. ſi emãcipati. de collati. C. nu. 2. Quæ ro ergo, an poſthumus alienꝰ, extraneús ue poſſet olim inſtitui? Reſp. Ante Gallũ ſolus ille, qui ex noſtro corpore naſcebatur, poterat inſtitui. Ita intelligo totũ tit. de lib. & poſth. hær. inſt. vel ex hær. & de ini. rup. &. C. de poſth. hær. inſt. vel ex hær. Ratio, quia reliqui omnes dicuntur extranei poſthumi, ſaltẽ quo ad filiationem. Ad. §. poſthumus. Inſt. de leg. reſpõ. quòd verbũ, olim, non refertur ad ius antiquiſsimum. 12. tabul. ſed ad ius antiquum Galli. ius enim Galli antiquum appellatur. vt. l. Gallus. §. ſi eius. ibi, ex iure antiquo. Probatur etiam per. d. §. poſthumus. iuncto. §. poſthumo. vbi Imperator vult, quòd diff. erat de iure antiquo inter legatum & hæreditatem: quia licèt inſtitui poſſet poſthumus alienus, ei tamen legari non poterat. Quæ diff. ad ius antiquiſsi. quod erat ante Gallũ, referri non poterat: quia eo iure inſpecto, nulla erat diff. inter legata & inſtitutiones. nã poſthumo ſuo, id eſt, ex ſuo corpore nato, nõ erat cur minùs legaretur, q̃ inſtitutione honoraretur, ergo illa diff. militabat inſpecto iure Galli, q̃ induxit, quòd poſthumus alienus à filiatione, ſed ſuus quo ad ſucceſsionem poſſet inſtitui, ne ſucceſsione rumperet teſtamentũ, & tamen non induxit, quòd ei poſſet legari, quia id non pertinebat ad teſtamentum conſeruandum. l. ita tamen. §. ſi quis rogatus. ad Treb. ff.

187 *Poſthumus iure ſecundario. 12. tab. inſtitui potuit. cum Lelio cõtra cõem.*

Ergo poſt Gallũ poſthumus alienus à filiatione, ſuus tamen quo ad ſucceſsionem, poteſt inſtitui. ita intelligo. l. penu. ff. de leg. 1. & dict. §. poſthumus. cui tamẽ legari non poterat, vt dixi. quia id ad teſtamentum conſeruandum non pertinebat. Ad. l. quidã relegatus. de reb. dubijs. reſpõ. q̃ loquitur inſpecto iure prætorio. Ad. l. pen. de leg. 1. reſpõ. q̃ loquitur quo ad hoc, vt poſthumus inſtitutus oneretur legato, non vt honoretur. Ad. l. qui quartã. §. fi. l. ſi duobus. in pri. &. §. fi. l. quì filiabus. de leg. 1. reſp. q̃ loquũtur in poſthumo ſuo, etiam inſpecta filiatione. Dic ergo, q̃ fuit ius antiquiſsimum. l. 12. tab. fuitq; ius antiquum (quale eſt ius Galli) fuit & tertiò ius nouum. Vel ſic. Aut loquimur de iure. 12. tabul. vetuſtiſsimo. Aut de iure prætorio Romanorum. Aut de iure ciuili Romanorum. Primo caſu ſecundùm quòd dixi ad princ. Inſtitu. de hær. ab. per priùs fuit in vſu ius tãtùm ſuccedẽdi abinteſtato. Deinde eſſe cœpit ſucceſsio ex teſtamento. facit. l. verbis. de verborum ſignifi. l. 1. in princip. ff. ad leg. falcid. in princi. Inſtitu. eod. & patet de hoc iure nullam eſſe differ. inter poſthumos & natos, Iuſtinianusq; ſuſtulit differentiam inter poſthumos, & natos, & agnoſcit ſe per hoc reduxiſſe nos ad primum ſimplexq; ius. 12. tabularum. vi. l. inteſtato. §. is aũt. de ſuis & legitim. ff. ſicque eo iure. 12. tab. neq; in natos, neq; in poſth. teſtari licebat. Et Iuſtinianus in. §. ſed hęc quidem. Inſtitu. de exhęred. libe. ibi. &. l. antiqua. 12. tabularum omnes ſimiliter ad ſucceſsionem abinteſtato vocabantur. & in. l. maximum. C. de liber præte. ibi. maiorum noſtrorum ſequimur veſtigia. cum gloſſ. ibidem. & in eadem. l. §. fin.

fin. Sic & dũ tollit diffe. inter agnatos & agnatas, ait ſe ſeq; ſimplicitatẽ legis. 12. tabu. §. cęterũ. Inſt. de leg. ag. ſucceſ. ibi, nos verò legẽ. 12. tab. ſequẽtes. & ibi. l. 12. tab. ſimplicitatẽ legib⁹ amicã amplexãtes. & in. l. lege. 12. tab. in pr. &. §. fi. ibi, legẽ. 12. tabu. ſequẽtes. Secũdò probatur, qa inteſtatorũ hęreditas ex lege. 12. tabu. primũ ad ſuos hæredes pertinet. §. 1. de hęred. ab. ſui aũt hæredes dicũtur poſthumi filij nõ ſecùs, q̃ iã nati. §. poſthumi. d̃ hær. ab. ſed & nepotes naſcituri ſimiliter ex ead. l. ſui dicũtur. vt. § . cũ aũt. Inſt. de hær . ab. cũ cõc. all. p̃ gl. l. Titius. ff. de ſuis & leg. ſed. l. 12. tab. ſucceſsio teſtamẽtaria ex toto confirmatur. l. verbis legis. de verb. ſig. ergo intelligendũ, q̃ cõfirmatur cũ ſuis qualitatibus, vt quo hæreditas ex leg. 12. tab. abintęſtato licitè pertinebat, eodẽ & ex teſtamẽto ſimiliter poſsit iure peruenire. Tertiò, qa p̃ nepotes in ſuitatẽ filij pręcedentis ſuccedãt iure repreſentationis, id ſimiliter lege. 12. tab. fuit receptũ. §. cũ filius. ex preſſiùs in. §. fi. verſ. & quẽadmodũ. Inſt. de hæred. abinteſta. §. ſi filius. l. 1. ff. de ſuis & legiti. ſed nepos poſthumus eiuſdem iuris eſt, cuius & iam natus. l. qui in vtero. 1. &. 2. cum conc. vtrobiq; per glo. all. ff. de ſtat. hom. ergo. &c. l. cũ quidã. §. & nõ ſolum. ff. de acq. hær. Stat ergo, quòd nepotes poſthumi poterant iure. 12. tab. inſtitui non ſecùs, quàm iam nati. quod planè voluit Lelius contra cõmunem in pri. d. l. Gallus. Itẽ &. 2. quòd inſpecto iure primæuo legis. 12. tab. ſucceſsio abinteſtato tantùm, non etiam ex teſtamẽto in vſu erat, licèt poſtea & teſtamentaria fuerit approbata, plenè probaui ſuprà. §. 1. in illa quæſt. quo iure fuit inuentũ teſta.

188 Succeſsit poſtea media iuris prudẽtia, quæ poſthumos alienos (id eſt, nõ ex noſtro corpore natos) vetuit hæredes inſtitui. Ita intelligo prin. Inſt. de bo. po. &. l. Gallus. in pr. ibi, induxit. &. §. quidã rectè ibi, vt eo caſu valeat. vbi planè de poteſtate validitateq; quæſtio erat nepotũ poſthumorũ inſtituendorũ. &. §. idẽ credendũ. ibi, poſſet dicere. & ibi, nũ concipere poſsit. &. §. quid ſi is. ibi, quare nõ induxit & ibi, rectè inſtituiſſe videatur. Ad idẽ. §. ſi eius. ibi, poſsitq; vel ex iure antiquo, vel ex lege Velleia inſtitutus nõrũpere. iũcto. §. ille caſus. ibi, ꝓcedere porrò debet vt vtiliter ſit inſtitutus. Nã qa inutilis ne potis poſthumi inſtitutio non ſufficiat ad impediendã reſciſsionẽ, ideo dubitabatur, an in. d. §. ſi ei⁹. ea poſtea inſtitutio valeret, nec ne, vt ſi valeret, impedireturreſciſsio, ſin minùs, ſecùs. Ad idẽ. §. forſitan. ibi, an nõ potuerit hæres inſtitui. &. §. nũc de lege. ibi, poteſtatem habeat. &. §. ille caſus. ibi, non permittit inſtitui. & ibi, procedere porrò debet vt vtiliter ſit inſtitutus. Tene ergo contra Taurelium, quòd Iulianus, Velleius, & Gallus, non ſolùm conſilium poſthumorum inſtituendorum dederũt, ſed & poteſtatem (quæ antea per mediam iuris prudentiã adẽpta fuerat) fecerũt, nosq; ad. l. 12. tab. reduxe-

189 rũt. Succeſsit. 3. ius prætoriũ (fuit enim id ius poſt mediã iuris prudẽtiam. vt. §. cæterum. verſ. media. Inſt. de. leg. ag. ſucce.) & omnibus poſthumis inſtitutis dat ſecundũ tab. l. verũ. ff. de ſecũdùm tab. Ideoq; imputandũ eſt matri aſcendẽtibusq; per lineã maternã, cur eos præterierint, ſicq; datur querela. l. poſthumus. in pr. &. §. ſimili. de inof. teſta. ff. niſi ex cõiectura pietatis, quæ colligitur ex aliorũ filiorũ inſtitutione, id emẽdetur. l. 3. C. de inof. teſta. Sed qa cõmodiùs erat etiã iure ciuili poſſe eos inſtitui, ideo quarto loco ſucceſsit prouiſio Galli, & Velleij, & etiã poſtea Iuſtiniani. Ergo primũ fuit ius. 12. tab. abin. Deinde etiã ex teſtamẽto. Tertiò media iuris prudẽtia. Quartò prætoris. Quintò Galli. Sextò Velleij. Septimò Iuliani. Octauò Iuſtiniani. Ergo quod dicitur poſthumũ etiã olim inſtitui potuiſſe. §. poſthumus. d̃ leg. intelligo multipliciter. Primò ſecundùm ius. 12. tab. Secundò ſecundùm ius prætoris. Tertiò ſecundùm ius

Poſthumus an olimpoſſet inſtitui.

Poſthumus inſtitui nõ potuit inſpecta media iuris prudentia. cõtra Taurelium.

Galli in caſu ſuo. Quartò ſecundùm ius Velleij. Quintò ſecundùm ius Iuliani. Et hos omnes intell. recipit. l. extraneo &. l. fi. ff. de ventre in poſ. mitt. l. quidam relegatus. §. fin. l. vel ex parte. &. l. vtrũ. in
190 prin. ff. de reb. dub. Et quod dicitur, poſthumo alieno inutiliter antea legabatur. §. poſthumo. Inſt. de leg. intelligo primò inſpecta media iuris prudẽtia. Quod parum ſatisfacit, quia per hoc non differet ab inſtitutione, quę ſimiliter inſpecto eo iure non valebat, & tamen Iuſtinianus vult, quòd & olim inter legata, & inſtitutiones poſthumorum differentia eſſet. Secundò intelligo, inſpecto iure ciuili tã Galli, quàm Velleij, & etiam Iuliani: hi enim licèt induxerint, quòd poſthumus alienus poſſet inſtitui, ne eorum præteritione teſtamẽtum rumperetur, tamẽ nõ induxerunt, ꝙ eis poſſet legatũ relinqui, quia per legata non impediebãt teſtamẽtum rũpere. l. ita tamẽ. §. ſi quis rogatus. ad Treb. ff. Ad. l. qui quartã. §. fi. l. ſi duobus. in prin. &. §. fi. l. qui filiabus. in pri. de leg. 1. ff. reſp. ꝙ ibi poſthumo ſuo nõ alieno relinquebatur, quo caſu valebat etiã de omni iure ciuili. Quòd ſi intelligas in poſthumo alieno, tunc procedunt de iure. 12. tabul. ciuili, vel etiã de iure prætorio. & ita etiã intelligo. d. l. quidã. §. fi. ſed non valebat inſpecta media iuris prudẽtia, nec inſpecto iure Galli, nec etiam Velleij, nec etiam Iuliani.

Poſthumo an olimpoſſet legari.

Dic ergo, ꝙ poſthumus filius, vel etiã nepos, qui tẽpore teſtamẽti à nemine prę ceditur, iure. 12. tab. poterat inſtitui ſecundùm omnes, & etiã ei legatũ relinqui, loquor de iure. 12. tab. ſecũdario. arg. §. poſthumo. Inſt. de leg. Secundò quia lege. 12. tab. poſthumus tã filius ꝙ nepos ad inteſtatorum ſucceſsiones vocabantur. l. inteſtamẽto. §. principẽ. cũ ſeq. de ſuis & legit. &. §. 1. &. §. fi. verſ. & quẽad. Inſt. de hę re. ab. iuncto. §. poſthumi. &. §. cùm autẽ. &. §. cùm filius. eod. facit. l. Titius. ff. de ſuis & legit. l. 1. §. fi quis proximior. vnde cog. l. cùm quidã. ff. de acq. hære. §. & nõ ſolùm. l. ꝙ in vtero. 1. &. 2. ff. de ſtat. hom. quæ iura licèt ab inteſtato loquantur, tamen procedunt & ex teſtamento. tũ per l. his verbis. de verbo. ſig. & in prin. Inſti. de leg. fal. tum etiam, quia valet argum. de ſucceſsione ab inteſtato, ad ſucce. ex teſtamento. d. §. & non ſolùm. &. l. cum
191 precibus. C. de inof. donat. Et per eadem fund. & per rationẽ, de qua ſuprà teneo, ꝙ ex lege. 12. tab. tam legatũ relinqui poſthumo (de quo in di. l. Gallus. in prin.) alieno, quàm hęres inſtitui poſſet. vtrũq; contra cõmunem. Ex his infero contra glo. commu. app. de qua in. l. 1. de leg. 1. ff. quam videas.

Poſthumo legatũ iure 12. tab. ſecũdario relinqui potuit cõtra cõmunem Idẽ in hæreditate contra cõmunem.

Stat ergo, vt poſthumus poſsit hæres inſtitui. An autẽ exhæredari poſſet, dubiũ eſt. Nam ꝙ nõ poſsit, videtur probari in. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoffi. teſtam. vbi per illũ tex. ita ſummãt Bart. & Bal. ibi. quod ſequitur & dicit per oẽs teneri Fulg. ibi. & ibi glo. & gl. 1. in. l. ſi poſthumus. in pri. vbi ſic tranſeũt doct. ff. de lib. & poſth. gl. in. l. ſi. §. fi. cũ qua ſimpliciter tranſeũt doct. de lib. prę. C. idẽ gloſ. & cõiter docto. in. §. poſthumi. in verbo. rumpatur. Inſt. de exhære. lib. glo. & cõmuniter doct. in. §. non ſolùm. Inſt. de pupill. Mouẽtur per. d. §. legis. & quia poſthumus nõ poteſt cõmittere iuſtam cauſam ingratitudinis, propter quã debeat exhæredari. Vnde inferunt oẽs gloſſę & doct. in. d. locis. idẽ eſſe in infante, quia ſimiliter iuſtam cauſam ingratitudinis nõ poteſt committere. vt etiam aduertunt Paul. & Iaſ. in. d. §. legis.

Poſthumus & infans vt exhæredẽtur noua declaratio.

Vnde omnes ſuprà citati inferunt, ꝙ text. in dict. l. fin. §. fin. C. de liber. præte. corrigitur per tex. in dict. §. legis. & ita firmat gloſſ. fin. ibi. & Fulgo. & gloſſ. 1. in dict. l. ſi poſthumus. in princip. & gloſſ. in dict. l. fin. §. fina. quas gloſſ. ſequuntur docto. communiter in dict. locis. Nos autẽ cùm viderimus omniũ gloſſatorũ & doct. plerosq; niti in deciſione. d. §. legis.

aduerti

aduertimus eorum fuiſſe ſupinum, incautumq; errorẽ. Conſtat enim tempore illius.§. posthumum. poſſe à matre impunè præteriri, nec per hoc vitiari teſtamentũ.§. mater. Inſt. de exhæ.lib. idque ad primordialem teſtamenti validitatẽ.

Verùm id teſtamentum licèt initio firmum eſſet, ex poſt facto tamẽ poſſet per interuentum querelæ infirmari regulariter, quia iuſtam cauſam ingratitudinis poſthumus aut infans committere non poterat.l.1.2.&.3.ff.de inoffici.teſtamen. l.1.eod.in prin. Inſtitu.eod.tit. Quod ante Iuſtinianum limitabatur, vt non procederet, quando mater filium infantem iuſto patris odio exhæredaſſet in.d.§.legis.& in.l. ſi emancipatus.2. ff.de contra tab.& in.l.3.§.ſi emancipatus.eod.titu.id quod Iuſtinianus quaſi impium & odioſum abrogauit, vt tale teſtamẽtum licèt initio firmum eſſet, tamen ex poſt facto per interuentum querelæ poſſet infirmari, neq; odium patris huic rei impedimẽto foret, quaſi hodie exhæredationem iuſtam nõ reddat, licèt olim iuſtam redderet. Et ꝙ in.d.§.legis. pro cõſtãti habuerit Iuſtinianus teſtamentũ initio firmũ eſſe, ſicq; ibi non de primordiali validitate teſtamẽti ageretur, ſed tãtùm de iuſtificatione exhæredationis & querelæ, cõſtat ex illo tex.in tribus locis. Primùm ibi.ingratũ. Deinde ibi, repelli. Poſtremò ibi, exiſtimari. Deniq; id luce clariꝰ apparet ex.l.fi.verſ.& ſi ſecundum.C.de lib.præt. iuncto.§. fi. eiuſdẽ legis. vbi dicitur poſſe poſthumum exhæredari tẽpore illius legis, quę quidem lex fuit poſterior, quàm lex.omnimodo.&.l.quoniam in prio.& d.§.legis.C.de inof.teſta.& ſic vt pote poſterior de dictis legibus mentionẽ facit. Vnde in terminis.d.§.legis.non ſolùm infans à matre exhæredari poterat propter odium patris, quæ cauſa olim iuſta erat, ſed etiã poterat exhæredari citra vllam omnino cauſam.

Stãt ergo ex ſuperioribus cõcluſiones tres cõtra receptas ſcribentiũ ſententias. Prima, ꝙ tempore. d.§.legis. poſthumus poterat exhæredari, neq; ibi fuit immutatũ. Altera, ꝙ infans poterat ſimiliter exhæredari, neq; id ibi fuit immutatũ. Tertia, ꝙ l.fi.§. fi.C.de lib.præt. cũ ſimilibus. non fuit correcta per.d.§.legis.

Poſthumus iure C. poteſt exhæredari. cõtra cõmunem.

Idq; in terminis iuris cõis. Nã iure regio procedit.l.2.tit.7. par.6.&.l.3.tit.9.ea dẽ par.quæ iura ita debẽt intelligi, vt dũ aiunt infantem exhęredari non poſſe, intelligantur quo ad irreuocabilem teſtamenti validitatem, quę per denegationẽ querelæ contingit, non autẽ quo ad primordialem teſtamenti firmitatem. Licèt iſthæc nõ perceperit Gregorius Lupi in di.l.2. & in.d.l.3. Pro nobis expreſſum in l.5.tit.8.par.6.vt illicò dicam.

Idem in infante cõtra cõmunem. unde leges. C. non ſunt correctæ cõtra cõmunem.

Intell.l.2. tit.7.parti. 6.& l.3.ti. 9.ead.par. & l.5.titu. 8.ead.par.

Vnde hodie iure auth.licèt in exhæredatione requiratur expreſsio iuſtæ cauſæ.vt in.§.aliud quoq;.in auth.vt cùm de appell.cog. tamẽ exhæredatio tãin poſthumo, quàm in infante firmum reddit teſtamentũ quo ad primordialẽ validitatẽ, licèt nulla cauſa exprimatur, quanuis id teſtamẽtum ſubiaceat querelæ. Ita intelligo.d.§.aliud quoq;.& auth. nõ licet. C.de lib.præt. quæ iura eandẽ interpretationẽ recipiunt, quam ad.d.§.legis.accõmodauimus. Nã vt in.d.auth. non licet. & in corpore vnde ſumitur, dicitur nõ licere parentibus liberos præterire, aut exhæredare, etiã ſi integrã legitimam titulo ſingulari reliquerint: ita quoq; in. d.§. legis. dicitur non licere matri cauſa odij paterni filiũ exhæredare, & tamẽ in. d.§. legis. indubitatũ erat teſtamẽtũ primordialiter valere, & ita ibi pro cõſtanti habuit Iuſtinianus. Nã & poſtea ipſemet in l.fi.§.fi.C.de lib.præt. ꝙ plano id & indubitato habens, ratiocinatur de modo & forma exhæredationis poſthumorũ, iubẽs poſthumos nominatim exhæredari nõ ſecùs q̃ iã natos, quæ omnia in infante repetita intelligãtur. Licèt gl. & cõiter doct.in.d.l.fin.§.fi.cõtrariũ tenuerint, vt

Poſthumus iure authẽ. poteſt exhæredari contra cõmunẽ. Idem in infante, contra cõmunem.

Intel.§. aliud quoq;. in auth. ut cũ de app. cogn. cõtra cõmunem.

iure authẽ.infans, vel poſthumus etiam quo ad primordialem teſtamenti validi tatem non poſsit exhæredari, ſequitur Iaſ.in.l.fin.num.11.C.de contra tab.& eſt communis opin.ſecundùm Fulgo.in.d. §.legis.& ſecundùm Alcia.lib.4.parado. cap.10. & eſt ex mente omnium doct.in dict.authen.non licet.& in authẽ.ex cau ſa.C.de lib.præt.vt plenè per Alex.Corn. Iaſ.Curt.iunior. & alios vtrobiq;.

Teſtamenti primordialis ualiditas iure authẽ. non fuit nouata cõtra nouiſſ.

Verùm iure regio res expedita eſt per di.l.5.ibi. Mas ſi aquella parte le dexaſſe no como à heredero, mas como en razõ de manda,entonces podria quebrãtar el teſtamento.Et rurſus ibi,le fincaſſe en ſal uo la querella. vbi in filio præterito,qui titulo ſingulari integram legitimam vel partem ipſius accepit, firmat valere teſtamentum,licèt ſubiaceat querelæ. Nimirum lex illa planè intellexit etiam hodie poſt iura auth.per prẽteritionem filij aut exhæredationem teſtamentum primordialiter non infirmari, non magis, quàm infirmabatur tempore.d.l. omnimodo.C.de inoffi. teſta.quo iure conſtabat primordialiter non infirmari per talem prætritionem vel exhẽredationem ſi modò filio aliquid titulo ſingulari relictum eſſet,licèt ſi relictum nihil eſſet,tũc per filij prætritionem teſtamentũ eſſet ipſo iure nullum, per ipſius autem exhæredationem teſtamentum quidẽ primordialiter valeret,licèt ex poſt facto ſubiaceret querelæ. vt per totũ.C.ff.& Inſt.de inof. teſtamento.vt. d.§. aliud quoq;.nil denuò induxerit quo ad primordialem teſtamenti validitatem, ſed tantùm quo ad querelam,vt licèt prætritus,qui quo quo titulo aliquid recepit,nõ poſſet querelam mouere iure. C. is tamen iure authen.& iure regio querelam mouere nõ prohibeatur. Et is eſt verus ſenſus dict.§. aliud quoq;.Et ita eum intellexit.d.regia lex.5. quæ vt reliquæ leges partitarũ nil denuò induxit,ſed tãtùm ius commune fideliter traduxit,eaq; lex ita intelligenda eſt. Licèt iſthæc non percipiens Gregori. Lupus ibi in verbo, quebrantar.& rurſus in glo.la querella.eam.l.5.violenter deſtruat, mentita (vt nobis videtur) ineptaq; interpretatione contra veram illius legis verborum naturã & proprietatem, qui nobis non abſimilis videtur eis, qui graculos,picasq;edocent,cogũtque, ſuo garriendi modo omiſſo, verba noſtra conari.

Stat ergo ex ſuperioribus hodie quo ad primordialem teſtamenti validitatẽ nil eſſe innouatum à iure. C. de quo in.l. omnimodo.C.de inoffici.teſtamẽ.quod contra receptas noſtrorum ſententias va riè intelligitur.

Teſtamenti primordialis ualiditas iure authẽ. non eſt innouata. cõtra cõem conclusionesun decim.

Primò in infante,vt iã dictum eſt.Deinde etiam in poſthumo.l. fin.verſi.& ſi ſecundùm.& in.§.fi.C.de lib.prẽt.Tertiò intelligitur in filio nato. Quartò etiam intelligitur in filiabus. Quintò intelligitur non modò in liberis primi gradus, ſed etiam in liberis gradus vlterioris,quales ſunt nepotes,neptes,& deinceps.Sextò intelligitur non ſolùm in ſuis,ſed etiã in emancipatis. Septimò intelligitur nõ ſolùm in legitimis,ſed etiam in legitimatis.Octauò intelligitur non ſolùm in naturalibus,ſed etiã in adoptiuis.Nonò intelligitur nõ ſolũ in teſtamẽto patris, ſed etiã in teſtamẽto matris, vel materni generis.Decimò intelligitur nõ ſolũ in teſtamẽto parentũ erga liberos, ſed etiã in teſtamẽto liberorũ erga parentes. Vndecimò intelligitur vt ꝓcedat nõ ſolũ de iure communi, ſed etiam de iure regio. Quæ oĩa de iure regio in dubitata ſunt. Idemq; de iure communi ſecũdùm nos, licèt ſit contra receptas noſtrorum opi.

192 *Quanta ſit hodie liberorum legitima.*

193 *Naturalibus tantùm, & inceſtuoſis legitima non debetur,& ſic nõ augetur.*

194 *Legitima nõ debetur filio naturali tãtũ.cũ cõi.*

195 *Monaſterii legitima eſt hodie aucta cũ Iaſ.et Sal.*

196 *Monaſteriũ ſi prætereatur,rũpit teſtam.cũ cõi.*

167 *Legitima filii legitimati eſt hodie aucta cũ cõi.*

198 *Legitima monaſterii & filii legitimati debent relinqui*

relinqui titulo inſtitutionis.cum cõi.
199 Quanta ſit hodie nepotum legitima.
200 Legitima nepotum eſt hodie aucta,cũ cõi,ſub diſtinctione tamen.
201 Legitima adoptiuorum eſt hodie aucta.cũ Petro & Cino.
202 Legitima arrogati nõ eſt hodie aucta,cũ Petro & Cino.
203 Poſthumorum etiã legitima aucta eſt.
204 Poſthumorũ legitima an iure regio ſit aucta.
205 Exhæredatus nõ computatur in num.filiorum quo ad augendã legitimã, pro cõi contra Bar. Imol.& alios, & contra alteram commu.
206 Legitima unius filii,cuius frater fuit exhæreda tus,eſt triens.cũ cõi contra alteram commu.
207 Ampliatio communis.
208 Ampliatio communis.
209 Legitima nec augetur, nec minuitur per eum filiũ, qui uiuo patre à iure ſuccedendi excluſus fuit.cum commu.
210 Illatio communis.
211 Legitima eſt quota hæreditatis.pro Alex. cõtra cõmunem.
212 Legitima nõ põt agnoſci,& reliquũ hæreditatis repudiari,pro cõi cõtra Roma. Põta. Coraſ. & alios.
213 Legitima tranſuerſalium an ſit aucta, quòd ſic cum cõi cõtra Accurſi.& alios.
214 Legitima tranſuerſorum requirit titulũ inſtitutionis.cum cõi contra Bar.& Angel.
215 Frater inſtitutus in legitima uel minore portiõe an cõtra cohæredẽ turpẽ poſſit q̃relã intẽdere.
216 Filius in legitima inſtitutus caret querela, licèt in reſiduo eſſet turpis perſona inſtituta.
217 Quid ſi filio legitima integra non eſſet relicta.
218 Quid in patre ab emãcipato filio cum turpi perſona inſtituto.
219 Legitima quoquo titulo olim relinqui poterat.
220 Ampliatio.1.
221 Ampliatio.2.
222 Ampliatio.3.
223 Ampliatio.4.
224 Ampliatio.5.
225 Ampliatio.6.
226 Ampliatio.7.
227 Legitima quare requirat titulum inſtitutionis
228 Teſtamẽto inter liberos facto,legitima debet relinqui titu.inſtitutionis.pro cõi contra Iaſ.Coraſ.& alios.
229 Intel.c.Rainutius.iure canonico legitima põtre linq quoquo tit.cõtra magis cõem.p Alex.et aliis
230 Intell.c.Rainutius.
231 Legitima iure.ff.quoquo titulo relinqui poterat cum Accurſio & aliis contra magis cõem.
232 Legitima quoquo titulo iure.C.relinqui poterat cum communi.
233 Iure autem legiti. poſſe relinqui quoquo titulo quo ad primordialem teſtam. firmitatem. cum Viglio contra cõem.
234 Legitima fœminarũ iure canonico quoquo titulo relinqui poterat.cũ Alex. & aliis contra magis commu.
235 Legitima quare ſit relinquenda titulo inſtitutionis cõis ratio improbata.
236 Quare filius titulo uniuerſ.debeat habere legiti.
237 Statutum eſt,quòd ſtantibus maſculis.& c. tunc dos fœminarum non debet relinqui titulo inſtitutionis.cum cõi.
238 Statuto ſtante,quòd ſtantibus maſculis.& c. tũc filiabus non debetur legitima.cum Bar.Paul.& aliis contra Bald.Salic.& alios.
239 Dotis nomine non minus aſſignandum eſt,quàm ſit legitima in terminis ſuperioris ſtatuti cum cõi
240 Legitima per ſtat.aucta an ſit relinquenda titulo inſtitutionis,quòd ſic cõtra quãplures.
241 L.9.tit.5 lib.3.fori.
242 Legitima iure regio relinquenda eſt tit. inſtitutionis.cum communi.
243 Intell.l.9.tit.5.lib.3.fori.
244 Intell.l.1.tit.2.lib.5.ordi.
245 Teſtamentum an iure regio ualeat ſine hæredis inſtitutione,noua declaratio.
246 Teſtamentum ad pias cauſas non requirit titulum inſtitutionis.cum communi.
247 Titulus inſtitutionis inducitur per illa m clauſulam, eo meliori modo quo poteſt. cum cõi.
248 Titulus inſtitutionis nõ inducitur,quãdo cẽtũ filiæ reliqui,& phibui plus petere,cõtra plures.
249 Titulus inſtitutionis non inducitur per diuiſionem omnium bonorum inter liberos.
250 Titulus inſtitutionis omitti poteſt fauore liberorum.cum cõi.
251 Titulus inſtitutionis ſuppletur per clauſulam codicillarem.cum cõi.
252 Titulo ſubſt.uulg.legitima relinqui poteſt.cũ cõi
253 Titulus fidei.uni.non ſufficit ad legitimam.cum commu.contra Accurſ.
254 Titulus inſtitu. inducitur per illa uerba,relinquo filio decem pro ſua legitima. cum cõi contra alteram commu.
255 Idem ſi dixit,pro ſua parte.cum communi contra Iaſ.& alios.
256 Idem ſi dixit, pro ſua falcidia. cum cõi contra Iaſ.& alios. (Iaſ.
257 Idẽ ſi p errorẽ dixit,tit.reſtitutionis.cũ Bal.&
258 Titulus inſtitutionis non poteſt adiici per commiſſarium de iure cõi noua declaratio.
259 Titulo inſtitu. legitima relinqui debet.
260 Limitatio.1.
261 Limitatio.2.

262 Limitatio.3.
263 Limitatio.4.
264 Limitatio.5.
265 Limitatio.6.
266 Limitatio.7.
267 Limitatio.8.
268 Limitatio.9.
269 Limitatio.10.
270 Limitatio.11.
271 Limitatio.12.
272 Limitatio.13.
273 Limitatio.14.
274 Limitatio.15.
275 Limitatio.16.
276 Limitatio.17.
277 Limitatio.18.
278 Limitatio.19.
279 Limitatio.20.
281 *Titulus institutionis sufficit in parte tantùm legitimæ.cum cõi.*
282 *Legitima an parentibus sit titulo institutionis relinquẽda, quòd sic.p cõi cõtra Iaſ.& Coraſ.*
283 *Legitima parentum est hodie triens. pro cõi contra Ang.Coraſ.& alios.*
284 *Legitima liberorum & parentum an æquiparentur,& an in uita possit exigi.*
285 *Legitimã in uita assignare pater non tenetur. cum communi,nec etiam pro soluenda filii condẽnatione cum cõi.*
286 *Legitima ut pro filii condẽnatione soluenda assignetur à patre filio põt statuto induci cũ cõi.*
287 *Legitimæ augm.non extenditur ad Trebel.uel falci.cum cõi.*
288 *Legitima non potest relinqui in sola proprietate,uel solo usufructu,cum communi contra Angel.& Cepolam.*
289 *Cùm filius instituitur in proprietate tantùm,uel usufructu tantùm,ut fieri debeat suppletio, noua op.& quòd tunc ualeat testam.contra Xuarez & Anchar.pro cõi.*
290 *Falci.& Trebel.in usufructu tantùm, uel proprietate tantùm possunt relinqui,cum cõi.*
291 *Legitima bonis post mortem patrisf.auctis an augeatur,licet eam integram recepisset filius inter uiuos.pro cõi quòd sic cõtra alteram cõem*
292 *Legis quanta sit potestas.*
293 *Legitima an lege tolli possit, quòd sic cum cõi contra alteram cõem.*
294 *Cleonis grauis sententia.*
295 *Declaratio.l.44.Tauri.*
296 *Legitimæ relinquẽdæ necessitas potest tolli per legem.cum cõi.*
297 *Legitimæ relinquẽdæ uolũtas est iuris naturæ.*
298 *Legitimæ relinquendæ potestas unde descẽdat.*
299 *Declaratio.l.1.& 4.tit.1.lib.5.ordi.*
300 *Legitimæ relinquẽdæ necessitas unde descẽdat.*
301 *Legitimam,& alimenta ne parentes teneantur liberis relinquere, statuto induci potest. cũ cõi contra alteram commu.*
302 *Legitimæ quantitas est iuris positiui.*
303 *Legitima ex toto tolli potest per legem. cum commu. contra alteram cõem.*
304 *Legitima secundùm omnes tolli potest per legem,quando filius habet unde alat se.*
305 *Alimenta ne inuitus pater det filijs maioribus 18.annorũ,lege induci potest ex mente cõis op. contra alteram cõem.*
306 *Legitimam parentibus abnegari lege induci potest.cum cõi contra plures.*
307 *Maioricatus ut fiat de omnibus bonis patrisf. potest concedere princeps in præiudicium aliorum filiorum,uel saltem hoc posset.l.*
308 *Maioratum fieri in persona unius filii ultra tertium & quintum in præiudiciũ aliorũ an princeps posset tutus in foro animæ cõcedere.*
309 *Declaratio.l.2.& 4.tit.1.lib.5.ordi.*
310 *Alimenta quo iure debeantur.*
311 *Alimentorum relinquendorum necessitas tolli potest per legem ex mente cõis op.contra alteram commu.*
312 *Dotis dandæ filiabus necessitas lege tolli potest ex mente cõis op.contra alteram commu.*
313 *Alimenta non debentur iure Cæsareo liberis natis ex dãnato coitu contra cõem.*
314 *Dos non debetur iure Cæsareo filiabus natis ex dãnato coitu contra cõem.*
315 *Alimenta talibus liberis iure Cæsaris non deberi ab hæredibus parentum contra cõem. Idem in dotibus contra commu.*
316 *Idem in donatario omnium bonorũ contra Ripam & Couar.*
317 *Idem in monasterio contra Couar.*
318 *Idem in auo & auia contra Couar.*
319 *L.5.ti.19.par.4.habere uim legis cõtra Couar.*
320 *Legitimam iure naturæ non deberi, sed tantùm positiuo.cum cõi contra alteram cõem.*
321 *Legitimã liberis relinqui uetari potest per legẽ cõtra cõem.Idẽ etiam in parẽtibus cõtra cõem*
322 *Idem in consuetudine contra cõem.*
323 *Idẽ in rescripto principis contra commu.*

IECT.authẽ. nouissima. cui nihil visum fuit addẽ dũ,licèt multa possemus, & loquimur hoc ordine. Primò,quanta sit legitima liberorum& parentũ remissiuè,& transuersorum latè.

Secundò, quo titulo relinquenda liberis

beris parentibus tranſuerſis.

Tertiò, quid ſi poſt mortem augeantur facultates. Et aliæ quæſtiones, an poſſit dari in vſufructu, vel proprietate, & an ſit aucta Trebel. vel Fal.

Vltimò, an tolli poſsit lege, cõſuetudine, vel per principẽ. Et hanc rem pleniùs q̃ alibi proſequimur, vbi plura noua, quę tamen nobis ex vera mente & ſententia Iureconſultorum profecta viſa ſunt, inuenies. Quam relectionem ideo hîc ſubiecimus, quia poſt. 29. requiſita ad formationem & effectum teſtamentorum ſuprà enumerata, trigeſimo loco iure nouo inductum eſt, vt maior ſit liberorum parẽtumq́; legitima, quàm olim erat, vnde hanc materiam quaſi loco trigeſimi requiſiti & vltimi hîc collocamus. Licèt enim non ignorem valere teſtament. in quo in minore portione eſſent liberi aut parentes honorati, tamen contra teſtãtis volunt. etiam expreſſam ſupplementũ legitimæ peteretur, per quod eius volunt. læderetur: vt ergo eius volunt. nulla ex parte lædatur, aut impugnetur, id loco etiã requiſiti collocari debuit, præſertim cùm olim niſi integra legitima relicta eſſet, etiam ex toto teſtamẽtum per querelam reſcinderetur, vt infrà videbimus.

Et verba huius authent. nouiſsima. C. de inofficioſo teſtamento. ita habent.

Nouiſsima lege cautum eſt, vt ſi quatuor ſint filij vel pauciores ex ſubſtantia deficientis triens, ſi plures ſint ſemis debeatur eis quoquo relicti titulo ex æquo ſcilicet inter eos diuidẽdus, cuius portionis nec vſufructu defraudari liberi à parentibus poſſunt.

192 *Quanta ſit hodie liberorum legitima.*

Not. quòd legitima eſt triẽs, vel ſemis ſecũdùm numerum filiorum. conc. text. in authen. de trien. & ſemi. §. frequenter. Et huius ampliationis primæ ratio, ſcilicet, quòd etiam ſi vnicus ſit filius triẽs ſit eius legitima, eſt: quia etiam vniuerſa hæreditas patris filio debita videtur attenta naturali ratione. l. ſcripto. ff. vnde liber. ergo quid mirũ, ſi ſaltem tertiã partẽ cõpellatur relinquere pater? ita in dict. §. frequenter. ibi, quibuſq; quod relinquitur iam etiam debitum vocant. Secundæ verò ampliationis legitimæ ratio eſt propter multitudinẽ filiorum, qui pauperes manerent, niſi legitima ampliaretur. vt dicto. §. frequenter. ibi (licèt multi conſiſtãt.) & ibi, vel ſi decem fortè aut plures eſſent pauperes erunt. Itaq; primæ ampl. ratio eſt propter breuem legitimæ antiquæ taxationem, propterq́; naturalem affect. quem pius, & benignus pater habere debet omnem hær. filijs beneuolis relinquendi. Secundæ verò ampl. ratio eſt, propter paupertatem filiorum ex eorũ multitudine vitandam.

Et cùm hæ rationes ceſſent in Trebellianica, & etiã in Falcidia. quia cùm hæres extraneus iuſſus eſt reſtituere hæreditatem, is non eſt cur detrahat vltra quartam Trebellia. quandoquidem ipſi nihil debitum erat, ſed potiùs in tali quarta habet titulum lucratiuum. l. ſi hęreditatem ff. mãd. l. vni. C. de imp. lucrati. deſcriptione. l. libertus qui ſoluendo. ff. de bon. lib. ideo in tali Trebellianica, & ſimiliter in Falcidia ceſſat augmentum, quod huic quartæ, quæ iure naturæ debetur, cõdonatum eſt per legem. vt tenent communiter doctor. hîc. quod poſtea latiùs dicemus. Et ſimiliter cùm hę rationes ceſſent in legitima, quæ debetur aſcendentibus, & etiã in ea legitima, quæ debetur fratribus turpi perſona inſtituta, ſimiliter videtur, quòd in vtriſq; augmentum huius legitimæ locum non habeat, & vetera iura quo ad hoc integra maneant, qđ multi tenuerunt. Sed in contrarium eſt vera & cõmunis opi. vt iam docebimur.

193 Quod diximus liberis legitimam deberi, id nõ procedit in filijs naturalibus, de quo in. l. iubemus. in. l. legem. in. l. humanitatis. C. de nat. lib. in. l. 3. titul. 15. par. 4. in. l. 7. Tauri. vbi latè per Gomez Arias

Naturalibus tantùm & inceſtuoſis legitima nõ debetur.

& ſic non augetur.

in.l.1.titul.6.lib.3. fori.& longè minùs in inceſtuoſis, qui nullo modo ſuccedunt. l.legem.C. de nat. lib.authen.ex complexu.C. de ince.nupt. in.1.reſpon. Sed nec etiam alendi ſunt de iure ciuili.d. authē. ex complexu.in fin.& authent. licèt.in fine.C. de nat.lib. Secùs de iure canonico. capit.cùm haberet.in fin.de eo qui duxit in matr. quam pol. De iure regio quid, vi.l.10.tit.de las mādas.lib.3.for.&l.7.ver ſic.Pero bié permitimos.in legibus Tauri.& ibi Gomez Arias. num.17.

Ergo cùm liberis naturalibus tantùm non debeatur legitima, ſupereſt vt indubitanter quo ad eos legitima, quæ nulla eſt, aucta videri nó poſsit. nam quod nullum eſt, id non recipit augmentum. l. ſed & ſi manente. ff. de precario. l. ſi totam. ff. de acqui. hær. Et q̄ ipſi abinteſtato nequeant ſuccedere, eſt (vt diximus) tex. in l. humanitatis. verſi. vt licèt abinteſtato. & verſ. ſi hoc ſcilicet. vbi notāt Sali. & cómuniter doct. & in auth. licèt. C. de nat. liberis. & cùm abinteſtato ſuccedere nequeant, longè minùs poterunt contra teſtament. ſuccedere. vt in. §. eadem hæc. Inſtit. de hæred. abinteſt. vbi eſt adhoc melior text. de iure. Et quòd legitima naturalibus tantùm nó debeatur, nec poſsint ſuccedere contra teſtament. habes gloſſ. not. in. l. 1. in princip. ff. de bon. poſ. cótra tabul. quæ gloſ. ſingul. eſt & communiter appr. vt per Bart. in. l. Gallus. §. etiam ſi parente. ff. de liberis & poſthum. num. 2. & eſt ſingularis ſecundùm Alexan. & Iaſ. vterq; in col. fin. in. l. ex facto. in prin. ff. de vulg. per Fortun. in dict. l. Gallus. §. 1. num. 47. Iaſ. in dict. l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. num. 20. in ſecunda lect.

194 *Legitima nō debetur filio naturali tātùm cū communi.*

Quod intelligendum quo ad liberos naturales reſpectu patris. At reſpectu matris cùm ei abinteſtato ſuccedāt (vt in. §. vulgo. Inſtit. de ſenatuſconſult. Orficia. & in. l. ſi qua illuſtris. C. ad Orfician. per Couarru. in epit. de ſucceſsi. abinteſtato. in fin. per Ioan. Bapt. in dict. l. ſi qua illuſtris. per Alexan. conſi. 139. vol. 1. & conſi. 150. vol. 2.) in his an ſit aucta legitima, dic vt per eos.

195 Quid in monaſterio, q̄d habetur loco filij. vt per cap. in præſentia. de proba. an & in eo ſit aucta legitima? Iaſ. q̄ ſic hîc nu. 14. allegat gl. cópetere. in auth. ſi qua mulier. C. de ſacr. eccleſ. quæ nil probat in ſpecie, licèt in genere dicat, quòd monaſterium æquiparatur filio legitimo & naturali.

Monaſterij legitima eſt hodie aucta cum Iaſ. & Salicet.

196 Confirma, quia & poteſt teſtamen. rū pere monaſterium, ſi reperiatur præteritum non ſecùs, quàm filius poſthumus. vt eſt communis op. doctorum ſecundū Iaſ. in rubr. ff. de lib. & poſt. nu. 19. idē Iaſ. in rubr. C. de poſthum. hæred. inſt. Soci. Alexan. & Alciatus in. d. rubr. ff. de lib. & poſthum. Iaſ. in authēt. ſi qua mulier. C. de ſacr. eccle. Canoniſtæ in cap. in prę ſentia. de prob. Cinus & Bal. in dict. authen. ſi qua mulier. Et monaſterium appellat poſthumum Bal. in. l. filius à patre. §. 1. ff. de lib. & poſthu. & Imola ibid. idē Imol. in. l. 1. ff. de teſtamēt. Et quòd legitima huius monaſterij ſit aucta, tenet Salicet. in dict. authent. ſi qua mulier.

Monaſterium ſi præteritetur rūpit teſtamētum cū cōmuni.

197 Quid in filio legitimato? Dic idem ſecundùm Iaſ. hîc. n. 14. Confirma, quia is habet poteſtatem teſtamē. rumpendi nō ſecùs, q̄ verè legitimus & naturalis ſecūdùm Iaſ. in rubr. ff. de lib. & poſt. vbi latè Socin. & Alexand. & Alciat. idem Iaſ. in rubr. C. de poſthum. hęre. inſtitu.

Legitima ſi lij legitimati eſt hodie aucta. cum communi.

198 Deniq; hodie tam monaſteriū, quàm filius legitimatus debēt habere legitimā titulo inſtitutionis ſecundū Iaſ. hîc. n. 14. allegat Sali. in. d. auth. ſi qua mulier. col. 5. idē tenet gl. competere. in. d. authent. ſi qua mulier. & videtur communis opin. ex relatione Iaſ. ibid. num. 17.

Legitima monaſterij & filij legitimati debēt relinqui titulo inſtitutionis. cum communi.

199 De nepotib⁹ dic, q̄ ſi nullus erat filius, quia ſuccedunt in capita, eorū numerus eſt habendus vt numerus filiorū, vt quatuor vel pauciorib⁹ triēs, plurib⁹ verò ſemis debeatur. Quò d ſi cū vno filio quatuor

Quanta ſit hodie nepotum legitima.

200 tuor nepotes vel plures ſint, triẽs erit legitima tã filij, quàm nepotũ. arg. §. cũ filius. Inſtitu. de hæred. abinteſt. in princi. Quòd ſi ſint duo nepotes ex vno filio, tres vel plures ex alio, idem. argu. dict. §. cùm filius. verſicul. vltimo. ſecundũ Sali. hîc. & Iaſ. nu. 51. & Coraſ. in. l. filium quẽ habentem. famil. herciſ. num. 81. Alexan. conſil. 64. vol. 2. ſuper primo dubio.

Legitima nepotũ eſt hodie aucta cum cõmuni, ſubdiſtinctione tñ.

Et pro primo membro eſt text. expreſſus ſecundùm Iaſ. vbi ſuprà. in authen. de triente & ſemi. §. 1. verſi. hoc obſeruando. Confirmatur ratione ſecundùm Iaſ. Nã lex fauorabilis, qualis eſt iſta loquens de filijs, habet etiam locum in nepotibus. text. in. l. filium habeo. ff. ad Maced. Bart. in. l. liberorum. ff. de verborum ſignific. Cinus, & Bald. in. l. quiſquis. ff. ad leg. Iul. maieſt. Bal. & alij in. l. Gallus. §. inſtituẽs. ff. de liberis & poſthum. Anton. in capit. quibuſdam. de pœnis. cum alijs allegatis per Iaſ. vbi ſuprà. & diximus latè in lib. 3. in materia fideicõmiſſi familiæ reſtituendi. Stat ergo firma concluſio, quòd legitima nepotum aucta eſt nõ ſecùs, quàm legitima filiorum. Quod intelligẽdum, quando veniunt ex propria perſona, & proprio gradu: quòd ſi veniãt iure repreſentationis ex perſona patris prẽmortui, tunc non ſemper aucta videtur ſecundũ Salicet. & Iaſ. vbi ſuprà.

201 In adoptiuis ſimiliter idem eſt, quia & his debetur legitima tam ab inteſtato, quàm ex teſtamento. Ab inteſtato. vt Inſtit. de hær. quæ abinteſtato defer. §. pen. Ex teſtamento, vel contra teſtamẽt. vt in §. adoptiui. Inſti. de exhær. liberorũ. l. certum. ff. de iniuſt. rupt. gloſ. in rubr. C. de poſthum. hær. inſt. quæ ait, quòd poſthumorum loco habẽtur. vbi Iaſ. enumerat ſeptem ſpecies poſthumorum. & iterum in rubr. ff. de liberis & poſthum. ad idem l. 2. titul. 7. part. 6.

Legitima adoptiuorũ eſt hodie aucta. cum Petro & Cin.

Cùm ergo ſuccedãt tam abinteſtato, quàm ex teſtamento, ſupereſt, vt in eis legitima aucta intelligatur non ſecùs, q̃ in legitimis, & naturalibus, quandoquidem ij poſſent per querelam expugnare teſtament. non ſecùs, quàm legitimi & naturales. quod in ſpecie probat text. in §. tam autem. Inſtit. hoc titul. Et ſic in ſpecie quòd in eis ſit aucta legitima, tenent hîc Petrus, & Cinus, & Salicetus. in princip. & iterum colum. 2. in fin.

202 Secùs tamen ſecundùm eoſd. in arrogatis, quibus olim non dabatur querela inofficioſ. teſtamẽt. ſed tantùm quartam poterant conſequi ex conſtitutione diui Pij. vt in. l. ſi arrogator. ff. de adopti. & in l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulga. Vnde cùm olim non poſſent teſtament. patris arrogatoris per querelam inoffic. teſtamen. infirmare, ſequitur q̃ in eis ceſſat augmẽtũ legitimæ, quod ijs tãtũ perſonis accõmodatur, quę olim adquerelã inof. teſtam. inuitabantur. vt in authẽ. de trient. & ſemi. §. 1. in fin.

Legitima arrogatinõ eſt hodie aucta cum Petro & Cin.

203 Quid de poſthumis? Dic quòd legitima eis vt liberis debetur. Primò per. l. poſthumorũ. de iniuſt. rupt. ff. l. Gallus. de liber. & poſthum. ff. §. poſthumorum. Inſtit. de exhær. lib. Secundò, quia continentur appellatione filiorum. §. fin. Inſti. qui teſt. tut. dari poſ. Tertiò, quia in fauorabilibus, vt eſt augmentum legitimæ, habentur pro natis. l. qui in vtero. ff. de

Poſthumorum etiam legitima aucta eſt.

204 ſtat. ho. Quod verum de iure communi, nam de iure regio dic vt in. l. 3. titu. de las donaciones. libr. 3. fori. quam ibid. dicit ſing. Mont. in. l. fin. gloſ. & ipſe in. l. 9. titul. 5. lib. 3. fori. & Xuarez in. l. quoniam fol. 76. colum. 1. C. de inof. teſtament.

Poſthumorum legitima an iure regio ſit aucta.

Ratio dubitandi, quia poſthumus ſecundùm veras op. nõ eſt ſuus antequàm naſcatur. vt in. l. poſthumi. §. ſi quis ex his ff. de iniuſt. rupt. & dixi latè ſuo loco, ſcilicet in materia ſubſtitutionis pupillaris. Hinc eſt, quòd licèt filius fam. non poſſit hæres inſtitui à patre ſub conditione caſuali vel mixta inſpecto iure. ff. niſi in defectũ ipſius cond. exhæredaretur. vt in. l. ſi pater. C. de inſtit. & ſubſtit. & in. l. ſuus

quo-

quoque.in princip.ff. de hæred.inſtituē. & in.l.filius à patre.ff.de liber.& poſthu. tamen poſthumus ſub quauis conditione poterat iure.ff. hæres inſtitui,& teſtamentum primordialiter valebat non ſecùs, quàm ſi is poſthumus purè foret inſtitutus. l. cùm poſthumus.ff. de liberis & poſthumis. Sed certè tenendum eſt, quòd etiam poſthumorum legitima ſit aucta non ſecùs, quàm filiorum, qui iam nati ſunt, quia in fauorabilibus,vt dixi,habentur pro natis:& licèt ſui non ſint antequàm naſcantur,tamen poſtquàm nati ſunt,negari non poteſt, quin ſui exiſtant. vt in.§. poſthumi. Inſtit.de hæred.abinteſta.& in.l. Gallus. per totam.ff.de lib. & poſthum.

205 *Exhæredatus non cõputatur in numero filiorum quo ad augendã legitimam. pro cõmuni contra Bart.Imol. & alios. et contra alteram communem.*

Iuxta hanc partem quæro, ex quinq; filijs vnum iuſtè exhæredaui, an legitima erit ſemis? Bart. quòd ſic in.l.pater filium.de inof.teſtament.ff.& in.l.1.§.ſi pater.2.ad fin. de coniung. cum emanci.ff. quod & ſentit hîc in fin. ſequuntur Imola & Aretin.in.l.planè.§. duobus. de leg. primo.vbi opp. tenet, & dicit communiter teneri Iaſ.num.29.& rectè.adde Ferd. Bereng.in.l. in quartam.fol.22.pag1.2 & meliùs fol.30.ff.ad legem falcid. Pro cõmuni opinione,quòd legitima ſit triens tantùm, quaſi is filius exhæredatus non computetur in numero filiorum non ſecùs,quàm ſi re vera editus nũquàm fuiſſet,vel iam diem ſuũ obijſſet, facit: quia qui non admittitur ad partem,is non facit partem.vt in.l.huiuſmodi.§. ſi Titio. ff.de legatis.1.vbi Bart.Imol.Paul. Alex. & Iaſo.& in.l. planè.§. ſi duobus.vbi per Bart.Imol.Alexand.& Iaſ.eod.titulo. Et hanc communem opin. quòd legitima aliorum quatuor filiorum ſit triens tantùm non etiam ſemis totius hæreditatis, vt ſic is filius exhæredatus non computetur in numero filiorũ non magis quàm ſi re vera mortuus fuiſſet,vel editus nũquàm fuiſſet,tenent hîc Bal. & Bart.Bal. in.l.1.§.penult.ff.de bon. poſ. contra tab. Bart.in.l.1.§. ſi pater. ff. de coniung. cum emã.Guili. de Cuno, & Ang. hîc.Dinus in.l.ſi poſt mortem.§. ſi liberi. ff. de bon. poſ.contra tab.& in.l.planè.§. ſi duobus. vbi etiam latè Alexand.ff.de legat.1.Salicetus & Fulg.hîc.Paulus & Iaſ.hîc num. 47.Bald.& Angel.in.l.Papinianus.§. vnde ſi quis.ff.hoc titul.Bald. in.l.vni.C.de cadu.tollen.§.1.colum.3.Angel.in dict.l. Papinianus. §. quoniam autem quarta. Angel.conſi.102. incipiente. Statuto cauetur.quem allegat Iaſ.vbi ſuprà.Romanus in.l. vni. quæſtione final.C. quando non pet.par.Imol.& Aretin.in dicto.§.ſi duobus.Pro hac communi & vera opinione etiam facit, quia exhæredatus ritè & rectè,ita quòd nulla ſpes eſt quòd patri ſuccedat,is habetur pro mortuo.text. eſt in.l.1.§.ſi pater.ff.de coniung. cũ emã. l.ſi poſt mortẽ.§. liberi.ff.de bon.poſ.cõtra tabul.l.1.§.penult.eodem titul.l.ſi necem.§.deportatus.ff.de bon. liber.l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.ff. de lib. & poſthum.§.ſed noſtra.Inſtit.de ſucceſsione libertorum.Ergo vt ſi is filius reuera in rerum natura non fuiſſet, reliqui quatuor filij ſolum trientem hęreditatis non etiã ſemiſſem haberent:ita & ſi is interpretatiuè ex legis cenſura in rerum natura nõ ſit,quale eſt in ſpecie noſtra. Confirmatur,quia augmentum legitimæ de triente ad ſemiſſem fit à lege propter ſolam liberorum multitudinem, quorũ portiones debiles manerẽt propter multorum concurſum.vt in authen.de triente & ſemi.§.1.vbi gl.in verb.octuncium.ſed hic multitudinis cõcurſus virtualiter ceſſat, quando aliqui eorum per exhæredationem remouentur nõ ſecùs, quàm ſi per mortem naturalem remouerentur.ergo ceſſare debet legitimæ augmentum. Et hæc eſt communis opin. licèt contrariã dicat magis communem Bereng. in.l.in quartam.ff.ad legem falcid.pag1n.22.

Quid ergo ſi habebã duos filios, vnũ exhæredaui ritè & rectè, an alter debeat habe-

206 habere pro ſua legitima integrum trien-
Legitima unius filij, cuius frater fuit exhæredatus, eſt triẽs. cũ cõmuni cõtra alteram commnnem
tem non ſecùs, quàm ſi exhæredatus reuera in rerum natura non eſſet, an verò is exhæredatus efficiat, vt alter dimidiã tantùm trientis conſequatur non ſecùs, quàm ſi is exhæredatus partem ſuam feret. Quod tenuit Bar. in. l. pater filium. ff. de inof. teſtamento. Contrarium tenent cõmuniter doct. quos ſuprà retulimus, moti: quia is exhæredatus habetur pro mortuo. ergo vt ſi reuera mortuus fuiſſet integrum triẽtem ſuperſtes haberet: ita & ſi interpretatiuè pro mortuo ſit. Itẽ quia qui non admittitur ad partem, qualis eſt ille exhæredatus, nõ facit partem, nec impedit ius accreſcendi. text. in dict. §. ſi duobus. l. planè. ff. de leg. primo. ergo pars exhæredati, qui non admittitur ad partem, accreſcet alteri. Et hęc eſt vera & communis opin. licèt contrariam dicat communem opin. Ferdi. Berenga. in. l. in quartam. ff. ad legem falcid. fol. 22.

207 Infertur ſecundùm eoſd. doctor. com-
Ampl. communis.
muniter, quòd ſi ex quinque filijs vnus eſſet ex ordine minorum monachorum, tunc aliorum legitima triens tantùm eſſet, non etiam ſemis.

208 Infertur, quòd ſi ex forma ſtatuti filia
Ampl. communis.
fœmina non ſuccederet cum maſculis, tunc ſi eſſent quatuor filij & vna filia, filiorum legitima triens tantùm eſſet, non etiam ſemis ſecundùm doct. communiter ſuprà relatos.

209 Et in vtroq; caſu infertur ſecundùm
Legitima necaugetur nec minuitur per eũ filium, qui uiuo patre à iure ſuccedendi ex cluſus fuit. cũ cõmuni.
eoſdem, quòd ſi eſſent duo tantùm filij, & vnus ex forma ſtatuti, vel quia eſſet monachus non poſſet ſuccedere, tunc alter integrum trientem haberet nõ ſecùs, quàm ſi alter in rerum natura non fuiſſet. Et idem ſi per pactum iuratum ille in vita patris excluſus eſſet. iuxta capit. 2. de pactis. in. 6. licèt ſecùs ſi poſt mortem patris excluſus foret. vt in terminis. l. ſi quã-
210 do. §. fin. infrà eodem.
Illatio cõis

Legitima liberorum ſecundùm communem opin. videtur eſſe quarta bono-
211 rum, non hæreditatis. Ita tenet Bart. in. l. ex facto. magna. colum. 2. ff. de hær. inſti. Bald. in. l. quoties. C. de hęre. inſtit. Iaſ. hic num. 3. Coraſ. in. l. humanitatis. num. 14. C. de impub. Decius ibid. col. 2. Paulus Picus in. l. in quartam. nu. 48. ff. ad leg. falcidiam. & ibid. Ruinus num. 26. & eſt communis opin. ſecũdùm Ferdinan. Bereng. ibid. fol. 21. Alex. poſt Bar. ibi in. l. quia poterat. ff. ad Trebellian. & eſt Alexand. in num. 10. Segura in. l. 3. §. final. num. 127. ff. de liberis & poſthum. glo. in. l. cùm à matre. C. de reiu. ſequitur & dicit communem opinionem idem Segura in. l. cùm patronus. num. 49. ff. de legatis ſecundo. tenet Alexand. in. l. ita tamen. §. ſi patronus. col. 2. ff. ad Trebellian. Iaſ. in. l. Gallus. §. 1. num. 14. ff. de liberis & poſthum. Iaſ. in. l. pro hærede. §. ſi quid tamen. nu. 12. ff. de acquirend. hæred.

Legitima eſt quota hæreditatis pro Alexã. contra communem.

Contrarium tenẽt quamplures, adeò vt contraria opin. ſ. quòd ſit quota hæreditatis, ſit communis ſecundùm Coraſi. in. l. hæres inſtituta. colum. fin. C. de impub. licèt ipſe teneat quòd ſit quota bonorum. Alexand. tamen in. l. quia poterat. ff. ad Trebel. tenet, quòd in pleriſque ſit quota hæreditatis.

Quid tenendum? Et nobis ſemper placuit, quòd ſit quota hæreditatis regulariter. Mouemur, quia ſecundùm communes opin. legitima eſt relinquenda titulo inſtitutionis. vt latè dicimus in hac auth. Sicq; vt valeat teſtamẽ. oportet quòd filius ſit hæres inſtitutus in portione legitima. vt in authent. vt cùm de appellatione cog. §. aliud quoq;. collat. 8. ergo quin ſit hæres negari non poteſt. Secũdò, quia etiã is qui in re certa hæres inſtitutus eſt, dicitur habere quotam hæreditatis, non bonorum. l. ex facto. magna. ff. de hęred. inſtit. ergo idem in filio, licèt is ſit inſtitutus in re certa ꝓ ſua legitima. Tertiò per l. cùm patronus. ff. de legat. 2. vbi inſtitutus in legitima portione, in quota hæreditatis inſtitutus videtur.

Nec

Nec ad rem pertinet, quòd legitima debeatur deducto ęre alieno, & deductis funeris impenſis, & etiam libertatibus. vt probat. l. Papinianus. §. ſi quis impubes. iuncto. §. quoniam autem quarta. & §. quarta autem. ff. hoc titu. vnde talis legitima videtur quota bonorum, quæ intelligitur deducto ære alieno, non quota hæreditatis, quæ non intelligitur deducto ære alieno. vt in. l. ſubſignatum. §. bona. ff. de verb. ſign. iuncta. l. ſi quis ſeruum. §. fi. cum. l. ſeq. ff. de leg. 2. l. 1. §. ſi hæres percepto fundo. & quæ ibi per doct. ff. ad Treb. l. 1. C. ſi cert. pet. & per totum. C. de hær. act. Nam reſpõdeo, quòd dict. l. Papinianus. loquitur quo ad rationem ſeu computationem, quæ fieri debet, cũ quæritur, an querela inofficioſi teſtamẽ. locum habere poſsit, nec ne. Nam cùm iure. ff. ad excludendam inof. teſtament. querelam ſufficeret quòd filius haberet quartam bonorũ partem quoquo titulo. vt in dict. l. Papinianus. §. ſi quis mortis. & in. l. ſi non mortis. ff. hoc titul. §. igitur. Inſtit. eod. & latè diximus infrà hac auth. cũq; oporteret, vt filius plus quarta portione non ferret, omnia onera per prius præſtaſſe, detraxiſſe, ſoluiſſe, ideo dictum eſt, deducto ære alieno, & funeris impenſa, pręſtãdam legitimam. Nam ſi. cccc. erant in bonis defuncti, quorum cc. conſumuntur in ære alieno exoluendo, & facienda funeris impenſa, certè ſi filius de. cccc. quartam partem deduceret, & ſic. c. deinde alia ducenta in ęre alieno perſoluendo, & in funeris impenſa conſumerentur, iam ſola. c. manerent reliquis hæredibus præter filium, ſicq; is filius non quartam tantùm bonorum partem, ſed potiùs dimidiam haberet.

Denique cùm iure. ff. legitima ad excludendum inofficioſ. querelam poſſet quoquo titulo relinqui, ideo in dict. l. Papinianus. dicebatur computationẽ fiendam in modum prædictum poſt onera, æs alienum, & omnem impenſam deductam, quę onera (vt probaui) ad ſucceſſorem tantùm vniuerſalem, nõ etiam ad ſingularem pertinerent, qualis eſſet filius eo caſu, quo quartam bonorum partem deductis oneribus titulo ſingulari recepiſſet. Cæterùm illa iura nõ negarẽt quin ſi is filius foret hæres inſtitutus in portione legitima, ideſt in quarta parte hęreditatis, tũc ſi eſſent in bonis teſtatoris. cccc. & eorum. cc. in ęre alieno perſoluendo conſumerentur, adhuc is filius in quadrãte pro ſua legitima inſtitutus poſſet. c. integra petere, vt tamẽ pro ſua parte æs alienum teneretur perſoluere, nec illo caſu ſpectaret, quòd æs alienum, & funeris impenſa deduceretur. iuxta. l. ſi quis ſeruum. §. fina. cum gloſ. ſeq. & quæ ibi per Bart. & alios traduntur. ff. de legatis ſecundo.

Non quoque obſtat, quòd legitima dicatur quarta pars bonorum. l. cùm quæritur. C. de inofficioſ. teſtament. bona autem dicãtur ære alieno deducto. l. ſubſignatum. §. bona. ff. de verborum ſignificatio. Nam reſpon. quòd in hac materia bonorum appellatione etiam hæreditas comprehẽditur. l. nã quod. §. fi. cum duabus legibus ſequent. ff. ad Trebellian. vbi per Bart. Alexan. & alios. Præterea. d. l. cùm quæritur. loquitur eo tẽpore, quo legitima quoquo titulo relinqui poterat, prout loquitur dict. l. Papinianus. hodie ſecùs, cùm legitima titulo tãtùm hæreditatis relinqui poſsit. Deniq; pro hac parte eſt text. apertus à nemine vnquàm conſideratus in. l. ſcimus. in princi. infrà hoc titul. de inofficioſ. teſtamento. & ibi diximus.

212 Confirmatur noſtra opin. quia filius non poteſt accipere legitimam, & repudiare hæreditatem patris. vt eſt communis opi. quam tenent Cinus, Rainerius, Bald. Salicet. & Fulgoſ. in. l. hæres inſtituta. C. de impuberum. Bart. & Alex. num. 10. in. l. quia poterat. ff. ad Trebel. Bar. in l. gerit. col. 6. ff. de acq. hęr. idem Bar. in. l.

Legitima non poteſt agnoſci, & reliquũ hæreditatis repudiari pro cõmuni cõtra Roma. Ponta. Coraſ. & alios

pro

pro hærede.§. ſeruos. eod. titul.Iacob.de Aren.in dict.l.quia poterat.Bar. in.l.1.ff. de vulg.in.4. quæſtione. Bald.in.l.vnic. verſi.quo ad primam.C.quando nõ pet. part.Abb.in cap.Rainutius.ad finem.de teſtament.Ang.conſ.81.incipienti.Subtiliter.Paul.in.l.1.ff.de acquir.hær.eſtq; cõmunis op.ſecundùm Coraſ.in.l.hæres inſtituta.ſuprà alleg.num.11.licèt ipſe contrarium teneat.bonus text. in.l.1. &.2.ff. de acquirend. hæredi. melior text.in.l.ſi ſolus.eodem titul. & contrarium etiam tenuit Romanus in.l.vni. ſuprà alleg.cuius fundamentis reſpondet Alex.vbi ſuprà.& contrariũ etiam tenuit Bar.ſibi cõtrarius ſecundũ quòd refert Bal.in.l. Papinianus.§.quarta.ff. de inof.teſt.vbi ait, quòd Bar.publicè in ſcholis ita docere ſolebat. tenet Pontanus in dict.l. vnica.C. quando non pet.part.idem Pontanus in l.1.ff.de acquirend.hære.Et hæc op.quòd agnita legitima poſsit filius reliquum hęreditatis repudiare, à pleriſque tenetur ſecundùm Coraſ.vbi ſuprà.num.11.

Tenendo primam opinionem negatiuam, vt agnita legitima nequeat filius reliquum hæreditatis repudiare, quæ & longè verior, & etiam receptior eſt, ad fundamenta Romani reſpon. vt dixit Alexand.in dict.l. quia poterat. Et ad nouiſsima fundamenta Coraſij reſpon. nihil obeſſe,quòd per.l.quoniam in priori bus.infrà eodẽ. de legitima omne onus deducatur, onus autem ſit, quòd filius inuitus implicetur oneribus hæreditarijs,nam illud onus eſt ex natura rei, ęa non eſt ferendus qui emolumentum velit hęreditatis,onus autẽ recuſet.§.his ita. C.de cadu.tollen. & cùm paterf.ſi nullũ inueniret hæredẽ iniuria affectus videretur.§.1.Inſt.quæ in frau. creditorum.l.& quia hoc.ff.de interrog. act.certè nullus eſt, cui minus hæreditatẽ repudiare patris agnita legitima permittendum ſit, quàm ipſi filio.Ideoq; olim erat patri hęres neceſſarius, vt ab patris hæreditate ſe explicare non poſſet,etiam ſi legitimã quoque vellet omittere.l. in ſuis.ff.de liberis & poſthum. Nec vſquàm lectum, relatúmue inuenies, quòd pater filio debeat quicquam relinquere,niſi hęreditatis nomine.vnde.l. cùm ratio. ff.de bon. damnat. liberis parentum hæreditates, non autem bona ære alieno libera deberi ait.Nec ad rem pertinet, quòd per.l.filio pater.ff. de legatis primo. poſsit filius agnito legato à patre ſibi relicto reliquũ hæreditatis repudiare.Nam certè id quo que extraneus facere poſſet. vt ibi.&.l. apud Iulianum.in princip.ff.ad Trebellianum.Namteſtator,qui me honorauit legato, & iterum portione hæreditatis, ſicque rebus diſtinctis & ſeparatis,hunc habuit ſenſum, vt ipſe vel vtrunque haberem, vel alterum tantùm ſi mallem. Secùs autem, ſi pater me portione tantùm hæreditaria honorauit,egoque volui partem tantùm legitimam agnoſcere, reliquumque repudiare contra dict. §.his ita.dict.l.1.&ſecunda.dict.l.ſi ſolus. ff.de acquiren.hęr. & cõtra.l.1.§.ſi ex fundo.ff.de hæred.inſtitu.

Cùm ergo non poſsit filius agnita legitima reliquum hæreditatis repudiare, ſequitur,quòd legitima eſt portio hæreditatis,non quota bonorum: quia ſi eſſet quota bonorum, poſſet eam agnoſcere, & reliquum hæreditatis repudiare.argument.dict.l.filio pater.ff.de legat.primo.l.apud Iulianum.in princip.cum ibi not.ff.ad Trebel.l.non amplius.§.fi.ff.de leg.1.l.ſi quis ſeruum.§.fi.ff.de lega.2.

Denique pro concordia diſtingue. Nam aut filius fuit inſtitutus in quota portione hęreditatis,putà in.4.parte,vel dimidia, vel minore, vel maiore portione, & tunc indubitanter ſuccedit patri ſuo titulo vniuerſalis inſtitutionis, ſiue pars illa tanta eſſet, quanta legitima, ſiue maior, ſiue minor: nam & cùm minor eſſet portio hæreditatis ſibi relicta, ſuppleretur per legem omnimodo.iſto

titul.&.l.ſcimus.in princip.eod.& id ſup plementum eiuſdem formæ & naturæ eſſe videretur, ac portio primordialiter relicta.argumento.l.ſi Titio.ff. de vſufr. In ſimili per Bald.in.l.3.C.de hæred.inſti tuen.Bart.in ſimili vbi omnes in.l.re cõiuncti.ff.de legatis tertio. dum tenent, q̃ portio accreſcẽs petitur eadem actione, qua ipſum primordialiter relictum.

Quòd ſi filius in rebus certis eſſet inſti tutus, putà in domo, vel fundo. iuxta.§. cæterùm.in authenti.vt cùm de appella. cognoſ.l.quoties.C.de hæred. inſtituen. tunc ſucceſſor ſingularis intelligeretur. vt.dd.ll.niſi cohæres vniuerſalis repudia ret,nam tunc ipſi vniuerſa hæreditas accederet, videreturq̃ hæres tam vniuer ſalis, quàm ſi ab initio ex aſſe foret ſcriptus.l.prima.§. ſi ex fundo.l.ſi alterius.ff. de hæred. inſtitu.

Quòd ſi nominatim in ſua legitima, vel in portione legitima fuit inſtitutus fi lius,tunc cũ quantitas,menſura,certitudoq́; rei per relationẽ ad aliud nõ ſecùs,q̃ per ſui expreſsionẽ intelligatur.l. vbi autem.§.illud.ff.de verb.ob. ſupereſt,vt is fi lius ſimilis ſit ei, qui in tertia parte hæreditatis ſcriptus eſſet, ſicq̃ eſt ſucceſſor non particularis,ſed vniuerſalis.§.videamus.cũ præced.& ſeq.Inſti.de hęr.inſt.l. item quòd Sabinus. §. 1. cum ſequent. ff. eodem titulo.

213 *Legitima tranſuerſalium an ſit aucta,quòd ſic cum cõmuni cõtra Accurſ.& alios.*

Quid in tranſuerſalibus? Cinus,& Petrus hîc tenent, q̃ & in eis ſit aucta legitima.Sed gloſ.mag.hîc vult opp.quam ſequuntur Bal.in.l.fratres.n.9.&Salice.nu. 4.& Ang.Iaſ.hîc num.36. tangit latè,ſed nil firmat.Mouentur gl. & ſequaces per l.ſancimus.C.de teſtam.&.l. præcipimus in fi.C.de appel.quia quod nõ mutatur. &c.Sed tenẽtes oppoſitũ diceret eſſe mutatũ per.§. ſi verò vltra.verſ.hoc obſeruã. do.in auth.de trien. & ſem. Nam ſi augmentũ cõtingit in omnibus, q̃bus olim querela dabatur, ergo & in fratribus,cũ eis querelã detur.Teneo gl.p.d.§.hoc ob ſeruando.qui duo exigit,vt augmentũ illud cõtingat.Primũ,q̃ perſona eſſet talis, cui olim dabatur querela. Secundũ, q̃ ei querela daretur ex defectu legitimę.Cõſtat autem, q̃ fratri nulla lege cauetur legitimam deberi,ergo ſibi querela nõ dabatur propter defectũ legitimæ,ſed propter turpitudinẽ inſtituti. Et cõſequẽter teneo, q̃ vt ſi olim fratri quarta relicta eſſet,nõ daretur ſibi querela cõtra turpem inſtitutũ.vt tenet Bal.n.9.in.l. fratres.infrà eod.Xuarez in.l.quoniã.infrà eodem col.4.fol.3.cũ ſeq. ita & hodie nil ſit ampliata dicta quarta. Quod tamen dic vt infrà. Et adde Xuarez in. l. quoniã.infrà eod.fol.4.col.2.Et Bart.in.l. pater filiũ.ff. de inof.teſt.tenet partẽ negatiuam,vt fratrũ legitima hodie aucta nõ ſit, ſed mãſerit in veterũ legũ mẽſura,quę inducebãt quartã tantũ, non etiam trientẽ, vel ſemiſſem pro legitima deberi.vt in.l.Papinianus.§.quoniã autẽ quarta.&.§.quarta aũt.ff.hoc tit.&.l.cũ quæritur.ſuprà eod. Opin.autẽ affirmatiua, vt legitima tranſuerſalium ſit aucta nõ ſecùs quàm legitima liberorũ, vel parentũ,eſt cõmunis. & vltra Petrũ & Cinũ ſuprà relatos, eam tenent hîc Odofredus, Ioan. Fab.Albericus,Iacobus Butrig.Bar.&Salicetus hîc, qui eam dicit cõmunem opi.idem Fulg. qui firmat, q̃ librum nouellarũ, per quẽ glo.ait id eſſe immutatũ, non habemus. Eſt verũ, q̃ Paul. in.l. fratres ſ. eod.& Iaſ. hîc nu.36.in fi.aiũt, q̃ in fratre id innouatũ eſt per quẽdã librũ nouellarũ, qui intitulatur.de legiti.portionibus àparẽtibus relinquendis.

Sed pro opinione Petri & Cini,de qua ſuprà,fortiter facit: quia etiã frater olim habebat querelam.vt infrà eod.l.fratres. & querela ſibi dabatur ex defectu legitimę ſimul cũ perſonę turpis inſtitutione, ſed nos ponimus turpem inſtitutum defectumq́; legitimæ, ergo ſumus in caſu, quo olim querela dabatur,& conſequẽter in caſu,quo hodie legitima augetur.

Vnde

Vnde infertur, quòd tali caſu ſicut iſto ſi minus legitima reciperet frater, ageret ad ſupplem. vt probat Xuarez in.l.quoniam.ſuprà eod.fol.3. colum.4. Et quòd frater habeat legitimam, probat.§.primũ itaque.de hære.& fal.iuncto.§.ſi quis autem non implens.in verb.quartam.eod. Itaque cùm in dict.§.hoc obſeruando.dicatur, ꝙ quibus debetur quarta ad excludendam querelam ijs datur augmẽtum legitimę.i.illius quartæ,& conſtet quòd fratri debetur quarta. vt dict.§. primum itaq;.iuncto dict.§.ſi quis verò. eaq; quarta detur ad excluſionem querelæ, quod patet, quia ſi ingratus eſſet frater, non haberet querelam, nec quartam.§. ingratitudinem.in authent. de nupt.ſequitur ꝙ quarta fratris ampliata eſt non ſecùs, quàm quarta filiorum, vel parẽtum. Sed certè cùm augmentum legitimæ nõ detur niſi illis, quibus ex defectu legitimæ dabatur querela,& fratribus propter turpitudinem inſtituti hæredis daretur querela, non propter defectum legitimæ, vel ſaltem non propter ſolum defectum legitimæ, videtur quòd in fratre.d.augmẽtum non procedat, quod non eſt pollicitum niſi ijs, qui vt ad querelam vocarentur, ſolus legitimæ defectus ſufficiebat: at is ſolus defectus in fratribus non ſufficiebat, niſi præterea turpis perſona eſſet inſtituta. ergo videtur, quòd fratrib⁹ legitimæ augmentum nõ debeatur. Sed pro parte affirmatiua, vt illis legitimę augmentum debeatur nõ ſecùs, quàm liberis, vel parẽtibus, fortiter facit, quòd ſolus legitimę defectus non ſufficit, vt etiã ipſis liberis querela concedatur, niſi præterea vel filius in teſtamẽto patris exhæredatus ſit, vel in teſtamẽto matris ſit exhæredatus, vel præteritus. Vnde cũ quærimus, an liberi querelã inof.teſt.habeãt, ponimus ꝙ conſtãti, ꝙ ſumus in caſu, in quo ad querelã inſtituẽdã habilitãtur ratione ꝑteritionis, vel exhæredationis, & tũc inſpicimus mẽſurã, vel quãtitatẽ eorum, quæ ſibi relicta ſunt, vt intelligamus an dabimus eis querelam, vel denegabimus. Sic & in propoſito, cùm quæritur, an frater querelam habeat, vel ius agendi ad ſupplementum legitimæ, id non antè inſpiciẽdum eſt, quàm certum eſſe cœperit turpem perſonam fuiſſe inſtitutam. Sic ergo intelligo ſenſum legis nouæ fuiſſe, vt qui vocantur, vocariue poſſunt ad querelam (quod accidit liberis propter ſui exhæredationem, vel præteritionem, fratribus autem propter turpis perſonæ inſtitutionem) ijs contingat legitimæ augmentum. Præterea vt docuimus in.§.41.ſuper.l.cùm quæritur. C.de inofficioſo teſtamento. certum eſt querelam inofficioſ.teſtament.oriri, nõ ex liberorum parentúmue præteritione, vel exhæredatione, vel etiã fratrum turpi perſona inſtituta, ſed magis ex defectu legitimæ, quò fit, vt fratres turpi perſona inſtituta quoties legitimam diminutam ex teſtamento fratris percepiſſent, toties ad querelam vocarentur. Ergo cũ in dict.§.ſi verò vltra.expreſſum ſit quòd augetur legitima eorum, qui ad querelam ratione quadrantis diminuti vocabantur, & tam fratres, quàm liberi, vel parentes eo tempore ad querelam vocarentur ratione quadrantis diminuti, nõ autem ratione præteritionis, vel exhæredationis, quia eo tempore nec præteritis, nec exhæredatis dabatur querela ſi quoquo titulo integram legitimam habebant, ſupereſt, vt fratrum legitima ſit aucta non ſecùs, quàm liberorum, vel parentum, quandoquidem omnibus his propter inofficioſitatẽ legitimæ minus integræ relictæ querela dabatur, nõ propter ſui præteritionem, vel exhęredationem, vel turpis perſonæ inſtitutionẽ, & omniũ eorum, qui propter talem legitimæ diminutæ inofficioſitatẽ ad querelã olim vocabãtur eſt hodie aucta legitima

214 Sed an tranſuerſalibus ſit relinquenda legitima titulo inſtitutionis? *Legitima tranſuerſo.*

rum requirit titulum inſtitutiõis. cum cõmuni contra Bar. & Angel.

Ang. hîc quòd non. & eſt de mente Bart. hîc, qui etiã in parentibus negat relinqui oportere titulo inſtitutionis. Contrariũ tenetur communiter ſecundùm Salicet. hîc colum. 2. in fin. Nam ita eſt de mente omnium eorum, qui tenent auctam eſſe legitimam in tranſuerſis non ſecùs, quàm in liberis, vel parentibus. Et hanc opinionẽ puto veram, quia cùm hæc innouatio circa legitimam trãſuerſorum magis ex ſententia legis, quàm ex ipſius verbis deſcendat, ſupereſt, vt innouationem factam dicamus quo ad vtrunque (. i. tam quo ad modum relinquendi, quàm quo ad menſuram relicti) vel quo ad neutrum.

215 *Frater inſtitutus in legitima, uel minore portione, an cõtra cohæredem turpẽ poſſit querelam intendere.*

Redeundo ad id, quod de fratre inciderenter attigimus, rurſus quæro ſi fratri aliquid ſit relictũ (turpi perſona inſtituta) minus tamen quarta, vel tertia parte, vel etiam integra tertia, quæ filijs pro legitima ſufficit relinquantur iure legati ſeu inſtitutionis, an ad ſupplementũ agere debeat, an verò querelam poſſit inſtituere, vt & teſtamentũ ſubuertat, & totũ ſibi auocet. Et teneo quòd querelã ad teſtam. ſubuertendũ, totũq; ſibi auocandũ intẽdere poſſit. Moueor primò, quia turpi perſona inſtituta fratri querela non propter charitatẽ, ſeu pietatem in fratres debitã datur, ſed propter odium inſtituti perſonę turpis. Idq; patet ex. l. fratres. C. de inof. teſt. &. §. ſoror. Inſt. eod. dũ aiunt, ꝙ ſi turpis perſona inſtituta nõ ſit, fratri querela non datur, ergo non datur fauore fratris, ſed potiſsimè odio inſtituti. Nã ſi fauor fratris potiſsimè inſpiceretur, tũc ei querela daretur, & ſi inſtitutus turpis nõ eſſet. Sed hęc ratio militat etiã ſi fratri aliquid ſit relictũ, nam adhuc ſupereſt odium inſtituti, quẽ fratre in medio exiſtẽte nil ex bonis fratris habere decet. ergo. &c. Secũdò adduco. l. Pãtonius. ff. ſi quis à parẽte fuerit manu. vbi patri cõtra filiũ emãcipatum datur querela, non ad totũ teſtamentum euertendum, ſed ad legitimam (quæ eſt quarta vel tertia ſecũdùm gloſſæ ibi declarationem) tantùm conſequendam. Idq́ue verum eſt honeſta perſona inſtituta: at ſi turpis eſſet, tunc ad totum teſtamentum euertendum querela datur, ſeu contra tabul. vt per hoc emolumenti nil apud turpem inſtitutũ maneat, quẽ nil habere decet, patre teſtatoris in medio exiſtente. Sic ergo & in propoſito eadem punctualiter ratio militat & in fratre, quo in medio exiſtẽte, nil turpem inſtitutum habere decet. Et hinc tollitur obiectio, ſeu reſpon. laſ. in. l. omnimodo. C. de inofficioſo teſtamento. col. prima. in fin. & in. l. fratres. colum. 1. eod. dicentis quòd nil facit dict. l. Pantonius. ex eo quòd ibi pater fuit omnino præteritus: nos autem loquimur, quando aliquid fratri relictum fuit. Nam ad hoc reſpon. ꝙ & ſi fateamur (ſine prę̃iudicio veri,) quòd in. l. Pantonius. pater fuit prę̃teritus, adhuc text. ille probabit opinionoſtram non in deciſione, ſed in ratione decidendi, quæ nulla alia eſſe poteſt, niſi ne apud turpem inſtitutum quicquam maneat patre in medio exiſtente, & ſic odio turpis perſonæ, &. cùm iſta tantùm ratio poſſit reddi, habetur perinde, ac ſi ipſa lege exprimeretur, gloſſ. approba. in l. quanuis. C. de fideicommiſ. Sed non ſolùm in deciſionis ratione, ſed in ipſa deciſione idem dicendum eſt probari in dicta. l. Pantonius. nam ibi non conſtat, quòd pater eſſet omnino præteritus, vnde extendo contra laſ. illam legem habere locum, etiam ſi pater ex parte inſtitutus eſſet, eritq́ue tertium pro mea opinione fundamentum. Tertiò hanc partem teneo per generalitatem dict. l. fratres. & dict. §. ſoror. ergo quod nõ mutatur. &c. quas leges nõ reperio limitatas. Nec obſt. d. l. omnimodo. vt infrà ſubijciã. Quartò hæc pars æquior eſt, tam fauore fratris, ꝙ odio inſtituti turpis. Quintò nõ reperitur lege cauta legitima fratris, ergo lex totũ habuit pro legitima, quaſi per talem querelam